HASAN PULUR

olaylar ve insanlar

BİLGİ YAYINEVİ

OLAYLAR VE İNSANLAR, 1979-1984

Hasan Pulur

Bilgi Yayınevi - 1984

Hasan Pulur

27 Mart 1932-29 Kasım 2015, İstanbul. Türk gazeteci ve köşe yazarı.

Babası subay olduğu için öğrenimini çeşitli okullarda tamamladı. Ortaokul ikinci sınıfta, biyoloji dersinde atmacanın kafa kesitini renkli tebeşirle kara tahtaya çizemediği için belge aldı. Üç yıl, çeşitli işlerde çıraklık yaptıktan sonra, tekrar öğrenime karar verdi. Ortaokul bitirme sınavlarına dışarıdan girdi, kazandı. Kabataş Lisesi'nde yatılı okudu.

Sırasıyla, Son Saat (1954), Yeni İstanbul (1955), Vatan, Havadis, Akşam (1957), Milliyet (1 Mart 1958, Yazı İşleri Müdür Yardımcısı; 1968-79, Yazı İşleri Müdürü); Hürriyet (1979-86, Yayın Koordinatörü), Güneş (1986-88), Milliyet (Temmuz 1988) gazetelerinde çeşitli kademelerde çalışmıştır.

1961 yılında, Milliyet Gazetesi'nde Olaylar ve İnsanlar adlı köşesinde yazılar yazan Pulur, aynı isimli köşeyi 1979-86 yılları arasında Hürriyet Gazetesi, 1986-88 yıllarında Güneş Gazetesi'nde sürdürdü. 1988'den sonra ise Milliyet gazetesinde devam ettirdi. Yazım dili çok sadedir. İnsanların kolayca anlayabileceği bir dille yazar. Sutününda, pek çok günlük olaya değinir, bu olaylardan dersler çıkarır ve çıkarılmasını sağlar. Eleştirilerini kırıcı olmadan, insanların yanlış, doğru, iyi, kötü, güzel, çirkin yönlerini, haksızlıklarını, başarılarını, övünülecek yanlarını okurlarına ulaştırmıştır. Köşe yazılarından seçkileri dönemsel olarak kitaplaştırmıştır.

Yazıları Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin ve Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın yarışmalarında başarı ödülleri kazandı. Gazetecilikten başka herhangi bir yan işi olmadı.

13 Şubat 2007'de 50 yıllık hayat arkadaşı Meral Pulur'u kaybetti. Korkut ve Bülent isminde iki oğlu vardı. Oğullarından Korkut Pulur 17 Ağustos 2010 tarihinde kanser hastalığı nedeniyle 53 yaşında öldü.

29 Kasım 2015 tarihinde İstanbul'da 83 yaşında ölen Pulur'un naaşı Aşiyan Mezarlığı'na defnedildi.

CÜMLETEN MERHABA!..

Anadolu'yu dolaşanlar bilir. Köy kahvesine giren bir yabancı, kapıdan içeri adımını atar atmaz "Cümleten merhaba!" der bir iskemleye ilişir. Başlar ona çevrilir, göz ilişkisi kurulur ve kahvedekilerle, yeni gelen arasında, her seferinde sağ el göğse götürülerek, bir merhaba faslıdır başlar:

"Merhaba!"

"Merhaba!"

"Merhaba!"

"Merhabalaşma" bittikten sonra kahvenin en itibarlısı yabancıya döner:

"Hoş gelmişin!"

"Hoş bulmuşuz!"

"Ne içersin? Çay mı kahve mi?"

"Çay olsun!"

"Lan İpram, yap misafire bir çay!"

Çay gelir, sigara uzatılır ve herkesin merak ettiği soru birden patlar:

"Nerdensin, kimlerdensin?"

Bütün kahve kulak kabartmış, misafirin ağzından çıkacakları beklemektedir...

Şimdi bugün, nakl-i hane ettiğimiz bu köşede aynı sahneyi yaşar gibiyiz.

Önce, "Cümleten merhaba!" dedik, geldik şu köşeye iliştik, teker teker hepinizle merhabalaştık, çayımızı ısmarladınız, sigaranızı uzattınız ve sordunuz:

"Nerdensin, kimlerdensin?"

Madem sordunuz, o halde biz de cevaplayalım:

"Resmi kayıtlara göre 24,5 yıldır Babıâlideniz, yani Yusuf Ziya Ortaç'ın deyimiyle, Bizim Yokuş'tan. Erzurumlu, dedesi, amcası, babası subay bir ailedeniz. Pulur soyadı, ailemizin yerleşip, yetiştiği köyün adıdır. Babamız rahmetli Emekli Binbaşı Ahmet Tevfik Beydir. Anne tarafından Karadenizliyiz. Babamızın görevi nedeniyle ilk ve ortaokulu çeşitli yerlerde okuduk. Ortaokul ikinci sınıfta Tabiat Bilgisi bütünleme sınavında, atmacanın kafa kesitini renkli tebeşirle karatahtaya çizemediğimiz için, belge aldık ve okuldan uzaklaştırıldık. Babamız, okumakla adam olunmaz ya, sen de kendine başka bir iş bul, dedi. Üç yıl terzi çıraklığı, buz satıcılığı, işportacılık gibi işlerde çalıştıktan sonra, rahmetli pederin sözünü tutmayarak tekrar okumaya kalktık. Dışardan ortaokul bitirme sınavlarına katıldık ve başardık. 1950 yılında Kabataş Lisesi'ne yatılı öğrenci girdik. Bu sefer de şiire ve yazıya merak saldık. 1954 yılında liseyi bitirdik, aynı yıl Hukuk Fakültesi ile, Bizim Yokuş'u arşınlamaya başladık. İlk çalıştığımız gazete, Son Saat'tir. Sırasıyla Yeni İstanbul, Vatan, Havadis, Akşam, Milliyet gazetelerinde çalıştık. Şimdi de Hürriyet'teyiz. Muhabir olarak başladığımız gazetecilik mesleğinin her kademesinde görev yaptık. Spordan cinayete, siyasetten modaya kadar her olayı izledik, yazdık. On sekiz yıldır da köşe yazarı olarak karınca kararınca her gün bir şeyler yazmaya çalıştık. Bu mesleğin verdiği olanaklaria İsrail'den Alaska'ya kadar dünyanın çeşitli ülkelerini gezdik, gördük ve yazdık."

Bilmem, "Nerdensin, kimlerdensin?" sorunuzun cevabını verebildik mi? Eğer bu sorunun cevabını verebilmişsek, ikinci sorunuza geçebiliriz.

gelir: Çünkü, genellikle bu sorudan hemen sonra bir başka soru

"Ne iş tutarsın, ne iş yaparsın?"

Gelelim bunun cevabına...

1970 yılında da yine bu soruyu cevaplamışız: "Size daha güzel şeyler yazmak isterdim. Dostluğa, barışa, sevgiye ve mutluluğa dair... Ama olmadı, olamazdı da. Dokuz yıl hep bu ülkenin "insanlarını" ve bu insanların yarattığı "olayları" yazdım. Belki çoğuna gülüp geçtiniz, çoğuna da gülüp geçemediniz.

Bu ülkenin insanları dostluğa hasretti. Ama herkes, her gün birbirine

kazık atmak için yarışır dururdu.

Bu ülkenin insanları sevgiye de hasretti.

Ama herkes, her gün birbirinin gözünü çıkarmak için pusuda yatardı. Ben de bu ülkenin insanıydım, bir kazanda kaynamıştık.

Daha kestirme bir deyimle biz, noktası noktasına, bize benziyorduk.

Yalancılarımızla, doğrucularımızla, düzenbazlarımızla, mutlularımızla, yoksullarımızla, kalleşlerimizle, ezenlerimizle, ezilenlerimizle, namertlerimizle, korkaklarımızla, cesurlarımızla, okumuşlarımızla, cahillerimizle, küçüklerimizle ve dahi büyüklerimizle...

Biz bize benziyorduk. Otesi boş laftı... Bu satırların yazarını kara bir kopya kağıdı gibi kabullenin. Her şeyin aslı sizde, sureti de elinizde... Gerisi hikâye."

Böyle demişiz dokuz yıl önce... Dokuz yıl sonra da başka şey diyecek değiliz ya! O günden bugüne çok şey mi değişti, hiçbir şey mi değişmedi, ya da yazdık çizdik de ne oldu? Topa karınca misali... Topal karıncaya Bağdat'ta rastlamışlar. "Hayrola, nereye böyle?" diye sormuşlar. "Hacca gidiyorum," demiş. Bakıp gümüşler: "Bu halle mi, bu ayakla mı?" Topal karınca da bakmış suratlarina: "Gidemezsem de yolunda ölürüm ya!" Bizimki de o hesap...

20 Mayıs 1979

ELLİ YILDIR HEP BATIP DURURUZ...

Elli yıldır aynı hikâye, aynı plak:

"Battık, batıyoruz, batacağız!"

Batmadık, batmıyoruz, batmayacağız da... Sanki bu, devlet değil de dibi delik salapurya... Su alınca, cumburlop batacak...

Hem de hangi devlet?

Bu devlet!

Şu, 1960'tan beri atlattığımız badireleri bir düşünün, sonra bu devletin batıp batmayacağına karar verin.

İhtimaller, isyanlar, darbeler, müdahaleler, görülmemiş anarşi, bölücülüğün dik âlâsı, yokluk, pahalılık, cephecilik ve de üstüne üstlük bir politikacı...

Ali Paşa'nın, Frenk Sefir-i Kebiri'ne dediği gibi:

"Siz dıştan, biz içten bu devlet-i âliyeyi batıramayız!" Sözümüz meclisten dışarı, güzel bir laf vardır. Yine böyle, "battık, batıyoruz" tartışması yapılırken biri, "biz batmayız" demiş.

"Niye batmayız?"

"Mantara benzeriz de ondan!"

Batmasına batmayız da öyle işler yaparız ki, "battık; yetişin" diye feryadı basarız.

Şimdi şu habere bakın... Burhanettin Mutlu'nun on dört yıldan beri Almanya'da çalışan bir kızı varmış. Geçenlerde kızına gitmiş. Niyetleri hep birlikte Türkiye'ye dönmekmiş. Fakat kızının çocuğu hastalanmış. Kızı, babasına yedi bin mark ve beş yüz de dolar vermiş, "Baba bu parayı al, Türkiye'ye götür, Merkez Bankası'nda bozdur, Türk parasına çevir" demiş. Burhanettin Mutlu da yedi bin markı ve beş yüz doları cebine koyup Türkiye'ye gelmiş. Doğru bankaya gitmiş:

"Şu paraları alın, bozun!"

Sormuşlar: "Kimin bu paralar?"

"Kızımın..."

"Kızın nerede?"

"Almanya'da çalışıyor. Ben oradaydım, dönerken bana verdi."

"Olmaz, bozamayız, kızının pasaportu lazım."

"Kardeşim kızım orada, nasıl versin, işte taahhütnamesi, işte umumi vekâleti, daha ne istiyorsunuz?"

"Pasaportunu istiyoruz, mevzuat böyle!"

Hay yere batsın o mevzuat!

Metelik dövize kurşun attığımız, yedi iklim dört cihana döviz diye avuç açtığımız, yetmiş düvele borçlandığımız şu günlerde yapılacak iş midir bu? İşte bunları gördükçe "biz battık, biz batıyoruz, biz batacağız" diye feryadı basıyoruz.

Ama bütün bunlara rağmen de batmıyoruz.

Bir olay daha...

Bizim Allahlık TRT, batı müziğinin en son şarkılarını içeren "Paraddidle" programlarından yedi tane satın almış, bunlara dört bin iki yüz dolar döviz ödemiş. Bu programdaki şarkıcılardan birinin adı da "Aida" imiş. Bizimkiler bu "Aida"nın ne menem ünlü bir yabancı şarkıcı olduğunu ve TRT sayesinde Türkiye'ye tanıtılacağını duyurmaya hazırlanırken çıka çıka karşılarına ne çıkmış biliyor musunuz?

Bizim Ajda çıkmış...

"Ajda Pekkan"ı, bir güzel "Aida" diye yutmuşlar meğer... Dört bin iki yüz doların üstüne de bir miktar soğuk su içmişler, afiyet olsun.

İşte bütün bunları gördükçe "biz battık, biz batıyoruz" diye feryat ediyoruz ama, yine batmıyoruz, batmayacağız da...

* * * * *

Her gün saat 8.25'te Beşiktaş'tan bir vapur kalkar ve Eminönü'ne yanaşır. Ama nasıl yanaşır?

Eminönü önlerinde bir süre dolaşır, boş yer arar, ya da bağlı vapurların üstüne rampalar.

Geçtiğimiz perşembe günü aynı vapur, yine aynı minval üzre Eminönü önlerine geldi. Üç numaralı iskeleye yanaşmaya başladı. Vapurun adı, Kalender'di. İskelede üç vapur daha üst üste rampalamış duruyorlardı. Yolcular, önce Yeniköy, sonra İstinye, daha sonra da Beylerbeyi vapuruna geçecekler, oradan da iskeleye çıkacaklardı. Kalender, Yeniköy'e rampalayınca, öndekiler hemen atladılar. Oradan da İstinye'ye koştular. İşlerine geç kalmışlardı. İstinye'ye geçer geçmez başlarına gelen pişmiş tavuğun başına gelmedi. Güya acele edip, işlerine yetişiyorlardı değil mi? İstinye vapuru birden aradan sıyrıldı. Kalender'den atlayan yolcular kaldılar mı iceride! Bağır, çağır, kaptan, dur, yolcu kaldı... Dinleyen kim? Kaptan pupa yelken Marmara'nın aguşuna yol açmış gidiyor! İçinde Eminönü yolcusu kalmış, ona ne? Kırmızı dipli balmumuyla davet etmedi ya! Sabah sabah bir Boğaz havası alsın ar fena mı?

Kimi güler, kimi bağırır, kimi de yine ucuz tarafından devleti batırır:

"Kardeşim bu olacak iş mi? Bu millete yazık değil mi? Bu ne başıboşluktur, yok mudur bunun başı kıçı! Biz batmışız kardeşim, batmışız."

Aklımıza estikçe hep böyle batırırız devleti...

Bir de bol bol kasılıp dururuz:

"Kardeşim bu işler bizim zamanımızda böyle miydi? Bu devlet batar!" El cevap:

"İşler hep böyleydi. Üç aşağı, beş yukarı hep böyle gitti ve devlet bugüne kadar batmadan geldi."

Dedik ya, evvelallah mantarız, mantar! Mantar dediğin suyun dibine mi batar!

9 Haziran 1979

KÖY KAHVESİNDE HARP KONUŞULUYOR

Maliye eski bakanlarından Mesut Erez ile emekli general Kütahya eski valisi İhsan Aras, geçen çarşamba günü, Çukurhisar'da otururlarken yanlarına bir köylü yanaştı, kendisini tanıttı:

"Hoş gelmişsiniz beyler, benim adım Mustafa Turan..." Erez ile Aras, "Hoş bulduk" dediler. "Gel otur, buyur şöyle!"

Köylü vatandaş bir sandalye çekip oturdu. Eindeki tabakta peynir vardı, önce onu ikram etti:

"Buyrun peynir yiyin!"

"Sağ ol!"

"Yooo, yiyin, yiyin!. Duyduk ki şehirde hiçbir şey yokmuş. Belki peynir de yoktur, bizde köy yerinde her şey çoktur." Bir iki laftan sonra köylü vatandaş hemen konuya girdi:

"Beyler bu memleketin hali n'olacak?"

Mesut Erez ile İhsan Aras, lisan-ı münasip ile vatandaşı cevapladılar. Ama Mustafa Turan, lisan-ı münasip laflara kanacak adam değildi, üstüne üstüne gidiyordu:

"Beyler, siz ne güne duruyorsunuz? Biriniz paşalık yaptınız, valilik yaptınız, sen Mesut Bey, hem milletvekiliydin hem bakandın. Memleketin hali ortada, sizin gibiler hiç konuşmayacak mı?""

Emekli iki devlet adamı, Mustafa Turan'a, "Artık unlarını eleyip, eleklerini duvara astıklarını, şimdi memleketi başkalarının yönettiğini, onların dertlere, sorunlara çözüm bulacaklarını" anlatmaya çalıştılar. Ama dedik ya Mustafa Turan'ın öyle kolay kolay pes edeceği yoktu. Üstelik giderek dikiliyordu da...

"Sen ne diyon Mesut Bey, sen ne diyon Paşam? Biz köy kahvesinde akşam haberleri dinledikten sonra ne konuşuyoruz biliyon mu?"

"Yooo, bilmiyoruz, ne bilelim?"

"Bilmezsin ya! Siz şehirliler, bizim köylerde nele, olduğunu, neler geçtiğini, neler görüşüldüğünü hiç bilmezsiniz zaten!" Mesut Erez ile İhsan Aras meraklandılar:

"Söyle de bilelim bari..."

"Biz akşamları kahvede oturup, harp çıksın diye dua ediyoruz."

Erez ile Aras birden şaşırdılar:

"Niye harp çıksın yahu? Yazık günah değil mi?" Mustafa Turan içini çekip, başını salladı: "Harp çıksın ya, harp çıksın!. Harp çıkarsa, belki Ankara'dakiler kavgayı bırakıp da anlaşırlar, vatan elden gidiyor diye elele verirler. Yoksa bunların başka türlü anlaşacakları yok!..."

Mesut Erez ile İhsan Aras bir kez daha şaşırdılar: "Sen harbin neye patlayacağını biliyor musun?"

"Neye patlarsa patlasın bey! İstiklal Harbi neye patladı? Ama sonunda vatan kurtuldu. Biz çoluk çocuğumuzu, canımızı gözden çıkardık, sırf bunlar anlaşsınlar da memleketi bu halden kurtarsınlar, diye..."

Mehmet Akif'in, "Vurulup, tertemiz alnından uzanmış yatıyor; Bir hilal uğruna yarab ne güneşler batıyor..." diye tarif ettikleri vardı ya! Bir efsane kahramanı değildi onlar... Türk halkıydı, Türk milletiydi... Mustafa Turan'lardı onlar...

23 Haziran 1979

MERSİN GÜMRÜĞÜNDE ÇÜRÜYEN ÜZÜMLER

Ali İhsan Ünal, kan ter içinde ayağının tozuyla çıkageldi. Çoktandır kendisini görmemiştik. Hoş geldin, hoş bulduk faslından sonra hemen pırasa işini sorduk.

Şimdi çoğunuz, "Be adam bulmaca sorar gibi yazıya giriyorsun!" diyeceksiniz.

Ali İhsan Ünal kimdir, pırasa işi nedir?

Doğru, ikisini de anlatmak lazım.

Efendim, Ali İhsan Ünal dışarıya yaş meyve ve sebze satar. Bu yüzden memlekete binlerce dolar döviz getirir. Bu yüzden başına olmadık işler gelir. Örneğin geçen kış Hollandalılar, Türkiye'den pırasa almak istediler. Ali İhsan Ünal'ı buldular. Pırasalar Hollanda'ya, Adana'dan uçakla gidecekti. Hollandalı pırasa alıcısı çantasına yüz bin mark koyup Türkiye'ye geldi. Para peşin, kırmızı meşin deyip, pırasaları almaya kalktı. Ama bizim bürokrasi hazretleri, mevzuat kazığını yontup, yağlayıp ortaya çıktı:

"Böyle şey olmaz!"

"Neden?"

"Parayı buraya getirip, pırasaları alamazsınız."

"Ya ne olacak?"

"Parayı banka ile yollayın, işlemler yapılsın, öyle alırsınız." Anan yahşi, baban yahşi, olmadı, Hollandalı da kızıp parayı alıp gitti.

Biz de bunu dilimize doladık.

"Bu ne kafadır?" deyip veryansın ettik:

"Pırasa satıp, petrol alacağız, buna bile bahane buluyorsunuz."

İş büyüdü, sağ olsun Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler devreye girdi

ve pırasalar uçakla Hollanda'ya gitti. İşte Ali İhsan Ünal ve pırasa işi budur.

Evet, Ali İhsan Ünal kan ter içinde içeri girdi, demiştik. Biz de kendisine pırasa işini sorduk, demiştik.

"O iş artık halledildi," dedi. "Sizin haberiniz yok mu?"

"Yok, duymadık!"

Güya biz de gazeteci geçiniyoruz. Ali İhsan Ünal, cebinden bir Resmi Gazete çıkardı, okudu ve anlattı:

"Resmi Gazete'nin 26 Mayıs 1979 tarihli sayısında yayımlanan Dışsatımı Düzenleme Kararının 52, ve 53. maddeleri bizi bu dertten kurtardı. Artık mal almak isteyen cebine dövizini koyup geldi mi, malını da alıp gidecek. Bankalar zorluk çıkarmadan dövizi bozacaklar."

"Oh, oh, bayağı sevindik. Demek bizim yazılar da kırk yılda bir işe yaradı."

Ali İhsan Ünal terini sildi:

"Pırasa işi bitti ama, şimdi de üzüm işi başladı. Üzüm yüzünden başımız dertte. Başımıza hiç böylesi gelmemişti..." Ve başladı anlatmaya:

"Tarsus üzümünü soğuk hava düzenli kamyonlarla Almanya ve Avusturya'ya satıyoruz..."

"Aman ne iyi!. Gelsin dövizler..."

"Evet biz de bunun için çalışıyoruz, ama bakın neler yapıyorlar?"

Durun bakalım altından ne çıkacak:

"Şimdiye kadar bu işi şöyle yapardık. Ticaret ve Tarım Bakanlığının yetkilileri üzüm bağına kadar gelirler, kamyonlara yüklenen üzümleri kontrol edip denetlerler, sonra kamyonları mühürler, belgesini düzenlerler, kamyonlar Mersin'e gelir, orada gümrük işlemleri yapılır ve yola çıkardı."

"Peki, şimdi ne oldu?"

"1 Temmuz günü Ticaret ve Tarım Bakanlığının yüksek düzeydeki yetkililerinin katıldığı törenle yaş üzüm ihraç mevsimini açtik. Kamyonları iki bakanlığın yetkilileri huzurunda üzümle doldurduk. Kapıları mühürlediler ve Mersin gümrüğüne geldik. Mersin gümrüğü açın kapıları, dedi. Bu olacak iş mi?"

Doğrusu pek anlamadık. Bunda garip olan neydi?

"Canım siz de açiverseydiniz, ne var bunda yani? Silah taşımıyorsunuz ya, üzüm taşıyorsunuz, Adam gümrükçü baksin içeri!"

Ali İhsan Ünal, "be cahil adam," der gibi dudak büktü: "Kapıyı açsak ne olur biliyor musunuz?"

"Ne olacak, üzümler görülür, gümrükçü de tekrar kapar, olur biter."

"Siz öyle sanın, üzümler mahvolur."

"Allah Allah, o niye?"

Meğer işin içinde ne işler varmış: "Siz bu kamyonları bilir misiniz? Üzüm nasıl taşınır bilir misiniz?"

"Nereden bileceğiz?..."

"Yaş üzüm artı beş derecede taşınır. Isı bunun üstüne çıktı mı, üzümler çürür. Soğuk hava düzenli kamyonlarda en önemli şey taşınan malın cinsine göre ısıyı tutabilmektedir..."

"Canım kapıyı, bir açıp kapamakla kamyonun içi cehenneme dönmez ya!"

Ai İhsan Ünal yine başını salladı: "Mersin'de, ısı güneşte altmış derece. Kamyonlar üzüm yüklenmeden tam on iki saat çalışarak içerideki ısıyı beş dereceye düşürebiliyorlar. Kapıyı açtın mı sıcak, bir anda içeriye dolar ve ondan sonra isiyi tekrar artı beş dereceye düşürebilmek o kadar zaman alır ki! Üzümler de çürür..."

Allah Allah neler öğreniyoruz!

Ali İhsan Ünal cebinden bir belge çıkarıp uzattı: "Şunu okuyun!"

Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bir yazısıydı: "Yaş meyve ve

sebze ihracatında, bozulmayı önlemek ve ihracata hız kazandırabilmek için, elemanlarımızca üretim bölgesinde mühürlenmiş ulaşım araçlarının normal prosedür içinde (kontrol ve gerekli belgeler gerçekleşmiş ve ihbar yoksa) açılmaması Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında karara bağlanmıştır."

Ali İhsan Ünal, dokunsanız ağlayacaktı:

"Bir salkım üzüm satıp, bir avuç petrol alacağız. Bakanlıklar arasında bir anlaşma var. İki bakanlık kamyonları mühürlüyor ama, Mersin gümrüğü ile de açın göreceğim, diye tutturuyor. Yazık günah değil mi bu memlekete? Üzümler çürüyecek, zamanında gidemeyecek, adamlar bir daha mal almayacak. Bütün bunlar gayretkeşlikten başka nedir?"

"Peki siz ne yaptınız?"

"Ne yapacağım, çılgına döndüm. Uçağa atlayıp Ankara'ya gittim. Ticaret Bakanlığına durumu anlattım. Allahları var, her zamanki gibi çok ilgilendiler. Hemen bir yazı yazıp, bizzat Sayın Bakana imzalatıp elden Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderdiler."

"Sonra?"

Kolundaki saate baktı: "Bugün 6 Temmuz 1979, saat 14... Bir saat önce Mersin'le telefonla görüştüm. Yine kamyonları açıyorlar!"

Vallahi yazıktır, billahi günahtır... Bu yapılacak iş değildir. Yedi iklim, dört cihandan para dileniyoruz, sonra çil çil altın gibi, gıcır gıcır dolar gibi, mark gibi üzümleri gümrükte cürütüyoruz...

10 Temmuz 1979

FİLİSTİN MÜCAHİTLERİ VE İÇİŞLERİ BAKANI

Mervan, bizim din kardeşimizdir. Safi, bizim din kardeşimizdir. Hüseyin, bizim din kardeşimizdir. Muhammed, bizim din kardeşimizdir... Ve dördü de Ankara'daki Mısır Elçiliği'ni basarak, Filistin halkının haklı davasını, Türk halkına anlatmak istemişlerdir. Ve de ne güzel anlatmışlardır ya! Hele Filistin halkının, bu davada haklı olduğunu, en çok kim anlamıştır bilir misiniz?

Nöbet kulübelerinde şapkaları, sefertasları ve bir avuç kanları kalan Polis İrfan Sadık Kocabaş ile Bekçi Ali Babacan... Sadece onlar mı?

Ya geride bıraktıkları...

Yetim çocukları, dul kadınları, bağrı yanık anaları, babaları... Filistin halkının haklı davasını onlardan daha iyi anlayan kim olabilir ki!

Evinin direği yıkılan kadın, yetim kalan evlat, artık Filistin davasının birer mücahididir! Ömürleri boyunca bu duyguyu yüreklerinde taşıyacaklardır. Filistin'i ve Filistinlileri hiç, ama hiç unutmayacaklardır. Evet Mervan bizim din kardeşimizdir. Hüseyin din kardeşimizdir. Safi din kardeşimizdir. Muhammed din kardeşimizdir. Ve bu din kardeşlerimiz, nöbet kulübelerinde görev yapan din kardeşlerini acımasızca öldürmüşlerdir. Allah gazalarını mübarek, zaferlerini daim eylesin!!! Ve bu sözümüz de sizedir Sayın İçişleri Bakanı! Göreve geldiğinizden beri, hep, sizden bir şeyler umanlardanız.

Allah şahit, umduklarımız boşa çıkmamıştır.

Geçen hafta, televizyondaki o tutumunuz, o davranışınız, o yaklaşımınız, siyasi rakiplerinize bile şapka çıkartacak cinsten olmuştur.

Ama son olaydaki bazı davranışlarınız, sizi, haksız yere de olsa yaralamıştır. Sayın Bakan!

Türkiye Cumhuriyeti'nin İçişleri Bakanı, belinde silah oraya buraya koşuşturup durmaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin İçişleri Bakanı, sefaret bahçesinde otomobil anahtarı aramaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin İçişleri Bakanı, ön safa çıkıp katil teslim almaz. Katillere kendisini öptürmez, kucaklatmaz. Bütün bunlar, yaptığınız o ağır görevi ve başarıyı birden hafifletir.

Ve o zaman ne olur bilir misiniz?

Adam Süleyman Beyin diline düşer...

18 Temmuz 1979

ORTA SAHA DEDİĞİN KAÇ DÖNÜM YER?

Transfer ayında dedikodular sürüp gidiyor. Neyse, meclisi tatile soktuk da politikacı transferleri şimdilik bitti. Ama Ali Topuz'un dilinin altında yine bir bakla var, geveleyip duruyor. Ayancık'ta lafı ağzından kaçırmış: "Ben eski politikacıyım, antenlerim iyi çalışır, bu hükümet gitmeyecektir. Şimdilik bu kadar söyleyebilirim. Bunu böyle bilin."

Ali Topuz böyle dedi mi, altını çizin, üstüne bir mim koyun...

Demek Ali Topuz, tekrar devreye giriyor. Demek, "Hasan vakası" gibi birtakım vakalar daha göreceğiz.

Bekleyelim, görürüz!

Bizim bugünkü sözümüz, politikacı değil, futbolcu transferlerinden...

Zenginin birini bir kulübün başına getirmişler. Adamcağızın futboldan filan anladığı yokmuş ama, pir aşkına şan olsun diye açmış kesenin ağzını... Antrenör, idareciler sık sık gelirlermiş: "Başkan şu kadar bin lira lazım..."

"Niye?"

"Orta saha için." Yazar çeki, verirmiş parayı... Tekrar gelirlermiş: "Başkan orta saha için para lazım." Yine ödermiş... Transfer bitmiş, antrenmanlar başlamış, lig açılmış ve ilk maçta takım beş sıfır yenilmiş... Başkan soyunma odasına inmiş, antrenöre çıkışmış:

"Yahu bu kadar para verdik, istediğini aldın, nedir bu halimiz?"

Antrenör boynunu bükmüş: "Orta saha başkanım, orta saha... Orta sahayı bir türlü dolduramadık, hep orası açık veriyor..." Başkanın tepesi atmış:

"Be adam, orta saha için avuç dolusu para aldınız. Hala orta sahayı do'duramadınız mı? Kaç dönüm yermiş bu orta saha?!"

21 Temmuz 1979

SÜLEYMAN BEYİN EDİRNE SEFASI

Gittik, gezdik, gördük ve de geldik.

Şimdi de yazacağız.

Süleyman Beyin Edirne havalisi cevelanını ya da sefasını. Önce gezinin genel bir havasını verelim, sonra Süleyman Beyi anlatalım, daha sonra da aklımızın erdiği, gözümüzün gördüğü kadarla seçim hakkında ahkâm keselim. Süleyman Bey, bu gezide umduğunu değil, umduğundan da fazlasını buldu. Geçen seçimlerde CHP lehine yirmi bin fark veren Edirne, bu sefer Süleyman Beyi "Geyiflendirdi." İnsaf ile söylemek gerekirse de geyiflenmekte haklıydı. 1973'te 1977'de üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi, "Sus pus" duran AP'liler gitmiş, yerine bağırıp çağıran, gülen oynayan, davulu gümbürdeten zurnayı zırlatan insanlar gelmişti. Süleyman Bey de canlı, hareketli ve şikâyetçi toplulukları görünce coştukça coştu. Hükümetin ne kaz çobanlığını bıraktı, ne de Bremen Mızıkacılığını. "Bunlar, hükümet değil topluluktur, topluluk," diyordu. "Bunlar hükümet değil, Bremen Mızıkacılarıdır," diyordu. "Bunlar hükümet değil, yalancıdır," diyordu. "Bunlar hükümet değil, kaz çobanıdır," diyordu. Ve de hemen ardından ekliyordu:

"Bunlara dört gaz emanet edin, akşama üçünü çaldırıp gaybedip gelirler."

Futbol maçlarında açık fark yapan takımın taraftarlarının bir temposu vardır. Takım birinci golü atar, ikinci golü atar, üçüncü golü atar, dördüncü golü atar ve maçın bitimine on dakika kala da tribünler ayağa kalkar: "Beş, beş, beş!.." Seyirci beşinci golü istemektedir. Edirne'de her yerde öyle oldu. Süleyman Bey, otobüsün üstüne çıkıp, mikrofonu eline alınca seyirci başlıyordu:

"Bej, bej, bel..." Malum, Rumeli şivesinde "s" harfi yoktur da... Peki bu istenen beş neyin nesiydi? Hani bu seçimler 4-1 biter, Aydın'ı, Konya'yı, Muğla'yı, Manisa'yı, AP; Edirne'yi CHP alır deniliyordu ya!.. Edirneli AP'liler de cevap veriyordu: "Bej, bej, bej!.." diyerek. Süleyman Bey de geyfinden dört köşe olup kaykılıyordu:

"Anlaşıldı anlaşıldı, en son söyleyeceğimi bana, en başta söylettiniz!.."

Bu sefer bir tempo daha:

"Bajbakan Demirel, Bajbakan Demirel!.."

Gel de geyiflenme!..

AP'nin, "tam teşkilatlı" bir seçim otobüsü var. Süleyman Bey, bütün konuşmalarını, bu otobüsün damında yaptı. Dama çıkan o küçücük merdiveni, yirmi iki kere indi, yirmi iki kere çıktı. Çünkü tam yirmi iki yerde konuştu. Sabahın yedisinden, akşamın dokuzuna kadar, durmamacasına.

Uzaktan bir topluluk mu göründü, bir köy mü göründü, ya da bir ilçeye mi giriliyor, hemen düğmeye basılıyor ve bizim otobüs mehter takımına dönüyor. Mehter marşları, cenk havaları otobüsün mikrofonlarından yeri göğü inletiyor. Otobüs yavaşlıyor; kurbanlar kesiliyor; kanlar sürülüyor. Barlas Küntay durulacak konuşulacak yeri ayarlıyor.

"Sağ yap Fikret, sol yap Fikret, sen beni dinle Fikret, ışık ters gelmesin, resimler iyi çıksın Fikret, dur Fikret, oldu Fikret!.." Sonra dönüyor arkaya:

"Tamam beyefendi, biz hazırız!.."

Önce, "Koca Reis" kalkıp yol veriyor, ardından Süleyman Bey tırmanıyor merdivenleri.. Süleyman Bey, bu işi iyi biliyor, üç beş dakika bağırıp çağıran kalabalığı seyrediyor, gülüyor, el sallıyor ve konuşmaya başlamadan, bütün pankartları indirtiyor:

"İndirin çocuklar onları, hepsini okudum, halkımı göreyim, vatandaşımı göreyim o güzel yüzlerinizi göreyim!.." Haydi bir alkış.

Sonra başlıyor verip veriştirmeye:

"Adalet Partisinden ne kemlik, ne kötülük gördünüz. Yolunuzda, tarlanızda, işığınızda, suyunuzda, arabanızda, traktörünüzde neyin damgası var?.. Kıratın!.. Size ne verdikse biz verdik.

Bizi nadasa bırakmayın, dedik bıraktınız şimdi gördünüz. Bir kurşunkalem on lira. İki buçuk kilo buğday ver, bir kurşunkalem al!.. Bizim zamanımızda elli ton buğday satıyordun, bir traktör alıyordun. Şimdi elli ton buğdaya traktörün lastiğini alamazsın. Onu da bulursan.

Bizim devrimizde ne yoktu?.. Gomonistlik yoktu. Varsın olmasın. Bir bu eksik kalsın. Çok mu lazım!.. Memleketi iki aspirine muhtaç ettiler. Hani yağ, hani ilaç, hani mazot?.. Bizim zamanımızda yağ da vardı, ilaç da vardı, mazot da vardı, hatta hatta kahve de vardı."

Haydi bir alkış daha.

"Bunlar köylünün düşmanıdır düşmanı.. Traktörü müşterek kullanın diyorlar. Bugün traktör, yarın tarla, öbür gün ev!.. Öyle ya gara öküz senin neyine yetmez. Hoh de goca öküze sür gitsin ha!.. Şuna bak bakan olmuş, bakan. Bakan değil, Misır'a sultan olsun ne olur. Biz bunları mecliste yakalayıveriyorduk, elimizden gaçtılar. Ama govalarız, yine yakalarız. Bunların boynunda deve çanı vardır, deve çanı, goley goley gaybolamazlar. Eşkıya bunların goynunda büyüdü de bu hale geldi. Yalanla dolanla hükümet olmaz, bu minare kılıfa sığmaz."

Haydi bir alkış, bir kıyamet daha.

Demirel, elini arkaya uzatıp koruma polisinden şapkasını aldı mı, tamam konuşma bitiyor, demektir. Vatandaşlarını Allah'a emanet edecek. 14 Ekim'de Ahmet İnceoğlu'nu Ankara'ya gönderin bekliyorum, diyecek; şapkasını sallayıp veda edecek; mehter başlayacak, otobüs kalkacak, Demirel yan pencereden kimin elini yakalarsa onunkini sıkacak, "Nasılsın eyisin eyisin!.." diyecek ve bir yer daha geride kalacak.

İki gün tam yirmi iki yerde bu, aynen böyle oldu. Ve Süleyman Bey, Keşan'ı da gördükten sonra, "Tamam oldu bu iş!.." dedi.

Neydi olan, neydi Demirel'i böyle umutlandıran?..

Onu da yarın anlatacağız.

Olanı ve de görebildiğimiz kadar, aklımızın erebildiği kadar, olacak olanı.

21 Eylül 1979

MALKARA, KEŞAN HOPPALA PAŞAM!..

Dünkü yazımızı, Süleyman Beyin bir lafıyla, noktalamıştık: "Bu iş tamam, oldu!" diyordu.

Neydi olan ve neydi olacak olan?

Süleyman Beye göre, çürük görülen yer de fethedilmiş, Edirne'de AP'nin kazanacağı anlaşılmış ve 5-0 kesinleşmişti? Acaba öyle miydi?

1977 seçimlerinde AP'ye yirmi bin oyla fark yapan CHP, Edirne'de bu seçimi kaybedecek miydi?

Şimdi, bu soruların yanıtını, arayalım...

Edirne, AP Milletvekili Mustafa Bulut, Keşan'daki kalabalığı seyrederken şöyle diyordu:

"Neredeydiniz be yahu siz, 1977'de?"

Edirne'de bir değişiklik vardı. AP, durumu düzeltmişti.

Ne olmuştu da düzeltmişti?

AP örgütü, ağzıyla kuş mu tutmuştu? Yooooo!

Siyasetin çok önemli bir kuralı bir kez daha doğrulanıyordu:

"İktidarın hataları, muhalefeti iktidar yapar!"

AP Genel Sekreteri Nuri Bayar, kalabalıkları görüp, "Umudumuz Ecevit" derken bunu vurguluyordu.

İktidar, Edirne'de önemli hatalar yapmıştı.

Sadece Edirne'de mi?

Bütün Trakya'da...

Trakya halkının geçimi büyük ölçüde buğday ve ayçiçeğine bağlıydı. Ve hükümet, her iki ürünün taban fiyatlarında, büyük hatalar yapmıştı.

Önce buğdayı ele alalım... Buğdayın taban fiyatı dört lira ilan edilmiş, tüccar ise dört yüz yirmi kuruştan piyasaya girince, köylü yirmi kuruş fazlasına, ofis yerine tüccarı seçmişti.

Derken köylünün buğdayı ofise satmayıp sakladığı, tüccara sattığı anlaşılınca, seksen kuruş daha zam yapılmış ve buğday fiyatı dört yüz seksen kuruşa çıkmıştı. Bu seksen kuruş, kime yaramıştı.

"Tüccara!" diye bağrılıyordu meydanlarda. Tüccar köylüden dört yüz yirmi kuruşa topladığı buğdayı ofise dört yüz seksen kuruşa satmaya başlamış ve aradaki altmış kuruşu da taş atıp, kolu yorulmadan cebine indirmişti.

Demirel, bütün konuşmaları boyunca bunu işledi ve daha, "buğday" der demez alkışı topladı.

Halkçı bir iktidarın nasibi bu mu olmalıydı?

Halk, "bizi tüccara soydurdular" diye bağırmalı mıydı? Ama ne yazık ki bunlar oldu ve Süleyman Bey de bunu çok iyi kullandı.

O Süleyman Bey ki, biraz önce "bağrı yanık, köylünün" alkışlarını alıyor, biraz sonra da "çevrenin en büyük ağalarından biri" diye tanıtılan otuz altı yıllık CHP'linin partiye kaydını yapıyordu.

Türkiye'de demokrasi, bir çelişkiler düzeni değil de, neydi... Gelelim yağa...

Bırakın taban fiyatını, bırakın "halkı yağla yıkayacağız" diyen palavrayı, Trakya köylüsü ekip biçip sattığı ayçiçeğinin yağını bulamıyor, meydanlara çıkıp "yağ, yağ!" diye bağırıyordu. Bütün Edirne gezisi boyunca her ilçede, her kasabada, her köyde önümüze gelen bakkala girip aynı soruyu sorduk: "Yağ var mı?"

Cevap, hiç değişmedi:

"Yok be yahu!"

Bulsak alıp, İstanbul'a getirecektik.

Son fırsatı da Enez'de kaçırdık. Bu fırsatı nasıl kaçırdığımızı da Süleyman Bey, Keşan'da anlattı:

"Ben geliyorum, diye Enez'e yağ yollamışlar. Ama biz oradayken yetiştirememişler, biz ayrıldıktan sonra yağ gelmiş. Bunlar böyledir işte, hep treni kaçırırlar."

Ve ardından gevrek bir kahkaha!

Ayçiçeği memleketinde ayçiçeği yağını temin edemeyen bir iktidar, oy kaybetmez de ne yapar? Evet, CHP Edirne'de oy kaybedebilir.

Ama ne ölçüde kaybedebilir, bu kaybettikleri oy yirmi binden aşağı düşer mi? Yani seçimi AP kazanır mı? "Bej, bej, bej!" diye meydanları inletenler umduklarını bulurlar mı? Şimdi bir de ona bakalım... Önce peşin olarak söyleyelim ki, 4-1 çantada keklik değil! Ama 5-0'da öyle! Edirne'nin düğümünü Keşan çözecek. Keşan 1950'den beri CHP'ye oy veren bir ilçe... Geçen seçimlerde CHP, AP'ye sekiz bin fark yapmış. AP bu farkı Keşan'da kapatabilir mi? Ya da ne kadar kapatır? Bütün sorun burada... Keşan'da Süleyman Beyi dinleyen kalabalığa bakıp da buna, "evet" demek o kadar kolay değil!

"Malkara Keşan/Hoppala paşam!" diye bir tekerleme vardır. Keşan'dan sonra, Malkara'nın da Süleyman Beyi, nasıl

karşıladığını gördük.

Hem, Malkara'da seçim de yoktu. Eğer Keşan, Malkara olsaydı, belki, "bej, bej, bej!" diye girtlak patlatan Edirneli AP'lilerin hevesi kursaklarında kalmazdı.

Tabii, bütün bu laflarımız, tek taraflı, örneklemesiz laflar. Bir de CHP'nin Edirne gövde gösterisini görmeli. Kismet olursa, yarın onu da görürüz. , Ecevit'le birlikte düşüyoruz

Allah nasip ederse, yarın sabah Edirne yollarına...

22 Eylül 1979

EDİRNE'DE İŞLER "BEJ" DEĞİL GALİBA!

Bir hafta içinde Edirne'ye ikinci gidiş-gelişimiz. Birincisini Süleyman Beyle yaptık, ikincisini de Ecevit'le... Süleyman Beyle yaptığımız geziyi anlatan yazımızın sonunda, "Hele bir de Ecevit'le gezip görelim de, ayine-i devran ne gösterir, bakalım" demiştik.

Gittik, gördük ve geldik.

Hani Süleyman Beyi karşılarında görünce "bej, bej!" diye bağıran AP'liler vardı ya, belki üzülecekler, belki kızacaklar, ama kusura bakmasınlar, durum pek öyle değil. Yani 5-0, öyle çantada keklik değil!

Bize kalırsa bu iş 4-1 biter.

Yani lafın kısası, Edirne'yi CHP alır gider. Ama bu laf, elbette vitrine bakıp, mala paha biçmekten öteye gitmez.

Dükkânın vitrininde bir gömlek görürsünüz içiniz gider, şunu bir alsam dersiniz, dükkâna girer gömleğin benzerini çıkarttırırsınız, giyilecek gibi değildir, vazgeçersiniz. Bizim her iki gezide yaptığımız da bu! Vitrine bakıp mala paha biçiyoruz. Durun bakalım sandıktan ne çıkar?

Son söyleyeceğimiz lafı, başından söyleyip çıktık içinden, şimdi gelelim, seyahatnameye...

Cuma günü Ankara'ya CHP Genel Merkezi'ne haber saldık. Sayın Ecevit'in, Edirne gezisine katılmak istiyoruz, diye. Cevap geldi:

"Pazar sabahı saat yedi de Çınar Otelinden hareket. CHP Basın Bürosu'ndan Serhat Beyle temas kurula. Otobüste yer hazır."

Ohhh, çok şükür, Allah bunu da nasip etti. "Ne var yani bunda?" diyeceksiniz, Demirel'inki de otobüs, Ecevit'inki de otobüs.

Farkı ne?

Siz öyle sanın!

O otobüs bir başka otobüs... Nasıl, cenab-ı rabbülâlemin iyi kullarına, iyi şeyler müyesser ederse, o otobüsün de iyi kullarına genel müdürlükler müyesser oluyor.

Neyse lafı uzatmayalım, pazar sabahı beş buçukta kalktık, altıda yola çıktık, yediye on kala Yeşilyurt'a Çınar Oteline vasil olduk.

Otelin girişinde sadece kafesteki cennet kuşları cıvıldıyor. Herkes derin uykuda. Kapıda da iki şoför dertleşiyor:

"Bıktım usandım yahu şu benzin işinden. Dün üç saat kuyrukta bekledim. Kuyrukta bir tane Mercedes yok, BMW yok. Bunlar suyla mı çalışıyor? Geçenlerde birisinin karnesine baktim, tertemiz, adam bir kilo bile benzin almamış."

Şoförler dertleşe dursun, biz sorup soruşturmaya başladik. Meğer yola çıkış saat dokuza ertelenmiş. Oturduk bir yere başladık beklemeye. Millet birer ikişer sökün etmeye başladı. İlk kalkanlardan biri Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler. Biraz yağ üzerine, biraz buğday taban fiyatı üzerine dertleştik, derdimizi anlatmaya çalıştık:

"Sayın bakan, madem buğdaya dört yüz seksen kuruş taban fiyatı verecektiniz, şunu başından verseydiniz ya! Dört liradan piyasayı açtınız, tüccar dört yüz yirmi kuruştan topladı, siz dört yüz seksen kuruşa çıktınız, aradaki altmış kuruş kimin cebine girdi? Tüccarın!"

Sayın bakan, yağ işini, bir türlü anlayamıyor. Yeterinden fazla yağ dağıtıyorlar, fakat yine yağ yok! Bunun için, "yağ var!" diyor.

Biz de aksini savunuyoruz:

"Sizin dediklerinize inananlardanız. Ama bir memlekette yağın olup olmaması, şununla, bununla değil, bakkalla ölçülür. Yani vatandaş bakkala gidip, ver oradan bana iki paket yağ deyince, bakkal veriyor mu, vermiyor mu? Bütün mesele bu. Bakkal yağ yok dedi mi, gerisi hikâye!"

Biz yağdı, buğdaydı, derken seçim, otobüsü otelin önüne yanaşıyor. Birer ikişer, biniyoruz. Sağa sola bakıyoruz, aynı otobüs, Demirel'inkinden bir farkı yok. Saat 9.30. Sayın Ecevit, kapida görünüyor, yol arkadaşlarına teker teker günaydın diyor. Ver elini Trakya...

Biraz önce otobüste bir fark yok demiştik. Ama yola çıkar çıkmaz liderlerin farkı çıkıyor ortaya. Süleyman Bey, otobüsün sağ tarafında, ortada, pencere kenarında oturur. Ecevit ise en önde, şoförün yanında, oturuyor. Demirel, az kalabalık görünce pencereyi açar, "sevgili vatandaşlarına" oradan hitap eder. Ecevit ise, birkaç yer dışında, yolu kesilen her yerde otobüsün üstüne çıktı, konuştu. Beş on kişilik kalabalıklarda ise ön kapıyı açıp el sıktı, bir iki laf etti.

Haaa, az kaldı unutuyorduk. Ecevit'in otobüsü, Süleyman Beyinkine göre daha rütbeli, daha ağırlıklı...

Biri Sayın Ecevit, ikincisi de CHP Kadın Kolları Genel Başkanı Güler Gürpınar.

Çünkü içinde iki tane, "Genel Başkan" taşıyor.

Otobüsün rütbesinin büyüklüğü de buradan geliyor. İsmet Paşa'nın ruhu şad olsun ve Süleyman Genç'in de kulakları çınlasın...

İsmet Paşa, 1973 öncesi "anlamıyorum, partide iki tane mi genel başkan var," derken Süleyman Genç'i vurgulardı. İlk durak, Büyükçekmece'yi saymazsanız Silivri...

Hani şu meşhur Silivri.

Demirel girdi, girmedi, kalabalık vardı yoktu, tartışması hâlâ süren Silivri.

Silivri sapağında otobüsü, Senatör Fikret Gündoğan karşıladi. Ecevit, genel merkezcilerin adayı olan ve önseçimde CHP'nin İstanbul'da çıkarabileceği sanılan senatör sayısının sınırında bulunan Gündoğan'ı, yanına aldı ve otobüsün damına öyle çıktı.

Ecevit bütün gezi boyunca, işleyeceği en önemli konunun açışını burada yaptı:

"Ara rejim, kara rejim."

Ara rejim söylentilerine çattıkça, "otel lobilerinde, iş çevrelerinin yazıhanelerinde, kulislerde tezgâhlanan oyunları, tarlalarda, fabrikalarda, oylarınızla bozacaksınız," dedikçe halk: coşturdu.

Halk böylesine coşunca da, Ecevit'in, Sükan'ın istifasından sonra Ankara'da bozulan morali, düzeliyordu. Tepki aldıkça da işin üzerine

gidiyordu.

Ecevit, "ara rejim dışında bütün Trakya gezisi boyunca taban fiyatları üzerinde durdu: "Kalkınmayı köylüden başlatacağız, demiştik, işte başlattık," diyordu. "Buğdaya 480 kuruş, ayçiçeğine 16 lira taban fiyatı verdik, köylünün yüzünü güldürdük, cebine para doldurduk, aracıyı tefeciyi değil, köylüyü milyoner yaptık."

Tam bunları söylerken Silivri'de ön sırada duran bir grup genç durmadan bağırıyordu:

"MHP, UGD kapatılsın. Faşistlerden hesap sorulsun. Kahrolsun Amerikan emperyalizmi..." Ecevit bir süre sustu, dinledi, sonra gençlerin susmadığını görünce, sloganlarını kesti:

"Genç arkadaşım, genç arkadaşım! Ben şimdi başka şeylerden bahsediyorum. Köylüden bahsediyorum. MHP'nin, ÜGD'nin hesabını devlet görecektir. Sen onları bırak. Hayır genç arkadaşım, Amerikan emperyalizmi filan değil, kendimizi aldatmayalım, Amerika, Amerika deyip MC'yi unutmayalım, gerçekçi olalım."

Gençler sustular.

Ve Silivri'den çıkıldı. İlk büyük durak Çorlu... Biz de "Devamı var" deyip bugünkü yazıyı keselim.

26 Eylül 1979

YAĞ VAR, MAZOT VAR DAHA NE İSTİYORLAR?

Çorlu, Lüleburgaz, Babaeski... Edirne'nin yolu bu üç ilçeden geçiyor. Ama üçü de Edirne'nin ilçesi değil. Çorlu Tekirdağ'a; Lüleburgaz, Babaeski Kırklareli'ne bağlı. Her üçünün de bu seçimlerle bir ilgileri yok. Ne bakan seçecekler, ne de milletvekili..

Ama gelip de görmeliydiniz üçünün halini...

Demirel geçerken de Ecevit geçerken de yediden yetmişe, halk sokağa dökülmüştü.

"Hangisi daha kalabalık?"

Ecevit'in otobüsünde Trakya uzmanı olduk çıktık. Daha önce Demirel ile de aynı yolculuğu yaptığımız için, meslektaşlarimiz da politikacılar da hep aynı soruyu sordular. Görebildiğimiz kadar, hata payını da saklı tutarak, Çorlu'da Demirel'in, Lüleburgaz ve Babaeski'de Ecevit'in daha iyi olduğunu söyledik. Ama sen gel de bunu, politikacıya anlat. Zaten hazretler soruyu sorarken cevabını da kendileri veriyor:

"Nasıl, Demirel'inkinden çok büyük değil mi?" Sıkıysa, "Hayır!" de bakalım...

Fikret Gündoğan'ın kulakları çınlasın:

"Yapma Pulur, etme Pulur!.." Duyanlar da bir şey yapıp ettiğimizi sanacaklar.

Aslında bütün bu kalabalıklara bakıp da sonuç çıkarmak pek sağlam bir şey değil ya!. Kalabalıklar seçim kazandırmış olsaydı, 1950'de "İşte Paşam İstanbul," diye gösterilen Taksim Meydanı İsmet Paşa'yı iktidarda bırakırdı.

Bu kapıyı böylece açık tuttuktan sonra, gelelim Demirel ile Ecevit'in Edirne gezilerinin karşılaştırmasına...

Bize göre Ecevit'i meydanlarda, yollarda, köylerde karşılayanlar daha canlı daha heyecanlı, daha ağzı laf yapan, daha genç topluluklardı. Yer yer de fazlaydılar. Her yerde aynı sloganı haykırıyorlardı: "Halkçı

Ecevit! Halkçı Ecevit!.."

Ellerindeki pankart ve dövizlerde demokratik solun sloganları yazılıydı. Bazen de iktidarı savunmak için inanılması güç sloganlar yazıp vermişlerdi ellerine:

Örneğin Kırcasalih'teki şu pankarta ne dersiniz:

"Yağ var, mazot var, daha ne istiyorlar?"

Hani, o pankartı tutanı yakalayıp, götüreceksin bakkala, "Al şurdan bana bir teneke yağ!" diyeceksin... Bakalım o zaman, o elindeki ucu sopalı pankartı ne yapacak?

Süleyman Beyin her lafına karşı olsanız bile, bir lafına gönülden katılmamanın olanağı yoktur. Sık sık söyler: "Okula, camiye, kışlaya politikayı sokmayın!" Böyle der de kendi dediğini kendisi tutar mı? Tartışılır!

Ama söylediği laf, sapına kadar doğrudur.

Niye andık şimdi Süleyman Beyi... Türkobası köyünde siyah önlüklü, beyaz yakalı ilkokul çocuklarını ellerindeki pankartlarla görünce... Çok sormak isterdik, bu pankartları bu çocukların ellerine tutuşturanlara:

"Yaptığınız marifet mi?" diye... Çocuklardan birinin elindeki pankartı okuduk: "Alimliği, zalimlerin eline bırakma." Zavallı yavrucak, alimi ne bilsin, zalimi ne bilsin! Onun eline, onu yazıp verene sormalı alimi de, zalimi de...

Bir de Edirne'nin içini anlatmalı... Çok açık, çok seçik görülen oydu ki, Ecevit Selimiye Camiinin önüne, Demirel'den çok daha fazla insan topladı. Demirel'de köylüler çoktu, Ecevit'te şehirliler... Demirel, pazartesi günü geldi Edirne'ye, o gün Edirne'nin pazarı vardı. Ecevit, pazar günü geldi Edirne'ye, o gün tatil günüydü. Demirel'in kalabalığı daha sakindi, daha sessizdi, Ecevit'in kalabalığı daha heyecanlıydı, daha coşkulu...

Artık bu yazının da sonlarına geldik. Uzunköprü ile Keşan'ı anlatıp, bu işi noktalayacağız.

Ama noktayı atmadan önce, "Güler Hanım"dan da bir, iki laf etmezsek, doğrusu hem ayıp olur, hem de günah...

Bu, Güler Hanım, çok "möhim" bir hanım...

Koskocaaa CHP'nin, koskoca Kadınlar Kolu'nun Genel Başkanı.

Rahşan Hanımla birlikte, dur durak bilmeden otobüsün içinde, altıoklu bayrakları, Ecevit'in posterlerini, demokratik solun nasıl uygulandığını anlatan kitapçığı, bir güzel kıvırıp, yuvarlak boru gibi yapıp, ince lastiğe geçirip pencerelerden aşağı fırlatıyor. Ama ne fırlatma!. Allah sonunu hayreyleye!. Ecevit'in konuşması bitince Rahşan Hanımla, Güler Hanım işbaşı yapıyorlar, hedef gözetmeksizin ellerindeki fırlatıp atıyorlar... O sırada otobüs hareket etmiş, kalabalık fırlatılanları toplamak için birbirini yiyor; tekerleklerin altına ha düştüler, ha düşecekler. "Amon, yapmayın etmeyin, kaza çıkacak!" deyin bakalım da görün boyunuzun ölçüsünü... Kimin haddine, Güler Hanıma böyle bir laf etmek! Adamın ağzına tıkar alimallah lafını! Edirne'de polisin biri söyleyecek oldu da boyunun ölçüsünü aldı. Otobüs kalktı kalabalığın içine daldı, yara yara gidiyor. Rahşan Hanımla, Güler Hanım da pencerelerden aşağı ellerindekilerini fırlatıyorlar. Millet de bunları alacağım diye birbirini yiyor. Birkaç kişinin, çoluk çocuğun tekerleklerin altında kalması işten değil. Polisin biri uyaracak oldu:

"Hanımefendi atmayın, bir kaza olacak! "

Vay sen misin, bunu diyen.

Güler Hanım, bir parladı görülmeye seza:

"Aaaa, niye atmayacak mışım ayol!"

Ve hemen polisin de ne mal olduğunu ilan ediverdi: "Provakatör şekerim bu, provakatör!"

Hey gidi devletin polisi, ne kadar da tebdil-i kıyafet etsen, taharri olsan, Güler Hanımın elinden yakanı kurtaramazsın... Bak, başbakanın yakın koruma polisleri için, Güler Hanım hiç böyle diyor mu? O garipler, Güler Hanımın paketçi başları... Yol boyunca, ayakta dikilip kan ter içinde Güler Hanımın emrinde broşür, bayrak, resim lastikliyorlar. Başbakanın yakın koruma yönetmeliğinde bu da var zahir!.

Dedik ya bu Güler Hanım çok önemlidir, diye...

Hiç şakaya gelmez. Karamusul köyünde elinde, "aykırı" bir pankart tutan köylü kızını görünce nasıl da hışımla aşağı koştu, pankartı alıp parçaladı, sonra da il başkanına nasıl çıkıştı: "Olmaz efendim olmaz, ben böyle şey istemem!" İl Başkanı boynu bükük özür diledi: "Efendim bir, iki tane oluyor, önleyemiyoruz."

"O ne demek, istemem efendim, istemem! Alırız elinden parçalarız." Hey gidi demokrasi, sen nelere kadirsin!.

Hey gidi CHP, sen nelere layıksın!.

Uzunköprü'yü de geçtik, geldik Keşan'a...

Keşan, Edirne'nin düğümünü çözecek, demiştik ya!. Bize göre çözdü.

Ama gel de bunu, askerlik arkadaşımız AP Milletvekili Mustafa Bulut'a anlat.

"Geç sen bunları geç!" diyor.

"Biz Edirne'de seçimi aldık da öteye bile geçtik. Mutlaka kazanırız burada..."

İşin eğrisi doğrusu, 14 Ekim akşamı belli olacak. Kimin sakalı ak, kimin sakalı kara, kesilip, peşkire düşünce göreceğiz.

27 Eylül 1979

SUYA SABUNA DOKUNMAYACAK

Gün, hikâye yazılacak gündür. Hem de hikâyelerin en suya sabuna dokunmayanlarını... Evet, gün öyle gün ki, devran öyle devran ki, adama "Canim" desen, "Canın çıksın" anlıyor. Kimsenin burnundan kıl aldırdığı yok.

Kıl aldırmak ne demek, öfkeler burunların ucunda, ter damlası gibi, ha düştü, ha düşecek...

Onun için çoğu kimsenin tavuğuna kişt demeden, kimsenin kızına piştt demeden idare etmek gerek. Yani adım atarken sakınacaksın, karıncayı bile ezmeyeyim, diye.

Sakınmak deyince, Nuri Bayar aklımıza geldi.

Geçenlerde birlikteydik, sakınmak üzerine laf ediyorduk, "Dört şeyden sakınmak gerekirmiş!" dedi.

"Neymiş bu dört şey!"

Başladı saymaya:

"Bir Şems-i şita, yani kış güneşi... Kış güneşine kanıp giyinmeden örtünmeden sokağa çıkarsan üşür hasta olursun... İki, taife-i nisâ, yani kadınlar. Onlardan niçin sakınmak gerektiğini söylemeye gerek var mı! Üçüncüsü nasihat-ı edâ... Düşman nasihati... Dördüncüsü de iltifat-ı ümera... Yani büyüklerin iltifatından sakınacaksın..."

Bir düşünün, dördü de gerçekten sakınılacak şeyler... Hele o sonuncusu yok mu, iltifat-ı ümera, en tehlikelisi odur işte... Büyüklerimizin ne zaman, ne yapacakları belli olmaz da ondan...

Sağ gösterip sol vururlar, sol gösterip sağ çakarlar. Onun için bir büyük kalkıp sırtını sıvazladı mı, "Dur bakalım, bunun sonu nereye varır?" diye derin derin düşüneceksin.

2 Ekim 1979

POLİS VE ÇOCUK

Çocuk açık tribünden, kapalı tribüne geçmeye uğraşıyordu. Dikenli telleri aralıyor, kafasını sokup, gövdesini çekmek istiyordu. Kapalı tribünde görevli bir polis, çocuğu görünce bağırdı:

"Gir içeri, otur oturduğun yerde!.." Çocuk korkup vazgeçti. Biraz sonra yine, aynı işe başladı. Etraftakiler de çocuğa yardım ettiler ve kapalı tribüne geçti. O sırada polis durumu gördü ve çocuğa bağırdı: "Gel buraya!.." Meğer çocuğu ne kadar da seven varmış: "Bırak yahu çocuk bu!.."

"Canım buraya geçse ne olur?"

"Bula bula bu garibi mi buldun?.." Polis dönüp bağıranlara cevap verdi: "Bu yaşta sahtekârlığa, kanunsuzluğa alıştırıyorsunuz, hoş görüyorsunuz, büyüyüp bir halt edince de aman yetiş, diye bize koşuyorsunuz."

6 Ekim 1979

TAKKE DÜŞTÜ KEL GÖRÜNDÜ

Meğer, Trakya'nın AP'lisi boşuna meydanlarda bağırmıyormuş... "Bej, bej, bej!" diyerek. İşte dediği çıktı, maç "beş sıfır bitti. Allahın bildiğini kuldan saklamanın gereği yok. Hem saklasak ne çıkar! Biz, bu işin, 5-0 biteceğini sananlardan değildik. "Edirne'yi CHP alabilir!" diyorduk. İşte yazımız ortada, boyumuzun ölçüsünü aldık... Önce Demirel, arkadan Ecevit ile Trakya'yı dolaştıktan sonra yazımızı şöyle bağlamışız: "Uzunköprü'yü de geçtik, geldik Keşan'a... Keşan, Edirne'nin düğümünü çözecek demiştik ya! Bize göre çözdü. Ama gel de bunu, askerlik arkadaşımız AP milletvekili Mustafa Bulut'a, anlat: Geç, sen bunları geç! diyor.

Biz Edirne'de seçimi aldık da öteye bile geçtik. Mutlaka kazanırız burada...

İşin doğrusu 14 Ekim akşamı belli olacak.

Kimin sakalı ak, kimin sakalı kara, kesilip peşkire düşünce göreceğiz."

Böyle demişiz ya!

Sakal düştü peşkire...

Pazar akşamı Keşan'ı aradık, şu Mustafa Bulut'un bir hatırını soralım, dedik, ne de olsa askerlik arkadaşımız. Ama daha biz ağzımızı açamadan, o bizim hatırımızı sordu: "Çıkar be yahu şapkanı!"

"Niye, ne oldu ki!"

"Aldık be yahu bu işi, bitirdik. On bej bin fark var. Çıkar şapkanı."

"Dur yahu, zamanında ikinci MC kurulurken Süleyman Beye şapka çıkarmıştık, sana da mı çıkaracağız."

"Çıkaracaksın be yahu! Var mıdır bunun başka çaresi! Şimdiye kadar açılan sandıklar bize yeter. Kalan sandıklardan hepsi CHP'ye çıksa hayır yok.. Çıkar şapkanı!"

"Peki çıkaralım, çıkaralım!" Mustafa Bulut pek keyifli:

"Bu gidişle senin başın hep açık kalacak! Bak arkadaşlar ne diyor?"

"Ne diyorlar?"

"Öyle bir seçim aldık ki, sadece başı değil, ağzı da açık kalacak," diyorlar. Güldük, diyecekler elbet, gün onların, hakları var.

Aslında biz, kapıları hep açık bırakmışız ya!

Ecevit'le birlikte yaptığımız geziden sonra yazdığımız yazida bakın ne demişiz:

"Aslında bütün bu kalabalıklara bakıp da sonuç çıkarmak pek sağlam bir şey değil ya! Kalabalıklar seçim kazandırmış olsaydı, 1950'lerde 'İşte Paşam İstanbul' diye gösterilen Taksim Meydanı İsmet Paşa'yı iktidarda bırakırdı."

Demek ki kalabalıklar, bazen de "Kuru kalabalık" çıkıyor. İşte meydanda!

Aslında şapkayı çıkaracak biz değiliz.

Şapkayı da külahı da önlerine çıkarıp, düşünmesi gerekenler CHP yöneticileridir.

İki yıl önce yirmi bin fark yaptıkları Edirne'de, bugün ne hale düşmüşlerdir?

İstanbul'daki bu perişanlık nedir? Külahlarını önlerine koyup bunun hesabını yapmalıdırlar. Günlerden beri yazıyoruz, "beceriksizliğin ordinaryüsleri," diyoruz.

Kızanlar oldu, selam sabahı kesenler oldu, sitem edenler oldu...

Sonuç ortada!.. Takke düştü, kel göründü, kim haklıymış, kim haksızmış belli oldu.

Bir iktidar, iki yıl içinde ancak bu hale düşer.

Başkası ört ki ölem! Sen getir, Edirne'ye 1977'de veto ettiğin adayı aday yap!

Seçime iki kala TKP'nin sesi, adayına açıkça destek koysun.

Adayın da hiç sesini çıkarmasın. Sonra Edirne'den oy bekle! Al sana

işte oy! Gel bakalım İstanbul'a... Seçime on dört gün kala, İpraş'ı bakıma sok, İstanbul'u benzinsiz bırak, sonra oy iste! Kimdir bu haltı karıştıran, bir soran var mı? Hangi iktidar, hangi kafa bunu yapar? Seçime on gün kala bu yenecek nane midir? Tüpgaz kuyruklarına ne buyurulur? Hele hele yağ kuyrukları? Yağ musluğunun başındaki, "mahdum bey" ne der bu işe? Hani İstanbul'a haftada altı yüz ton yağ verilecekti? Bakın bakalım kaç ton verilmiş... Millet evine, işine gidecek dolmuş bulamazsa, millet tenceresine koyacak yağ bulamazsa, millet çayını kaynatacak gaz bulamazsa, işte böyle dürer senin defterini... "Kırsal kesimden oy alacağız!" Nasihat aldın, nasihat!

Hazindir, hazindir, hazin! Bir iktidarın iki yılda bu hale düşmesi hazindir. Hem de beceriksizlik yüzünden. Bir şarkı vardır bilir misiniz? "Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime, Titrerim mücrim gibi, baktıkça istikbalime." Gün, o gündür işte! CHP fasıl heyeti sunar...

16 Ekim 1979

HALA BU HASTALIKTAN ŞÜPHE EDİYOR MUSUNUZ?

Bu, ne şudur, ne budur, ne de odur! Bu düpedüz, sapına kadar halkın bilinçli oyudur. Halk bilerek, kendi çıkarı doğrultusunda oyunu vermiş, tercihini yapmıştır.

Ne yapacaktı yani?

Benzin kuyruklarına mı oy verecekti? Tüpgaz kuyruklarına mı oy verecekti? Yağ kuyruklarına mı oy verecekti?

Ateşten gömlek pahalılığa mi oy verecekti?

Ya da bitip tükenmeyen, önü alınmayan anarşiye teröre mi "evet" diyecekti:

Demedi!

Eğer bu memlekette hâlâ "bu cahil halk!" safsatasını sürdürmek isteyenler varsa;

Eğer bu memlekette hâlâ "halk bilinçlenmemiş" palavrasını sıkanlar varsa;

Eğer bu memlekette hâlâ "biz kim, demokrasi kim?" diye ahkâm kesenler varsa, tümü avuçlarını yalasınlar.

Bu halk neyi niçin istediğini, neyi de niçin istemediğini öyle iyi biliyor ki!

Bu bir derstir, ders! Ve bu dersin başöğretmeni de kimdir bilir misiniz? Mutfaktaki kadındır. Bu iktidar mutfaktan geçememiş, sınıfta kalmıştır. Halk kendi öz çıkarlarını öylesine güzel koruyor ki, halk kendi umutlarına öyle güzel sahip çıkıyor ki, halk verdiği oyun değerini, namusunu öyle güzel koruyor ki!

1950'den bu yana halk, hep kendi çıkarı doğrultusunda oyunu kullanagelmiştir.

1973'te öyle, 1977'de de öyle! Şimdi de öyle!

Önce şunu kabul etmek gerek... Demokraside bir yelpaze varsa ve bu yelpaze sağ ve sol diye ikiye ayrılıyorsa, sağın toplam oyları, her zaman solun toplam oylarından fazladır.

Bu, kesinkes böyledir!

Halep ordaysa arşın da buradadır.

Alın bütün seçim sonuçlarına bakın..

Hatta hatta 1973'te de 1977'de de CHP'yi iktidar yapan cylar, CHP karşısındaki AP + MSP + MHP + CGP'den azdır. Bu iyice böyle bilindikten sonra Türkiye'nin siyasal yapısına doğru bir gözle bakılabilir.

CHP ağırlıklı bu hükümetin, bir parlamento transferi sonunda işbaşına geldiğini, bir kez daha tekrarlamakta yarar vardır. Böyle bir hükümet kurulmalı mıydı? Bize kalırsa kurulmalıydı. Meclis çoğunluğunu elinde tutan, Senato çoğunluğunu elinde tutan, Meclis Başkanı CHP'li olan, Senato Başkanı CHP'li olan, Ve tek başına oyların en çoğunu toplayan bir partiye iktidar olma şansı verilmeliydi.

Verildi! Milyonların "umut"u kursaklarda kalmamalıydı. Nasıl kalırdı ki! "Anaların gözyaşı dinecektir!" deniliyordu; "Bu pahalılık, bu sömürü bitecektir!" deniliyordu; "Hakça, halkça bir düzen kurulacaktır!" deniliyordu; "Hırsızlığa, rüşvete, torpile, iltimasa son!" deniliyordu. Ve bunları diyenler hiç denenmemişlerdi. Kimse kalkıp biz seni de biliriz!" diyemiyordu ki! Herkes "bir görelim sevdasına" kapılmıştı. Haksız mıydı? Haşa, çok haklıydılar. Haklı oldukları için de iktidara geldiler. Sonra ne oldu! İşte olanlar meydanda... Alın İstanbul'u, vurun Türkiye'ye, çıksın olan ortaya.... Toplumun her kesiminin temsil edildiği yerdir İstanbul. İşçisiyle, kentlisiyle, köylüsüyle, gecekondusuyla, memuruyla, genciyle, yaşlısıyla, solcusuyla, sağcısıyla, bir Şehr-i İstanbul...

Ve dört yüz bin oy farkını AP lehine kapatan İstanbul.

Yok mudur bunun bir anlamı?

Ne demiş Orhan Eyüboğlu?

"1977'de AP'nin başına gelen, şimdi bizim başımıza geldi. On beş yılda kazandığımızı, on beş ayda kaybettik." Bundan daha gerçekçi bir söz

olamaz.

Bu iktidar bu kadar kolay gitmez.

İşçinin desteğini kaybet, memurun desteğini kaybet, esnafin desteğini kaybet, sanayicinin desteğini kaybet, okumuşun, yazmışın, cahilin, ev kadınının desteğini kaybet, sonun budur işte...

Kimse kalkıp da bize "testi kırıldıktan sonra, yol gösteren çok olur" diyemez.

Günlerden beri, aylardan beri "acemilik, beceriksizlik" üzerine ak kâğıt karalayıp duruyoruz.

"Böyle iktidar olunmaz, böyle iktidar partisi yönetilmez!" deyip duruyoruz.

Seçim otobüsünde balon şişirmekle, sağa sola bayrak, broşür atmakla, otobüsün peşisira koşan çocuklara bakıp "kazandık, kazanıyoruz" demekle kazanılmaz, diyoruz. Perşembenin gelişi çarşambadan belliydi.

Gün görmüş bir politikacı dün bize durumu özetleyiverdi: "Bu seçimi AP kazanmadı, CHP kaybetti!" Haksız mıydı? Bir düşünün hele...

"Tavuk mu yumurtadan çıktı, yumurta mi tavuktan?" bilmecesine benziyor ama...

17 Ekim 1979

GİDEN HÜKÜMETTEN SAKLI KALAN BİR ANI

Bu hükümet nasıl kuruldu ve nasıl yıkıldı? Üç aşağı, beş yukarı bilmeyeniniz var mı? On bir tane AP'li partilerinden istifa etti, CHP gensoruyu dayadı, İkinci MC'yi düşürdü, on bir AP'liden onu bakan oldu ve hükümet kuruldu.

Kısacası böyle...

Düşmesi de malum!

Bunları hepiniz biliyorsunuz.

Bugün, bilinmeyen bir şeyi yazmaya çalışacağız.

Bazı anılar vardır ki, insan onları mezara kadar kendi kafasında taşır.

Ama bazıları vardır ki gerektiği zaman açıklanması gerekir. Bugün size anlatacağımız anı, ikinci tarife uygundur. İkinci MC'nin yıkılıp, yeni hükümetin kurulacağı günlerdi. CHP gensoruyu dayamıştı. Sayısal olarak MC'nin ayakta durmasının mümkünatı yoktu. Oysa CHP'de bir acelecilik vardı. Tabiri caizse "yangından mal kaçırır" gibi bir havanın içine girmişlerdi.

Neydi, niçindi, ne oluyordu?

Hemen herkes şaşırmıştı...

Altan Öymen, AP sözcüsü Talat Asal'ın "aceleniz ne?" sorusunu şöyle cevaplıyordu:

"Bizi acelecilikle suçluyorlar. Evet biz aceleciyiz. Çünkü bu akşam kim, kimin kapısını çalacak ve tabancanın şarjörünü kimin göğsüne boşaltacak bilemiyoruz. İşte acelemiz bundandır."

Altan Öymen bu lafları inanarak mı söylüyordu? Sanmıyordukl

Herhalde, otuz yıllık dostumuz ve meslektaşımız, bugün o laflarını hatırlayınca, sorumuzun cevabını kendi kendine verir.

Demirel bile CHP'nin bu aceleciliğine bir anlam veremiyordu. Hükümetin gideceğini o da anlamıştı. AP Genel İdare Kurulu, "226 kırmızı oyu beklemeyeceğiz. Gensoruda, kırmızı oyların sayısı, beyazlardan bir fazla çıkarsa hükümet çekilecektir" kararını vermiş ve bunu açıklamıştı. O halde CHP'nin bu acelesi neydi?

Ha bir gün önce, ha bir gün sonra ne çıkardı? Demirel de bunu söylüyordu:

"Bu görüşmelerin bugün yapılmasıyla Anayasanın 89. maddesi ihlal edilmiştir. Günler 24 satten 22,5 saate indirilmiştir. Ne kazandığınızı anlamak mümkün değildir. Konuşma sürelerinin yirmişer dakika ile sınırlanması kabul edilmiştir. Gensorunuzda otuz dört tane and konu var. Yani bu hükümetin otuz dört ana konu yüzünden çekilmesi gerektiğini söylüyor. sunuz. Sonra da cevap hakkı olarak hükümete yirmi dakika tanıyorsunuz. Her konu için otuz beş saniye tanıyorsunuz."

Evet, CHP'nin bir acelesi vardı.

Ama neydi?

Herhalde Altan Öymen'in dediği değildi. Önce konuşmaları yirmişer dakika ile sınırlanıyor, sonra da Anayasanın 89. maddesi üzerinde tartışmaya yol açan bir uygulamaya gidiliyordu. Neydi Anayasanın 89. maddesi?

Anayasanın bu maddesi gensoruyla ilgiliydi ve şöyleydi: "Gensoru yetkisi yalnız Millet Meclisindedir.

Milletvekillerince veya bir siyasi parti grubunca verilen gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı, verilişinden sonraki ilk birleşimde görüşülür. Bu görüşmede ancak önerge sahibi veya önerge sahiplerinden biri siyasi parti grupları adına birer milletvekili, Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir Bakan konuşabilir.

Gündeme alma kararı ile birlikte gensorunun görüşülme günü de belli edilir.

Gensorunun görüşülmesi, gündeme alma kararı tarihinden başlayarak iki gün geçmedikçe yapılamaz ve yedi günden sonraya bırakılamaz.

Gensoru görüşmeleri sırasında üyelerin verecekleri gerekçeli güvensizlik önergeleri veya Bakanlar Kurulunun güven isteği bir tam

gün geçtikten sonra oylanır.

Bakanlar Kurulunun veya bir Bakanın düşürülebilmesi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla olur."

İşte tartışma buradan çıkıyordu.

Neydi tartışma?

Gensorunun gündeme alınıp alınmaması, 27 Aralık 1977 Salı günü görüşülmüş ve gündeme alınması kararlaştırılmıştı. Anayasanın 89. maddesi ne diyordu?

"Gensorunun görüşülmesi, gündeme alma kararı tarihinden başlayarak, iki gün geçmedikçe yapılamaz ve yedi gün sonraya bırakılamaz."

İşte kıyamet buradan kopuyordu.

AP'liler şöyle diyordu:

"27 Aralık 1977 Salı günü gensorunun gündeme alınması kararlaştırıldı. Anayasanın bu maddesine göre iki gün sonra görüşülmesi gerekir. Salıdan sonra iki gün çarşamba, perşembedir. Görüşmelere cuma günü başlanır, bitirilir ve yine Anayasa maddesine göre cumartesi günü geçer, oylama pazar günü, yani 1978'in ilk günü yapılır."

CHP'liler ise "hayır" diye karşı çıkıyorlardı:

"Gensoru salı günü gündeme alındığına göre, salıdan çarşambaya bir gün, çarşambadan perşembeye iki gün geçer, perşembe günü görüşme yapılır, bir gün beklenir, cumartesi günü de oy verilir."

Tartışma böyle uzayıp gidiyordu.

Sayılar belliydi, MC nasıl olsa gidecekti, ha 1977'in son günü, ha 1978'in ilk günü, ne çıkardı bundan?

Meğer neler çıkarmış, sonra öğrendik...

Çok güvendiğimiz bir CHP'li anlattı:

"Bülent Bey çok ısrar ediyordu. lile de oylama 1977'nin son günü

yapılsın diyordu. Bize yakın bir Anayasa profesörüne sorduk. O da 'bana kalırsa pazar günü, yani yeni yılın ilk günü yapılmalı, diye açıkladı. Cumartesi de yapılabilir ama, tartışma konusu olur, dedi... Buna rağmen Bülent Bey ısrar ediyordu. Oylama cumartesi günü, yani 1977'nin son günü yapıl malı, hükümet düşürülmeli," diyordu.

Peki bu ısrarının nedeni neydi?

Bunu sonra öğrendik.

Neydi öğrendiğimiz?

Bülent Bey, 1977'nin başında 5 Ocak 1977'de, bir gazetede yazdığı yazıda şöyle demişti:

"Gecikmiş de olsa seçim yılıdır bu yıl... Silahların ve zorbalığın karşısına oylarla çıkılacak yıl... Başlangıcı karanlık da olsa, sonlarına doğru ufkun ağardığı yıldır bu yıl... Geciken, üç yıldır özlenen ve gencecik canlar yitirilerek,

acılar sineye çekilerek erişilen yıldır bu yıl... Halkımızın daha birkaç aylık çilesi kalmış olsa da umut yılıdır, kurtuluş yılıdır bu yıl..."

İşte Bülent Bey, bunun için ısrar ediyordu.

1977'nin başında söylediğinin, 1977 bitmeden gerçekleşmesini öylesine istiyordu ki!

Bu bir anıdır, doğrudur, yanlıştır tartışması bizim dışımızda...

Biz sadece bir anımızı açıkladık. İsteyenler, istedikleri gibi yorumlayabilirler.

18 Ekim 1979

İSMET PAŞA İLE KIRIKOĞLU BULUŞTU

Baş sağlığı dilemek kadar, zor iş azdır. Hele sevdiğiniz, birinin arkasından yazı yazmak. Kaç gündür, elimiz gidiyor, gidiyor da geri geliyor. Kırıkoğlu için bir şeyler yazabilmek.. Taa 1955'lere dayanan bir tanışlık, bir dostluk. Kasım Gülek, CHP Genel Sekreteri. Karaköy rıhtımından kalkan bir vapurla, Karadeniz gezisine çıkıyor. Yanında bir grup gazeteci, içlerinde biz de varız. İlk durak Zonguldak...

Kavga dövüş, dayak, bir rezalet...

Vapur Sinop'a varınca, bir motor yanaşıyor, Emniyet Müdürünün elinde tutuklama kararı!

"CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek'in, İstanbul'dan ayrılırken yaptığı basın toplantısında suç unsuru bulunmuş ve tutuklanmasına karar verilmiştir."

Kasım Gülek'i alıp arabayla İstanbul'a geri gönderiyorlar, arkadan İsmet Paşa'nın emri geliyor:

"Anayasa hakkımız olan yurt gezisi devam edecektir. Kafilenin başkanlığını Genel Sekreter Yardımcısı kâmil Kırıkoğlu yapacaktır."

Tanışlığımız, dostluğumuz böyle başladı Kırıkoğlu ile... Siyasi yaşamını CHP'de sürdürürken, 1960'larda bir ara Bölükbaşı'nın partisinde görüldü, sonra tekrar yuvaya döndü ve 1972'de, "Büyük Kavga"da Ecevit'le birlikte İnönü'nün karşısında yer aldı. Hem de İsmet Paşa'nın Genel Sekreteri olarak...

Ama Gürler olayı, Gürler'in Cumhurbaşkanlığı, Kırıkoğlu'nu bir kez daha lidere ters düşürdü.

1977 önseçimleri, Kırıkoğlu'nun siyasi yaşamının sonu oldu. Lider affetmemişti.

Çok sıcak, çok yeni olan geçmişi anımsamamıştı bile... Ve arkadan acımasız hastalık ve bir sabah, gazetelerde bir haber:

"Kırıkoğlu öldü."

Kaç gündür hep bunları düşünüp durduk ve dün sabah bir rüyayla uyandık. Rüyamızda İsmet Paşa'yla Kırıkoğlu'nu görmüşüz... Paşa, Kırıkoğlu'na hal hatır soruyormuş: "Kırıkoğlu, nasılsın, iyi misin, hoş geldin!"

"Hoş bulduk paşam, saygılar sunarım." Sonra eski günlere gelmişler, eski anıları konuşmuşlar: "Kırıkoğlu, beni istifaya mecbur ettiğiniz Kurultayı hatırladin mi?"

"Hatırlamaz mıyım paşam!"

"Ben ortanın solu diye bir marifet çıkardım, diyordum, şimdi ise bu ayrı bir parti ilkesi gibi, bilmediğim bir mahiyette kullanılıyor, diyordum, ihtilafları benimledir, diye bar bar bağıriyordum... Siz, hayır, Paşayla beraberiz, bakmayın siz onun sözüne, diyordunuz, yanlış bilgi veriyorlar, yanlış yazıyorlar diyordunuz, yaşı ilerledi, bunadı, ömrü belli değil, diyordunuz... Hatırladın mı Kırıkoğlu o günleri?"

"Hatırladım paşam, hatırladım!"

"Ne demiştim ben o zaman sizlere, onu da hatırladın mı?"

"Hangisini paşam, hatırlayamadım?"

"Hani siz, bana bunadı, diyordunuz ya, hani siz bana ömrü belli değil, iki gün sonra ölecek, diyordunuz ya..."

"Paşam belki diyenler olmuştur ama, ben öyle bir şey dememiştim..."

"Canım sen demesen bile, içinizde diyenler vardı. Ben de onlara, bir gün bakacaklar, hakikaten ölmüşüm, ne genel başkanları kalmış, ne ihtilafları, diyordum. Ama ben sonuna kadar vazifemi ifa etmiş olacağım, diyordum... Bilmem hatırladın mı? Ne kadar yanılmışım!"

"Hatırladım paşam hatırladım... Hatırlamaz olur muyum?"

"Duyduğuma göre, yine bir olağanüstü Kurultay yapmış seninkiler. Bülent, Kurultayı toplantıya çağırmış... Tıpkı 1972'de benim yaptığım gibi... O da hiziplerden şikâyet etmiş. Ben de o tarihte, aynı şeyden şikâyetçiydim. Memleket gerçeklerine vukufsuzluğunu, sağduyu ile ne kadar çabuk ters düşebileceğini ispatlamış bir hizip, muvaffak olur da, partiyi alırsa, başa gelecek hallerden ciddi olarak endişe ederim,

diyordum. Bu lafımı da hatırladın mı?"

"Hatırladım ama paşam, acaba bu görüşünüz doğru muydu?"

"Bilmem, sen söyle! Sen benden sonra yaşadın, çok şey gördün."

"Kurultay'a giden günleri hatırlıyor musun Kırıkoğlu? Siz merkez yönetim kurulu olarak, Ali İhsan Göğüş ile Sezai Orkunt'u haysiyet divanına vermiştiniz, ben buna karşıydım. Toplantida tartışma çıktı. Ben sana kızdım, Bülent'ten emir alıyorsun, dedim. Sen de bayağı sinirlenip, ben kimseden emir almiyorum. Bu sözler bir daha tekrar edilirse, davranışım sert olacaktır. diye karşılık vermiştin... Ben de içimden, hadi canım sen de diye gülmüştüm. O toplantıyı da hatırladın mı?"

"Hatırlamaz olur muyum paşam! Siyasi mücadele, oluyor böyle şeyler, affedin!"

"Tabii canım tabii, olur böyle şeyler. Bana kimler neler demedi ki! Bülent sana anlatmıştır herhalde... Haaa, duyduğuma göre, senin de Bülent'le aran açıkmış..."

"Öyle oldu paşam!"

"Allah Allah! Yine duyduğuma göre, Bülent'in yanında, sadece sen değil, o günlerde bana birlikte karşı çıktığı arkadaşlarından da kimse kalmamış. Ne Turan, ne Ali, ne Deniz, ne Haluk, ne Süleyman, ne şu, ne bu... Ne oluyor bunlara?"

"Vallahi bilmem ki paşam! Ben de son yıllarda, bu işlerden uzaktım, canımla uğraşıyordum."

"Neyse geldin de kurtuldun... Haaa ne diyordum, o meşhur Kurultaydan söz ediyordum. Bana karşı amma da sert konuşmuştun, hatırladın mı? Benim, ya ben, ya bunlar, dememe çok kızmıştın... Demokratik bir partinin özgür üyeleri mi olacağız, yoksa kapıkulları mı olacağız? diye bar bar bağırıyordun. Ne oldu şimdi? Artık partide, ya ben, ya onlar, diyen kalmadı mı? Kapıkulu olmaktan kurtuldular mı?"

"Paşam, müsaade ederseniz..."

"Dur, dur! Dur bakayım sözümü kesme... Kurultaydaki konuşman hâlâ

kulaklarımda... Partiyi bir şef partisi, partilileri emir kulu, robotlar bahtsızlığından kurtarmak için, sonuna kadar direndik, diyordun, Genel Başkanın tüzük dışı isteklerine hayır, dedim, diyordun. İnönü'ye saygı, onun yetkilerine saygıdır, diyordun. Bunun ötesi ortaçağ köleliği, mürailik, dalkavukluktur, diyordun."

"Ama paşam..."

"Kesme sözümü, kesme! Şurada iki lafım daha kaldı. Evet ne diyordum? Senin konuşmandan aklımda kalanları söylüyordum, değil mi? Evet, evet o gün bana karşı çok serttin. İsmet Paşa padişah değildir, diye bağırıyordun. İsmet Paşa padişahlığı yıkan adamdır, diyordun. İsmet Paşa padişah değil ki, onun Semavi iradelerine peki, diyelim, diyordun... Hatırladın mı bu laflarını?"

"Evet paşam hatırlamaz olur muyum? Kusura bakmayın ama, ikimiz de yaşasaydık, o günleri tekrar yaşasaydık, yine böyle derdim."

"Bilirim, bilirim dersin... Tanırım seni, dürüst adamsındır, inandığını söylersin. Partinin en kavgacılarından biriydin. Ne oldu, benden sonra da kavganı sürdürdün mü?"

"Olmadı paşam, bir taraftan onlar, bir taraftan hastalık..."

"Onlar dediğin kim?"

"Size karşı bayrak açtıklarımız, eski arkadaşlar..."

"Ne oldu, seninle de mi bozuştular?"

"Öyle oldu paşam!"

"Allah Allah, tuhaf şey! Ne oluyor bunlara? Geçenlerde bir gece Turaaann Turaaannnn? diye bağırdım, bilmem duydu mu?"

"Evet paşam duymuş galiba! Gece uyandım, Anıtkabir tarafından paşanın sesi geliyordu, diye sağa sola anlatıyormuş..."

"Demek duymuş... Ben sağlığımda, bütün bu, işler, Turan'ın başının altından çıkıyor, derdim de kimseye inandıramazdım. Şimdi duydum ki, o da, paşa haklıydı, diyormuş, bir iş yaptık ki diyormuş..."

Ve birden uyandık... Ne biçim rüya değil mi? Sanki yakın tarihin bir bölümünü, baştan, gerçekmiş gibi yaşadık. Hayırdır inşallah!

13 Kasım 1979

SÜLEYMAN BEY, ŞİMDİ İKİNCİ ZARFI AÇTI...

İki gün Ankara'da kaldık. Döner dönmez herkes aynı şeyi sormaya başladı: "Ankara'da ne var, ne yok?"

"Kuyruk var, kuyruk!" deyince soranlar bir tuhaf yüzümüze bakıyorlar: "Erken başladın. Hani Süleyman Beyin koyduğu bir makul süre sınırı vardı, onu bekleyecektin. Yine lafa kuyruktan girdin."

"Canım biz kuyruk dedikse yağ kuyruğu mu dedik, mazot kuyruğu mu dedik? Onlar yine var ama, bu kuyruk başka kuyruk. Hem bu kuyruk Süleyman Beyi keyiflendiren kuyruk. Eskilerin deyimiyle tebrikat kuyruğu. Her bakanlığın önünde böyle bir kuyruk var."

Evet, biz de bu kuyrukları gördük ve de o kuyruklara girdik.

Usuldenmiş, Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu üyeleri, her yeni hükümeti, güvenoyu aldıktan sonra ziyaret eder, görevlerinde başarılar dilermiş. Biz daha yeni olduğumuz için bu işlerin yabancısıyız. Kıdemli arkadaşların peşine takıldık, görev ifası için Ankara'ya vardık.

İlk önce Meclis Başkanı Sayın Karakaş'a gideceğiz. O da yeni seçilmişlerden. Biz meclise girerken, Süleyman Bey merdivenlerden iniyordu. Etrafında bir kalabalık. Çekildik bir kenara, bekliyoruz. Süleyman Bey uzaktan gördü, seslendi:

"Ne o, Ankara'da taşralı gibisiniz! Niye öyle yabancı duruyorsunuz gelsenize..."

Yanaştık, Süleyman Beyin "geyfi" yerinde: "Yaklaşın hele yaklaşın... Sizi bir yerden gözüm ısırıyor galiba! Randevunuz kaçtaydı?"

""İki buçuktaydı!"

"Tamam, bende hilaf yok! Saat daha iki olmadı. Bekliyorum, gelin! Bunu saymam!.."

İlk durak Meclis Başkanı... Oradan ver elini Başbakanlık. Başbakanlığın önü ana baba günü... Girenler, çıkanlar, bekleyenler...

Özel kalem bir başka alem... Önce Özel Kalem Müdürü Kemal Güçyener'le, bizim Nevşehirliyi anıp vardık Süleyman Beyin huzuruna.... Dedik ya, Süleyman Bey pek geyifli... Elinde tespih, bir söylüyor bin gülüyor. Başbakan olduğundan bu yana elli beş bin kişinin elini sıkmış, bakanlara da emir vermiş:

"Kim gelirse kabul edin, kimseyi geri çevirmeyin!" Hoşlanıyor bu tebrikattan...

Selam, kelam, arz-ı tebrikat...

Süleyman Beyin ağzında bir yangın lafı: "Bu yangını söndüreceğiz!" diyor da başka laf etmiyor: "Biz neyin kavgasını veriyoruz? Bir tahtın mı kavgasını veriyoruz, değil! Bir diktatörlüğün mü kavgasını veriyoruz, değil! Biz neyin kavgasını veriyoruz? Türkiye Cumhuriyeti'ni korumanın kavgasını veriyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'ni koruyacağız, onun kavgasını veriyoruz. Nasıl koruyacağız? Herkesle birlikte. koruyacağız? Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak sadece bizim işimiz değil, herkesin işi, her Türk'ün işi..."

Dedik ya, Süleyman Bey bugünlerde çok geyifli... Bir ara lafını kesip odaya giren Özel Kalem Müdürü Kemal Güçyener'e duvardaki bir tabloyu gösteriyor:

"Düzelt şunu Kemal Bey düzelt! Eğri duruyor, eğri bir şeyimiz kalmasın."

Sonra dönüp bize, basıyor kahkahayı...

İçimizden biri işlerin nasıl düzeleceğini soracak oluyor, Süleyman Bey, "Bir İngiliz der ki!" diye karşılık veriyor:

"O İngiliz der ki, bir olay düşünün, mantığınıza göre bu olayın sonuçlarını çıkarabilirsiniz, bu iş böyle biter, dersiniz. Ama Türklerin ne yapacağı belli olmaz. Onların işleri bizim mantığımıza uymaz... Böyle der İngiliz."

Anlaşılan Süleyman Bey, Türkiye'de uzun yıllar gazetecilik yapan ve sonra, "Türkler" diye bir kitap yazan David Hotham'ı okumuş. O da kitabında aynen öyle der...

"Türklerin ne yapacağı belli olmaz!"

Yağ işi ne olacak? Süleyman Beye göre, bu iş goley! Bugüne yarına

yağ işini çözecek. Nasıl çözecek? Serbest piyasayla çözecekmiş. Öyle üretim, tüketim şirketleriyle, Tarko, marko, Tansa, mansa gibi şeylerle değil! "Devlet yağ dağıtır mı?.." Böyle diyor Süleyman Bey! Hele biraz daha bekleyelim bakalım, n'olacak? Dün sabah bizim bakkala sorduk, daha yağ yoktu da! Makul süre... Süleyman Beyin, başbakan olur olmaz ortaya attığı bir deyimdir bu...

Makul süre beklenecek, ondan sonra konuşulacak.

"Nedir bu makul süre?" Süleyman Bey böyle sordu bize: "Sence makul süre nedir?"

"Yüz günün üçte biridir!" Bir kahkaha attı: "Desene daha vaktimiz var!"

Kahve tiryakilerine duyurulur. Başbakanlıkta da kahve yok. Çayları yudumlarken Süleyman Bey bir hikâye anlattı... Adamın birini görevden alıp, yerine başkasını tayin etmişler. Giden gelene kapalı üç zarf bırakmış.

"Başın sıkıldığı zaman bu zarfları teker teker açar okursun!"

Yeni gelen bir süre uğraşmış, didinmiş, işleri düzene koyamamış. Aklına, gidenin ona bıraktığı zarflar gelmiş, birincisini açmış:

"Kendinden öncekileri kötüle!"

Başlamış kötülemeğe...

Gidene demediğini komamış, ama fayda etmemiş, işler yine düzelmemiş.. Bu kez ikinci zarfı açmış:

"Teşkilatlan!"

Onu da yapmış, teşkilatını kurmuş, ama yine işler berbat! Bu sefer, son care, diyerek üçüncü zarfı açmış... Zarftan bir pusula çıkmış:

"Sen üç zarf hazırla!"

Süleyman Bey bu hikâyeyi anlattı ama, hiç yorum yapmadı, sadece güldü.

Bizden hikâyenin yorumu sual edildikte deriz ki, Süleyman Bey şimdi ikinci zarfta...

Teşkilatını kuruyor.

Ne ikinci zarfa dönmeye, ne de üçüncü zarfı açmaya, şimdilik niyeti yok.

Bakalım ayine-i devran ne gösterir?

Böyle deyip döndük Ankara'dan...

Her dönüşümüzde andığımız gibi, Yahya Kemal'i yine anarak...

Yahya Kemal'e sormuşlar:

"Üstat Ankara'nın nesini seversin?"

Gülmüş:

"İstanbul'a dönüşünü..."

9 Aralık 1979

BİR TARTIŞMA

Pazartesi akşamı Kadıköy meydanında bir şoförle, bir trafik polisi tartışmaya tutuştu. İstanbul'da her gün yüzlercesi olan tartışmalardan biriydi... Polis bağırdı, şoför aşağı indi, karşılıklı söyleşi bir süre sürdü. İnişli, çıkışlı bir tartışma, iyiye bağlanmadan sona erdi. Şoför hırsla arabasına bindi, kontağı çevirdi, gaza bastı, araba ok gibi fırladı.

Ama ne fırlama!

Polis bunun ne anlama geldiğini anladı.

O da koşup yerden bir taş alıp olanca gücüyle fırlattı, ama tutturamadı.

Ne âlâ memleket değil mi?

11 Aralık 1979

KAÇ ŞAİR YAŞAR ŞİİRLERİNDE...

İlk haber Hilmi Yavuz'dan geldi:

"Hoca hasta, iyi değil, Cerrahpaşa'da yatıyor..."

Cızz etti yüreğimiz. Çoktandır görmemiştik, galiba mayıs ayında rastlaşmıştık bir kez, birlikte Cağaloğlu yokuşunu inmiştik, dedikoduyu sevmez, kimsenin girdisiyle çıktısıyla ilgilenmezdi; sormazdı, anlatılırsa da dinlerdi. Ama bu kez bir başkaydı. Hep o sordu, biz anlattık. On altı yaşında, eline gelen öğrencisiyle dert paylaşıyordu. Hemen her gün hastaneden bir haber geliyordu:

"Bugün daha iyi!"

"Geceyi rahatsız geçirdi..."

"Tam teşhis konmadı galiba..." Hilmi Yavuz'la dertleşiyorduk, bir şeyler yapmalıydık hoca için... Ama ne yapacaktık? Acaba dışarıya gönderebilir miydik? Değerli eşi, bir ömür arkadaşı, "Evimizi satarız" diyordu. Turizm Tanıtma Bakanı Barlas Küntay, Gazeteciler Cemiyeti'ne gelmişti, konuşuyorduk: "Behçet Necatigil çok ağır hasta," dedik. "Geçmiş olsun, nedir, nerede, ne yapabilirim?" Anlattık, hemen not aldı:

"Yarın sabah ilk işim kendisini ziyaret edip geçmiş olsun demek olacaktır. Behçet Necatigil için elimizden geleni yaparız."

"Çok iyi yaparsınız Sayın Bakan... Bu ziyaretiniz en azından çok önemli bir şeyi vurgular. Türkiye'nin bir şairine, bir edebiyatçısına, bir edebiyat hocasına, devletin elini uzattığını, devletin onları yalnız bırakmadığını..."

Küntay, ertesi sabah Cerrahpaşa'ya gitti, Necatigil'i ziyaret etti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti olarak, kendisine her türlü yardıma hazır olduklarını bildirdi.

Akşam Hilmi Yavuz'la tekrar konuştuk...

Hocayı nereye gönderecektik?

Hilmi Yavuz, "Sen ne diyorsun yahu?" dedi.

"Bırak Almanya'yı, İngiltere'yi de beni dinle... Hoca, bir yere gitmem diyor."

"Niye?"

"Bu memleketin parasına yazık değil mi? lyileşeceksem burada iyileşirim, öleceksem burada ölürüm," diyor. "Aman etme, eyleme, hocayı razı etmeye bak."

Üç, dört gün sonra Ankara'ya gidiyorduk. Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu, başbakanla ve bakanlarla görüşecekti. Fırsat bu fırsat deyip konuyu bir kere Sayın Başbakana duyurmak istedik. Konuşmanın sonuna doğru Recep Bilginer lafı açtı:

"Beyefendi, biliyorsunuz, Şair Behçet Necatigil çok hasta, yurt dışına göndermek gerekiyor. Sağ olsun Sayın Küntay gereken ilgiyi göstermişti..."

Demirel sözü hiç uzattırmadı:

"Biliyorum, geçmiş olsun, çok üzgünüm. Barlas her işi koordine etsin, maddi tarafını hiç düşünmeyin, onu ben üzerime alıyorum. Yani devlet üzerine alır."

Nasıl sevinmiştik, hemen İstanbul'a telefon ettik. Maliye Bakanı İsmet Sezgin de haber üstüne haber yolluyordu:

"Sayın Necatigil'i bir an önce gönderelim!"

Arkadaşları, dostları, öğrencileri hep birlikte koşuşturuyorduk, rapor alınmış, Ankara'ya gönderilmiş, bütün işlemleri tamamlanmıştı.

Ve Behçet Hoca'nın ömrü vefa etmedi. Bir büyük insan, bir kâmil insan, bir dost insan, bir şair, bir edebiyatçı ve binlerce Kabataşlı'nın "Behçet Hoca"sı göçüp gitti.

Hey koca Behçet Hoca hey!

Kabataş'ın koridorlarını anımsıyor musun?

Şiir üzerine, yazı üzerine ve hepsinden önemlisi, önümüze düşüp birlikte çıkardığımız "Dönüm" dergisi üzerine yaptığımız tartışmaları

anımsıyor musun?

Son şiirlerinin, ilk dinleyicisi, bir avuç delikanlıydık. Şiire, yazıya, edebiyata meraklı. Gizli Sevda'nın ilk dinleyicisi galiba yine bizdik:

"Hani bir sevgilin vardı
Yedi sekiz sene önce,
Dün yolda rastladım
Sevindi beni görünce.

Sokakta ayaküstü
Konuştuk ordan burdan,
Evlenmiş, çocukları olmuş
Bir kız, bir oğlan.

Seni sordu.
Hiç değişmedi, dedim,
Bildiğin gibi...
Anlıyordu.

Mesutmuş, kocasını seviyormuş,
Kendilerininmiş evleri...
Bir suçlu gibi ezik,
Sana selam söyledi."

Hatırlıyor musun Behçet Hoca hatırlıyor musun? "Dönüm"ün yazılarını Cağaloğlu'nda, Özdemir Asaf'ın matbaasına götürüyorduk, müdür beyden izin almıştın bize; tam kapıdan çıkarken çağırdın:

"Şunu da Yeditepe'ye götür. Hüsamettin Bozok'a ver..." Tramvayda bize verdiğin dörde katlanmış kâğıdı açıp okuduk.

"Dolmak Boşalmak" diyordun:

"Sağ memesinde yara
Korkunç... kumaş örtüyor
Benimki meydanda,
Görünüyor.

Elektrik tedavisi
Salı, Cuma.
Çok uzaktan geliyorum
Beklemek olmasa.

Hastalıklar haram eder hayatı
Yaşarken ölüm.
Gençsiniz yenersiniz, bu derdin devası
Biliyorum."

Yine hastaydı o günlerde Behçet Hoca.... Ama gençti, yenmişti.

Lise bitiyordu artık.... Günlerimiz sayılıydı, kimbilir bir daha, ne zaman, nerede nasıl bir arada olacaktık... Birkaç arkadaş, gece, mütalaadan sonra "Pala Yusuf"u atlatıp, Çiçek Pasajı'nda aldık soluğu... Bir masaya çöküp, biraları söyledik. Ve birden donup kaldık...

Behçet Hoca karşı masadaydı, eliyle işaret ediyordu: "Gelin buraya!"

Gittik: "Oturun!"

Oturduk: "İçin!"

Pasajın demir kapıları kapanırken, önde hocaları, dört delikanlı çakırkeyif dışarı çıkıyordu. Keyifliydik, hem de pek keyifli... "Keyif"i söyleye söyleye gidiyorduk:

"Meyhane sen güzelsin
Satıcıların olmasa.
Ezilir siteminde kısılmış gözlerin
Masalar, bir masa.

İhtiyar adam gelir, açlıktan kalma, yanık
Börek satar, taze.
Aldınız yiyemezsiniz
Oturur midenize.

Siz kızarsınız başka, irin gibi yüzü
Çiçekçi kadın gelir:
Çoğaltır bardaktaki hüznü,
Uzattığı karanfil.

Karides, deniz gülü karides....
Tadmadınız ömrünüzde.
Duvarsınız al bir utanç gibi bikes
Pörsük antenleri gönlünüzde.

Parfümlerim var, esans...

Babacan bir adam.
Muhteremdir,
Dayatıyor madem.

Dolması, midye sıcak...
Kirli beyaz önlüğü.
Gizler bir parıltı, içli yaltak
Uykulu gözlerdeki yorgunluğu.

Sen küçük kız, ver bir gazete
Hangisi olursa olsun!
Öperdim ellerini kötüye çekilmese.
Çocukluğunu satıyorsun.

Hiç düşündünüz mü, sarhoşsunuz...
İğrençtir adeta.
İstediğiniz kadar yoksul olunuz,
Keyfediyorsunuz ya!"

Kim demiş, bir düşünün,
"Behçet Hoca yok!" diye.
Kara sarı bir hüzün iner perdelere...
Ve kaç şair yaşar. Şiirlerinde.

16 Aralık 1979

ŞİKAYETÇİYİZ HOCAM SİZDEN ŞİKAYETÇİYİZ...

[Bu yazı, Gazeteciler Cemiyeti yarışmasında "Güncel Yazılar" dalında başarı ödülü kazanmıştır.]

Cümle öğretmenlerden ve de hocalarımızdan şikâyetçiyiz. Bizim nesli çok kötü yetiştirdiniz.

Hiçbir şey öğretmediniz bizlere...

Günahınızı almayalım, hiçbir şey öğretmediniz dersek yalan söylemiş oluruz.

Belki çok şey öğrettiniz ama hiçbiri işe yaramıyor. "Vatanınızı seviniz," dediniz;

"Milletin bütünlüğüne inanınız," dediniz;

"İyi insan olun, kimsenin hakkını yemeyin, insanların insanları sömürmesine karşı çıkın," dediniz;

"Okullarda sadece ders yapılır, öğretmenler öğrencilere ders anlatır, bilgi verir, onlara sevgi ile bakar, ülke sorunlarını çağdaş milliyetçilik ilkesiyle tartışır," dediniz.

Daha neler öğrettiniz neler!

Ama bugün bütün bunların boş şeyler olduğunu anlamaktayız.

Bizi kötü yetiştirdiniz... Bu yüzden bugünün yaşamına yabancı kaldık. Çok mu gerekliydi, vatan sevgisi, çok mu gerekliydi milletin bölünmezliği.

Çok mu gerekliydi, iyi insan olmanın koşulları.

Öğrettiniz de ne oldu, ya da biz öğrendik de ne oldu? Bu boş şeyleri bize öğreteceğinize silah kullanmasını öğretseydiniz ya!

Okullar nasıl işgal edilir diye öğretseydiniz ya!

Direniş nasıl yapılır, diye öğretseydiniz ya!

Devletin polisine, devletin askerine nasıl ateş edilir, diye öğretseydiniz ya!

Arada, sırada sınıflarda arama yapar, birimizin cebinden minicik bir çakı çıksa ceza üstüne ceza yağdırır, neredeyse okuldan kovardınız.

Fenerbahçe-Beşiktaş yüzünden çıkan tartışma büyüyüp bir-iki yumruk atılsa soluğu disiplin kurulunda alırdık.

Hatırlar mısınız acaba, hani bir gün üzüm hoşafından fare çıkmıştı da biz de yemekleri yememiş, birkaç arkadaşımız da karavana devirmişti.

Hani neredeyse vatan hıyaneti yaftasını göğsümüze asıp bizi öyle dolaştıracaktınız,

Siz Sadi Bey siz, hatırlar mısınız?

Cumartesi günleri son dersten sonra İstiklal Marşını siz okuttururdunuz. Bütün sınıflar avluda toplanır, "Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen alsancak" diye haykırırdık.

Yine bir cumartesi günüydü.

Siz merdivenlere çıkmış ses veriyordunuz:

"Korkma sönmez bu şafak..." İşaret verdiniz ve başladık, olmadı, ses iyi çıkmadı. Bir ses daha verdiniz, başladık, yine olmadı. Üçüncü defa ses verirken içimizden birkaç arkadaş konuşur gibi oldu, hemen duydunuz ve rahmetli Salih Beye döndünüz:

"Kendime saygısızlığın cezasını, ben kendim veririm. Ama İstiklal Marşına saygısızlığın cezasını okul idaresi düşünsün." Kıyamet kopmuştu sanki!

Hafta tatili haram olmuştu bize.

İyi mi yapmıştınız sanki! Bugünleri görmek için mi, o günleri yaşatmıştınız bize? Bakın, görün bugün nerelere geldik.

Koskoca Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı Valilere, "Bayrak çekilmeyen, İstiklal Marşı okunmayan okul tanımam" diyor. Bu ne

demektir bilir misiniz?

İstiklal Marşının okunmadığı, ayyıldızlı bayrağın çekilmediği okullar var, demektir.

Bize Atatürkçülüğü öğrettiniz.

Bize çağdaş milliyetçiliği öğrettiniz.

Bize devletin ülkesiyle, milletiyle bölünmezliğini öğrettiniz. lyi mi yaptınız?

Hani terbiyemiz elverse, size saygıyı unutsak, bir şey diyeceğiz ya!

Niye dernekler kurup ikiye ayrılmadınız.

Niye elimize silah verip sokaklara salmadınız. Niye devletin askerine, polisine ateş etmeyi öğretmediniz? Niye bizim önümüzde ya da öğretmenler odasında vur ha vur dövüşmediniz.

Niye bizi arkamızdan itip sokaklara dökmediniz. Niye, niye, niye? Niye bunları öğretmediniz? Öğrettiğiniz şeylere bakın... Daha ilkokul öğrencisiyken minicik göğüslerimizi şişire şişire her sabah ezbere okurduk andımızı: "Türküm, doğruyum, çalışkanım... Yasam küçüklerimi sevmek, büyüklerimi saymak, yurdumu, ulusumu özümden çok sevmektir. Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Varlığım Türk varlığına armağan oísun!"

Bunları öğretirdiniz bize...

Biraz daha büyüyünce de Mustafa Kemal Atatürk'ün "Gençliğe Hitabesi"ni...

"Ey Türk gençliği? Birinci vazifen, Türk İstiklalini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklal ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve Cumhuriyetine kasdedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün

tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakr-ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk İstiklal ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

Vazifemiz Türk İstiklal ve Cumhuriyetini kurtarmakmış...

Batırmasını öğretseydiniz ya!

İşte bütün bunlardan ötürü cümle öğretmenlerimizden ve dahi hocalarımızdan şikâyetçiyiz. Bizi iyi yetiştirmediniz ve kendinize benzettiniz. Çağdışı kaldık, yabancı olduk her şeye... Kendi ülkemizde yabancılar gibiyiz, işte ortada eseriniz. Eğer edebilirseniz, iftihar ediniz.

26 Aralık 1979

BU MUHTIRA BİZE VERİLDİ!

Dünden beri düşünüp duruyoruz. Bu muhtira kime verildi? Radyoyu dinledik, televizyonu seyrettik, gazeteleri okuduk, eş, dost, ahbap kime rastladıysak konuştuk, bir türlü anlayamadık...

Bu muhtira kime verildi?

Aslında biz dinler dinlemez, okur okumaz anladığımızı sanmıştık ama, sağ olsunlar Süleyman Bey ile Sayın Ecevit kafamızı karıştırdılar. Hele hele bir de Necmeddin Hoca başka telden çalınca kafamız iyice çorbaya döndü.

Zaten Süleyman Bey Çankaya'dan çıkar çıkmaz kestirip attı. "Bu muhtıranın muhatabı biz değiliz" demeye getirdi:

"Şimdi bu mektup üzerinde bir yorum yapmak istemiyorum yalnız ortada ciddi bir durum vardır. Herkes yorum yapacaktır, biz meseleyi hükümette, Genel İdare Kurulu'nda ve gruplarımızda görüştükten sonra davranışımızı ortaya koyacağız. Bunu soğukkanlılıkla yapacağız. Türkiye'nin getirildiği bu durumdan biz sorumlu değiliz. Otuz beş günlük bir hükümetin Türkiye'yi bu duruma getirmesi mümkün değildir. Meclisler açılalı altmış gün oldu. Meclisler başkanlarını 6 Kasım'da seçti, CHP 11 Aralık'a kadar komisyonlara üye vermediği için komisyonlar teşekkül edemedi. Anarşi kanunlarının gündeme alınması da bizim arkadaşlarımızın gayreti ile oldu. Anarşi, terör ve bölücülüğe karşı amansız mücadeleye giren biziz. Biz Türkiye'ye faydalı olalım diye yoldayız. Yangını çıkaran biz değiliz. Yangını söndürelim diye çırpınan biziz. Yangını çıkaranla bizi aynı kefeye koymak mümkün değildir. 35 günde ne yapılabilirse biz onun azamisini yaptık. Biz sandalye heveslisi değiliz.

Biz Türkiye'de bunca sıkıntıyı göğüslemiş hükümet olarak bunlara tedbir aramak için ihlas ile yola çıkmış ve 14 Ekim seçimleri sonunda milletin genel arzusu istikametinde parlamentoda güvenoyu alarak hükümet olmuşuzdur. Türkiye'deki bugünkü durumun sebebi biz değiliz. Otuz gün zarfında her şeyi bu hale getirmek mümkün değildi çünkü."

Sayın Ecevit de benzer bir mantıkla muhtıranın muhatabı olmadığını, hükümetle diyalog için çırpındıklarını, ama iktidardan ses gelmediğini söyledi.

Necmeddin Hoca ise muhtiraya şöyle kenarından köşesinden bir

değinip geçti, muhtira sahiplerini haklı bulduğunu söylercesine bir, iki laf edip, kerhen desteklediği artık ayan beyan olan hükümeti bir güzel benzetip kenara çekildi.

Kaldı mı muhtıra ortada?

Şimdi n'olacak?

Ama bize kalırsa en haklısı Süleyman Bey! Bunca işin hesabı, otuz günlük hükümetten mi sorulur. Öyle ya, bundan önce, sahne-i siyasette Süleyman Bey hiç ama hiç yoktu.

"Yollar yürümekle aşınmaz!" diyen o değildi.

12 Mart'ta bir başka muhtırayı başkaları almıştı. MC'leri kurup milleti cephelere ayıran başkasıydı. Sanki bir ay önce sahne-i siyasete zembille inmişti. Olanlardan bitenlerden hiç ama hiç haberi yoktu. Şunun şurasında bir aylık bir hükümet kurmuştu, yangını söndürmeye çalışıyordu.

Demirel'in bu işlerde hiç ama hiç günahı yoktu da sanki Ecevit'in var mıydı?

Ne münasebet!

Bu anarşiyi durdurmak, bu terörü durdurmak, bu akan kanları durdurmak için "Acelemiz var, bir gün bile gecikemeyiz," diyerek iktidara gelmiş ve acelesinden, bir maddelik bir kanun bile çıkaramayıp gitmişti.

Bu yüzden muhtıranın muhatabı o da değildi! Allah Allah kimdi bu muhtıranın muhatabı..

En iyisi şu muhtirayı bir daha okuyalım da belki muhatabını buluruz:

"Ülkemizin içinde bulunduğu son derece önemli siyasi, ekonomik ve sosyal ortamda her geçen gün hızını biraz daha artiran anarşi terör ve bölücülüğe karşı milli birlik ve beraberliğin sağlanabilmesi için Türk Silahlı Kuvvetleri ülke yönetiminde etkili ve sorumlu anayasal kuruluşları ve özellikle siyasi partileri göreve davet etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Kahramanmaraş olaylarının yıldönümünde henüz ilk ve orta öğretim çağındaki evlatlarımızın örgütlü eylemciler tarafından zorla sürüklendikleri anarşik olaylar ibretle müşahade edilmiştir. Anayasamızın getirdiği geniş

hürriyetleri kötüye kullanarak İstiklal Marşımız yerine komünist enternasyonali söyleyenlere, şeriat düzeni davetçilerine, demokratik rejim yerine her türlü faşizmi getirmek isteyenlere, anarşiye, yıkıcılığa ve bölücülüğe milletimizin tahammülü kalmamıştır.

İktidar olan siyasal partinin, partilerin bütün devlet kademelerini kendi siyasi görüşleri doğrultusunda hareket edecek kişilerle doldurması, kamu görevlilerinin ve vatandaşların bölünmesini zorunlu hale getirmektedir. Siyasi partilerce yaratılan bu bölünme giderek anarşi ve bölücülüğü destekleyen iç kaynakların şekillenmesine, himayesine, polis, öğretmen ve diğer birçok kuruluşların birbirlerine düşman kamplara ayrılmasına neden olmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri ülkemizin siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlarına bir çözüm getirmeyen, anarşi ve bölücülüğün ülke bütünlüğünü tehdit eden boyutlara varmasını önleyemeyen, bölücü ve yıkıcı gruplara tavizler veren ve kısır siyasi çekişmeler nedeniyle uzlaşmaz tutumlarını sürdüren siyasi partileri uyarmaya karar vermiştir.

Bölgemizdeki gelişmeler Ortadoğu'da her an sıcak bir çatışmaya dönüşebilecek durumdadır. İçte anarşist ve bölücüler yurt sathında genel bir ayaklanmanın provalarını yapmaktadırlar. Ülkede birlik ve beraberliği, vatandaşın can ve mal güvenliğinin süratle sağlanabilmesi için gerekli kısa ve uzun vadeli tedbirlerin, yüce meclislerimizce en kısa zamanda kararlaştırılması, bugünkü ortam içinde hayati bir önem taşımaktadır. Diğer yandan meclislerin açılışından bir buçuk ay sonra komisyonların ancak teşkil edilebilmesi ve ülkenin acilen çözüm bekleyen konularının müzakere edilebilmesi için bugüne kadar müşterek bir gündemin saptanamaması üzüntü ile izlenmektedir.

Atatürk milliyetçiliğinden alınan ilham ve hızla vatandaşlarımızı kaderde, kıvançta ve tasada ortak bölünmez bir bütün halinde milli şuur ve ülküler etrafında toplamanın iç barış ve huzurun sağlanmasında temel unsur olduğu apaçık bir gerçektir. Ülkenin içinde bulunduğu bu durumdan bir an önce kurtulması, hükümetler kadar diğer siyasi partilerimizin de görevleri arasındadır. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasası ile kendisine verilen görev ve sorumluluğun idraki içinde ülkemizin bugünkü hayati sorunları karşısında siyasi partilerimizin bir an önce milli menfaatlerimizi ön plana alarak Anayasamızın ilkeleri doğrultusunda ve Atatürkçü bir görüşle bir araya gelerek anarşi, terör ve bölücülük gibi devleti çökertmeye yönelik, her türlü hareketlere karşı bütün önlemleri müştereken almalarını ve diğer anayasal kuruluşların da bu yönde yardımcı olmalarını ısrarla istemektedir."

Hiç anlaşılmıyor değil mi?

Hani neredeyse, bizim hazretler, zarfın üzerine "Adresi bilinmiyor" diye, damgayı basıp iade edecekler.

Hikâyeyi bilirsiniz. Tarih öğretmeni arka sırada dalga kaldırmış: geçen çocuğu derse

"Söyle bakalım Kartaca Savaşını kim yaptı?" Çocuk süklüm püklüm boynunu bükmüş: "Valla, billa ben yapmadım öğretmenim!"

Öğretmen kızıp, bağırıp çağırmış, zil çalmış, sınıftan çıkmiş, koridorda matematik öğretmenine rastlamış:

"Kardeşim bu çocuklar beni çıldırtacaklar. Kartaca Savaşını kim yaptı diyorum, valla billa ben yapmadım, diyorlar." Matematikçi teselli etmiş:

"Aldırma canım, kızma! Bu keratalar böyledir, hem yaparlar, hem de yapmadım, derler."

Tarihçi saçını başını yolarak müdürün odasına koşmuş: "Müdür bey, müdür bey bu ne biçim okul? Öğrencisine Kartaca Savaşını kim yaptı diyorum, ben yapmadım diyor. Öğretmenine olayı anlatıyorum, sinirlenme, bu çocuklar böyledir, hem yaparlar, hem de yapmadım, derler, diyor. Çıldıracağım!"

Müdür, tarihçiyi yatıştırmaya çalışmış:

"Canım kızma, bakanlığa yazı yazar sorarız!"

"Neyi?"

"Kartaca Savaşını kimin yaptığını?"

Tarihçi yığılıp kalmış, fenalık geçirmiş, rapor alıp evine gitmiş. Bir hafta sonra Ankara'dan, Bakanlıktan bir zarf gelmiş, açmış okumuş:

"Bu yıl ödenek kalmadığı için Kartaca Savaşı yapılamayacaktır. Bilginize."

Şimdi biz de bu tarih öğretmenine döndük. Kime başvursak da şu muhtıranın muhatabını bir öğrenebilsek. Ama, en iyisi bu işi biz üzerimize alalım da bitsin. Muhtira bize verildi. Oldu mu, tamam mı? Sayın büyüklerimiz de rahat etsinler gayri! Suc da bizim, günah da bizim.

4 Ocak 1980

BEŞ TON YAKITI HEMEN KAPATTI

Halkın şaşmaz bir kuralı var. Her olayın mizahını, yergisini, hoşgörüsünü hemen yaratiyor.

Anarşinin öğrenci olaylarından sıyrılıp boyutlarını genişleterek topluma mal olduğu günlerdi. Sokak başında adamlar soyuluyor, yollar kesiliyor, arabalar kaçırılıyor, kapılar zorlanıp içeri giriliyordu.

Toplum şaşkına dönmüştü.

Cumhuriyetin ilanından bu yana görülmeyen olaylardı bunlar. Şimdiki gibi kanıksanmış, ya da herkes içgüdüyle önlem almış değildi. En azından, hâlâ gece sokaklara rahatça çıkılabiliyor, sinemaya, tiyatroya, eşe dosta gidilebiliyordu. Ya da evlerin, dairelerin kapıları zil çalınca "kim o?" diye sormadan açılabiliyordu. Şimdiki gibi ne sokaklar saat sekizden sonra ıssızlığa gömülüyor, ne de kapılara kilit üzerine kilit, zincir üzerine zincir vuruluyordu.

Anarşinin, terörün henüz toplumun bir parçası, alışılagelen bir yaşam tarzı olarak benimsenmediği günlerdi...

Bir "Zühtü hikâyesi" çıkmıştı o günlerde.... Karı, koca otomobilleriyle evlerine gidiyorlarmış. Yolda birkaç kişi önlerini kesmiş, adam kaçmak istemiş, kaçamamış, zorbalar karı, kocayı arabadan indirmişler, birinde keman, birinde zurna, birinde de dümbelek varmış... "Korkmayın!" demişler.

"Size bir kötülük yapacak değiliz. Biz çalacağız, yenge oynayacak..."

Ve başlamışlar "Zühtü"yü çalmaya:

"Aman da Zühtü Zühtü

Ben sana yandım Zühtü."

Onlar çalmış, kadıncağız oynamış, adamcağız da eli, ayağı bağlı seyretmiş...

Bu hikâye o günlerde dilden dile dolaşıyordu... Herkes aynı hikâyeyi başka bir yerde olmuş gibi anlatıyordu. Kimine göre Londra Asfaltında, kimine göre Sahil Yolunda, kimine göre Ataköy'de, kimine göre Levent'te, kimine göre Göztepe'de, kimine göre Kartal'da, Pendik'te, Acıbadem'de hep aynı şey olmuştu.

Ama göreni, kim olduğunu bileni yoktu.

Herkes birinden duymuş, anlatıp duruyordu.

Hem de yemin billah ederek.

Sonra bu hikâye unutuldu gitti.

Çünkü artık anarşi, terôr bu hikâyenin boyutlarını çoktan aşıp ileri geçmişti.

Şimdi yeni bir hikâye var.

Tıpkı Zühtü hikâyesi" gibi yine dilden dile, ağızdan ağıza dolaşan "yakıt hikâyesi" var.

Herkes anlatıyor, kimine göre Kadıköy'de, kimine göre Beşiktaş'ta, kimine göre Fatih'te, hep aynı hikâye...

Yakıtsızlıktan kıvranıldığı bugünlerde bir akşam, bir sokağa bir tanker girmiş. Şoför muavini inip sağa, sola bakınmaya başlamış. Bir sokağa tanker girmesi ne demek, hemen herkes pencerelere üşüşmüş, acaba kime geldi, diye bakınırlarken, bir apartmandan fırlayan yönetici koşmuş:

"Kime geldiniz, nereye geldiniz?"

"Abi Mektep Sokak burası mı?"

"Hayır burası Zeytin Sokak."

"Biz Mektep Sokağı arıyoruz da..."

Yönetici hemen atlamış:

"Kardeşim buralarda Mektep Sokak yok, siz yanlış geldiniz."

Muavin dönüp şoföre seslenmiş:

"Buralarda Mektep Sokak yokmuş, şimdi ne yapacağız?"

"Ne bileyim be yahu, mal elimizde kaldı."

Aman, mal elinizde mi kaldı?

Yönetici hemen devreye girmiş:

"Gel aslanım gel, bize boşalt!"

"Abi bilmem ki olur mu, sonra bize sorarlar."

"Yok canım kim soracak, idare edersiniz."

Sonra kulağına eğilmiş:

"Biz de sizi görürüz."

Pazarlık kapısı açıldı ya ondan sonrası kolay...

Yalvar yakar, yüzde yüzden fazla fiyat verip tonu on beş bin liradan beş ton almışlar. Tanker hortumu takmış, depoya şakır şakır yakıtı boşaltmış. Yakıt boşalırken apartman halkı neredeyse sevinçten şakır şakır oynuyormuş.

Yetmiş beş bin lirayı cebine koyan şoförle muavini âlâyı vala ile uğurlanmışlar. Apartman halkı ucuz yakıt aldığı için açıkgöz, uyanık yöneticiyi sıraya girip kutlamış...

"Allah senden razı olsun, Rıza Bey ya başkası alsaydı..."

"Vallahi Rıza Beye bravo, hemen nasıl yetişip yakıtı kapattı."

"Hem de ucuz aldı yahu, tonunu kırk elli bin liraya veriyorlar." Yönetici Rıza Bey de kasım kasım kasılıyor ve kapıcıya bağırıyormuş:

"Oğlum Abdullah, çabuk yak, ateşle, bu gece biraz ısınalım, kemiklerimiz, iliklerimiz dondu." Kapıcı biraz sonra çıkagelmiş: "Bey mahvolduk!"

"Ne oldu, hayrola?"

"Su çıktı su! Herifler yakıt yerine su boşaltmışlar!" Dedik ya halk her

olayın mizahını kendi yaratır diye... Şimdi de dillerde dolaşan hikâye bu!

31 Ocak 1980

ASKERLİK DERSİ Mİ, ÇİÇEKÇİLİK DERSİ Mİ?

Meğer bize de faşizmi öğretmişler... Hem de iyice öğretmişler Öylesine öğretmişler ki, tümümüz sınıfı geçmişiz.. Sadece bizim sınıf olsa iyi, diğer sınıflardaki arkadaşlar da "faşizmi" bir güzel hatmetmişler... Nereden çıkmış bu diyeceksiniz... Vallahi biz işin farkında değildik, geçen bunu da öğrendik. Öğreten kim? Lisedeki askerlik hocamız... Tığ gibi bir binbaşıydı o zaman... Şimdi emekli albaymış, telefon etti, kendisini tanıttı, anlattı: "Kaç gündür eski bir öğrencimi bulup dertleşmek istiyordum. Sonra aklıma sen geldin, sorayım bakayım şuna dedim, faşizmi nasıl öğretmişim ona..." Ne demek istediğini anlar gibi oiduk ama, anlamazlığa verdik:

"Hayrola albayım, bu da neyin nesi? Biz neden faşist olacakmışız? Siz bize faşizmi nasıl öğretmişsiniz?"

Başladı anlatmaya:

"Sen galiba gazeteleri iyi okumuyorsun? Televizyon da mi dinlemiyorsun, seyretmiyorsun? Sizin zamanınızda dersin adı Askerlik idi, sonra Milli Güvenlik oldu. Kaç gündür bu konu tartışılıyor. Okullarda Milli Güvenlik dersleri okutmak faşist yetiştirmekmiş. O halde ben de sizi faşist yetiştirdim. Hem de iyi yetiştirmiş olacağım ki, hiçbiriniz sınıfta kalmayıp geçtiniz."

O anlatırken, biz de kendisini hatırlamaya çalıştık. Tığ gibi kurmay bir binbaşıydı o zaman.

Sınıfa girer, günlük konuyu hemen işler, bitirir, sonra genel bir tartışma açardı. Hiç unutamayacağımız bir sözü vardı: "Askerlik insan öldürme sanatı değildir. Askerlik insanları yaşatma sanatıdır."

Hep Kurtuluş Savaşından örnek verirdi:

"Kutsal şehitler sizleri hür yaşatmak için öldüler ve öldürdüler. Bunu aklınızdan çıkarmayın. Eğer askerlik, insan öldürme sanatı olsaydı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, yurtta sulh, cihanda sulh demezdi."

Her dersinde yurt sevgisinden, memleket sevgisinden, insan

sevgisinden söz ederdi.. Aradan bunca yıl geçmişti.

Şimdi bize o günleri hatırlatıyor ve "meğer ben size faşizmi öğretmişim" diyerek acı acı dert yanıyordu.

Haksız mıydı?

Bizce hayır!

Asmaktan kesmekten, vurmaktan, ezmekten yana olmadığımız için hayır...

Peki neydi bu tartışma, neydi bu gürültü?

Milli Savunma Bakanlığı, okullarda okutulmak üzere "Milli Güvenlik Bilgisi Öğretimi Yönetmeliği" hazırlamıştı. Ne diyormuş bu yönetmelik:

"Türkiye Cumhuriyeti'ni her türlü koşullar altında her çeşit saldırıya karşı daima artan bir kudret ve kuvvetle korumak ve yüceltmek için, Türk gençliğinin tümünde doğal olarak bulunan Milli Güvenlik bilincini topyekûn harbin isteklerine göre pişirmek;

Modern harbin psikolojik, politik, ekonomik ve sivil savunma konuları üzerinde her yurttaşın bilmesi ve yapması gereken görevlerde, genel savunma sorunları hakkında öğrencileri aydınlatmak;

Silahlı Kuvvetleri tanıtmak, gençleri orduya içten gelen sevgi ve özlemle bağlamak, onları Silahlı Kuvvetlerle yapılan ana savunmanın temel bilgileri üzerinde fikren hazırlamak, böylece Türk gençliğini her an ordu ve sivil savunmanın aktif organlarında görev alabilecek bir düzeye getirmek, birlik ve beraberlik ruhunu yaratmak ve vatansever bir gençlik yetiştirmek."

Ne var bunda?

Oooooo, meğer çok şey varmış... Meğer Türk gençliği, Prusya nesli gibi yetiştirilmek isteniyormuş.

Meğer bu yolun sonu, Berlin harabelerinin dibinde intihara, ya da Hirosima yıkıntıları arasında kül olmaya gidermiş.

Meğer bu, gençliğin eline silah tutuşturup sokağa salmakmış...

Ya ne yapılmalıymış...

Çocuklara ekonomi öğretilmeliymiş. Çocuklara memleketin nasıl kalkındırılacağı öğretilmeliymiş. Çocukları çağdaş uygarlık yöntemleriyle yetiştirmeliymiş... Eeeee, bunlara karşı çıkan kim? Yani Milli Güvenlik Dersi okutulursa, bunlar öğretilemez mi? Yukarda anahatlarını okuduğunuz yönetmelikte, bunlara karşı çıkan bir cümle mi var? Ama maksat üzüm yemek değil, bağcı dövmek... Hem sonra, otuz üç yıldan beri yürürlükte olan, bir yönetmeliğe bugün karşı çıkmanın alemi ne? Kimseyi kaba, saba suçlamak istemeyiz ama, saflığın da bir haddi, bir hududu, bir sınırı vardır. Ve o sınır çok hassas bir sınırdır.

Çocuklara "Milli Güvenlik Dersi" okutulmamalıymış... Hayhay muhterem "barışsever"ler!

Ya ne okutulsun?

"Çiçekçilik" dersine ne dersiniz?

Yetiştirdikleri çiçekleri, istilacı çizmelerinin altına sermeleri için mi?

21 Şubat 1980

TELEVİZYONDAKİ BASIN TOPLANTISININ ARDINDAN

Bazı yazı başlıkları vardır. Bir gezinin ardından. Bir seçimin ardından. Bir ölünün ardından, gibi... Bugün de bizim yazının başlığı, "Bir basın toplantısının ardından" olsun. Perşembe gecesi televizyonu izleyenler gördüler, dinlediler, işittiler.

O günden bugüne kimi görsek hep aynı şeyi söylüyor. "Bülent Bey, senin birinci soruna cevap vermedi, sorunun cevabını geçiştirdi."

Bizce haksızlık ediyorlar.

Bülent Bey, belki bizim birinci soruya cevap vermedi ama, kafamızdaki soruya cevap verdi.

Neydi bizim sorumuz:

"Efendim geçenlerde bir beyanınız oldu. 'Gerekli oyu sağlarsak bu hükümeti düşürürüz' diyordunuz. Yani tekrar hükümet olmaya talip misiniz? O zaman şöyle bir varsayımdan hareket edebilir miyiz. Diyelim ki önümüzdeki günlerde hükümeti düşürdünüz ve siz hükümet oldunuz, o zaman bu hükümetin aldığı ve sizin son derece hatalı, yanlış, hatta rejim adına endişeyle karşıladığınız, bu ekonomik önlemleri uygulamaktan vaz mi geçeceksiniz?

IMF'nin yeşil ışığıyla başlayan Batı ülkeleriyle ve Batı'nın iktisadi kuruluşlarıyla varılan anlaşmaları kabul edecek misiniz? Yoksa vaz mı geçeceksiniz? Yoksa değiştirecek misiniz? Yani kredi, para ve yardım anlaşmalarını durduracak mısınız?

Sonra bildiğiniz gibi bu hükümet KİT'lerin hazine tarafından karşılanan üç yüz elli milyar liralık zararlarını kapatmaktan vazgeçti ve bunların ürettiği mallara zam yaptı. Bir deyimle herkes kendi yağıyla kavrulsun, dedi. Sizde bunu eleştirdiniz, şiddetle karşı çıktınız. Hükümet olursanız, bu üç yüz elli milyar lira hazine desteğini tekrar uygulayacak mısınız? Yani, başka bir deyimle, zamları durdurup KİT açıklarını hazineden karşılamaya devam edecek misiniz? Fiyatları eski haline getirecek misiniz? Kısaca hükümet olunca ekonomik konuda ne yapacaksınız?"

Şimdi herkesin söylediği şu:

"Ecevit bu soruya açık cevap vermedi." Evet, belki bu soruya gerekli açıklıkta cevap vermedi ama, aslında bizim o gün için sormayı düşünmediğimiz, bir başka soruya cevap verdi.

Yıllardır bizi okuyanlar bilir.

Hep şunu savuna gelmişizdir.

Devlet kalıcıdır, hükümetler gelip geçicidir. Devlet, ebed müddettir. Devleti tahrip etmeyiniz, her iktidarın, devletin üst kadrolarında; müsteşarında, genel müdüründe, kendi siyasi felsefesine uygun değişiklik yapma hakkı vardır. Ama bu hak, depo memuruna, kayıt memuruna kadar partizanca uygulanırsa, devlet tahrip olur.

İşte Sayın Ecevit, sanki bu konuyu sormuşuz gibi, bunu cevapladı.

Ne dediğini hatırlıyorsunuz değil mi?

Aynen şöyle dedi:

"Demokrasimizin bir büyük başka eksikliği de bence, kamu yönetiminde sık sık yer alan, iktidar değişiklikleri sürecinde devlet bütünlüğünü ve sürekliliğini güvence altına alacak bir düzenlemenin yapılamamış olması... Açıkça söylemek gerekir hiçbir partiyi suçlamadan söylüyorum, bütün partiler, kendiminki dahil, her parti, hükümete geldikçe, devlet biraz daha tahrip oluyor. Ve bu ölçüde tahrip olmuş bir kamu yönetimiyle, bir devletle hangi parti, hangi programı uygulamaya kalkışırsa kalkışsın başarılı olamaz. Her programın kendine göre bir mantığı vardır, kendine göre birtakım amaçları vardır, o mantık ve amaçlar doğrultusunda başarılı olma şansı vardır. Fakat, her iktidar programının aracı devlettir, kamu yönetimidir. Bu kadar tahrip edilen, bir hükümet gelip, öbürü gittiği zaman, on binlerce yüz binlerce memurun, oradan oraya sürüldüğü, memurlarda moral diye bir şeyin bırakılmadığı bir devlet yapısı içersinde, Türkiye kalkınamaz, Türkiye bu sorunların üstesinden gelemez. Ve acı da olsa şunu da itiraf etmek gerekirki, hiçbir partinin kolay kolay tek başına bu aksaklığı giderme olanağı yoktur veya çok zordur. Fakat, şu fevkalade hal koşullarına uygun, geniş tabanlı, geniş çerçeveli bir hükümet kurulursa, bence önce yeniden devleti devlet yapmaya çalışmalıdır. Demokratik hukuk devleti anlamında, kamu yönetimine iktidar değişikliklerinden etkilenmeyen bir yapı vermek zorundadır. Türkiye'de bunun gelenekleri de vardır, bazı kurumlarda, örneğin Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendine özgü bir personel politikası vardır. Dışişleri Bakanlığının kendine özgü bir personel politikası

vardır, Adalet Bakanlığının kendine özgü bir personel politikası vardır, iktidar değişikliklerine karşın bu bakanlıklara ve kuruluşlara bir şey olmamıştır. Onlar devletin bütünlüğünü ve sürekliliği içinde onun bir güvencesi gibi çalışmalarını sürdürebilmişlerdir, ama öteki kamu kuruluşlarının böyle yapıları olmadığı için, her iktidar değişikliğinde devlet biraz daha tahrip olunmuştur. Öncelikle bunu düzeltmemiz gerekir."

Sayın Ecevit bizim sorumuza cevap vermemiş... Varsın vermesin...

Bu kadar dürüstçe, bu kadar mertçe, bu kadar açıkyüreklilikle,

"Hiçbir partiyi suçlamadan söylüyorum," diyen;

"Bütün partiler, kendiminki dahil, her parti hükümete geldikçe devlet biraz daha tahrip oluyor," diyen;

"Bu ölçüde tahrip olmuş bir kamu yönetimiyle, bir devletle, hangi parti, hangi programı uygulamaya kalkışırsa, kalkışsın başarılı olamaz," diyebilen bir siyaset adamı, varsın bizim o soruyu görmemezlikten gelsin...

Hem, bir gazetecinin her soruyu sorma özgürlüğü varsa, karşısındaki insanın da cevap vermeme özgürlüğü yok mu? Soru sormak bizim sorunumuz, cevap verip vermemek de onların sorunu.

Vakit kalsaydı, Sayın Ecevit'e bir soru daha soracaktık, ama vakit kalmadı. TRT'ciler saat tutmuşlar; bir saat otuz beş dakikalık basın toplantısının, on yedi dakikası gazetecilerin sorularina, geri kalanı da Sayın Ecevit'in cevaplarına aitmiş. Eğer bize bir dakika daha ayrılabilmiş olsaydı, Sayın Ecevit'e şu soruyu soracaktık:

"Bülent Bey, 14 Ekim seçimleri öncesi, propaganda gezinizin bir bölümünü birlikte yaptık. O zaman, bazı kişiler geniş tabanlı CHP-AP koalisyonundan söz ediyorlardı. Siz de bunu önerenlere "ara rejim, kara rejim" deyimiyle karşılık veriyordunuz. Ama giderek bundan vazgeçtiniz. Hükümetten ayrıldıktan sonra AP ile işbirliği yapmak istediğinizi söylediniz. Hatta bütçe görüşmelerinin sonunda; keşke demokrasiye inanan üç parti el ele verselerdi de, ülkeyi esenliğe çıkarabilelerdi, dediniz. Bu bir çelişki değil midir? Ne oldu, köprülerin altından hangi sular geçti?"

Evet bu soruyu soramamıştık ama, Sayın Ecevit sanki sormuşuz gibi cevabını verdi:

"Sınırlarını, çerçevesini şu anda tam belirlemeden daha geniş çerçeveli ve tabanlı bir hükümetle Türkiye'nin sorunlarına çözüm aranabileceğine inanıyorum."

Demek ki köprülerin altından çok sular geçmiş...

Bir de bizim ikinci sorumuzun tartışması var...

Biz ne demişiz:

"Konumuz iç politika olduğuna göre, CHP'yi iç politikadan soyutlamanın ve CHP'nin iç dünyasını da iç politikadan soyutlamanın olanağı yok. Bülent Bey, siz büyük bir mücadele sonunda bugünkü yerinize geldiniz. Mücadelenizi İsmet Paşa'ya karşı sürdürdünüz ve kazandınız. O gün yanınızda, vazgeçemeyeceğiniz sanılan mücadele arkadaşlarınız vardı. Bir Turan Güneş, bir Ali Topuz, bir Deniz Baykal, bir Haluk Ülman, bir Besim Üstünel, bir Orhan Eyüboğlu...

Bugün ise, görebildiğimiz kadar, o gün için vazgeçilmez olan bu arkadaşlarınız, bugün parti içi muhalefette yer almış durumdalar. Bu neden oldu? Bu arkadaşlarınız çok mu hata yaptılar, ya da parti politikasına çok mu ters düştüler?"

CHP'li dostlar kıyamet koparıyorlar...

Vay efendim böyle soru sorulur muymuş? Afedersiniz ama niye sorulmazmış?

Halka açık, halk partisinin gizli kapaklı şeyi mi olurmuş? Sonra sorduğumuz şey yalan mı, yanlış mı?

lyi ama orada bulunmayan kişilerin isimlerini sıralamanın alemi var mıymış?

Pekii Freidman namındaki iktisatçı da Şikago'da ama, Sayin Ecevit, adamın adını hiç ağzından düşürmedi.

Şikago'daki Freidman'ın ipliğini pazara çıkarmak oluyor da Ankara'nın göbeğindeki Turan Güneş'in adını anmak niye ayıp oluyor?

Evet, bir basın toplantısı da böyle geçti.

Eğer bir günahı, ya da sevabı varsa, kendi payımıza düştüğü kadar, boynumuzda....

16 Mart 1980

İNANÇ DÜNYASI VE MİNİK BALE...

Çoktandır, televizyondaki "İnanç Dünyası" adlı program için bir yazı yazmayı tasarlıyorduk. "İnanç Dünyası" birkaç haftadır, cuma günleri televizyonda yayımlanan dini bir program... Önce birkaç sorunun cevabını arayalım. Böyle bir programa gerek var mıydı? Evet, vardı. Türkiye Cumhuriyeti Devleti laiktir ve bu laik devletin vatandaşlarının yüzde doksan dokuz onda dokuzu da Müslümandır.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde din ile devlet işleri ayrı ayrı olmasına rağmen, Diyanet İşleri Başkanlığı bir devlet kurumudur ve bu kuruluşun başı yüksek bir devlet memurudur. O halde bu kuruluşun denetiminde yapılan bir programın Anayasaya aykırılığı da söz konusu değildir.

Bir soru daha:

Böyle bir program yararlı mıdır? Evet, yararlıdır.

Halkının yüzde doksan dokuz onda dokuzu Müslüman olan bir ülkede "Din unsurunu" görmezlikten gelmenin ne büyük bir hata olduğu artık anlaşılmıştır. Dinin etkisini ve büyük çevresini görmezlikten gelmek, din tüccarlarının, din simsarlarının ekmeğine yağ sürmektedir. Bugün, dini siyasete alet edenler, din bezirganlığı yapanlar, inanç sömürücüleri, bu sahipsizlikten kaynaklanmaktadır. Yani devletin sahip çıkmadığı dine, bu tüccarlar, bu bezirgânlar, bu simsarlar sahip çıkmış ve inançları, sömüre sömüre bugüne gelmişlerdir.

Örnekleri ortadadır, marifetleri meydandadır ve gözümüzün önündedir.

O halde gerçek İslam dininin kurallarını, laik Türkiye Cumhuriyeti ilkelerine ters düşmeyecek bir yöntemle anlatmanın, anlatılamayacak kadar sayısız faydası vardır.

Her ne kadar bu program başlayınca, bir zamanlar "Tarihi yanılgı" lafına sarılıp, secde-i rahman görmemiş alınlarıyla dindar kesilen bazıları, bu sefer "İnanç Dünyası"na karşı çıkmaya kalkışmışlarsa da seslerini pek yükseltemeden, cılız bir perdede kalıp susmuşlardır.

Çünkü pek hayran oldukları, hatta tası tarağı toplayıp oralara yerleşmeye hazırlandıkları Batı ülkeleri, Almanya da Fransa da laiktir ve o ülkelerin televizyonlarında da dini programlar yayımlandığını bilmektedirler. O yüzden fazla üstüne gidememişlerdir.

Biz bu konuda açıkça tavrımızı koymaktayız. "İnanç Dünyası" programına Cumhuriyet ve Anayasa ilkelerine ters düşmedikçe karşı değiliz, bu programın hem izleyicisi, hem de savunucusuyuz. Buraya kadar tamam mı?

Tamam!

Ama şimdi bir haber okuyacaksınız:

"Ankara, (Hürriyet) Her Cuma saat 20.35'de ekrana gelen 'Minik Bale' programının yayın günü değişti. TV yetkilileri yaptığı toplantıda Cuma günleri yayınlanan 'İnanç Dünyası' adlı dini konuları içeren programla Minik Bale programının uyumsuzluk gösterdiğini, özellikle balerinlerin mayolu bale kıyafetlerinin fazla açık olması sebebiyle bu kararı aldılar. Yetkililer bundan önce de aynı gerekçe ile Cuma akşamları yayınlanan yabancı kaynaklı müzik programını kaldırmışlardı.

Bu Cuma Minik Bale programı yerine Minik Konser yayına girecek. Minik Bale programları ise Pazartesi akşamları ekrana gelecek."

İşte buna karşıyız.

Bu tutuma, bu kafaya, bu anlayışa karşıyız.

Bu samimiyet değildir, bu inançlara "İnanç Dünyası"na uyum sağlamak değildir. saygı değildir, bu

Ne demektir bu?

Bale programıyla, İnanç Dünyası programı uyumsuzluk gösteriyormuş..

Üstelik bu gerekçeyle yabancı kaynaklı müzik programları da yayından kaldırılmış...

Bunlar ayıp şeylerdir.

Bunlar İslam dinine saygı değil, o kutsal dinin hoşgörüsüne saygısızlıktır.

Laikliğe aykırılık "İnanç Dünyası"nı yayımlamak değil, böyle abuk sabuk şeyler yapmaktır.

22 Mart 1980

ANCAK KIRKINDA UYANAN BABAYİĞİT

Artık abone olduk. Huzuru âlinize her pazar sabahı, birkaç hikâye ile çıkıyoruz. Kimi oluyor, kimi olmuyor, kimi tutuyor, kimi tutmuyor, kimi beğeniliyor, kimi beğenilmiyor, kimi oturuyor, kimi oturmuyor, kimi yakıştırılıyor, kimi de yakıştırılmıyor... Öyle, şöyle böyle... Allah kabul etsin, yazıp gidiyoruz işte...

Demokrasinin rafa kaldırılıp, babanın oğlunu, oğulun babasını gammazladığı bir ülkede iki eski arkadaş yolda karşılaşmışlar. Birinin adı Petro, birinin adı da Pablo imiş.... "Ooooo Pablo merhaba!"

"Ooooo Petro merhaba!"

Sarmaş dolaş olup kucaklaşmışlar..

Biraz eski günleri yad etmişler, çoluk çocuktan laf etmişler, sonra yaşadıkları güne gelmişler.

Petro sormuş:

"Pablo, bugünkü rejim hakkında ne diyorsun? Bunlar hakkında ne düşünüyorsun?"

Pablo, başlamış düşünmeye...

Devir kötü devir, herkes birbirini ihbar ediyor, kimin ne olduğu belli değil! Ya bu Petro da gizli polistense, diye düşünür, ne cevap vereceğini bilemez.

Petro üsteler:

"Pablo söyle yahu? Bu hükümet hakkında ne düşünüyorsun?"

"Vallahi bilmem ki, ne diyeyim?"

"Yok canım, sen hiç bilmez olur musun? Bilirsin, bilirsin..." Pablo iyice bunalır, söylese bir türlü, söylemese bir türlü... Sonunda birden kafasında şimşek çakar: "Evet Petro söyleyeceğim!"

Pablo'nun gözleri ışıldar: "Söyle, söyle!" Eğilir kulağına: "Tıpkı, senin düşündüğün gibi, düşünüyorum." Petro yakalar, Pablo'yu kolundan: "Yürü ulan seni tutukladım!"

Tilki, aslan ile arkadaşlık kurmuş... İkisi birlikte ormanda dolaşmaya başlamışlar. Gündüz beraber gezer, gece birlikte yatarlarmış. Tilkinin bütün planı aslanın ağzından laf kapmakmış. Bir gün denk düşürüp soruvermiş:

"Yahu aslan, sen nasıl avlanıyorsun? Bir atlayışta, bir pencede, bir çırpıda bunca hayvanı nasıl kapıp, yiyorsun?" Aslan tilkiyi alıp ormanın iyi bir yerine götürmüş. Uzakta geyikler dolaşıyormuş, göstermiş:

"Geyikleri gördün mü?"

"Gördüm!"

"Şimdi gözlerime bak, kızardı mı?"

"Kızardı!"

"Şimdi de tüylerime bak, kabardı mı?"

"Öfff hem de nasıl, kirpi gibi oldun!"

"Kuyruğuma bak, sallanıyor mu?"

"Hem de nasıl, saatin rakkası gibi!"

"O halde şimdi gör..."

Aslan bir fırlamış, iki hamlede geyiklerden birini yakalayıp pençesinin altına almış...

Aslanla tilki o akşam kendilerine mükemmel bir geyik ziyafeti çekmişler...

Ertesi gün aslan ile tilki, yine ormanda dolaşıyorlarmış. Tilki sormuş:

"Yahu ben de senin gibi yapıp, şu uzaktan gelen eşeği haklayabilir miyim?"

"Tabii niye haklamayacakmışsın..." Bu sefer tilki dönmüş aslana: "Bak bakalım gözlerim kızardı mı?"

"Oh oh, çok güzel, kan çanağı gibi!"

"Tüylerime bak!"

"Tamam, ok gibi olmuş!"

"Ya kuyruğum?"

"Salıncak gibi gidip, geliyor." Tilki, "tamam, ben de aslan gibi oldum" diyerek eşşeğin üzerine saldırmış...

Saldırmış ama, eşekten çifteyi yer yemez de nalları havaya dikivermiş....

Kendine gelince de başında dikilip duran aslana sormuş: "Yahu ne oldu bana? Gözlerim kızarmaya kızardı, tüylerim dikilmeye dikildi, kuyruğum sallanmaya sallandı... Nasıl oldu bu iş?" Aslan gülmüş:

"Eeee, sen kendini aslan sandın, oysa sen bir tilkisin!"

Eski devirde bir kervan hazırlanmış, yola çıkacakmış... Bir şehirden bir şehire mal götürecekmiş. Kervan çok yüklüymüş. Altın, ipek, gümüş, baharat ne varsa doluymuş. Ama yollarda da eşkıya doluymuş. Hele bir de Kirk Haramiler varmış ki, namları cihani titretirmiş. Kervan sahibi, kervanı koruyacak bir muhafız aramış. Tellallar bütün şehre yayılıp etrafı çınlatmış:

"Ey ahali duyduk duymadık demeyin. Filan gün ve filan saatte şehrimizden kalkacak olan kervana bir muhafız aranmaktadır. Bu muhafız gayretli, yiğit ve de babayiğit, mangal gibi yürekli, demir gibi bilekli, burma bıyıklı, bol saç, bol kaş biri aranmaktadır. Yüreğine, bileğine ve dahi kılıcına güvenenlerin başvurmaları..."

Ertesi gün bir babayiğit çıkagelmiş.

Yiğit ki ne yiğit!

Tarifi mümkün değil...

Kervan ertesi gün yola çıkmış, kim korkar artık eşkiyadan, ya da Kırk Haramiden. Akşam bir yerde mola verilmiş, ateşler yakılıp, kuzular

çevrilmiş, şaraplar içilmiş ve herkes canını, malını babayiğite teslim edip uykuya dalmış.

Bir de uyanmışlar ki, karşılarında Kırk Haramiler... Bizim babayiğit desen, bir kenarda kıvrılmış horul horul uyuyor...

Kirk Haramiler cümleyi soyup soğana çevirmişler ve don gömlek bıraktıktan sonra horultusu yeri göğü inleten babayiğiti göstermişler:

"Bu kim lan?"

"Bizim babayiğit!"

"Babayiğit mi?"

Kirk Haramilerin reisi, haramilerine bir işaret etmiş, hepsi sırayla babayiğiti yoklamaya başlamışlar.

Otuz, otuz beş, otuz yedi, otuz sekiz, otuz dokuz... derken tam sıra kırka gelirken bizim babayiğit,

"Heyyyyyyyttt lan!" diyerek basıp narayı fırlamış ayağa, kılici çekip, saldırmış Kırk Haramilerin üzerine, hepsini önüne katip kovalamış, malları kurtarmış...

Kervan, bayram içinde, sabah olunca yola çıkmış ve şehre varmış.

İki gün sonra geri döneceklermiş.

Sayılı gün çabuk dolmuş, yola çıkarken babayiğit iş başı yapmış. Kervan sahibi süklüm püklüm gelmiş:

"Koçum, aslanım, babayiğidim, bu sefer seni almıyoruz..."

"Niye, ne ettim? Malınızı kurtardım, Kırk Haramiyi kovaladim, niye beni işten attın?" Kervan sahibi boyun bükmüş:

"İyisin, hoşsun, babayiğitsin ama uykun ağır be ağam! Ancak kırkıncı da uyandın. Her sefer de Kırk Harami gelmez ya!.."

23 Mart 1980

ANKARA'DA İNCE HESAPLAR

İşte geldik Ankara'ya... İki tam gün Ankara'dayız, bu üçüncü gün... Yahya Kemal'e sormuşlar: "Ankara'nın nesini seversin?" diye. "İstanbul'a dönüşünü," demiş... Bize sorsalar, "Ankara'nın nesini seversin?" deseler, trenle gelişini, gidişini diyeceğiz...

Çok şükür, THY grevinden sonra, Ankara'ya sinir olmadan geliyoruz. Yok teknik arızaymış. Yok hava muhalefetiymiş, yok aktarmaymış, yok bilmem nereden gelecek uçağı beklemeymiş...

Yok öyle şeyler!

Yeşilköy'de, Esenboğa'da rezil olmadan, sinir küpünü doldurmadan akşam trene biniyoruz, sabah Ankara'ya varıyoruz. Hem de dakika şaşmadan... Uçaklar uçarken, o beğenmediğimiz, burun kıvırdığımız trenler var ya, can kurban onlara... Kaçta kalkacak?

Tarifeye göre gece dokuzu beş geçe mi, dokuzu altı geçe olmuyor, düttt dedi mi, kalkıyor. Sabah sekiz buçukta da Ankara'dasın. İnşallah, nazarımız değip, onlar da uçaklara dönmez. O vagonların temizliği, o kondoktörlerin güler yüzleri, yolcuya hizmet için canı gönülden koşturmaları, gerçekten görülmeye değer. İnsanın içi rahatlıyor, insanın yüreği ferahlıyor, o kötümserlik, o karamsarlık bir anda gidiyor. Demek hâlâ bu memlekette doğru, dürüst çalışan bir işletme var diye seviniyorsunuz. Bu bizim şansımız mı, yoksa hep böyle mi bilemeyiz. Biz gördüğümüzü, yaşadığımızı yazıyoruz. Belki, bazıları çıkıp, "Sen, bir de bizi dinle," diyecekler.

Olabilir, ama bizim gördüğümüz bu...

Diyeceksiniz ki:

"Be adam sen Ankara'ya Cumhurbaşkanlığı seçimini izlemeye mi gittin, yoksa Devlet Demir Yolları'nı övmeye mi?"

Müsaade edin de, bir kere de, bir yiğidin hakkını verelim, bu memlekette iyi şeyler de var, diyelim. Battık, batıyoruz edebiyatının ödüller kazandığı şu ortamda, iyi bir şey olduğunu söyleyelim.

Şimdi tren işine bir nokta koyup, gelelim "Rivayetin muhtelif, ama,

cümlenin maksudunun bir olduğu" cumhurbaşkanlığı seçimine...

Bizim ilk edindiğimiz izlenim şu:

"Bu pilav daha çok su kaldırır..."

Yani sizin anlayacağınız bu turlar daha çok sürer gider. Ne ağır toplar ortaya çıkıyor, ne de kimse ağır topunu cepheye sürüyor.

Ortalıkta da görülen bir ağır top yok ya! Süleyman Bey tam, "Yayık taktiği" uyguluyor, bırakmış işi çalkalanmaya...

Ecevit ise, topu atmış karşı tarafa...

Ama karşı taraf topu tutmamış ki!

Ecevit de bundan yakınıyor. Meclis koridorunda kendisiyle ayaküstü konuştuk, CHP'nin, diğer partilerle aynı kefeye konmasından şikâyetçi:

"Bizi onlarla aynı kefeye koyamazsınız," diyor, "Biz, gelin konuşalım, anlaşalım, anlaşamazsak bile görüşelim, diyoruz, kimseden bir ses çıkmıyor. Bu sorunun çözümüne herkes katkıda bulunmalıdır."

Ecevit'e göre, Demirel de Erbakan da taktik yapıyorlar, oysa kendisinin gizli kapaklı bir taktiği yok. O kadar ki, CHP'lilerin kendi kendilerini aday göstermelerine bile karışmıyor... "Peki Bülent Bey, o zaman parti olarak adayınızı göstersenize..."

Bülent Bey bu aşamada, bunu sakıncalı görüyor:

"Arkadaşlarımı harcatamam. Tek başımıza Cumhurbaşkani seçemeyeceğimiz belli, oyumuz yeterli değil. Karşı taraftan gerekli garantiyi almadan, nasıl arkadaşımı aday gösterebilirim. Buna hakkım yok."

Yani sizin anlayacağınız, her şey Süleyman Beyden gelecek sese bağlı... Ama şu ana kadar Süleyman Beyden ne ses var, ne de nefes...

Kulağının üstüne yatmış, bekliyor.

Neyi bekliyor?

İşte onu bilse Süleyman Bey bilir.

Gün görmüş politikacılara göre de Süleyman Bey işini bilirmiş...

Neymiş Süleyman Beyin bildiği bu iş?

Onlara göre şu: "Süleyman Bey grubuna hâkimdir. İleri süreceği adaya kendi grubundan 250 oyu sağlama aldı mı, ondan sonra başlar, geri kalan 68 oyu derleyip toplamaya. 250 artı 68, ne eder, 218..."

"Peki bu 68 oyu nereden derleyip toplayacak?" Alıyorlar kalem kâğıdı ellerine, başlıyorlar alt alta sıralamaya...

"250 kendi oyu, MHP'den de 18, MSP'den de 14, kontenjan 7, bağımsız 5 yazdın mı?"

"Yazdık!"

"Topla bakalım!"

Topluyoruz:

"294 eder..."

"318'e varmaya ne kaldı?"

"24 kaldı... Bu 24 oy nereden gelecek?"

"Eğer Süleyman Beyin bulduğu aday, üst üste, birkaç tur bu oyu alırsa, yani 290'ı aşıp, 300'e yaklaşırsa, bıkkınlık gelir, CHP'de de, kendi partisindeki muhaliflerden de kontenjandan da tabii senatörlerden gerekli olan yirmi küsur oyu toplarlar." Bilmeyiz bu hesaba sizin aklınız yattı mı?

Pek göle maya çalmaya benzemiyor ama, biraz güç, karışık ve de karmaşık bir hesap... Mesela, MSP'nin 14 oyu bu hesaba dahil.... Bunun garantisi ne?

Necmeddin Hocanın takımından "Batı kulübü"ne transfer nasıl olacak?

Bu hesabı yapanlara göre bal gibi olurmuş... Bu hesap böyle... Bir başka hesap daha var... CHP artı AP artı MSP... Ama rivayet o ki muhterem Necmeddin Hoca, bu hesaba ufacık, minicik bir şartla "Olur!" demiş. "Hay hay kardeşim, bu hesabı hükümet meselesiyle birlikte görüşelim."

Yani?

MSP'nin de içinde olacağı bir yeni hükümet... Buyrun bakalım, gelin de bu hesabın içinden çıkın... Hoca bu, Süleyman Bey inşaat mühendisiyse, o da makine mühendisi...

Süleyman Bey hesap adamı da Necmeddin Hoca kitap adamı değil ya!

Onun da hesabı hükümet...

Hocayı tanıyan bir milletvekili söyledi:

"Bir sayıyı, bir sayıyla toplarsan, bir sayıdan bir sayıyı çıkarırsan, bir sayıyla bir sayıyı çarparsan, ya da bir sayıyı bir sayıya bölersen ne çıkar?"

"Yine bir sayı çıkar!"

"Hayır bilemedin! Necmeddin Hocanın hesabına göre dört işlemin hepsinden de hükümet çıkar. Toplasan da çıkarsan da carpsan da bölsen de hükümet çıkar. Necmeddin Hoca'nın bütün hesapları sonunda gelir, hükümete dayanır..."

Biz İstanbullu gazeteciler, Ankara'da taşralı gibiyiz. Ankara'da öyle ince hesaplar var ki akıl, sır ermez... Ah Müzeyyen Öğretmen ah!

Kafamıza vura vura, bize iki kere ikinin dört ettiğini öğrettin, kerrat cetvelini su gibi ezberlettin.

Ama senin öğrettiklerin, Ankara'da hiç işe yaramıyor. Bu Ankaralıların kerrat cetveli de başka, toplamaları, çıkarmaları da bir başka...

Sözün kısası Ankara'da işler kolay değil...

Dağdan gelen evliyanın hikâyesini bilir misiniz? Onu da yarın anlatırız.

2 Nisan 1980

EŞİ VE MENENDİ OLMAYAN İŞLER...

Bir şeye çok şaşıp, hayret edince, "Eşi, menendi yok" deriz.

Ne güzel deyimdir.

Yaptıklarımızın, ettiklerimizin, gördüklerimizin, duyduklarımızın ve dahi insanlarımızın eşi menendi yoktur.

Kısacası, eşi menendi olmayan bir memleket, eşi menendi olmayan bir milletiz.

Sevgimiz öyle bir sevgidir ki, eşi menendi yoktur. Düşmanlığımız öyle bir düşmanlıktır ki, eşi menendi yoktur. Sırası gelir, öyle bir temiz oluruz ki, eşimiz menendimiz yoktur.

Sırası gelir, boğazımıza kadar pisliğe batarız, onda da eşimiz menendimiz yoktur.

Birisinin peşine takılmakta, onu başımıza tac etmekte, her şeyimizi ona vermekte eşimiz menendimiz yoktur. Ve yine aynı adamı yerin dibine sokmakta, karalar çalmakta, yine eşimiz menendimiz yoktur.

Bir tekerleme vardır bilir misiniz?

"Karanfilsin kararın yok" diye başlar da "Bilmem nesin ayarın yok" diye sürer.... İşte öyle bir milletiz.

Şimdi anlatacağımız olay, o cinsten bir olaydır ve de "Eşi menendi az bulunur" bir olaydır.

Olay, dış ülkelerdeki bir konsolosluğumuzda geçer. Vatandaşlar kuyruk olmuş, çeşitli işlemlerini halletmeye çalışıyorlardı. Sıra, tüylü şapkalı, alacalı bulacalı gömlekli, gözünde güneş gözlüğü, ceketinin küçük cebinde mendil sarkan bir vatandaşımıza geldi...

Elindeki kâğıtları uzattı ve derdini anlattı: "Allah'ın izniyle bizim oğlanı everdik de geline oturma alacağım, siz bu evliliği tasdik edin,

Almanlara götüreceğim."

Memur, kâğıtlara ve de pasaportlara bakıp şaşırdı: "Yahu senin oğlun, iki yıldır burada, Türkiye'ye hiç gitmemiş..."

Vatandaş hayretle baktı:

"Şart mıdır?"

"Ne demek şart mıdır? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ya burada, bizim konsoloslukta evlenir, ya da Türkiye'de evlenir. Senin oğlun hem Türkiye'ye gitmemiş, hem de Türkiye'de evlenmiş... Bu nasıl iş?" Vatandaş çok önemsiz bir işmiş gibi hiç umursamadan

karşılık verdi: "Ben gittim, oğlanı everdim geldim. O gidip ne yapacak?" Memurun gözleri açıldı: "Ne demek yahu? Vekâletle evlilik olur mu?"

"Niye olmayacakmış?"

Konuşmayı duyan herkes, işini gücünü bırakıp dinlemeye koyuldu.

Adam ısrar ediyordu: "Hadi memur bey, hadi işimi uzatma, bak arkada bekleyenler var."

Oysa memurun aklı, hâlâ bu işi almıyordu:

"Peki nikâh masasında damadın yerinde, yani senin oğlunun yerinde kim oturdu?"

Adamcağız iyice sinirlendi:

"Yahu şu işi emme de uzattın. Nolcek yani? Ben onun babası değil miyim? Büyüttüm, bu yaşa getirdim. Evlendirirken, bir de ona mi soracağım? Meseleyi uzatmakta ne mana var! Yapın şu işi gideyim."

Tartışmayı duyan bütün görevliler adamın başına üşüştüler. Her kafadan bir ses çıkıyordu:

"Peki, senin gelinin kızlık soyadı neydi?"

"Canım ne bileyim, ben onu! Artık kız bizden oldu, eski soyadından size ne?"

"Ya bunlar boşanmaya kalkarsa ne olacak?"

Vatandaş hemen itiraz etti:

"Yooo, bizde öyle şey olmaz. Bizde evlenen boşanamaz. Biz o bildiklerinizden değiliz."

Kuyruktakilerden biri atıldı:

"Yahu, sen bu işi nasıl yaptın?"

Vatandaş hayretle dönüp baktı, sanki bunda şaşacak ne vardı:

"Bunlar kaç yıllık nişanlıydılar... Ben memlekete gidince bu iş uzamasın deyip evlendirdim. Ne var bunda?" Tartışma, laf uzayıp gidiyordu.

Sonunda memurlar adamı bir kenara çektiler: "Sen şurada biraz dur bakalım, senin işin bir acayip!" Vatandaş söylene söylene kenara çekildi, beklemeye başladı.

İşi bitenlerden biri çıkarken adamı kapıda gördü: "Ne oldu senin iş?"

"Ne olacak, bunların gayretkeşliği... Ne var bu kadar uzatmaya... Babamın ayağı kırılmıştı, memlekete gittim, baktım bizim gelin boynu bükük mahzun duruyor. Zaten bize akraba sayılırlar. Kıydım nikâhı geldim. Üstelik düğün parasından da kurtuldum. Şimdi bunlar zorluk çıkarıyorlar ama, sonunda yapacaklar. Hele yapmasınlar şikâyet ederim! Bunlar bizim memurlar mı, Almanların memurları mı? Ben Almanlardan oturma izni istiyorum, bunlara ne?"

Şimdi söyleyin bakalım... Böyle bir olayın eşi, menendi var mı? Vardır elbette, vardır da yine bizde vardır. Eşimiz, menendimiz olmadığı için...

17 Nisan 1980

DEVENİN BAŞI KÖPEĞİN BAŞI

Bir şeye çok şaşınca, hayret edince, "Yok devenin başı" deriz...

Neden böyle deriz, nereden gelmiştir bu laf, bilmeyiz. Ama şimdi size, bir "Köpeğin başını" anlatacağız, belki o zaman siz, bize inanmayacak, "Yok devenin başı" diyeceksiniz... Köpeğin başı mı, devenin başı mı, sıkı durun şimdi anlarsınız.

Bakırköy, Bahçelievler, Haznedar, Ali Fuat Paşa Caddesi, Nakliyatçılar Sitesinde oturan Ülkü Bayram, akşam eve gelince korktuğunun başına geldiğini gördü. Üç buçuk yaşındaki kızı Jülide'yi köpek ısırmıştı. Zaten çevrede köpekler sürü halinde dolaşıyordu. Birkaç gün önce belediye ekibi gelip kepekleri öldürmüştü. Kalanlardan biri de kızını ısırmıştı.

O saatte yapılacak bir şey yoktu.

Ülkü Bayram sabahı nasıl ettiğini bilemedi ve kalkar kalkmaz hemen çocuğu arabaya atıp kuduz hastanesine götürdü. Çocuğa baktılar, aşı yaptılar ve köpeğin durumunu sordular: "Köpek yaşıyor mu, öldü mü?"

"Bilmiyoruz ki!"

"İşte onu bilmek lazım! Bu çok önemlidir. Kuduz teşhisinde köpeğin yaşayıp, yaşamadığına bakılır. Gidin, arayın, bulun!" Ülkü Bayram çocuğunu alıp mahalleye döndü. Acaba hangi köpek ısırmıştı? Önce mahallenin çocukları arasında bir soruşturma açtı: "Çocuklar Jülide'yi hangi köpek ısırdı biliyor musunuz?"

"Biliyoruz amca!"

"Nasıl bir köpekti?"

"Siyah bir köpek amca!"

"Görseniz tanır mısınız?"

"Tanırız amca!"

"O halde gelin benimle köpeği arayalım."

Akşama kadar bütün çevreyi alt üst ettiler.... Uzaktan bir köpek gördüler mi, haydi peşinden, tam yakalayacaklar,

"Yok, yok amca bu değil! Jülide'yi ısıran bu değil!" Vazgeçiyorlar, bu sefer başka bir köpeğin peşine takılıyorlar, tam kıstıracaklar, çocuklar yine bağırıyorlar:

"Amca bu değil, bu değil!"

Sonunda kara köpeği uzaktan gördüler.

Başlarında Ülkü Bayram çoluk çocuk bağıra çağıra, sağdan soldan, önden, arkadan kuşata kuşata köpeğe yanaştılar... Köpek cepeçevre kuşatılmıştı. Çemberi daralta daralta sonunda köpeği esir aldılar. Boynuna ipi geçirdiler.

Acaba bu mu?

Her kafadan bir ses çıkıyordu.

"Çocuklar ne diyorsunuz, Jülide'yi ısıran köpek bu mu?" Uzun tartışmalardan sonra çocuklar oybirliği ile aranan köpeğin, bu köpek olduğuna karar verdiler:

"Evet amca, işte buydu!"

"Ben kuyruğundan tanıdım!"

"Beni de kovalamıştı."

"Ben ısırırken gördüm."

Artık şüpheye gerek yoktu, köpek suçüstü yakalanmıştı. Ülkü Bayram, köpeği alıp arabaya attı ve kuduz hastanesine geldi.

Bayağı sevinmişti. Köpeği arabadan indirip hastaneye girdi: "Efendim köpeği getirdim..."

"Niye getirdiniz?"

"Siz yakalayın demiştiniz ya!"

"Biz size, köpeği yakalayın, dedik, alıp buraya gelin demedik ki!"

"Ya ne yapacaktım?"

"Köpeği bağlayıp bir hafta gözetim altında tutacaksınız. Eğer kudurursa, ölürse, gelin bize haber verin."

Ülkü Bayram önce şaka yapıyorlar sandı: "Şaka yapmıyorsunuz değil mi?"

"Ne münasebet usul böyledir."

Ülkü Bayram'ın tepesi attı: "Kardeşim ben bu köpeği nerede tutayım? Apartmanda köpek beslemek yasak. Kuduz olduğu sanılan şüpheli bir köpeği ben apartmanın neresine saklayıp, gözetim altında tutayım."

"Vallahi biz onu bilmeyiz. Siz köpeği bir hafta saklayın, sonra bize gelin."

Şimdi ne olacak? Aldı köpeği mahalleye döndü. Köpeği nereye koyacak? Köpek ilk geceyi kalorifer dairesinde geçirdi.

Ertesi sabah kapıcı geldi dert yandı: "Beyim bu gece hiç uyumadık, senin köpek bağıra bağıra etrafı birbirine kattı."

Daha ertesi sabah kapıcı isyan etti: "Beyim bu köpek burada olmaz." Aldı köpeği apartmanın önüne, balkonun altına bağladı. Köpek bir, iki gün de burada uluyup, bağırıp durdu. Beşinci günün sabahı kapı çaldı, kapıcı: "Beyim senin köpek ölmüş..." Neeeeee!

Yerinden fırladı, koştu, köpek uzanmış, kıvrılmış cansız yatıyordu.

Hemen köpeği sarıp sarmaladı, arabanın bagajına koydu, kuduz hastanesine geldi:

"Köpek öldü!"

"O zaman çocuğunuza 21 aşı yapacağız."

"Köpeği getirdim, o ne olacak? "Bize köpek lazım değil, götürün bir yere gömün...". "Nasıl olur, bu köpek kuduzsa, apartmanda bir hafta kaldı, belki çoluk çocuk ellemişlerdir. Otopsi yapıp kuduz olup olmadığını öğrenmek gerekmez mi?"

"Hayır, bize gereği yok! Şüphelenen gelir aşı olur. Siz kendi işinize

bakın."

Olurdu, olmazdı bir tartışma başladı. Ülkü Bayram köpek ölüsünü bırakmak istiyor, onlar almıyordu.

Köpeği alıp hayvan hastanesine gitti, derdini anlattı: "Bu köpeğin cesedine otopsi yapın" dedi. Onlar da "Pendik'e götür orada yaparlar" dediler.

Köpek ölüsü arabanın bagajında, dolaşıp durdu, sonunda yine kuduz hastanesine döndü.

Yine aynı tartışma ve sonunda anlaşma:

"Bize köpeğin ölüsü değil, kafası lazım! Otopsi kafada yapılır."

"Al işte, köpek burada, kesin kafasını..."

"Biz kesemeyiz, siz kesin!"

Donup kaldınız değil mi? Evet, Ülkü Bayram, köpek ölüsüyle tekrar mahalleye döndü, boş bir arsada, köpeğin kafasını balta ile kesip hastaneye getirdi. Yok, devenin başı! diyeceksiniz. Hayır, bu devenin başı değil, köpeğin başı bu, köpeğin başı... Ve bu köpeğin başı ne çıktı biliyor musunuz, Kuduz çıktı, kuduz!

27 Nisan 1980

SEVMEYİ DE UNUTTUK KIZMAYI DA...

İnsanoğlu nelere alışmıyor ki!

İnsanoğlu neleri kanıksamıyor ki! İnsanoğlu nelere boş vermiyor ki! Her şey alışkanlığa bağlı... İnsan bir kere alışmaya görsün, insan bir kere "Hayat budur!" demeye görsün, her şeye alışıp gider. Eskilerin "Muafiyet kesbetti" diye bir lafları vardı. Toplumun değişen yapısıyla, değişen değer yargılarıyla hepimiz çok şeye bağışıklık kazandık.

Bizim kazanmamız bir yana, arkadan gelenler "Demek hayat böyledir" deyip geçiyorlar.

1970'de doğan bir çocuğu düşünün; bugün 10 yaşında... Televizyon seyrediyor, radyo dinliyor, gazete okuyor. İnsanların her gün sinekler gibi ölmesi, onun için yadırganır bir olay değil artık.

Gözünü açtığından beri her gün televizyonda, radyoda filan yerde filan kişi, falan yerde falan kişi öldürüldü, şurası basıldı, Şurası tarandı, burada soygun yapıldı haberlerini duyuyor, işitiyor, okuyor.

Günlük yaşamının bir parçası artık bu olaylar... Küçücük kafasına yerleşmiş artık bunlar...

Bunların olağanüstü işler olduğunu ona anlatabilir misiniz? Yemek yemek, yatıp uyumak, mahallede oyun oynamak, ağlamak, gülmek kadar, olağan olaylar onun için.

Demek dünya böyleymiş, hayat buymuş deyip geçiyor... Çok değil, bundan on yıl önce bir insan öldürüldüğü zaman ayağa kalkan toplum, şimdi cinayetleri, toplu katliamları öylesine kanıksadı ki! "Yaa öldürmüşler mi?"

"Demek orayı da soydular!"

"Kahveyi taramışlar, sekiz ölü..."

Ve arkadan başka laflar...

Kimsenin kılının bile kıpırdadığı yok. Şimdilik her ölenin ardından, eğer polis, jandarma ise büyüklerimiz birer mesaj yayımlamayı ihmal etmiyorlar. Ama göreceksiniz, bir süre sonra bundan da vazgeçilecek.

Trafik kazasında ölen kaç kişinin ardından mesaj yayımlanıyor ki!

Bu da öyle olacak! Ölen ölecek, kalan sağlar bizimdir, denecek... Tabii kalan olursa! Düşünün bir kere şu cumhurbaşkanlığı seçimini... Çok değil, bir ay öncesini... Meclisteki her "Nafile tur" gazetelere manşet olurdu... Şimdi ne oldu? Belki bu yazı okunurken iş biraz daha alevlenecek, sonra yine tek sütuna düşecek... Neydi o günlerin heyecanı! Neydi o günlerin merakı! Neydi o günlerin kızgınlığı! Şimdi kimsenin aldırdığı bile yok! Herkes cumhurbaşkanını çoktan unuttu... "Nasıl olsa seçilir!" deyip hepimiz geçim derdindeyiz. Kuru soğanın kilosu seksen lira olduktan sonra, yapacak başka ne var ki! Hepimiz şeker hastası olduk, şeker hastası... Bilirsiniz çoğumuz iğneden korkarız, doktora gidince "Aman doktor iğne yazma, hap yaz" diye yalvar yakar oluruz. Ama şeker hastası her gün kendi iğnesini kendisi yapar. Alışmıştır iğnenin batmasına. Biz de şimdi öyleyiz, alıştık iğnenin sivriliğine... Ne iğnesi, şuna çuvaldız desek ya! Bırakın üzülmeyi, bırakın dert etmeyi, kızmayı bile unuttuk, kızmayı...

Kimse kimseye kızamıyor bile... Kime kızacaksın, neye kızacaksın, niçin kızacaksın? Kızsan ne olacak? İki münasebetsize kızan, adam kadar bile olamadık.

Hikâyeyi bilir misiniz? Gemi demir almış, kalkacak, üç tayfa kaptanla kavga edip ayrılmışlar. Kaptana tayfa lazım. Rıhtımın kenarında oturup, ayaklarını denize sallandıran üç kişiyi görmüş, haber göndermiş: "Eğer işleri yoksa gelip tayfa olsunlarl" Üçü de işsiz, güçsüz, gelmişler.

Gemi açılmış, karadan uzaklaşmış, uçsuz bucaksız deniz, kaptan yeni tayfaları çağırmış:

"Gelin bakalım buraya, siz ne iş yaparsınız?"

Biri öne çıkmış:

"Ben çok iyi görürüm!"

"Neyi görürsün?"

Adam elini kaşlarının üzerine, alnına götürmüş, başı sonu görünmeyen

denize bakmış ve anlatmış:

"Karşıda Hint padişahının sarayı var. Sarayın üçüncü katinda soldan ikinci pencere açık. Padişahın kızı elindeki altın iğne ile atlas yorgana ipek ibrişimle nakış işliyor..." Kaptan, "Lahavle" deyip öbürüne dönmüş:

"Sen ne iş yaparsın?"

"Ben de çok iyi duyarım."

"Neyi duyarsın?"

"Hani biraz önce arkadaşım, Hint padişahının sarayında altın iğne ile atlas yorgana nakış işleyen padişahın kızını görmüştü ya!"

"Evet görmüş!" Adam, elini kulağına götürmüş, bir süre dinlemiş: "Tamam duydum!"

"Neyi duydun?"

"Padişahın kızı var ya! Hani altın iğne ile nakış işleyen..."

"Evet ne olmuş ona? Yoksa şarkı mı söylüyor?"

"Hayır efendim, elindeki o altın iğne, atlas üzerine düştü ve tinnn! diye bir ses çıkardı. İşte onu duydum." Kaptan hırsından herifleri denize atacak, ama bir de üçüncüye sorayım demiş: "Sen ne iş yaparsın?"

"Ben kızarım efendim!"

"Neye kızarsın yahu?" Adam iki arkadaşını göstermiş: "İşte böyle münasebetsiz palavracılara!"

Dedik ya, biz kızmayı bile unuttuk... Yoksa blz de kızacak iki münasebetsiz buluruz ya!

Hem de aramaya bile gerek yok! İkisi de hazır duruyorlar. Ama biz kim, kızmak kim! Sevmeyi de unuttuk, kızmayı da... Ama ne gam! Gün gelecek yine seveceğiz, gün gelecek yine kızacağız. Hele biraz daha bekleyelim. Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar... Her gece karanlıksa, her karanlıktan sonra aydınlık sabah gelmez mi? Sürüp gitmez ya bu zulmet!

30 Nisan 1980

NEYİ, NE ZAMAN, NEREDE SÖYLEMEK!

Bazı şeyler vardır ki, tek başlarına da önemleri vardır ama, bir araya gelince bir başka değer kazanırlar.

Bir gül...

Tek başına da güzeldir.

Ama gül bahçesindeki güller de bir başka güzeldir. Bir futbolcu...

Mahalle takımında da güzel oynar ama, şampiyon bir takımda oynadığı oyun bambaşkadır.

Bu örnekleri çoğaltabilirsiniz.

Günlük gazetelerdeki haberler de bunlara benzer.

Birinci sayfanın bilmem kaçıncı sütunundaki haberle, üçüncü sayfanın bilmem kaçıncı sütunundaki haber ayrı ayrı önemli haberlerdir de ayrı ayrı okundukları için, belki önemleri gözden kaçabilir; en azından mukayese imkânı kaybolabilir.

Eğer imkân olsaydı da o haberleri alt alta verebilseydik, kim bilir ne güzel olurdu?

Acaba güzel olur muydu?

Bir deneyelim bakalım...

1 Mayıs 1980 tarihli gazeteden iki haber alalım, altalta koyalım:

"CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, bazı büyük illerin belediyelerinde çalışan işçilerin direniş yapmalarına karşı olduklarını belirterek, 'İşçileri yasa dışı direnişe yöneltmenin mazur görülebilecek, hoş görülebilecek yanı yoktur. Bunda işçiler değil, onları bu direnişe yönelten bazı sendika yöneticileri sorumludur. dedi. Ecevit, tüm işçilere bir çağrıda bulunarak direnişten vazgeçmelerini istedi."

Ecevit, dün CHP Genel Yönetim Kurulu toplantısı sürerken yaptığı açıklamada, bazı CHP'li milletvekillerinin, 1 Mayıs'ın resmen İşçi Bayramı olarak kabul edilmesi ve kutlanması yolunda verdikleri yasa önerisini de "Yüzeysel konu" olarak niteledi, şunları söyledi:

"Arkadaşlarımızın böyle bir yasa önerisi verdiklerini dün öğrendim. Partinin yetkili organlarına danışmadan vermişlerdir. Türkiye'nin bu kadar ciddi ve ağır sorunları bulunduğu bir dönemde, bazı CHP'li parlamenterlerin böyle yüzeysel konularla uğraşmalarını ve bunu solculuk sanmalarını son derece yadırgadım."

Ecevit, Ankara, İstanbul, Mersin, Adapazarı Belediyelerinde dün yapılan direnişleri, "Yasadışı olarak" nitelendirdi, şunları söyledi:

"CHP'nin daha 1963'te çıkarttığı yasalar, işçilerin kendi haklarını, özgürlüklerini en ileri ölçüde güvence altına alabilmelerine yeterlidir. Bu yasal olanaklara rağmen işçileri yasadışı direnişe yöneltmenin mazur görülebilecek, hoşgörülebilecek bir yanı yoktur. Bunda işçilerin sorumluluğu olmadığını biliyorum. Fakat bazı sendika yöneticileri göz göre göre ve haksız biçimde, işçileri yasadışı davranışlara sürüklemektedirler ve gereksiz yere devletle, adaletle karşı karşıya getirmektedirler."

Ecevit, Türkiye'de son zamanlarda işçi haklarına yönelmiş birtakım tehlikeler bulunduğunu, ancak buna karşı yasal yoldan mücadele edilmesi gerektiğini belirterek, "Aksi halde, işçilerimiz kendilerine karşı hazırlanan tuzaklara düşmüş olurlar," dedi.

Açıklamaları sırasında Ankara'da önceki gün meydana gelen olaylara da değinen Ecevit, "Dün örneklerini gördüğümüz kışkırtmalar, hem insanlık adına, hem de solculuk adına utanç vericidir. Acı gerçek odur ki, birtakım sol fraksiyonlar, demokrasiyle, hatta insanlıkla bağdaşmayacak girişim ve eylemlerde bulunmuşlardır. İlkokullara varıncaya kadar öğrencileri yasadışı direnişe yöneltmişlerdir," dedi.

Salı günü Ankara'da meydana gelen olayların, devlet gücünün genellikle, kendini kontrol ederek, önlem almaya çalışması dolayısıyla bir ölçüde sınırlı kaldığını bildiren Ecevit, sunları söyledi:

"Gerçek anlamda solcu olmak her şeyden önce insan olmayı gerektirir. İlkokul, ortaokul çağındaki çocukları kavgaya sürükleyenlerin, bırakın solculuğu, insanlıkla ilişkileri yoktur. CHP sağdan da soldan da gelse bu tür insanlık dışı eylemlerin, kışkırtmaların her zaman karşısında olmuştur ve olacaktır."

Bu bir haber...

Üç aşağı beş yukarı bütün gazetelerde aynı... Şimdi bir haber daha size, onu da okuyun...

"AP Genel Başkanı Demirel, dün saat 11.00'de MSP Genel Başkanı Erbakan'ı Meclis'teki odasında ziyaret ederek, Cumhurbaşkanı Adayı Bilgiç için destek istedi. Görüşme sırasında Erbakan, Demirel'e önce gülyağı sürdü, sonra da kadayıf yedirdi.

Görüşmenin başında Demirel'e ikram edilmesi kararlaştırılmış bulunan kadayıf, 'Altı kızarmadığı için' ancak görüşmenin sonuna yetiştirildi. MSP'liler kadayıf tepsisini görüşmenin yapıldığı odaya götürdüler. Erbakan kadayıfı bizzat keserek tabaklara koydu ve Demirel'e ikram etti. Bu arada, şu konuşmalar geçti:

Demirel: "Hay yaşayın çocuklar."

Bir gazeteci: "Kadayıfın altı kızarmış mı Sayın Demirel?" Erbakan: "En iyi tespit Sayın Demirel'in tespitidir." Demirel (Erbakan tabağı önüne sürünce): "Sağ olun teşekkür ederim."

Gazetecilere dönerek: "Hooa benim kilomun eksikliğini fark etmiş, onu tamamlamaya çalışıyor."

(Kısa bir sessizlik)

Demirel (Gazetecilere): "Çocuklar, geri kalanı sizin olsun, hep beraber yiyelim şu kadayıfı."

Bir gazeteci: "Sayın Demirel, bu kadayıfın anlamı ne?"

Demirel (Gülerek): "Tatlı yiyelim, tatlı konuşalım."

Demirel (Bir lokma yiyince): "Kadayıf iyi pişmiş. Çok güzel kadayıf. Devrimiz bolluk devri olduğu için Allah'a şükür."

Erbakan (Gülerek): "Şeker Fransız şekeri mi yoksa?"

Demirel: "Hayır, bu Türk şekeri, Fransa'dan on bin ton şeker aldık. Yakında onu da yiyeceğiz. Geçen sene Türkiye yeterli şeker üretememiştir."

(Bir an sessizlikten sonra)

Demirel: "Çocuklar, şimdi bu kadayıfı yiyelim de Hoca bir daha kadayıf lafı etmesin."

Erbakan: "Bilgiç'e de biraz ayıralım." (Gülüşmeler)

Erbakan: "Bilgiç'e ayırın. Burada onun düğün merasimi için toplandık."

Nasıl, oldu mu?

İşte iki haberi alt alta koyduk... Miladi 1980 yılının Nisan ayının otuzuncu günü Türkiye Cumhuriyeti'nin "Makara hükümeti" Ankara'da kimlerin ne işlerle iştigal ettiğini sıraladık gitti.

Biri iktidarda iken, söylemesi gerekenleri -buna da şükür- muhalefette söylüyor.

Birileri de iktidardayken, hâlâ kadayıfın dibinin kızarıp kızarmadığıyla uğraşıyor.

Tipki gerdek gecesi bakire çıkmayan gelinin hikâyesi gibi... Delikanlı, "İlle de bu kızı alacağım" diye tutturmuş... Babası, "Etme, eyleme, bu kız bize yaramaz" demişse de dinletememiş...

Düğün dernek yapılmış, gerdeğe girilmiş, ertesi sabah delikanlı süklüm püklüm, kulakları düşük çıkmış babasının yanına varmış:

"Ne oldu oğlum, ne bu halin?"

"Sorma baba!"

Ve anlatmış...

Babası tam ağzını açıp, gözünü yumacakken gelin damada seslenmiş:

"Gel şu kulağımı del de küpeyi takayım."

Delikanlının babası dayanamamış:

"A kızım, sen de bir tuhafsın! Babanın evinde yaptıracağın işi burada, burada yaptıracağın işi de babanın evinde yaptırmışsın..."

Teşbihte hata, zurnada peşrev olmaz ama bizimkiler o hesap!

Neyi, nerede, ne zaman yapacaklarını, söyleyeceklerini bir türlü

kararlaştıramadılar gitti...

3 Mayıs 1980

ŞEYHİN KERAMETİ EŞEĞİN NİŞADIRIDIR!

Yine geldi pazar...

Bu fakir ne yazar?.. Biz de naneşekerciye döndük ya! Neredeyse mani söyleyip, naneşekeri satacağız, "Yandı gülüm, keten helva" diyerek. Diyeceksiniz yazacak konu mu kalmadı? Kalmadı ya! Şu gök kubbe altında, şu kürre-i arz üstünde yazılmadık satır, edilmedik laf mı kaldı? "Cumhurbaşkanlığı seçimi ne güne duruyor?"

Yazdık efendim yazdık, biz yazmaktan usandık, muhteremler tur atmaktan usanmadılar.

Tur ha tur, tur ha tur, tur ha tur!

Dön baba dönelim, hacılara gidelim.

Bu işten şimdilik hayır yok. Daha doğrusu, bu işten bize hayır yok; yazılacak tarafı filan kalmadı.

Şimdilik buzdolabına koyalım, dur sen hele...

Zamanı gelince çıkarır, ortaya süreriz.

Zaten bize ne hacet!

Bülent Bey ile Süleyman Bey ne güne duruyorlar.

Onlar neyi ne zaman yapacaklarını çok iyi, çok âlâ ve de rana bilirler. Bizimki kerametli iki şeyhle müritlik etmek. Bu müritlik de nereden mi çıktı?

Anlatalım...

Vakti zamanında İstanbul'da bir şeyh varmış. Şeyh hazretleri günlerden bir gün, müritlerinden birini yanına çağırmış: "Bak oğlum, burada iki halı var. Bu halıları al, Bağdat'ta bizim Şeyh Kasım'a veriver."

İstanbul nire, Bağdat nire? Tren yok, otobüs yok, kamyon yok, fakir müridin altında at yok, eşek yok, cebinde de para yok!

Düşmüş yayan yapıldak yollara!

Git ha git! Bağdat yolu bu biter mi? Üstte yok, başta yok, aç bilaç Adana'ya kadar gelmiş, orada pes etmiş.

Sıcaktan bir kenara kıvrılmış, başlamış kara kara düşünmeye. Yolu yarılamış, ama bundan sonra ne olacak? Birden yüreğine şeytan girmiş:

"Ulan şu halılardan birini satsan ne olur? Bağdat'taki şeyh ne bilecek kendisine iki halı gönderildiğini... Bizim şeyhi ne zaman görecek? Halının birini satar, birini de kendisine götürür veririm, olur biter. O zamana kadar kim öle, kim kala!" Olur mu, olur?

Kaptığı gibi halıları, koşmuş Adana çarşısına, üç aşağı, beş yukarı pazarlık; satmış halının birini, koymuş paraları cebine, bir güzel karnını doyurmuş, geceyi handa geçirmiş, ertesi gün de bir at alıp çıkmış yola...

Bağdat'a varmış Şeyh Kasım'ı sormuş, tekkeyi göstermişler, kapıyı çalmış huzura varmış, el etek öpmüş ve halıyı uzatmış:

"Ya şeyh hazretleri! Bu halıyı, size, İstanbul'dan şeyhim Abdülmuttalip hazretleri gönderdi."

Şeyh Kasim halıyı almış, yere serip bakmış, pek beğenmiş "Zahmet oldu" demiş, "Şeyhe bir teşekkür edeyim!" Dönmüş, yanındaki dolabın kapağını açmış, seslenmiş: "Ya Şeyh Abdülmuttalip, ya Şeyh Abdülmuttalip!" Mürit şaşkın şaşkın bakarken dolaptan ses gelmiş: "Buyur Şeyh Kasım hazretleri!" Aaaa! İstanbul'daki şeyhin sesi: "Şeyhim, lütf edip bir halı göndermişsin, çok teşekkür ederim, Allah senden razı olsun!"

Dolaptan ses gelmiş:

"Neee bir halı mı? Ben o kerataya iki halı vermiştim, birini ne yapmış?"

Bunu duyar duymaz, zavallı mürit ok gibi yerinden fırlamiş, dolaba koşup bağırmış:

"Ulan madem ki birbirinize bu kadar yakınsınız, konuşuyorsunuz da, beni ne diye buralara yolladın! Biriniz uzatıp, biriniz alsaydı ya!"

Şimdi anladınız mı, bizim hangi şeyhlere müritlik ettiğimizi... Madem yine lafı döndürüp dolaştırıp hikâyelere getirdik, yine bir hikâye ile bitirelim de tamam olsun.

İstanbullu olanlar bilir, bilmeyenler de işitmişlerdir, işitmeyenler de bizden öğrensinler...

Büyükada'da eşek turları vardır...

Koskoca adamlar, eşeğe oturur, eşekçl arkada tur atarlar.

Bu tur sırasında da resim çektirip, hatıra diye saklarlar. Zerzevatçının eşeğinden başka eşek görmeyen İstanbullular eşek hasretlerini böylece giderirler. Üstelik, bir de marifetmiş gibi, sağda solda eşek macerasıra anlatırlar.

Bu eşeklerden biri tembelin tembeliymiş, müşteri binince ağır endam, fıstıki makam tur atmaya başlarmış. Bütün eşekler turu tamamladıktan yarım saat sonra eşek önde, sahibi arkada iskeleye dönerlermiş. Eşekçinin canı çıkarmış:

"Deh oğlum, yürü oğlum?" diye bağırmaktan sesi kısılırmış. Ada da her işten anlayan bir Vangel Usta varmış, gidip ona derdini anlatmış:

"Yahu Vangel Usta, ben bu eşekle ne yapacağım. Yürümüyor namussuz!"

Vangel Usta akıl vermiş:

"Oğlum tura çıkarken eşeğin kıçına biraz nişadır sür, bak gör nasıl gider."

Eşekçi, Vangel Ustanın dediğin! yapmış; nişadırı yiyen eşek, bir tura çıkmış ki değme gitsin... Eşekçi ardından yetişemiyor.

Kan ter içinde Vangel Ustaya koşmuş:

"Aman usta mahvoldum, bu sefer bizim eşeği yakalamanın mümkünü yok."

Vangel Usta bıyık altından gülmüş "Kolayı var oğlum, sen de kendine

biraz nişadır sür, yetişirsin!"

Eşekçi, Vangel. Ustanın dediğini yapmış, iskeleden müşteri alıp yola çıkınca, önce eşeğine, sonra kendisine biraz nişadır sürmüş... Ondan sonra seyret gitsin!

Büyükada'da bir tur atmışlar ki görmeye değer.

İskeleye vardıkları zaman, müşteri "Çüşşş" deyip eşeği durdurmuş, bakmış eşekçi yıldırım gibi yanından geçiyor: "Hey yahu, dur paranı vereceğim!"

Eşekçi yel gibi geçip giderken bağırmış:

"Şurada Vangel Usta diye biri var, sen parayı ona ver, ben bir tur daha atıp geleceğim!"

Nereden nereye değil mi?

Yazıya neyle girdik, neyle çıktık.

Bazen de böyle oluyor işte...

Şeyhin kerametinden, eşekçinin bilmem neyine...

11 Mayıs 1980

ATATÜRK'ÜN RUHUNU YUHALAYANLARA

Evet, tabii Mustafa Kemal Atatürk yuhalanmalıydı... Hem de Fatih Camiinde "ruhuna bir Fatiha" için dua okunurken yuhalanmalıydı.

Çünkü, Çanakkale'de Mehmet Akif'in, "Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın? Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın" dediği askerin kumandanı, Mustafa Kemal Atatürk değildi.

Çünkü, "Hakimiyet-i milliye" için Anadolu'ya çıkan ve esir edilmek istenen bir milletin, esir olmayacağını söyleyen, "Ya istiklal, ya ölüm" diye haykıran Mustafa Kemal Atatürk değildi. Çünkü, 23 Nisan 1920'de, Kuvay-i Milliye ruhuyla açılan ilk Millet Meclisi'nin duvarına, "Hakimiyet bila kayd-ü şart milletindir" levhasını astıran, Mustafa Kemal Atatürk değildi.

Başkumandanı olduğu muzaffer Türk ordusuna, İzmir'e doğru kaçan düşmanı gösterip, "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir" diyen Mustafa Kemal Atatürk değildi.

Onun için, Mustafa Kemal Atatürk'ü yuhalayınız, lanetleyiniz, hem de bunu Allah'ın huzurunda, Fatih Camiinde yapınız. Ama iyi biliniz ki, yuhaladığınız, lanetlediğiniz Mustafa Kemal Atatürk, sizin, sizlerin kim olduğunuzu da çok iyi bilmekteydi:

"Bizi yanlış yola sevk eden habisler, biliniz ki, çok kere din perdesine bürünmüşlerdir. Saf ve nezih halkımızı hep şerlat sözleriyle aldatagelmişlerdir. Tarihimizi okuyunuz, dinleyiniz, görürsünüz ki, milleti mahveden, esir eden, harap eden fenalıklar hep din kisvesi altındaki küfür ve mel'anetten gelmiştir. Onlar her hayırlı hareketi dinle karşılarlar. Halbuki hamdolsun hepimiz Müslümanız."

Evet, yuhalayın, lanetleyin, ne ederseniz edin... Allah bunun hesabını sizden sormaz mı sanırsınız?

17 Mayıs 1980

PAPATYA FALI MI, GENSORU ÖNERGESİ Mİ?

Çocuğun biri denize düşmüş, batıp çıkıyormuş, boğulmak üzereymiş...

Herkes sahilde toplanmış, ama kimse denize atlayıp cocuğu kurtarmaya cesaret edemiyormuş...

Birden, adamın biri denize atlamış, birkaç kulaçta çocuğun yanına varmış, alıp sahile getirmiş, el vermişler ikisini birden karaya çekmişler.

Çocuk kurtulunca kalabalık, "Yaşa, var ol, bravo!" diyerek adamı alkışlamaya başlamış... Boynuna sarılanlar, kucaklayanlar birbirleriyle yarışıyormuş. Bir ara sırtlayıp omuzlarına almak isteyince adam patlamış:

"Ulan beni kim denize itti, onu bir bulsam!"

CHP'nin gensoru önergesi de buna benzedi...

İnşallah sonunda denize düşüp çocuğu kurtaran adam gibi, "Kim bu önergeyi bize verdirtti" demezler.

Bunca yıldır bu işlerin içindeyiz, okuruz, yazarız, duyanz hiç böyle gensoru verildiğini görmedik.

Papatya falı açar gibi gensoru önergesi... Hani genç kızlar, ellerine bir papatya alır, sevgilisini hayaller ve sonra papatyanın yapraklarını koparmaya başlarlar: "Seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor..."

Ve son yaprakta çığlık atarlar:

"Seviyor!"

Ya da suratlarını asip otururlar: "Sevmiyor!"

CHP'nin gensoru önergesi de buna benzedi: "Versek, vermesek, versek, vermesek, versek, vermesek." Son yaprak "Versek" çıkınca gensoru önergesi de verildi. Şimdi papatya falını filan bir kenara koyup şu

gensorunun serencamını bir görelim. Önce Deniz Baykal ve arkadaşlarının hazırladığı bir gensoru lafı çıktı ortaya.....

Enerji Bakanı Kıratlıoğlu'nun yolsuzluk yaptığını iddia ediyorlardı. CHP Genel Merkezi bunu işitince pirelendi. Koskoca Genel Merkez dururken parti içi muhalefetin bir kanadı kim oluyordu da, böyle boyundan büyük işlere karışıyordu. Hemen, meclis deyimiyle bu gensoruya bir başka gensoruyla "Takaddüm" edildi. Zaten Genel Başkan çoktandır hükümetin düşürülmesini ağzında evirip çevirip duruyor ama açık ve berrak bir şey söylemiyordu. Kâh tarafsız bir kişinin başkanlığında CHP-AP-MSP hükümeti, kâh geniş tabanlı CHP-AP koalisyonu, gibi formüller öneriyor, sonra bunlardan vazgeçip Erbakan'la görüşüp arkadan eski bağımsız bakanlarını huzura davet ediyordu.

İlk gensoru görüşmesi sonuçsuz bitti. Sayın Ecevit, grupta tereddütler, fikir ayrılıkları olduğunu söylüyor bu arada partisi adına endişe ettiğini söylüyordu. Genel Başkana göre, "Parti içindeki fikir ayrılıkları, memleketin içinde bulunduğu durumdan daha tehlikeliydi." Oysa, memleketin iç savaşa sürüklendiğini belirten sözlerinin daha mürekkebi kurumamıştı. Ama şimdi partisinin içindeki fikir ayrılıklarını, memleketin içinde bulunduğu ortamdan daha tehlikeli bulmaya başlamıştı.

Bu da yepyeni bir değerlendirmeydi...

Pazartesi günü işler biraz daha karıştı.

Ali Topuz açıkça soruyordu:

"Hükümet olursak nasıl oluruz ve kimlerle oluruz?" Ve ekliyordu:

"Demirel'in erken seçim oyununa gelmeyelim."

Ali Topuz'un dediği şuydu:

"Hükümeti düşürürsek, yerine de yenisini kuramazsak, bunun sonu erken seçimdir."

Ecevit, Ali Topuz'un bu konuşmasına sinirlenip kürsüye firliyordu:

"Bu şartlar altında ben gensoru verememem. Gensorunun geriye alınması için yetkili kurulları toplantıya çağıracağım." Bu sefer işler daha da karışıyordu.

Gensoru verilmeli miydi, verilmemeli miydi? Ecevit bir daha ağız değiştiriyor ve gensoruyu geri almaktan vazgeçiyordu:

"Yeni bir hükümet kurmak veya başka bir hükümet kuruluşuna katkıda bulunma olanağını sağlarsak, bu hükümetin, 19781979 yılları arasındaki hükümetten daha başarılı olacağının güvencesini veremem."

Ecevit devam ediyordu:

"Bunu bilerek, bunu göze alarak yola çıkmayı doğru bulan arkadaşlarım oylarını o yönde versinler. Ama bunu içlerine sindiremeyenler varsa, onlar da oylarını kendi inançları doğrultusunda versinler. Tek başımıza iktidar olmamız söz konusu değil. Geçmiş hükümetteki ölçüde bile programımızı uygulayabilmemiz söz konusu değil. Bunu bilerek, içimize sindirerek kendi kotkımız ve katılmamızla yeni bir hükümet oluşturmaya çalışacak mıyız, çalışmayacak mıyız? Buna evet diyenler gensoruya olumlu oy verirler."

Ecevit'in amacı anlaşılıyordu.

Hem gensoruyu verdiriyor, hem de bağlayıcı grup kararı almadan milletvekillerini serbest bırakıyordu..

İsteyen gensoru lehinde, isteyen aleyhinde oy verebilirdi. Eğer gensoruda hükümet düşürülmezse, parti içi muhalefet tabanda ezilecek ve "Tam düşürüyorduk, bunlar Demirel'i kurtardılar" denilecekti.

Kaçın kurası Ali Topuz, hemen bunu anlıyor ve o kapıyı derhal kapıyordu:

"Biz gensoruya hayır demiyoruz. Parti ne karar verirse ona uyacağız."

Artık Ecevit için, gensorunun geri alınması söz konusu olamazdı:

"Grupta beliren tereddütlerin gensoru verilmesinden vazgeçilmesini gerektirecek ölçüde olmadığı izlenimine varmış bulunuyoruz."

Ve bundan sonra CHP'nin gensoru önergesi veriliyordu. Gensorunun hikâyesi bu...

Ve şimdi muhterem CHP'lilere birkaç soru..

Muhalefetin, iktidarı düşürmesi bir hak mıdır?

Anasının aksütü gibi haktır.

Buna kimse itiraz edemez. Ama muhalefetin bu hakkıyla birlikte, bir de görevi vardır.

Düşürülen hükümetin yerine hangi hükümetin kurulacağını dahi bilmeden, açıklamadan böyle bir işe girişmenin, 1980 yılının Haziran ayı Türkiye'sinde âlemi var mıdır? Adama sormazlar mı?

"İyi, tamam, güzel! Hükümeti düşürmeye soyundun, kolları Sıvadın, yerine neyi kuracaksın?"

Hiçbir garantisi, hiçbir güvencesi yok!

Hem eğer biz kurarsak, eğer bir hükümet kurulmasına yardımcı olursak, hükümetin bizim eski hükümet kadar başarılı olacağının güvencesini veremem" diyeceksin, hem de "Hele şunu bir düşürelim gerisi kolay" diyeceksin...

Onun kadar bile "Başarılı olacağına" inanmadığını söylediğin hükümet hangisi? 14 Ekim seçimleri sonunda istifa eden hükümet.... Hangi başarı Allahınızı severseniz, hangi başarı? Başarılıydı da niye istifa ettiniz? Haydi bir an diyelim ki, o hükümet başarılıydı; Diyemeyiz ya! Gülü tarife ne hacet, ne çiçektir biliriz de... Tut ki dedik...

Ama şimdi kurulması tasarlanan hükümetin, onun kadar bile başarılı olacağının güvencesi yok! Siz "Ört ki ölem!" diyen Erzurumluyu bilir misiniz? Sonra gensoru gibi çok önemli oylamada grubu serbest bırakmak niye?

Parti disiplini denilen kural sadece Hürrem Sultanlara yan bakanlara mı uygulanır? Madem hükümeti düşüreceksiniz, bu da sizin en doğal hakkınız, alın grup kararını, gensoruya oy vermeyeni atın partiden, o zaman anlaşılır maksadınız... Üzüm mü yemek istiyorsunuz, bağcı dövmek mi? Yoksa Süleyman Beyin ekmeğine yağ sürmek mi? "Hele bu hükümeti bir düşürelim de..."

"Sonra?"

"Sonrası Allah kerim..." Elbette Allah kerim olmaya kerim de, siyaset kuyusu da derin....

19 Haziran 1980

AKAN KANDAN ELBETTE DEVLET SORUMLUDUR

Belki gözünüzden kaçmış, ya da dikkatinizi çekmemiş olabilir.

Gazetelerdeki terör haberleri küçük ilanlar sayfasındaki "Kayıp ilanları"na benzedi.

"Pasomu kaybettim, yenisini alacağımdan, eskisinin hükmü yoktur" gibi bir iki satırda bitiyor.

Sadece toplum içinde belirli yerlere gelmiş kişiler öldürülürse, haber büyüyor resimleniyor.

Yoksa kaybolan bir hayat, kayıp ilanı gibi geçip gidiyor. Pasoyu kaybedince yenisi çıkarılıyor da insanın canı gidince yerine yenisi konmuyor.

Bunun hesabını kim verecek?

Kimdir bu akan kanların, sönen ocakların sorumlusu? Devlettir devlet!

Kim ki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak doğarsa, büyürse, yaşarsa ve sonunda da öldürülürse bunun hesabını devlet vermelidir.

"Malım da canım da önce Allah'a sonra devlete emanet!" lafı boşuna mı söylenmiştir.

Danıştay da aynı şeyi söylemektedir. *[Yasa Dergisi, Nisan 1980 sayısı, Danıştay 12. Daire E. No: 1977/915, K. No: 1979/3531 K,T: 26.9.1979]*

Şimdi aşağıda okuyacağınız 12. Dairenin kararı akan kandan, giden candan devleti sorumlu tutmaktadır.

"Ey devlet!" demektedir.

"Sen gerekli önlemleri almadığın için sorumlusun, ölenin geride bıraktıklarına tazminat ödemek zorundasın!" Ve devam etmektedir:

"Türk milleti adına; hüküm veren Danıştay Onikinci Dairesi'nce duruşma için önceden saptanıp taraflara tebliğ edilen 11.12.1978 Pazartesi günü davacılar vekili Av. S.O. ile davalı İdare vekili Av. N.V.'nin geldikleri, kanun sözcüsünün de hazır olduğu görülerek duruşmaya başlandı. Taraflar dinlenip kanun sözcüsünün düşüncesi alındıktan taraflara yeniden söz verildikten sonra duruşmaya son verilerek dosya içerisinde bulunan bütün belgeler incelenip gereği görüşüldü:

Davalı idarenin görev ve husumet itirazı yerinde görülmeyerek işin esasına geçildi:

Dava; 29.3.1976 gününde davalı idareye ait öğrenci yurdunda O.A. isimli Karadeniz Teknik Üniversite öğrencisinin öldürülmesi nedeniyle ailesine 60.000 lira maddi, 180.000 lira manevi tazminat verilmesi istemiyle açılmıştır..

Dava dosyasında bulunan belgelerin ve Trabzon Cumhuriyet Savcılığı'ndan getirilen dosyanın incelenmesinden, davalı idareye ait öğrenci yurdunda kalmakta olan Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencisi O.A.'nın öğrenci yurdu içerisinde öldürüldüğü anlaşılmaktadır.

Bir kamu hizmeti gören Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı öğrenci yurtlarının yönetmelik hükümleri çerçevesinde çalıştırılması ve denetlenmesi zorunludur.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu yurt idare ve işletme yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiş 30.4.1970 tarihli 'Genelge'nin 2. maddesi 'Öğrenci yurtlarında her çeşit siyasal ve ayırıcı hareketler kesinlikle yasaklanmıştır biçiminde bir düzenleme getirdiği halde, Trabzon'daki yurtta üç adet olan bloklara siyasi düşünceleri farklı öğrencilerin yerleştirilmesi hizmetin yönetmeliğinin öngördüğü biçimde yürütülmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Yine yurt yönetimine ilişkin düzenlemelere göre, öldürme olayının olduğu saatlerde, yurda giriş çıkışların denetlenmesi gerekli sayıda yöneticinin bulunması ve yabancıların yurt binasına girmesine izin verilmemesi gerekmektedir.

Davalıların murisi saat 20.00'de öldürülmüş davalı idarece yurt içinde olan olayda kimlerin yurtta bulunduğunun kimlerce O.A.'nın 'Bayıldı, hastalandı' teşhisiyle hastaneye götürüldüğünün saptanamamış olması, hizmetin yürütülmesindeki kusuru göstermektedir.

Davacıların murisinin tabanca kurşunu ile öldürülmesi sırasında, o

saatlerde çok kalabalık olan yurtta idarenin kurşunun atılışından haberdar olmamasında, ayrıca öldürme olayından sonra savcılıkça yaptırılan aramada yurt içerisinde silahlar bulunmasında idarenin yönetmelik gereği olan denetimi ve silah yönünden gerekli aramayı yapmadığı, ayrıca bu gibi olaylarda idarece gerekli ilginin gösterilmediği anlaşılmaktadır.

Ayrıntılarıyla açıklandığı şekilde davacıların murisinin ölümü ile sonuçlanan olayda, idarenin yönetmelik ve genelgelerde belirlenen biçimde hizmeti yürütmüş olması kamu hizmetinin işleyişindeki kusurluğu açık şekilde ortaya koyduğundan, meydana gelen zararın idare hukuku ilkelerine göre davalı idarece tazmini gerekmektedir."

Diyeceksiniz ki devlet ne yapsın? Devlet devletliğini yaparsa, yapacak çok şey vardır. Ama devleti devlet yapan kafalar nerededir? İşte o kafalar meydandadır ve meydanda oldukları için de bu bela başımızdadır.

O kafalar bu meydanda oldukça biz başımızdaki bu beladan kurtulamayız. Yoktur bunun mümkünatı...

24 Haziran 1980

SÜLEYMAN BEYİN GEYFİ YERİNDEYDİ...

Bugün nasıldır, ne âlemdedir bilmeyiz ama, pazar günü Süleyman Beyin "Geyfi" pek yerindeydi.

Hürriyet'in yurt dışındaki işçilerimiz için gerçekleştirdiği "Türkiye'deki Avrupa" projesinin ilk beş yüz evinin temelini atarken, seçim öncesi günlerin havasındaydı. Kalabalık vardı, alkış vardı, karşılayan vardı, şantiye binası vardı, inşaat makineleri vardı, kürsü vardı, kürek vardı, harç vardı ve hepsinden önemlisi Süleyman Bey temel atıyordu...

Bütün bunlar Süleyman Beyin "Geyifli" olmasına yeter de artardı bile... Çoktandır Süleyman Beyi görmemiştik... Hiç değişmemiş, aynı Süleyman Bey... Temel attıktan sonra yemekte karşılıklı oturduk. Önce hal hatır sordu: "Nasılsınız, eyi misiniz?" Sonra da hemen bizim, nasıl olduğumuzu o söyledi; bize hacet kalmadı:

"Eyisiniz, eyi!"

Ehhh madem biz iyimişiz, mesele yok!

Bizim nasıl olduğumuzu Süleyman Bey mi bilecek, biz mi bileceğiz.

Dedik ya Süleyman Beyin "Geyfi" yerindeydi.

"Yazı yazmak kolay iş!" diye Oktay Ekşi'yle bize takıldı: "Gelin de kürsüye çıkın konuşun bakalım. Alıyorsunuz elinize kalemi, ya da önünüze daktiloyu çalakalem yazıyorsunuz. Karşınızda kimse yok. Bizimki öyle mi? Karşımızda binlerce insan... Adamın yüzüne bakacaksın öyle konuşacaksın. Beğendi mi beğenmedi mi? Bizim talebelik yıllarında Ataköy, Yeşilyurt filan yoktu. Bizi buraya kampa çıkarırlardı. Günde altı saat ders görürdük. Bir hocamız vardı, dersi ağırdı, talebeyi rahatlatmak için ders sırasında espri yapardı, espriye de meraklıydı. Bir gün bizim sınıfın mümessilini çağırmış, şu çocuğu ön sıradan kaldır, demiş. Çocuk, sınıfın en çalışkanı, mümessil şaşırmiş:

Niçin hocam?

Hoca kızmış:

Kaldır onu oradan yahu, ben espri yapıyorum, o suratini asıp aptal aptal suratima bakıyor.

Onun için kalabalık karşısında konuşmak güçtür. Sizinki kolay, karşınızda kimse yok, beğenmiş mi, beğenmemiş mi, gülüyor mu, ağlıyor mu, sizin umurunuzda mı?"

Süleyman Bey bunları anlatırken aldı bizi bir telaş! Süleyman Beyin yapmayacağı iş yoktur, bize kaç kere şapka çıkarttı. Şimdi bizim işi de kolay gördüğüne göre, ya yaparsa! Kaldık mı o zaman işsiz! Politikacılık da bizim kârımız olmadığına göre...

Süleyman Beye, siyasi ahvali bir soracak olduk: "Necmeddin Hocayla aranız nasıl? Görüşmeleriniz nasıl gidiyor?"

Süleyman Bey bastı kahkahayı:

"Birbirimizi tanımaya çalışıyoruz."

"Aman efendim, siz Hoca ile mühendis mektebinden arkadaş değil misiniz? Hâlâ mı birbirinizi tanımadınız?"

Süleyman Bey güldü ki güldü:

"İnsanların birbirlerini tanımaları kolay mı? Konuşa konuşa tanışmaya çalışıyoruz!"

Süleyman Beyin bir huyu vardır. Birine cevap verirken, bir pundunu bulup taşı gediğine kor...

İşler iyiye mi gidiyor kötüye mi? Ekonomik durum düzelecek mi?

Alınan kararlar, tedbirler yeterli mi?

Her kafadan bir ses çıkıyor, bilen de konuşuyor, bilmeyen de...

Bu konuyu Süleyman Beye açtınız mı, hemen cevabını bir hikâye ile alırsınız:

"Bizim zamanımızda öyle her mahallede değil, her vilayette bile lise yoktu. Birçok ilde lise olmadığı için çocuklar imkân olursa komşu illere gidip okurlardı. Ortaokul bile, her ilde ya bir tane vardı, ya da

iki tane... Biz de köyde ilkokulu bitirdikten sonra Isparta'daki ortaokula geldik. Bir gün sınıfa müfettiş geldi, öğretmen en çalışkan çocuğu derse kaldırdı. O zamanın müfettişleri de dehşet... Reşat Nuriler, Salih Zekiler... Çocuk heyecanlandı bilemedi... Öğretmen sınıfa dönüp, bilen varsa gelsin, dedi. Sınıfın en tembeli, en arka sıradan parmak kaldırdı. Öğretmen görmemezliğe geldi, yine bilen varsa gelsin dedi, yine bizimki arka sıradan parmak kaldırdı. Öğretmen yine görmemezliğe geldi, sonunda müfettiş çekip gidince öğretmen bizimkine döndü:

Ulan ben bilen varsa gelsin, diyorum, sen parmak kaldırıyorsun. Bilmeyen varsa gelsin dedim mi ki sen parmak kaldıriyorsun?"

Ve Süleyman Bey attı kahkahayı...

Hani geçenlerde "Bizim aldığımız tedbirler bunlar, başkasini bilen varsa gelsin!" demişti ya!

Bazıları da "Biz biliriz" diye ortaya çıkmışlardı ya!

Süleyman Bey onlara taş atıyordu.

Süleyman Beyde laf tükenir mi?

Bir ara kendi kendine yüz gün" lafını yine tazeledi: "Şimdi temel atarken, sordum, inşaatı bin iş gününde bitireceklermiş. Aman ha, dedim, dikkat edin, ben bir yüz gün dedim, başım derde girdi. Sizin de bin günden başınız derde girmesin, ona göre çalışın!"

Laftan lafa geçiyordu Süleyman Bey!

Hele baraj, santral, kanal, sulama konuları açılınca, bayağı heyecanlanıyor, rakamları peşpeşine sıralayıp, kalkınmış Türkiye'nin tablosunu çiziyordu.

"Demokrasi zor iş! Hem düşmemeye çalışacaksın, hem de iş yapacaksın. Arkanda çoğunluk partisi olsa o kadar zor değil. Ama bu durumda iş yapmak zor. Ama biz yılmayız, bu şartlar içinde bile olsa görevimizi yaparız. İşi nasıl yapacaksın? Sırasında borç alıp yapacaksın. Hoca bana soruyor, niye borç alıyorsun, diyor. Ben de kendi kendime sordum, sahi niye borç alıyoruz! İşleri yürütmek ve aldığımız borcu ödemek için. Hoca borç alma, diyor. Peki borç almayıp da ne yapalım. Hoca, madenleri kaz, diyor. Madenleri neyle kazacaksın? Kazma kürekle mi kazacağız? Makine lazım! Makineyi

alacak para nerede? Madenleri çıkarıp nasıl taşıyacağız, nasıl işleteceğiz. Bütün bunlar için para lazım. Keyif için borç almıyoruz ya!

Sanki biz hep devletten almaya alışmışız. Devletin haziresi buna nasıl dayansın, devlet bu parayı nereden bulsun. Almadan nasıl verecek? Bana sen bunun hesabını veremezsin, diyorlar; vatandaş bunu anlamaz, diyorlar. Anlar benim milletim, anlar... Benim milletim mantıklı millettir. Ben çıkarım onun karŞısına sorarım. Sen ayda ne harcıyorsun? Söz temsili on bin lira der. Ben de, ona niye yüz bin lira harcamıyorsun, derim. C da bana, param yok ki, der. Ben de ona, yaa gördün mü, demek paran yok ki harcayamıyorsun, işte devletin de parası yok, derim anlaşırız. Ben milletimle anlaşmayı bilirim, ama bırakmıyorlar ki! Eloğlu bir milyon 300 bin dolar kredi veriyor, bunlar tutup gensoru veriyorlar. Eğer bizim tuttuğumuz yol yanlış olsa bu parayı vermezler. Ya onlarınki doğru, ya da gensoru verenlerinki doğru! İki doğru bir arada olmaz."

Velhasıl Süleyman Bey, pazar günü çok keyifliydi... Güldü, söyledi, içini döktü.

Eeee biz de böyle günde Süleyman Beyin keyfini kaçıracok değildik ya!

Kırk yılda bir İstanbul'a gelmiş, biraz keyiflenmiş, kalkıp damdan düşer gibi;

"Hepsi, iyi hoş da Süleyman Bey, hani sizin bir lafınız vardı, bu hükümet gider, dert biter diyordunuz, hükümet gitti, dert bitmedi!" diyecek değildik ya!

Demedik!

Ha az kaldı unutuyorduk....

Dam lafı geçince, hemen aklımıza, yine pazar günü Süleyman Beyin anlattığı bir hikâye geldi.

Adamın biri damdan düşmüş, koşup yetişmişler ve hemen doktor çağırmışlar. Adam yattığı yerden feryat edermiş:

"Ben doktor istemem, ben doktor istemem!"

Şaşırmışlar:

"Yahu niye doktor istemiyorsun?"

Adam inlemiş:

"Bana damdan düşen birini bulun! Benim halimden o anlar, doktor değil!"

Süleyman Bey bu hikâyeyi niye anlattı, neden anlattı, niçin anlattı...

O gün biz fırsat bulup soramadık, isterseniz siz sorun... Mutlaka boşuna anlatmamıştır. Bu hikâyenin nedenini, niçinini bugün yarın anlarsınız.

25 Haziran 1980

EĞER SÜLEYMAN BEY GÜVENOYUNA GÜVENİYORSA...

Eğer Süleyman Bey, aldığı güvenoyunu, memleketi iyi idare ettiğinin bir işareti, nişanesi sayıyorsa fena aldanmaktadır.

Süleyman Bey, perşembe günü, güvenoyu aldığını yazan gazetelerin, sadece manşetlerini değil, biraz daha aşağıda olan başlıklarını da okumalı, sonra başını iki eli arasına alıp düşünmeli ve kendi kendisine sormalıdır:

"Memleket ne halde?" diye...

Bakın memleket ne haldedir:

"Orta Anadolu'da iki kent ölü şehir oldu. Çorum ve Sivas'ta kimse sokağa çıkamıyor. Sivas'ta sokağa çıkma yasağına rağmen olaylar önceki gece de sürerken, bu kez etnik ve dinsel grupların üstünlük amacıyla kıyasıya savaş verdiği Çorum karıştı. Çorum'da önceki gece meydana gelen iki ayrı çatışmada 3 kişinin öldürülmesi, 1 kişinin yaralanması üzerine valilikçe sokağa çıkma yasağı konuldu. Çorum'un Alaca ilçesinde meydana gelen olaylarda ise karşıt görüşlü gruplar arasında çıkan çatışma sonunda 2'si ağır 8 kişi yaralandı, 50 işyeri tahrip edildi. Olayların büyümesi üzerine kaymakamlıkça ilçede sokağa çıkma yasağı kondu. Tunceli'nin Pertek İlçesi Pınarlı Köyü muhtarının öldürülmesi üzerine ilçede sokağa çıkma yasağı konurken, dün sokağa çıkma yasağına rağmen Sivas'ta meydana gelen olayda ise Alibaba Mahallesinde bir karakolun taranması sonucu bir bekçi öldürüldü. Olaylar nedeniyle Çorum, Sivas, Pertek ve Alaca'da dükkân ve işyerleri kapandı, halk evlerine kapanarak korku dolu bir bekleyiş içine girdi. Sivas ve Çorumlular belirli koşullar altında geçici izin verilmesine rağmen en zaruri ihtiyaçlarını karşılamak için sokağa çıkmaya çekinirken, iki kentteki güvenlik önlemleri de büyük ölçüde artırıldı.

Fatsa'nın Çamaş bucağında teröristlerle silahlı çatışmaya giren bir astsubay şehit oldu, beş er yaralandı. Batman'da bir polis maskeli iki kişinin silahlı saldırısına uğrayarak öldürülürken, Alaşehir'de de sağ görüşlü bir terzi iki kişinin açtığı ateş sonucu öldürüldü. Kırşehir'de bir hafta önce çıkan olaylarla ilgili olarak 25 kişi tutuklandı. Mersin'de

CHP Başkanı Sabahattin Arıkan'ın eczanesinde öldürülen 2 yakınının cenazeleri olay çıkabileceği gözönüne alınarak Gülnar ilçesine kaçırıldı. Arapgir'de müftü, mal müdürü ve 1 esnafın evi 5'er dakika ara ile bombalandı. Antalya'da Teksif şubesine patlayıcı madde atıldı. Çankırı'da üç kişi çatışmaya girdikleri trafik polislerinin aracını alarak kaçtı."

İşte memleket bu haldedir...

Eğer Süleyman Bey Ankara'da alınan "Güvenoyu"na güvenip "Biz memleketi iyi idare ediyoruz" diyorsa çok fena aldanmaktadır.

Memleket bir uçtan bir uca kan deryasıdır.

Sanki devlet-i cumhuriye bazı vilayetlerini ihaleye çıkarıp taşarona vermiştir.

Süleyman Beyin deyimiyle "Kurtarılmış bölgeler kepazeliği" suya atılan taş gibi, mahalle mahalle, sokak sokak yayılmakta köyler, kasabalar ve kentler bölüm bölüm bölünmektedir.

İşte memleket bu haldedir.

Bu hal, hangi haldir bilir misiniz?

Bir dinleyin:

"Yurdun dört bucağında can ve mal güvenliğinden eser kalmamıştır. En tabii hak olan 'korkusuz yaşama' ortamı yok olmuştur. Türkiye bir kan deryası haline gelmiştir.

Bölünmek istenen toprak, son ve ebedi devletimizin vatanıdır:

Kanun ve nizam hâkimiyeti hemen hemen ortadan kalkmıştır. Güvenlik kuvvetlerinin caydırıcılığı da, keza hemen hemen yok olmuştur. Devlete meydan okumalar, siyasi cinayetler, toplu öldürmeler, soygunlar günlük olaylar haline gelmiştir. İşlenen suçların pek çoğu yapanın yanına kâr kalmıştır. Eşkıyanın cüreti artmıştır. Devletin yer yer eşkıyaya terk ettiği kurtarılmiş bölge adı verilmiş vatan köşelerinde, buralarda yaşayan vatandaşlarımız vardır.

Anarşi çok büyük boyutlara ulaşmış, cinayetler, yangınlar, sabotajlar, soygunlar birbirini takip etmiş ve ülkenin her köşesine huzursuzluk sıçramış, vatandaş devleti arar hale gelmiştir. Devletin varoluş sebebi olan

can ve mal güvenliğinin, korkusuz yaşamanın sağlanması hususu geniş çapta zedelenmiştir.

Devletin güvenlik kuvvetlerine, subayına, astsubayına, erine, polisine, bekçisine saldırılar vuku bulmuş, yüze yakın güvenlik mensubu hayatını kaybetmiştir.

Hâkimler ve savcılar saldırıya maruz kalmıştır ve hayatlarını kaybetmişlerdir.

Cumhuriyet tarihinde görülmemiş olaylar vuku bulmuştur."

Hangi tablodur bu ve kim çizmiştir bu tabloyu? Bu tablo, 1979 Kasımında, Ecevit'in istifasından sonra başbakanlığı kabul eden Süleyman Bey tarafından çizilmiştir. Süleyman Bey, 14 Ekim ara seçimlerinden sonra Çankaya'dan hükümeti kurmak görevi aldıktan sonra dört gün üst üste düzenlediği "Pehlivan tefrikası" misillû basın toplantılarında bunları söyledikten sonra başka şeyler de söylemiştir...

"Devleti arayan vatandaşa devleti hissettirmeye mecburuz," diyen kendisidir.

"Can ve mal güvenliğini uzun süre sağlayamayan bir devlet düşünülemez," diyen kendisidir.

"Can ve mal güvenliği mutlaka sağlanacaktır," diyen yine kendisidir.

"Vatandaşın korkusuz yaşaması mutlaka sağlanacaktır ve vatandaş can derdinden kurtulacaktır," diyen de keza zat-ı devletleridir...

Peki bunlar nasıl yapılacaktır?

Süleyman Bey bunun da cevabını vermiştir:

"Devlet, devlet gibi, hükümet, hükümet gibi olursa bunun sağlanmamasını düşünmek abestir."

Yani, devlet devlet olursa, hükümet hükümet olursa, o memlekette can ve mal güvenliği sağlanır.

Böyle diyor Süleyman Bey.

Kasım 1979'da böyle diyor.

Ayağında seçim meydanlarının tozu silinmeden böyle diyor. Eğer izin verirse, eskilerin deyimiyle Süleyman Beyin bu sözüne mefhum-u muhalifinden bakarsak ne çıkar?

Bugün memlekette can güvenliği var mıdır?

Yoktur!

Bugün memlekette mal güvenliği var mıdır?

Yoktur!

O halde devlet devlet gibi değildir, hükümet de hükümet gibl değil...

Bunu söyleyen biz değiliz ve de Süleyman Bey de herhalde "Dün dündür, bugün bugündür" diyemeyecektir.

Çünkü hem kendisi artık birtakım alışkanlıklarını ve de laf. larını terk etmiştir, hem de "Bugün" dünden daha da beterdir. Evet, bugün, memlekette yağ vardır, gaz vardır, tüp gaz vardır, benzin vardır, mazot vardır, şu vardır, bu vardır, ama kimsenin can güvenliği yoktur.

Ve bütün bu varolanlar yaşayan insanlar içindir, ölüler için değil...

Ölülerin ne yağa, ne gaza, ne de tuza ihtiyacı vardır. Sadece iki arşın beze ihtiyaçları vardır ki, çok şükür, o da her zaman bulunmuştur.

Yazımızı başladığımız gibi bitirelim. Eğer, Süleyman Bey güvenoyuna güvenip memleketi iyi. idare ettiğini sanıyorsa aldanmaktadır, ki hem de ne aldanma! Ispartalıların bir sözü vardır: "Aldatan aldanır." derler. Süleyman Bey de Ispartalıdır.

5 Temmuz 1980

MÜSTEMLEKE İDARESİNDE BİLE BU YAPILMAZ

İnandık ve iman ettik ki bu yüce devletimiz kimsenin can güvenliğini koruyamayacak...

Yani kısacası isteyen istediğini çekip vuracak... Katil veya katiller münasip düşerse yakalanacak, münasip düşmezse yakalanmayacak, ya da yakalananlar bir münasip şekilde kaçırılacak....

Buna hiçbir itirazımız yok.

Nasıl trafik kazalarını, günlük yaşantımızın bir parçası olarak kabullendikse, terörü de öyle kabulleneceğiz.

Vukuat-ı âdiye gibi...

Yok bunun başka çaresi yok!

Tevekkeltealallah!

Yani Allah korusun...

Onun için artık bizim ölenlerle, öldürenlerle bir derdimiz yok.

Koskoca devletin olmayacak da bizim gibi kalemi kırık birinin mi derdi olacak?..

Bizim derdimiz ölenlerin geride bıraktıklarıyla...

Ölen bir kere ölüyor, kalan her gün, bin kere ölüyor. Bir tarafta yüreğine işlemiş ana acısı, evlat acısı, baba acısı, bir tarafta yaşanacak olan hayatın bin türlü kahrı, cefasi... Bir taraftan yanacak, bir taraftan yaşayacak...

Ölenle ölünmüyor ki!

Geçen yılın Kasım ayının sekizinci günü sabahı, okula giden Mecidiyeköy Lisesi Müdürü Nazmi Gürbüz'ü sokağın ortasında vurdular, beş kurşunla delik deşik ettiler.

Sonrasını yazmaya gerek var mı?

İlk günün acısı, cenaze töreni, mezarlık faslı, baş sağlığı

ağıtları, gözyaşları ve yalnızlık...

Dul kalan bir kadın ve yetim iki çocuk...

Ve kafalarda çengel gibi takılı kalan soru:

"Şimdi ne olacak?"

Hayat sürüp gidecek?

Ama nasıl sürüp gidecek?

Çocuklar yemek ister, ekmek ister, kitap ister, defter ister, üst baş ister, elektrik parayla, su parayla, hele hele ev kira olursa...

Eeee, devlet baba ne güne duruyor?

Kimsenin zengin kesesinden fukaraya ihsan istediği yok. Devlet baba emekli maaşını bağlar, iki çocuk bir ana, şöyle böyle yaşar...

Nasıl olsa kadıncağız da devletin ufak bir memuru, üç kuruş da onun maaşı var, geçinir giderler. Ölenle ölünmüyor ki!

Ölümün acısı insanın yüreğine saplanmış bir bıçak olsa bile... Nurten Gürbüz, Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurur, emekli maaşını ister. Bakanlık, Emekli Sandığına yazar ve oradan aldığı bilgileri kadıncağıza iletir....

Tam on yedi resmi belge gerekmektedir.

Bütün bu belgelerin hepsini derler toplar Ankara'ya yollar. Bekler ki cevap gelsin. Aradan altı ay geçer, Ankara'dan ne ses vardır, ne de nefes.

Bir dilekçe daha yazar: "Kocamı öldürdüler, cümle âlem bunun şahidi... Biri ilkokul, biri ortaokula giden iki yavrumla ortada kaldım. Benim aldığım maaşın, yarısından fazlasını, ev kirası olarak veriyorum. Kocamdan kalan ve kanuni hakkımız olan emekli maaşını bağlayın."

Ankara'dan maaş gelmez ama, Emekli Sandığından cevap gelir:

"(....) İstanbul Mecidiyeköy Lisesi Müdürü'yken 8.11.1979 günü öldürülen Nazmi Gürbüz'ün hak sahipleri hakkında gerekli işlemin yapılabilmesi için;

1) Ölüm olayı ile ilgili adli veya idari makamlarca yapılan tahkikata ait evrakın (görgü tanıkları ifade tutanakları, olay yeri krokisi) veyahut mahkeme ilamının tasdikli örneklerinin,

2) Ölümle ilgili savcılık iddianamesinin aslı veya tasdikli bir örnekleriyle, ilgilinin olay günü izinli veya raporlu olup olmadığının açıklanmasını rica ederiz."

Nurten Gürbüz yazıyı alır cinayete el koyan savcıya gider: "Savcı bey, kocamdan emekli maaşı alabilmek için bunlara gerek varmış. Çok müşkül durumdayım, lütfen bana yardımcı olun. Kocamın öldürüldüğünü sizden daha iyi bilen var mı?"

Savcı da bütün iyi niyetine rağmen çaresizdir: "Savcılık iddianamesinin aslını veya suretini istiyorlar, Olmayan şeyi nasıl verebiliriz. Savcılığın iddianame hazırlayabilmesi için, sanığın yakalanması gerekir. Sanık yakalanacak, sorgusunu yapacağız ve ondan sonra iddianameyi hazırlayıp dava açacağız. Sanık ortada yok ki! Sonra mahkeme ilamını istiyorlar. Mahkeme ilamı yargılanmadan sonra yazılır. Sanık yakalanir, mahkum olur ve mahkeme mahkûmiyet ilamını yazar. Daha sanık ortada yok iken mahkeme kimi yargılayacak, mahkûm edecek ve mahkûmiyet ilamını yazacak! Görgü tanıklarının ifade örneklerinin de hepsini veremem. Çünkü bunların bazılarının açıklanması sakıncalıdır. Size ancak cinayetin işlendiği yerin krokisini çizdirtip verebilirim."

Ey Emekli Sandığının muhteremleri! Halk ağzında bir deyim vardır, hiç duydunuz mu? "Gâvur eziyeti yapma!" derler. Bu lafı hiç işitmişliğiniz var mıdır? O halde işitin!.. Bu yaptığınıza gâvur eziyeti derler. Bir devlet memuru öldürülüyor, aradan dokuz ay geçiyor ve hâlâ yetimlerine üç kuruş maaş bağlanamıyor.

Savcılık iddianamesiymiş, mahkeme ilamıymış, tanık ifadesiymiş, cinayet krokisiymiş...

Ayıptır, ayıp bunlar!

Siz neyi öğrenmek istiyorsunuz?

Mecidiyeköy Lisesi'nin eski Müdürü Nazmi Gürbüz'ün öldürülüp, öldürülmediğini mi?

Ona, buna sormaya ne hacet, işte kendi yazınız, bakın ne diyorsunuz:

"Mecidiyeköy Lisesi Müdürü'yken 8.11.1979 tarihinde öldürülen Nazmi Gürbüz'ün..."

Daha ne arıyorsunuz?

Kendiniz bile adamcağızın öldürüldüğünü kabul etmişsiniz de hâlâ kimin parasını kimden sakınıyorsunuz.

Açın şu 45.833.017 sicil sayılı merhum Nazmi Gürbüz'ün dosyasını da kan ağlatmayın şu yetimlere...

Müstemleke idaresinde bile bu eziyet yapılmaz.

12 Temmuz 1980

EĞER SAYIN ECEVİT BÖYLE DEDİYSE...

Yirmi beşi aşkın yıldır bu işin içindeyiz.

Bir ihtilal, iki ihtilal teşebbüsü, bir müdahale, yedi serbest seçim, bir o kadar ara seçim, Menderes'in, Gürsel'in, İsmet Paşanın, Nihat Erim'in, Ferit Melen'in, Naim Talu'nun, Ecevit'in başbakanlıkları ve sayısını, adlarını unuttuğumuz zevatin bakanlıklarını gördük.

Ve de hep şunu gördük...

İşler ne zaman kötüye gitse, iktidarlar hemen bir suçlu bulup çıkarırlar: Basın....

Ortalık güllük gülistanken, işler iyiye giderken basın da gazeteciler de baştacıdır. Ama işler bir kere kötüye gitmeye görsün, basından kötüsü, gazeteciden beteri yoktur. Her işin baş suçlusu, büyük günahkârı gazeteci makûlesidir. İşin baş s

Davalar açılır, sorgular yargılamalar başlar, cezaevlerinin kapıları birer ikişer gazeteciler için açılır.

Sıtkı Yırcalı'nın kulakları çınlasın, "Gazeteciler yatak odalarımıza bile girebilirler" diyen politikacının, iktidara gelince gazeteciye layık bulduğu yer cezaevinin bir koğuşudur.

İktidarların böylesine amansız düşman olarak gördüğü ga. zeteci, aynı dönemde muhalefetin gözbebeğidir. Çünkü, gazeteci, doğruları yazarak onun muhalefetine yardim etmekte ve iktidara gelişini kolaylaştırmaktadır.

Tabii bu yazıda "gazeteci" diye anılanlar mesleğini üç kuruş çıkarına alet etmeyen, ne iktidardan, ne de iktidara gelmesi beklenen muhalefet partisinden bir kemik kapmak için yalanan kişiler değildir.

İktidarlar gelip geçmiştir, muhalefetler gelip geçmiştir, ihtilaller gelip geçmiştir, başbakanlar, nice bakanlar gelip geçmiştir, onlar, yine aynı yerde evladü iyallerinin geçimini zor sağlayarak, mesleklerini şerefle sürdürmüşlerdir.

Ne on ikiye beş kala milletvekili olmuşlar, ne resmi ilan yağmasından nasiplenmişler, ne de bir otobüs yolculuğu yaparak genel müdürlük koltuğu kapmışlardır.

Ve yazının başında da söylediğimiz gibi, işler kötüye gidince de iktidarların boy hedefi olmuşlardır.

Ama bu kural bugünlerde değişmiş ve basın belki ilk kez bir muhalefet liderinin ağzından en ağır dille suçlanmıştır. "Suçlanmıştır" deyimi belki yanlış, belki de hatalı olacaktır. İsterseniz yanılmamak için bunu şöyle diyelim:

"CHP Genel Başkanı Sayın Ecevit'in geçtiğimiz çarşamba günü grupta yaptığı konuşmada Basını ağır bir dille suçladığı iddia edilmektedir."

O halde, izin verirseniz bu "iddiaya" neden olan Sayın Ecevit'in sözlerini bir görelim:

"Basın tam anlamıyla yap! değiştirmektedir. Demokratik işlevini maalesef yitirmektedir. Asıl görevlerini yapacak yerde kaçış göstererek CHP'nin iç sorunlarına yönelmektedirler. Öyle ki, bizim U-2 uçaklarının uçuşuyla ilgili önemli çıkışlarımız olduğu halde, buna hiç ilgi göstermediler, aldırış etmediler. O günlerde bile CHP'nin iç sorunlarına tam bir kaçış psikozu içindedir." yöneldiler. Basın

İşte, Sayın Ecevit'in böyle dediği iddia edilmektedir. Ve Sayın Ecevit, bunun aksini söyleyinceye kadar da bu iddia geçerlidir.

Eğer Sayın Ecevit böyle dediyse hata etmektedir ve müthiş yanılmaktadır.

1973'lerde, 1977'lerde CHP'nin iktidar olmasını, ülke açısından yararlı gören ve bunun için mücadele veren basın, gazeteciler, yazarlar, o günlerden asla pişmanlık duymamaktadırlar.

O günkü koşullarda, o günkü yazılarının altına yine imza atacak kadar cesaretlidirler. O günün koşullarını bir düşünebilir misiniz? Bir tarafta bir umut peşinde koşan milyonlar. Bir tarafta mecliste en çok milletvekiline, senatoda en çok senatöre sahip bir parti. Meclis başkanı o partiden, senato başkanı o partiden. Ve o parti iktidarda değil! Olacak şey değildi! Ya şimdi?

Umut tatlı bir anı olarak kalmış.

1979 ara seçimlerinde bozguna uğrayıp, iktidardan istifa etmiş, senatoda çoğunluğu kaybetmiş bir parti... Kimdir bunun günahkârı? Basın mı? Basın yapı değiştirmekteymiş? Ya CHP, ne değiştirmektedir? Basın demokratik işlevini yitirmekteymiş... Ya CHP, demokratik işlevinin ne halde olduğunun farkında midir?

Gensoru hezimetinin üzerine sünger mi çekilmiştir?

Siyasi partiler demokratik düzenin vazgeçilmez unsurlarıdır, diye bir laf vardır.

Bu yuvarlak bir laftır.

Bunun açığı nedir bilir misiniz?

"CHP, Türkiye'deki demokratik düzenin vazgeçilmez unsurlarından en önemlisidir."

İşte basının, CHP ile bu kadar uğraşmasının nedeni budur.. O vazgeçilmez unsur, bugün hastadır da ondan... Ve bunun tedavisi de aynalara bakmaktır.

Aynalardan biri de basındır.

Aynaya bakacaksın, aynaya bakmaktan korkmayacaksın, aynaya kızmayacaksın ve hali perişanını aynada görüp "neydim, ne oldum" diyeceksin.

Bunun başka çaresi yoktur.

Aynaya bakmazsan, aynaya bakmaktan korkarsan, ya da aynaya bakıp kendine değil de aynaya kızarsan, aynanın günahi ne?

Yanılıyorsunuz Sayın Ecevit, yanılıyorsunuz.

Hem de fena yanılıyorsunuz. Siyaset tarihi, hep böyle yanılgıya düşen, evham kumkumalarıyla doludur.

15 Temmuz 1980

NAMUS DÜŞKÜNÜ KUYUYA DÜŞTÜ

Otobüs gece 21'e doğru Antalya'dan hareket etti... Yolcuların çoğu tatilden dönüyordu.

Güzel bir akşam iniyordu geride kalan Akdeniz'in üzerine... Kimi tatilde geçen günleri anlatıyor, kimi çevreyi seyrediyor, kimi de başını arkaya atmış koltukta kestiriyordu.

Tam bir otobüs yolculuğuyou, keyifli, sessiz, sakin... Ta ki, bir saat sonra herkes bir narayla ayağa fırlayıncaya kadar:

"Ulan ben gavat mıyım, pezevenk miyim, niye öpüşüyorsunuz?"

Herkes fırladı yerinden...

On dokuz numaralı koltukta oturan uzun boylu, kıvırcık saçlı bir genç ayağa kalkmış, yanında oturanın üzerine abanarak bitişik koltuktaki genç kadınla erkeğe bağırıyordu:

"Ulan ben gavat mıyım, niye öpüşüyorsunuz?" Herkes şaşırmıştı, ama üzerine hücum edilen erkek daha da şaşırmıştı.

Önce kendisini savundu:

"Terbiyeni takın, bu kadın benim karım. Otobüste öpüşülmeyeceğini biz senden iyi biliriz. Karımın uykusu gelmiş, başını omzuma dayadı, biraz kestiriyordu."

"Hayır siz öpüşüyordunuz, ben buna gelemem, ben buna dayanamam, ben gavat mıyım? Ben namusuma düşkünüm."

Durmadan bağırıyor ve edepsizleşiyordu.

İlk şaşkınlığı atlatan koca yerinden fırladı, bağıranın üzerine yürüdü.

Hemen araya girdiler, bırakmadılar yerine oturttular. Ama ikisinin de hırsı geçmemişti. Biri,

"Ben gavat mıyım lan?" diye bağırınca genç koca yerinden fırlıyordu:

"Kendine gel, seni ayağımın altına alırım, o benim karım..."

Yolcular araya giriyorlardı:

"Yahu oturun yerinize, şoförün dikkatini dağıtıyorsunuz, sizin yüzünüzden kaza yapacak... Elli kişinin hayatı var burada..." Genç koca hırsından kendisini yiyordu, toplum içindeki mahcubiyet duygusundan kahroluyordu.

Artık bu otobüste duramazdı, inecekti.

Otobüs Bucak'a gelince, karısını alıp aşağı indi. Otobüs şoförü aklı başında biriydi, karı kocaya adeta yalvarıyordu:

"Gelin, binin otobüse, sizi ön sıraya hemen yanıma alacağım. Gecenin bu saatinde burada ne kalacak bir yer, ne de vasıta bulursunuz!"

Ama adamın siniri bozulmuştu, otobüse binmek istemiyordu.

Otobüs yolcularından birkaçı, "Ben gavat mıyım?" diyenden yana çıkmıştı:

"Canım çocuk haklı, kim bilir belki de öpüşüyorlardı.. Şimdi de nazlanıp bizi yoldan alıkoyuyorlar."

Sonunda şoför, karı kocayı ikna etti ve otobüse binip ön Sıraya oturdular.

Bir süre sonra otobüs Burdur'a geldi, durdu, ortalığı birbirine katan genç de indi.

Biraz sonra da yanında bir polisle geldi, genç karı kocayı gösterdi: "Polis bey bunlar öpüşüyorlardı, ellerinde de seks kitabı vardı. Ona bakıp öpüşüyorlardı."

Hoppala bu da yeni çıkmıştı.

Şimdiye kadar seks kitabının hiç lafı yoktu.

Bu da neyin nesiydi?

Polis, önce karı kocadan kimlik kartlarını sordu. Onlar da evlenme

cüzdanlarını uzattılar. Polis baktı, inceledi, sonra şikâyetçi, namus düşkünü gence döndü:

"Seks kitabı nerede?"

Seks kitabı dediği ünlü Stern dergisinin fotoğraf albümüydü. Dünyanın dört köşesinden çekilen fotoğraflar vardı. Kazalar, gösteriler, açlar, toklar ve Afrikalı yerli kadınlar... "Namus düşkünü," Afrikalı yarı çıplak kadınların fotoğraf
larından, albümün seks kitabı olduğunu sanmıştı. dü: Polis albümü inceledikten sonra "Namus düşkünü"ne dön-

"Sen kimsin bakalım, kimliğin var mı?" Nüfus kâğıdını uzattı, o da. Polis baktı: "Peki ne iş yapıyorsun?"

"Şimdilik boştayım abi! Bunların hali kanıma dokundu. Biz böyle şeye gelemeyiz. Namusa düşkünüz."

"Peki anladık, sen şu çantanı aç bakayım!" Namus düşkünü çantayı iyice yakaladı: "Çantada bir şey yok abi!"

"Aç bakayım aç! Aç da görelim!" Çanta açıldı, içi Amerikan sigarası doluydu: "Bunlar ne?"

"Ne yapalım abi, satıp geçiniyoruz işte!" Polis, namus düşkününü yakaladığı gibi aşağı attı: "Yürü bakalım şimdi! Sen elin namuslu karı kocasıyla uğraşacağına, şu sigaraların hesabını ver bakalım..."

"Namus düşkünü," durup dururken başına belayı almıştı. Kendi ayağıyla, kazdığı kuyuya düştü. Otobüs kalktı, yorumlar başladı. Biraz önce "Namus düşkünü"ne hak verenler, şimdi verip veriştiriyorlardı:

"Sanki üzerine vazifeydi! Sana ne elâlemden. Hem ondan başkası da görmemiş öpüştüklerini! Üstelik sigara kaçakçısıymiş da!"

22 Temmuz 1980

"SİYASET RASİM İLE İŞE BAŞLADIK

İşteee, döndük dolaştık, yine kürkçü dükkânına ulaştık. Her ne kadar piyasadaki bunca hinoğluhin ve de cin tilkinin yanında bizim esamemiz okunmazsa da, lafın gelişi öyle söyledik.

Yoksa tilkilik kim, biz kim? Kendisini İsmet Paşa sanip, Poşaya yakıştırılan "Kafasında kırk tilki dolaşır, kırkının da kuyruğu birbirine değmez" lafından pay çıkaranlar meydan-ı siyasette ve dahi meydan-ı ticarette fink atarlarken tilki olmak kimin haddine!

Hatırlarsınız izine çıkmadan önce son yazımızda, Siyaset Rasim'e güvenmiş ve onun sayesinde arada sırada yine yazı yazmaya çalışacağımızı söylemiştik.

Hata!

Hem de hatayı uzmâ!

Sıfatı, "Siyaset" olan bir münasebetsize güvenmenin cezasını yine çektik. "Siyaset Rasim"i arada bul!

Sağa sola, eşe dosta, arkadaşa, akrabaya haber saldık: "Yahu şu Siyaset hangi cehennemin dibindeyse, bir haber versin de gidip bulalım. Cümle âleme rezil olduk!"

Tam bir ay, Siyaset Rasim'den ne ses çıktı, ne de bir nefes... Artık umudumuzu kesmiş, boynu altında kalsın keratanın, derken, haber çıkageldi:

"Siyaset Rasim, pazar günü, Kireçburnu'ndaki halk plajında emre muntazırdır!"

Hemen atladık gittik, baktık sahile oturmuş boğazı seyrediyor. "Yahu Siyaset bu ne iştir. rezil ettin bizi! Ne yapıyorsun burada?"

Aldırmadı bile; eliyle beyaz bir kotrayı gösterdi: "Senin tekneni seyrediyorum, maşallah vi bir tekne!"

Allah Allah bu da neyin nesi? Bizim hayatımızda bir sandalımız bile olmamış, Siyaset kalkmış bizi kotra sahibi yapıyor: "Bak Siyaset, Allah'ını seversen saçmalama! Bir aydır yüzünü görmedik, sahne-i siyasette neler olup bittiğinin pek farkında değiliz, kalkıp geldik, bir iki laf edelim, dedik, sen selam sabah demeden abuk sabuk konuşmaya başladın. Kimin bu kotra, neyin nesi bu? İçindekiler kim?"

Siyaset Rasim, bilgiç bilgiç başını salladı:

"Sen bllmezsin bu işleri, bu tekne senin!"

"Nasıl oluyor bu iş? Anlat da biz de malımızı mülkümüzü bilelim! Yalan da olsa kotra sahibi olmak hoşumuza gider."

"Hah şöyle imana gel! Sen işçi değil misin? Her ay binlerce liranı Sosyal Sigortalar kesmiyor mu?"

"Evet kesiyor, ne olacak, ne var bunda?"

"O zaman dinle... Hani Sosyal Sigortalara, mezarlıkları arsa diye sokanlar vardı ya, işte onlar senin aylığından kesilen primlerle bu kotrayı aldılar. Şimdi de yan gelip içinde keyif çatıyorlar. Sen hâlâ uyu! Bu kotra senin gibi enayilerin parasıyla alındı haberin var mı?"

Hoppala!

Bizim Siyaset, yine civimaya başladı. Biraz daha üstüne gitsek bizi han, hamam, apartman sahibi yapacak! En iyisi plağı çevirmeli:

"Siyaset, boş laf karın doyurmaz, sen bırak şu kotra motra işini de bize biraz siyasetten laf et! Nedir, ne oluyor, kim kimle, kim kime karşı oynuyor, şunları bir anlat!"

Siyaset Rasim birden ciddileşti. Hep öyledir zaten, mesleğine hiç toz kondurmaz:

"Hangisinden başlayayım bilmem ki! İstersen yar-ü vefakârımız, demokrasimizin, ince gülü CHP'den birkaç laf edelim."

"Aman et yahu! Kenardan köşeden duyduğumuza göre Ankara'da eline satırı, baltayı geçiren örgütün içine dalmış, vur ha vur gidiyorlarmış. Hanım sultanların hışmına uğrayanları Allah koruya, diyorlar."

"Sorma hemi de nasıl!"

"Peki Siyaset, attıkları zaman mangalda kül değil, elleme kömürü bile bırakmayan muhalifler ne yapıyor?" Siyaset Rasim, bırak Allah'ını seversen onları, der gibi elini salladı:

"Yahu bunlardan ne köy olur, ne de kasaba! Bunlar düğünlerde, derneklerde, dost meclislerinde bir araya gelince demediklerini komazlar da, huzura varınca lebbeyk sultanım! diye yerden yedi temennah çıkarıp el etek öperler. İçlerinde bir ikisi arada sırada kestane fişeği gibi patlar, sonra tisss! Ben onların öyle keskin muhaliflerini görmüşümdür ki, geçen gün grupta yaptığım konuşmayı dinleseydiniz, gibi koskoslanırlar da, bu lafları ne zaman ettiniz? diye sorunca, efendim ben grupta bu konuşmayı yaptım, genel merkezi yerin dibine soktum ama, basına bu konuşmayı verdirmedim taktik icabı başka bir konuşma yazıp onu açıkladım, diye hemencecik kıvırırlar. İşin aslına bakarsan Ecevit bunlardan çok daha çaplı, çok daha yürekli! Hepsini mum gibi sıraya diziyor. İşte senin anlayacağın CHP'nin hali pür melali şimdilik bu! Hilmi İşgüzar ile Tuncay Mataracı'yı hazmederken, Ali Topuz ile Aytekin Kotil'i kusmaya çalışıyorlar. Ellerinde bir de 'elmas' gibi terazi var, genel başkanlarına paha biçiyorlar."

"Bu terazi de nereden çıktı?"

"Oooooo, sen de hâlâ bıraktığım yerde dolanıp duruyorsun. Hani bir zamanlar Bülent Beyin pırlanta gibi bürokratları vardı ya, şimdi de 'elmas' gibi politikacıları var. Adam almış eline kalemi kâğıdı, herkesi teraziye vuruyor. Şu adam genel başkanımın yüzde şu kadarı eder, bu adam liderimin yüzde bu kadarı eder, ben ise yüzde biri etmem diye ahkâm kesiyor, teraziye vuruyor."

"Dur Siyaset dur hele! Gel şu gölgeye gidelim, galiba ya senin, ya benim başıma güneş geçti biraz serinleyelim de öyle konuşalım. Yok pırlantaymış, yok elmasmış, kafam karıştı. Ne oluyor yahu? Ağa Hancılık mı oynuyoruz? Rahmetliyi de elmasla pırlantayla tartıp paha biçerlerdi, sen de şimdi ona döndün. Gel hele şuraya gidelim de..." Geçtik bir ağacın gölgesine...

Biraz da Süleyman Beyden söz edelim bari:

"Azizim Süleyman Bey günübirliğine misafirlik eder gibi, hükümet ediyor. Ha bugün düştü, ha yarın düştü idare edip gidiyor. Bu arada yüreği de mangal gibi olduğu için, hayatimin baharını yaşıyorum, gibisinden laflar da ediyor. Arada sırada Ecevit'e cevap yetiştireceğim

derken Almanya'nın Weimer şehrini adam sanıp, sen beni Hitler'e benzetmişsin, ben de seni Weimer'e benzeteyim mi, deyip çam üstüne çam deviriyor."

"Peki Siyaset Rasim bu Necmeddin Hocanın yaptığı nedir?" Siyaset Rasim birden irkildi:

"Bak bu son işi yapmasaydı, canım bırak Hocayı, o hem gönül eğlendiriyor, hem de bizi de eğlendiriyor, der geçerdim. Ama bu sefer endazeyi kaçırdı. Kenan Paşa Genelkurmay Başkanı soruyor, 'Erbakan 30 Ağustos'a karşı mı, değil mi? Bunu soruyorum' dedi mi, demedi mi? Sen buraya bir nokta koy!" Madem Siyaset böyle dedi, herhalde bir bildiği vardır.

Laf uzadı, yer kalmadı, sizlere Siyaset Rasim'den naklen bir hikâye anlatalım da tamam olsun.

Fare, bir eğe yakalayıp yemeye kalkmış. Koskoca çelik eğe yenir mi? Once dişlerini kırmış, sonra ağzını burnunu kan içinde bırakmış, ama kemirmeye devam edip, "Ben eğeyi yiyorum" dermiş. Sonunda düşüp kalırken son nefesinde "Ben eğeyi yedim" demiş...

Siyaset Rasim, bu hikâyeyi anlattıktan sonra, "Nah yer!" dedi ve ekledi: "Memleketin, devletin halini sormuştun ya!"

2 Eylül 1980

YAKINDA GURBET ŞARKILARI OKURUZ...

İkinci Cihan Savaşını yaşayanlar bilir. 1939-1945 yılları arasında radyosu olan evlerde, bir de "Radyo Gazetesi" vardı.

Radyo Gazetesi başlayınca evde bütün gürültü kesilir, evin babası radyonun başına geçer, eğer parazit varsa neredeyse içine girer, herkes ayağının ucuna basarak dolaşır, sinek uçsa kanatlarının sesi duyulurdu.

Rahmetli Nurettin Artam, "Günün siyasi manzarası şöyle görülmektedir" diye lafa başlar, Alman ordularının ilerleyişi, Sovyetlerin direnişi, müttefiklerin karşı taarruzları, Japonların baskını, Pasifik Savaşı, Almanların gerileyişi, Normandiya Çıkarması...

Bir bir anlatır ve yorumlardı.. Ve Radyo Gazetesi hep, şu cümleyle biterdi: "Şen ve esen kalınız!"

Dilerseniz bugün biz de Nurettin Artam'ın Radyo Gazetesi'ni taklit edelim ve "Memleketin siyasi manzarası şöyle görülmektedir" diye lafa başlayıp devam edelim:

"Geçen yıla kadar 60 bin nüfuslu ilçemiz, Türkiye'nin en büyük canlı hayvan, bütün Çukurova'yı besleyen tahıl pazarına sahip çiftçiliğin gelişmiş olduğu, herkesin kazandığı ve kardeşçe yaşadığı şirin bir kasabamızdı.

1979 ramazanında bölücü eşkıya, komşu ilçeyle birlikte ilçemize girdi ve halk birbirini kırmaya başladı.

Olayların başlamasıyla mali durumu iyi olanlar hemen evlerini işlerini terk ederek göçtüler.

İşyerleri, sahaları kapandı. Kimi kendi kendini evine hapsetti, kimine de mecburi ev hapsi verildi. Kimileri de korkudan yatağını yorganını satıp, silahlandı ve bir tarafın yanında yer aldı.

Kardeş kardeşe, baba oğula, yeğen dayıya düşman olup birbirini öldürmeye başladı.

Suçlu, suçsuz denilmeden, yağma, talan, dükkân soyma, ev kurşunlanmaya başladı.

Türkiye'de 1979-80 yıllarında öldürülen 1250 kişiden 429'u komşu ilçeyle bizim kasabadandı. Bunların savcılıkta kayıtları var. Bir de kaçırılıp yakılan, çukura gömülenler hariç...

Radyo, televizyon ve teyp sesini duyamazsınız. Gece olunca herkes lambasını söndürür, sabaha kadar duvar dibinde tam siper yatarak bekler.

Gündüz çarşı bomboştur. Dükkânların yarısı kapalıdır. Gece ise cadde ve sokaklar kedilerle köpeklere kalır. Bir yıldır ne gece, ne gündüz polis ortada yoktur.

En gerekli ihtiyaç maddelerinin ilçeye girişi zaman zaman yasaklanır. Bu arada bazıları istedikleri malı kaçak sokup bire bin katarak satarlar ve köşeyi dönerler.

İlçemizin sosyal durumu iyi ve kültürlü kişilerinin hepsi kaçtılar ve doğup büyüdükleri ilçemize sahip çıkmadılar. Evlerin pencereleri taşlarla örüldü. Silah seslerinden çoluk çocuk ruh hastası olduk.

Banka mevduatları onda bire indi. Kimi parasını alıp kaçtı, kimi de parasıyla silah ve mermi aldı.

Kimin kimi öldürdüğü belli değil. Öldürenler bile kimi öldürdüklerini bilmiyorlar. Yeter ki vur emri çıksın.

60 bin nüfuslu ilçemizden 2500'den fazla ev göçtü. Bu, 20 bin nüfus eder. Bunlardan çoğu başka yerlerde amelelik yapıyor. Kimi ahlaksızlığa bulaştı.

İlçede doktor yok, doğum için ebe yok, hastayı başka yere götürmek için taksi yok. Taksiler bile eşkiyanın kontrolünde. Akşam yediden sonra hastalansan, vurulsan, yaralansan, bağırıp çağırsan komşun bile yardıma koşmaz.

Bazı evlerin kapıları geceleri bile kapanmıyor. Çünkü eşkıya böyle istiyor.

Ama bütün bunlara rağmen bir de ilçemizin iyi tarafı var. Ev bulmak derdiyle birlikte, ev kirası derdi de kalmadı. Bir sürü boş ve terk edilmiş ev var. Otur oturabildiğin kadar. Üstelik evlerini terk edip kaçanlar, evleri harabeye dönmesin, diye evlerinde oturanlara neredeyse maaş gönderecekler. Evsiz olup da yüreğine güvenenler hemen kasabamıza gelsinler.

Artık canımıza tak etti. Yarına çıkacağımızdan ümidimiz yok. Eğer hâlâ yaşıyorsak tesadüfen yaşıyoruz. Devlet babayı arıyoruz. Sayın Demirel'in devlet güçlüdür, devlet her şeyin hakkından gelir, devlet eşkiyanın burnunu sürtecektir, akan kan yerde kalmayacaktır, laflarına karnımız toktur."

İşte 1980 Türkiye'sinde memleketin siyasi manzarası böyle görülmektedir.

Nurettin Artam'ın ruhunu şad ederek Radyo Gazetesi'ni aynı cümleyle bitirelim:

"Ve de siz, Ankara'da hâlâ birbirinizi yemeye devam ediniz. Anayasa komisyonunda çay paralarını kimin ödeyeceğini müzakere ederek...

Şen ve esen kalınız!"

Haa belki içinizden biri kalkıp da "Burası da neresiymiş?" diye sorabilir.

Vazgeçin sormaktan...

İsterseniz bir başka soru sorun:

"Buraları nereleri?" diye...

Buraları misak-ı milli sınırlarından kurtarılmış vatan köşeleridir.

Yakında belki Ankara'nın radyosunda, ya da televizyonunda gurbet şarkıları okuruz.

"Ben gurbette değilim, gurbet benim içimde," diyerek.

7 Eylül 1980

SİYASET RASİM'İN HIRSI BURNUNDA*

[Bu yazı "12 Eylül"e 48 saat kala yayınlanmıştır.]

Meğer Siyaset Rasim kızgınmış, küskünmüş, dargınmış da bizim haberimiz bile yokmuş....

Çoktandır bu yüzden yüzümüze bile bakmıyormuş, yüz vermiyormuş...

Nedenmiş?

Hani biz birkaç kere "Bu siyasetin tadı, tuzu kaçtı, iyice suyu çıktı, ciddi tarafı kalmadı" demiştik ya, ondanmış. Beyimiz buna alınmış.

"Sen bizim mesleğe nasıl böyle dersin, bu işin ciddi tarafı kalmadı, sulandı dersin?" diye çıkageldi.

"Hadi ondan bundan, şundan utanmıyorsun, çekinmiyorsun, bari bunca yıllık dostundan ar et, haya et! Adımız siyasete çıkmiş, senin yüzünden cümle âleme reklam olmuşuz, sırtımızdan para kazanmışsın, şimdi de demediğini komuyorsun. Ayıp yahu, ayıp denilen bir şey var!"

Siyaset'in gönlünü almak gerek, hem eski arkadaş, hem de işimize yarıyor, her ne kadar sahne-i siyasettekiler için demediğimizi koymazsak da yine bize lazımlar. Şair-i azamın sevgilisine dediği gibi:

"Ne seninle, ne de sensiz yaşamak mümkün!"

Onun için aşağıdan aldık:

"Bak iki gözüm cancağızım siyaset! Sen boşuna alınmışsin, biz sana hiç sulu zırtlak der miyiz? Sen bu siyaset denilen mesleği, en ciddi şekilde edenlerdensin. Bizim lafımız sululara. ve dahi sululuklara..."

Siyaset Rasim hemen yumuşadı. Zaten yumuşak adamdır, ensesine vur lokmasını al! Biz de hemen fırsattan yararlanıp lafı değiştirdik...

"Yahu siyaset, nedir, ne oluyor Allah aşkına? Yine bir tozkoparan

fırtınasıdır gidiyor. Dışişleri bakanları düşüyor. Konya birbirine giriyor, gensorular, Süleyman Bey, bakanlarını bir bir feda ediyor... Nedir bunlar?"

Siyaset Rasim şöyle bir düşündü, "Bilmem ki hangisinden başlayayım diye söylendi ve lafa girdi:

"En iyisi Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen'den başlayalım. Aslında bu gensorunun ciddi bir tarafı yoktu. Ama CHP mal bulmuş mağribi gibi, gensoruya, baştan kara dalınca iş ciddiyet kazandı. Aslında önemli olan MSP'nin gensorusu değil, bu gensoruyu destekleyen CHP'lilerin geleceği..."

"O niye?"

Siyaset Rasim, başını kaşıdı:

"Eeee her şeyin bir faturası vardır. CHP bir gün iktidar olunca, hükümete gelince o gensorunun tıpkısının aynısını önüne sürerler. Çık bakalım Ortak Pazar'dan derler; Yunanistan'daki irkdaşlarımızın hakkını koru derler; Kudüs'ü işgal edip başkent ilan eden, İsrail'i sil bakalım defterden, derler. Afganistan'daki İslam mücahitlerinin yardımına koş, asker gönder, ordu sevket, derler. Bakalım o zaman, bugün MSP önergesine oy veren seninkiler ne yapar?"

"Kimmiş o benimkiler?"

"Kim olacak, MSP'nin önergesine kabul oyu verenler. Necmeddin Hocanın dümen suyundan gidenler. Bunların hepsi bir

bir fatura edilir. Hem de en başta kimlere edilir bilir misin?"

"Sayın Ecevit'e de edilir, Turan Hocaya da edilir, sefir-i kebir Hasan Esat Işık'a da edilir, Gündüz Ökçün'e de edilir ve dahi dış politika uzmanı Haluk Ülman'a da edilir. Zira bunların hepsi dış politikanın allameleridir. Sanki CHP iktidardayken başka bir politika mı izledi ya da iktidara gelirse başka bir politika mı izleyecek? Senin anlayacağın, zavallı Hayrettin Erkmen, üzüm yemek değil, bağcı dövmek isteyenlerin hışımına kurban gitti. Süleyman Beyin vefasızlığı da caba... Ama bunun hesabı bir gün gelir CHP'den sorulur. Sen, Yunanistan NATO'dan çekildiği gün kalkıp biz Yunanistan'ın boşluğunu doldurmaya hazırız diyeceksin, sonra fırsat bu fırsat deyip MSP'nin dümen suyuna gideceksin. Bu ayıptır ayıp!"

"Siyaset haklısın ama haksızlık etme! Haluk Ülman'ı herkesle aynı sepete koyma. Sevimli hocamız daha dün günah çıkardı, yaptığı işin verdiği oyun yanlış olduğunu söyledi ve bu yanlışı yapanlar, daha doğrusu yapmak zorunda bırakılanlar arasında ben de varım, dedi."

"O halde, ben de sözümü geri alırım. Kişinin kusurunu bilmesi kadar irfan olamaz. Her neyse! Zaten İsmet Paşa bugünleri çok önceden görmüştü ve de söylemişti."

"Siyaset, kendini İsmet Paşadan kurtaramadın gitti. Her lafın başında İsmet Paşayı anmadan edemezsin..." Siyaset Rasim, kötü kötü baktı:

"İsmet Paşanın yokluğunu ve her lafındaki hikmeti bir kere daha anlıyorum da ondan. İsmet Paşa bu günleri çok önceden söylemişti de..."

"Ne demişti?"

"Bak, dinle de hatırla... Ecevitçilerin kazanıp, İsmet Paşanın kaybettiği günlerdi. Ya da o günlere gidiliyordu. Paşa şöyle demişti:

"Memleket gerçeklerine vukufsuzluğunu, sağduyu ile ne kadar çabuk ters düşebileceğini, 12 Mart'tan sonraki devrede ispatlamış bir hizip muvaffak olur da, partiyi alırsa, başa gelecek hallerden ciddi olarak endişe ederim."

Anladın mı şimdi İsmet Paşanın büyüklüğünü?.. Paşanın dedikleri bir bir çıkıyor."

"Amma yaptın Siyaset! Ne var bu işi bu kadar büyütecek."

"Bekle görürsün. Diş politikada Necmeddin Hocanın dümen suyuna giren bir partinin başına gelecekleri görürsün."

Bu konuyu kapamak gerek, yoksa Siyaset Rasim, başımızı derde sokacak. Sonunda öyle laflar edecek ki, kırk okka balla yutulacak cinsten değil...

Hemen plağı değiştirip başka havaya girdik...

"Peki Siyaset, Konya'da olanlar nedir?"

"Ne olmuş Konya'da?"

Hani bu "Siyaset" de malın gözüdür. Bilir de bilmezliğe getir.

"Daha ne olsun yahu? MSP mitinginde İstiklal Marşını dinlememişler, şeriat istemişler; Cumhuriyetin temel ilkesi olan laiklik hakkında demediklerini komamışlar... Baksana kıyamet kopuyor, herkes olayın aleyhinde konuşuyor." Siyaset, hemen itiraz etti:

"Ne hakları varmış konuşmaya! Erbakan'la kol kola hükümet kuranların, ya da diz dize iktidar olanların ne hakkı var? Bir taraftan Necmeddin Hocanın sırtını sıvazlayacaksın, halk dalkavukluğu yapıp 'tarihi yanılgıcılık' oynayacaksın, sonra da adamlar Konya'da kendilerini ortaya koyunca kıyameti koparacaksın. Neredeyse Necmeddin Hocayı devrimci ilan edip, her lafında keramet bulanlar, bugün kuyruklarına basılınca, irtica hortladı diye feryat ediyorlar. MC'leri kurarken, ya da tarihl yanılgıyı düzeltiyoruz derken akılları neredeydi? Geç bunları geç bir kalem! Yemezler!"

"Siyaset sen ne dediğinin farkında mısın? Hani neredeyse Konya olaylarını vukuat-ı adiyeden sayacaksın..."

"Ya ne sayacaktım? Adamlar kalkıp Atatürk ilkelerine ve laik Cumhuriyet esaslarına bağlılık yemini edecek değillerdi ya! İşte o zaman olay büyürdü. Başında da dedim ya, ne ekilirse, o biçilir. Bakalım daha neler ekip, neler biçeceğiz... Bakalım mevla neler eyleyecek..."

"Siyaset mevlayı karıştırma... Mevla her zaman güzel eyler..."

Siyaset Rasim, gözünü kırptı:

"Evet doğru, ulu mevlam her zaman güzel eyler de, bakalim kimi güzel eyler, kimi kötü eyler. Sen ona bak!"

Anlaşıldı, bugün bizim Siyaset'in üzerine pek gitmemek

gerek. Hırsı burnunun ucunda, ha düştü, ha düşecek... Hem kendisinin, hem de bizim başımızı derde sokacak. En iyisi lafı burada kesmeli...

Öyle yaptık...

10 Eylül 1980

İFLAS MASASINDA BİR KADRO

Çok olmadı, daha yazımızın mürekkebi bile kurumadı. Tam on dört gün önce... İzinden döndükten sonra yazdığımız ilk yazıydı. Siyaset Rasim'le dertleşip söyleşiyorduk. Ülkenin devletin halinden laf ediyorduk. Bir hikâye anlattık; eğe ile farenin hikâyesini... Fare eline bir eğe geçirmiş, başlamış yemeye... Çelik eğe yenir mi? Farenin önce dişleri gitmiş, arkadan ağzı burnu kan kalmış; ama fare bir kere aklına takmış, ille de eğeyi yiyecek

içinde ... Uğraşmış, didinmiş, çırpınmış, eğeyi yiyip yutacağım, diye kıvranmış. Ve son nefesini verirken de, eğeyi yiyip yuttuğunu sanmış: "Oh eğeyi yedim!" Ve Siyaset Rasim'in ağzından hikâyeyi noktalamıştık: "Nah yer!"

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin çelik eğe olduğundan hiç kuşku duymadık.

Kolay mıydı Çelik eğe"yi kemirip yemek. Ama "Devlet ebed müddet" dememize rağmen, zaman zaman karanlığa, karamsarlığa kapıldık. "Bu çatı çökerse cümlemiz altında kalırız," dedik. "Bu kafalarla bir yere varmanın mümkünatı yoktur," dedik. "Bu kafalarla nereye varılacağı bellidir," dedik. "Bu millet, bu devletini sokakta bulmadı," dedik. "Siyaset çok ciddi bir meslektir, ama bizimkilerin elinde gayrı ciddi bir hale gelmiştir, dedik.

"Devletin başına bir cumhurbaşkanı seçin," dedik. "Elbette partiler ayrı görüşlerde, ayrı felsefelerde olacaktir; ama ülkenin bu durumunda vatansever her partinin, asgari müştereklerde birleşmesi şarttır," dedik.

"Devlet kadrolarını babanızın çiftliği gibi kullanmayın, devlet memurunu hallaç pamuğu gibi atmayın," dedik. Dedik, dedik ve dedik... Ve bütün bu lafları buz üzerine yazmadık. Ak kâğıtlara, kara yazılarla yazdık. Tanrı'dan sonra, o yazılar şahidimiz..

Bugün, bunlardan ne bir paye çıkarmak, ne de kendi düştükleri çukurda şimdi herhalde pişman olanları suçlamak için söylemiyoruz.

Sadece bir an için geriye bakıp, kendi kendilerini, iç dünyalarında yargılamaları için söylüyoruz.

Zaten başlamışlar ya!

Pazar günü Hürriyet'te okumuşunuzdur, neler dediklerini.... Hepsi de hayır dualarıyla, "Allah razı olsun" diyorlar. Nasıl demesinler!

Hangisi insaf ile elini vicdanına koyup da, "Biz bu ülkeyi iyi yönettik" diyebilir?..

Diyemez!..

O halde yine insaf ile elini vicdanına koyup herkes "Müflisim" diyebilmelidir, sadece siyasetçiler değil... Bir kadro iflas etmiştir artık... İflas masasındadır.

dir... Ama bir kadronun iflası demek, rejimin iflası demek değil-

dir: Yeni dönem de, yeni yönetim de aynen böyle düşünmekte-

"Birçok tutum ve davranışlarıyla demokratik, özgürlükçü, parlamenter sisteme inancını defalarca kanıtlayan Türk Silahlı Kuvvetleri, en kısa zamanda Bakanlar Kurulu'nu kurarak, yürütme sorumluluğunu bu Kurul'a bırakacak ve hür, demokratik parlamenter sistemin şimdi olduğu gibi dejenere edilmesine ve tıkanmasına mani olucu ve Türk toplumuna yaraşır bir Anayasa ve Seçim Kanunu ile Partiler Kanunu'nu hazırlamayı ve bunlara paralel düzenlemeleri yapmayı, müteakiben insan hak ve hürriyetlerine saygılı, milli dayanışmayı ön plana alan, sosyal adaleti gerçekleştirecek, ferdin ve toplumun huzur, güven, refahına önem veren özgürlükçü, demokratik laik ve sosyal hukuk kurallarına dayalı bir yönetime ülke idaresini devredecektir."

Orgeneral Evren, böyle demektedir.

Bu, ne büyük bir aydınlıktır bilir misiniz?

Dahası da var:

"Bir defa daha belirtiyorum ki, Silahlı Kuvvetler aziz Türk milletinin hakkı olan refah ve mutluluğu, vatan ve milletin bütünlüğü ve gittikçe etkisi azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendi kendisini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır." Son üç kelimeye dikkat edilmelidir: ..... el koymak zorunda kalmıştır."

Bu zorunluğu yaratanlar kendi kendilerini yargılamalıdırlar. Ve sonra iflas masasına oturmalıdırlar.

16 Eylül 1980

TESTİ BİR KERE KIRILMASIN

Testi kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur. Bu yol gösterenlerin çoğu da testinin kırılacağını hiç sanmayanlardır, düşünmeyenlerdir, düşünse bile düşünmek istemeyenlerdir, ya da testinin çatladığını, kırılacağını anlayıp sesini çıkarmayanlardır, ya da çıkaramayanlardır.

Şimdi bunların hepsini görmekteyiz, işitmekteyiz, duymaktayız.

Doğaldır bunlar! Eşyanın tabiatına aykırı şey olamayacağı gibi, insanın tabiatına da bütün bunlar uygundur. Bu aşamaya geldikten sonra ve de aştıktan sonra bütün bunların yadırganacak tarafı yoktur.

Geçenlerde eski milletvekillerinden biriyle konuşuyorduk. Daha doğrusu biz değil, o konuşuyordu, içini döküyordu. Yılların derdiydi anlattıkları... Lider ve çevresi!

Liderin etrafını bazıları sarıyor, kalın bir duvar örüyor ve kimseyi yanına yaklaştırmıyorlardı, her şeyi toz pembe gösterip lideri kandırıyorlardı.

Bu uğurda çok mücadele vermişlerdi ama, seslerini duyuramamışlardı.

Üstelik bir de parti disiplini denilen Demokles'in kılıcı başlarında hep sallanmıştı; ha düştü ha düşecek...

Anlatıp duruyordu.

Haksız değildi belki, ama mutlak haklı da sayılmazdı. Çünkü o da bir zamanlar bugün yakındığı o çevrenin bir başkasını oluşturanlardandı.

Liderin her dediğinde bir keramet, bir hikmet saklı olduğunu sanmış ve herkese yaymışlardı. Sonra lidere ters düşmüşler, lider çevresini değiştirmiş, o zaman başlarına geleni anlamışlardı.

Artık liderin kerameti de gitmiş, hikmeti de gitmiş, bütün hataları, kabahatleri bir bir dökülüp sayılmaya başlanmıştı. Çünkü lider çevre değiştirmişti. Bu hep böyle sürüp giderdi. Eskiler buna fasit daire, derlerdi, şimdi ise kısır döngü... Halkın deyimi ise bir başka güzeldi: "Dön baba dönelim, hacılara gidelim." Ama bütün siyasetçileri bu çerçevenin içinde renklendirmek mümkün değil!

Önce liderin çevresinde olacak, sonra da çevreden çıkınca muhalefete geçecek.

Bir de çevrenin yörüngesine hiç giremeyenler vardır. Asıl onlara her zaman yazık olmuştur.

Ne İsa'ya yaranabilmişlerdir, ne de Musa'ya...

İşte onlardan birinin anlattığı...

"Bu gidişin iyi gidiş olmadığını herkes gibi ben de görüyordum. Ama bazılarından bir farkım vardı. Onlar gördükleri halde susuyor, lider ve çevresi ne diyorsa lebbeyk sultanım! diye kabul ediyordu. Ben ise bir şeyler yapabilmek için çırpınıyordum.

Ne yapabilirdim?

Politikacının laftan başka yapacağı ne vardır ki!

Ya yazacak, ya da konuşacak...

Uzun bir konuşma hazırladım, ilk grup toplantısında gündem dışı söz alıp konuşacaktım. Ama kurbağanın kendi sesinden kendisinin ürkmesi gibi, ben de konuşmamı bitirip okudukça telaşlandım. Acaba çok mu sert yazmıştım? Kuşku insanın içine bir kere düşmeye görsün... Geceleri uykum kaçtı. Sonunda bizden çok daha fazla gün görmüş ve siyasetin ustası birine gittim. Durumu anlattım ve konuşmamı ona da okudum.

Yapma, dedi, sakın bu konuşmayı yapma!

Niçin haksız mıyım, yanlış veya yalan mı söylüyorum? Hayır ne yanlış ne de yalan söylüyorsun, ben de senin gibi görüyor ve düşünüyorum.

O halde niçin bana engel oluyorsun?

Sana öyle bir iş ederler ki, sonra temizleyemezsin. Bak sana bir hikâye anlatayım. Dinle de, başına nelerin geleceğini bir düşün... Ve

anlattı: Muhalif milletvekili kürsüye çıkıp bir bakan hakkında veryansın etmiş. Bir olayı eleştirerek, madde madde yer isim belirterek bakanı perişan etmiş. Milletvekilinin konuşması büyük ilgi yaratmış. Herkes artık bakan buna cevap veremez, verse bile kimseyi

inandıramaz, diyormuş. Ama bakan kurt bir politikacıymış. Söz istemiş, kürsüye gelmiş, eliyle biraz önce konuşan milletvekilini göstererek lafa şöyle başlamış:

Bu arkadaşımızın söyledikleri külliyen yalandır. Muhalif milletvekili oturduğu yerden bağırmış:

İspat ederim.

Siz hiçbir şey bilemezsiniz. Hem de o kadar bilemezsiniz ki, karınızın dün gece nerede olduğunu bile bilemezsiniz. Meclis birden alevlenmiş, herkes başlamış bağırmaya. Bakan kollarını kavuşturup gürültünün dinmesini beklemiş ve sonra baklayı ağzından çıkarmış:

Evet, söylüyorum. Bu arkadaşımızın karısı dün gece benimle birlikteydi. Karısının nerede olduğunu bilmeyen bu adam, neyi nasıl bilebilecek?

Mecliste kızılca kıyamet kopmuş!

Çok ağır hücuma uğrayan milletvekili yerinden havalara fırlayıp, söz istiyorum, diye bar bar bağırıyormuş. Ama o gürültü, kavga arasında, başkan, ancak oturumu kapatabilmiş. Milletvekili yerinde kalakalmış. Herkes çıktıktan sonra bir gazeteci yanına yaklaşmış:

Bakana ne cevap verecektiniz? Karınızla ilgili çok ağır bir ithamda bulundu.

Adam melûl melûl bakmış:

Sadece bir cümle söyleyecektim. Ben evli değil, bekârım diyecektim. Ona da fırsat vermediler."

17 Eylül 1980

BİR KÜÇÜK HABER VE ÖTESİ

Gazetenin sütunları ve de satırları arasına gömülmüş, ufak bir haber gözünüzden kaçmış olabilir...

Ama bu haber ibretle okunması gereken ve ibret-i âlem için zihinlere nakşedilmesi gereken bir haberdir. İsterseniz önce bu haberi okuyalım:

"Danıştay, yüksek dereceli devlet memurlarının başka göreve atanmalarına ve görevden alınmalarına ilişkin olarak açılmiş bulunan davalara bakmamaktadır. Bu davalar hakkında gerek Dava Daireleri Kurulunda ve gerekse memur işlerine bakan 5. Daire'de hiçbir işlem yapılmamaktadır. Bir yetkili durumu doğrulamış ve bu tür davalara bakmama kararının yeni gelişmelerin beklenmesi ve kamuoyunda polemiklere neden olunmaması amacıyla alındığını söylemiştir."

Hey gidi günler hey!

Size eski iki bakanın anılarını anlatmak isteriz: "Bakanlığa gelir gelmez, Danıştay kararlarıyla karşılaştim. Bizden önceki iktidarın görevden aldığı memurlar Danıştay'a gitmişler, yürütmeyi durdurma kararı almışlar, fakat bu kararlar uygulanmamıştır. Hemen emir verdim ve Danıştay kararlarının uygulanmasını istedim. Bir genel müdür kararları uygulamamakta israr ediyordu. Kendisini çağırdım, uyardım, buna rağmen ısrarından vazgeçmedi: Bunun üzerine görevden aldim. Bir süre sonra ne oldu biliyor musunuz? Danıştay'dan bir karar geldi. Danıştay kararlarını uygulamadığı için görevden aldığım genel müdür hakkında aldığım karar, Danıştay tarafından durdurulmuştu."

Bir başka bakan anlattı: "Bir müsteşar yardımcısını görevden aldım ve yurt içinde bir başka göreve verdim. Adam haber yolladı, beni yurt dışında bir göreve verirse Danıştay'da dava açmam, diyordu; aldırmadım. Bir süre sonra Danıştay'dan yürütmeyi durdurma kararı geldi." Bu iki eski bakanın, CHP'li olduğunu söylememize izin verir misiniz?

Bir de, bir yüksek memurun anısı: "Bir yürüyüş düzenlenmiş ve tertip komitesi Vilayete başvurmuştu. Yürüyüşün yapılacağı güzergâh yasaya ve yasaya dayalı yönetmeliğe aykırıydı. Çünkü 171 Sayılı Gösteri ve Toplantı Yürüyüşleri Yasası yapılacak yürüyüşlerin güzergâhı tespitini Vilayet'e bırakmıştı. Vilayet de çok önceden bu güzergâhı

yönetmelikle tespit etmişti. Tertip komitesi, bu güzergâha aykırı bir güzergâhta, yürüyüş yapmak istiyordu. Eğer izin versek suç işlemiş olacaktık, izin vermesek kararımızın durdurulacağından korkuyorduk. Onun için üçüncü bir çözüm bulduk. Tertip komitesinin dilekçesine 'Yasaya dayalı yönetmeliğe göre güzergâh şudur, bilginize' diye cevap verdik. Yani cevabımızda idari bir karar söz konusu değildi. Sadece yasayı ve yönetmeliği bildirmiştik. Buna rağmen ne oldu biliyor musunuz? Yürütmeyi durdurma kararı geldi. Yani vermediğimiz bir karar durdurulmuştu."

Bugünlere nasıl gelinmişti.

Etki ve tepki meselesiydi bu.... 1960 öncesi Emekli Sandığı Kanununun, "Görülen lüzum üzerine" maddesine tepkiydi bütün bunlar...

O dönemde 39. madde uyarınca siyasi iktidarlar, gözünün üstünde kaşı olan bütün memurları görevden alıp, emekliye sevkedebiliyorlardı. 1961 Anayasasını hazırlayanlar da bunu önlemek için siyasi iktidarların ve idarenin her türlü tasarrufunu yargı organlarınca denetlenmesi kuralını getirmişlerdi.

Ama durum öyle bir hal almıştı ki, siyasi iktidarların eli kolu bağlanmıştı. Bir bakan müsteşarını, genel müdürünü seçme hakkına bile sahip değildi. Oysa her siyasi iktidar, bir siyasi felsefeden kaynaklanırdı. Elbette anayasaya uygun bu siyasi felsefeyi uygulatacak yüksek bürokratlara, teknokratlara da ihtiyacı vardı. Ama bu hak elinden alınıyordu. Elbette siyasi iktidarların elinde bir devlet kadrosu tümüyle alt üst edilemezdi. Ankara'daki siyasi iktidar, Bismil'deki kayıt memurunu keyfi olarak yerinden yurdundan edip, süremezdi.

Fakat bir siyasi iktidar, bürokrasinin üst kademesini kendisi seçebilmeliydi. Elbette, Danıştay gibi yüce bir mahkeme bu kararları keyfi vermiyordu. Elindeki yasaya uyuyordu. Ama ne var ki, yasa bize pek uymuyordu.

Çok yazdık, çok söyledik. Devlet kadrolarını cephelere, kamplara bölmeyin, dedik, devlet memurlarına eza ceza etmeyin, dedik, devlet memurunu partizan kılmayın dedik. Ama bir siyasi iktidar da kendi yüksek bürokratını seçebilmeli, çalışacağı insanları tercih edebilmeli, dedik. Bu köşenin okuyucuları bütün bunları hatırlayacaklardır. Gelen, giden her iktidara bunları söyledik. Ama kimse çökecek olan devlet çatısının altında, kendisinin kalacağını ummuyordu ki!

Çatı çökecek, ama onlar kurtulacaktı.

Ham hayal ve dahi boş hayal!

Ama çok şükür, devletin çatısı çökmedi.

Eğer çökseydi, çok kişinin, çok kişiden şekvacı olmaya hakkı yoktu.

Çünkü bilerek, ya da bilmeyerek, elbirliğiyle çatının direklerine yapışmış sallayıp duruyorduk.

27 Eylül 1980

DÜĞÜN ARABASINDA ŞARKI SÖYLENİR

Şefik Doğantan, akşam üzeri işten çıkmış, Taksim'de otobüs bekliyordu. Bir arkadaşına rastladı, birlikte beklemeye başladılar. Kuyruk giderek uzuyordu. Arkadaşı, "Gel yahu şuradan bir minibüse binelim" dedi, "baksana uzaktan bağırıp duruyorlar!"

Şefik Doğantan, öyle bir itiraz edip "Binmem!" diye bağırdı ki, arkadaşı da şaşırdı:

"Yahu ne var bunda! Ne bağırıp duruyorsun? İster bin, ister binme! Binmem dersin olur biter... Bu kadar bağırmana ne gerek var?"

Şefik Doğantan başını salladı:

"Sen benim başıma gelenleri biliyor musun?"

"Ne gelmiş başına?"

"Sen geçen gün minibüste başıma gelenleri bir bilsen..." Arkadaşı bayağı meraklandı:

"Anlat bakalım, dinleyelim.

Vazgeçtim, minibüse binmeyelim."

Şefik Doğantan bir sigara yakıp başladı minibüs macerasını anlatmaya:

"Geçen gün yine otobüs bekliyordum. Delikanlının biri gelip, ileride minibüs olduğunu söyledi. Hemen birkaç kişi koşup minibüse gittik. Biraz sonra minibüs doldu, hem de ne doluş. Balık istifi olduk. On iki kişilik minibüse, yirmi kişi doldurdular. Birkaç kişi mirin kırın etti ama, şoför idare edin, abiler, diye işi tatlıya bağladı, yola çıktık. Dolmabahçe'ye yaklaşırken önde oturan birisi sordu:

Polis çevirirse ne olacak?

Şoför güldü:

Abi her şeyin bir çaresi vardır.

Dolmabahçe uzaktan görününce şoför hemen penceresini açıp yanındaki dikiz aynasına bir havlu bağladı, muavin de arkadaki koltuğun altından bir darbuka çıkarıp başladı çalmaya... Hem çalıyor, hem de söylüyordu:

Düriye'min güğümleri kalaylı, ah kalaylı...

Herkes şaşırdı:

Yahu nedir, ne oluyor? Muavin, aman bozmayın abiler, dedi, düğün arabası bu! Siz de söyleyin yoksa çevirip indirirler, yolda kalırsınız. Hepimiz başladık şarkı söylemeye: Dürriye'min güğümleri kalaylı, ah kalaylı... Biraz daha hızlı abiler, bağırın ki polis duysun! Yoksa inanmaz!

Hep birlikte Dürriye'nin güğümlerini söylüyoruz ki ne söyleme! Tam polisin önünden geçerken daha da hızla bağırmaya başladık. Polis el salladı geçtik.

Beşiktaş'a yaklaşıyoruz, muavin yine darbukayı çıkardı: Hadi abiler, bu sefer, Zühtü'yü söyleyelim!

Başladık hep birlikte, Zühtü'yü söylemeye, hem de ne söyleme!

Aman da Zühtü, Zühtü, ben sana yandım Zühtü! Beşiktaş'ı da Zühtü'yle atlattık.. Barbaros'u çıktık, yine polisler... Bu sefer, Aman aman can Hatice'ye başladık. Köprüden geçiyoruz, işler daha sıkı, adım başı polis, şoför muavine bağırdı:

Adanalıya başla lan! Haydi hep birlikte abiler... Eğer burada yakalanırsak, perişan olursunuz, köprüde kalırsınız.

Adanalıyı hep birlikte nasıl söylüyoruz bir bilsen. Düğün arabası böyle olur, değme gitsin...

"Adana'nın yolları taştan,
Sen çıkardın beni baştan."

Kadıköy'e geldik, ama nasıl geldik bir bana sor! Hani televizyonda bütün kadınlar şarkı söylemeli, diye bir reklam var ya, gelip de

erkeklerin nasıl şarkı söylediğini bir görsünler. Bir göbek atmadığımız eksik kaldı. O gün, bugün bir daha minibüse binmem, yeminliyim!"

O sırada otobüs geldi, Şefik Doğantan'la arkadaşı bindiler. İkisi de katıla katıla gülüyorlardı. Kuyrukta onlara kulak misafiri olan biri lafa karıştı:

"Benim de başımdan böyle bir hikâye geçti ama sizinki kadar güzel değil!"

Şefik Doğantan'la arkadaşı hemen atıldılar:

"Aman anlat yahu, vakit geçer!"

Adam da başladı anlatmaya: "Geçen gece saat on bir buçukta Taksim'de kaldım. Sokağa çıkma yasağının başlamasına yarım saat var. Ortalıkta bir taksi gözükmüyor, geçenler de durmuyor bile...

Nihayet birinin önüne kendimi attım: Maçka'ya gider misin? Gidemem abi, yasak başlıyor, ancak eve yetişebilirim. Yahu yollar bomboş, beni Maçka'ya at, beş yüz lira vereyim. Şoför bir baktı:Atla! Seni Maçka'ya bırakıp oradan Feriköy'e eve yetişirim.

Tam Nişantaş'a gelirken, iki bekçi, bir polis çevirdi: Lütfen inin arama yapacağız! Ben hemen indim, ama şoför inmiyor. İnsene aşağı! Buyur abi ehliyetim burada! Yahu sana aşağı in, dedik. Allah Allah, şoför inmiyor. Derken şoförü çekip indirdiler... Aaaaaa! O da nesi? Şoförün ayağında pantolon yok, don, gömlek oturuyor. Polis de şaşırdı: Yahu bu ne hal böyle? Şoför boynunu büktü: Sorma abi, evde uyurken uyandırdılar, üst kattaki çocuğun üzerine kaynar su dökülmüş, haşlanmış, çocuğu kaptığım gibi, Taksim'e ilkyardıma götürdüm, pantolon bile giyemedim. Dönerken de bu abiyi aldım! Allah cezanı vermesin, bin arabana!

Şoför gaza bastı ve bana döndü:

Hırs abi işte hırs! Sen beş yüz lira deyince dayanamadim. Fena para değil beş yüz lira!"

3 Ekim 1980

TUZU KURU CİCİ BEYLERİMİZ VE ASİYE NASIL KURTULUR?

Bedri Rahmi Eyuboğlu, 1950'lerde Paris'teki "Tuzu kuru" cici beylerimize, "Herifcioglu Sen Mişel'de koyvermiş sakalı" demiş ve devam etmiş:

"Neylesin bizim köylü, nitsin Mahmut Makal'ı, esmeri, sarışını, kumralı kuzguni karası cebinde dört dilberin telefon numarası bir elinde telefon, bir elinde kesesi uy, yesin onu ninesi, yesin onu ninesi."

Birkaç günden beri Almanya'dayız.

Almanya'dan Türkiye'ye chkâm kesenleri gördükçe, işittikçe hep Bedri Rahmi'nin bu taşlaması aklımıza geliyor. Bedri Rahmi, "Herifçioğlu Sen Mişel'de koyvermiş sakalı" demiş...

Şimdikiler ise Köln'de, Bonn'da, Frankfurt'ta, Berlin'de, Brüksel'de aklınıza gelen her yerde koyvermişler sakalı ve takım taklavatlarıyla münasip yerlere çöreklenerek veryansın ediyorlar:

"Türkiye bir an önce demokrasiye dönmelidir." Ve hemen arkasından da abanın altından sopayı gösteriyorlar:

"Yoksa bizi, Avrupa Konseyi'nden çıkartırlar." Amenna ve Sadakna (!)

Sanki demokrasiye dönmeyi istemeyenler varmış gibi... Elbette Türkiye demokrasiye dönecektir.

12 Eylül sabahı, Türkiye'de bir devir kapanıp, yeni bir devir açılırken bundan başka ne vaat edilmiştir.

Demokrasiye dönüş değil mi?

Ama hangi demokrasiye?

Eğer "11 Eylül" tarihli demokrasiye ise, vay halimize... Bir demokrasi düşünün ki, iki yılda beş bin kişi, sağcı ve solcu ayırım yapmadan teröre, cinayete, katliama kurban gitmiş. On dört bin kişi yaralanmış, çoğu sakat kalmış, Anayasa Mahkemesinden mahalle kahvesine kadar

bomba atılmamış yer kalmamış, insanlar hava kararmadan, tavukların kümeslerine kapandığı gibi evlerine kapanmış, evler basılmış, insanlar uykuda kurşuna dizilmiş, bir sokağın iki yanı paylaşılmış, kurtarılmış mahalleler, kasabalar, şehirler türemiş türemiş, bilim adamları, sendikacılar, gazeteciler, anasının kucağındaki bebeler, gelinlik kızlar, fidan gibi yiğit delikanlılar acımasızca öldürülmüş...

Böyle bir demokrasiye mi döneceğiz?

Bir meclis ki, anarşiye teröre karşı tek yasa çıkartamamış, saçı bitmedik yetimin hakkını yiyenlerin dosyasının kapağını bile aralamamış, beş ayda cumhurbaşkanı seçememiş... Böyle bir demokrasiye mi döneceğiz?

Bir devlet düşünün ki, memurları ikiye ayrılmış, kapısına gelen vatandaş parti kaydına göre itibar görmüş, bakanlıklar oda oda parsellenmiş, militanlar giriş ve çıkışlarda silahla arama yapmış, poliste hayır kalmamış...

Kısacası çalanın çaldığı, yapanın yaptığı, vuranın vurduğu yanına kâr kalan bir demokrasi...

Böyle bir demokrasiye mi döneceğiz?

Ama Bonn'daki, Köln'deki, Frankfurt'taki, Brüksel'deki "Tuzu kuru" cici beylerimizin umurunda mı bunlar... "Bir an önce demokrasiye dönülmelidir?" Yoksa?

Yoksası yoktur; cici beyimiz frengistandan ahkâm kesmeyi pek sevmektedir.

"Avrupalının mantalitesi bunu kabul edemez..."

Ney mi Avrupalının kabul etmediği?

Avrupalının mantalitesi, köşe başında tavuk keser gibi, insanların boğazlanmasını kabul eder mi?

Avrupalının mantalitesi, sabah evden çıkan masumun, okula varmadan, ya da okuldan eve dönemeden sapır sapır öldürülmesini kabul eder mi?

Avrupalının mantalitesi, kurtarılmış mahallelerde esir gibi yaşanabileceğini kabul eder mi?

Tuzu kuru cici beyimizin bu taraklarda pek bezi yoktur. Beyimizin akşam eve dönüp dönemeyeceği hakkında, ya da nasıl döneceği hakkında ve de sabah kalkıp kalkmayacağı hakkında hiçbir endişesi yoktur. Tıkır tıkır markını, frangını, dolarını almakta, sonra da Avrupa'nın göbeğinden Türkiye'yi idareye kalkmaktadır.

"Türkiye bir an önce demokrasiye dönmelidir. Avrupa Konseyi de Ortak Pazar da NATO da bunu istemektedir." Sanki aksini söyleyen varmış gibi.... Sanki demokrasiden bize ne, diyen varmış gibi... Ama hangi demokrasi? Eğer 11 Eylül" tarihli demokrasiye ise, yere girsin öyle demokrasi...

İnsanın canını korumayan demokrasiye, acep hangi kitapta demokrasi derler? İnsan hakları, elbette çok kutsal haklardır. Özgür düşünme hakkı. Özgür yazma hakkı. Özgür yayın hakkı. Özgür örgütlenme hakkı.... Bunlar çok kutsal haklardır. Ama bütün bunlardan da kutsal bir hak vardır. O da yaşama hakkıdır. Bütün bu haklar, yaşayan insanlar için vardır. Ölünün düşündüğü, ölünün yazdığı ve ölülerin örgütlendiği görülmüş müdür? Ama tuzu kuru cici beyimiz bunları hiç bilemez.

Bilir de bilmez.

Ya da bilmek istemez.

Geçer mikrofonun önüne, ya da daktilonun başına, döktürür nağmelerini...

Hem de sureti haktan görünerek.

Vatanını o kadar sevmektedir ki... Ama ne hikmetse vatanı, hep uzaktan sevmektedir. Sanki, "Seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli" şarkısı onun söylemesi için bestelenmiştir.

Türkiye'de millet can pazarındayken, beyimiz Avrupa'nın Ortak Pazarı'ndadır.

Köln radyosundadır, Alman televizyonundadır, Fransız gazetesindedir.

Vatanı oradan kurtarmaya çalışmaktadır. Vatanı oradan kurtarmaya çalışmakta, demokrasi şarkıları söylemektedir.

Bu şarkıların telif ücretini de Ford'un, Siemens'in bandlarında alın teri,

göz nuru döken işçilerin gönderdiği marklarla almaktadırlar.

Tuzu kurulardan cici beylerimizin şimdilik derdi budur. Vatanla birlikte Asiye'yi kurtarmaya çalışmaktadırlar. Asiye nasıl kurtulur bilir misiniz? Bir tiyatro oyununun adıdır. Asiye çarpık, sakat ve adaletsiz bir düzenin kurbanıdır. Oyunun sonunda her gün seyirciye sorarlar: "Asiye nasıl kurtulur?" Bir gün arka sıradan biri bağırır: "Almanya'ya gitsin Almanya'ya..." Tuzu kurulardan cici beylerimiz de işte aynen böyle, Asiye gibi kurtulmak için, Almanya'ya gelmişler ve oradan vatanı kurtarmaya çalışmaktadırlar. Allah gazalarını mübarek eyleye!

25 Kasım 1980

HİKÂYELERİ SIRASINA KOYUP ÖYLE YAZMALI

Hikâyelere nereden başlamalı... Karıncayı bile incitmekten korkan adamdan mı, yoksa Oflu hocanın aptestinden mi?

Aslında sıra önemli değil ama, yine de her işin olduğu gibi, bunun da yolu yordamı, bir sırası olmalı...

Hem yazarken, hem okurken insan işin tadına varmalı... Neyse, biz baştaki sırayı bozmadan, anlatalım gitsin hikâyeleri...

Günlerden pazar olduğuna göre hikâye çekilir.

Adam, papaza günah çıkartmaya gitmiş:

"Papaz efendi, ben çok iyi bir adamım. Karıncayı bile incitmem.. Bu kuru kuruya bir laf değildir; bak ayaklarıma..." Papaz eğilip bakmış:

"Bunlar ne böyle yahu?"

"Papaz efendi bunlar ufak çıngıraklar. Ben karıncayı bile incitmem dedim ya, yolda yürürken görmeden bir karıncayı ezmeyeyim diye, ayaklarıma çıngırak bağladım."

Papaz anlayamamış:

"Peki bu çıngıraklar, ne işe yarıyor?"

"Ben yürürken çıngıraklar ötüyor, çıngırakların sesini duyan karıncalar da kaçıyor."

Papaz başlamış gülmeye:

"Aman evladım, sen bana niye geldin? Böyle bir adamın günahı olur mu? Ben çok iyi insan gördüm ama, böylesini hiç görmedim. Sen cennetliksin oğlum cennetlik..." Adam içini çekmiş:

"Sağ ol papaz efendi ama, pek dediğin gibi değilim. Benim de günahlarım var."

Papaz başını sallamış:

"Olmaz evladım, olmaz! Böyle bir adamın günahı olmaz. Olsa olsa hataların vardır!.."

Adam yine içini çekmiş:

"Sağ ol papaz efendi, madem sen öyle dedin, ben geçenlerde bir hata işledim, onun için sana geldim."

"Anlat bakalım şu hatanı... Aslında hata filan değildir ya, sen evhamlısın... Bir dinleyeyim bakayım..."

Adam başlamış anlatmaya:

"Geçen gün evde yalnız oturuyordum. Karım misafirliğe gitmişti. Kapı çalındı açtım, komşunun kızı... Geldi oturdu karşıma, bacak bacak üzerine attı, içki istedi verdim, kalk dans edelim, dedi ettik ve sonunda beni baştan çıkardı... Bir hatadır ettim, şimdi ne olacak?"

Papaz adamı teselli etmiş:

"Üzülme evladım, herkesin başına böyle şeyler gelir. Sen a kadar iyi adamsın ki, bu hatan da affedilir." Adam çok sevinmiş, teşekkür etmiş ve "Kusura bakmayın papaz efendi" demiş. "Ben bir hata daha ettim!"

"Hayrola oğlum, o da ne?"

"Geçenlerde trenle gidiyordum. Bizim kompartimanda karimin bir arkadaşı vardı. Yolcular indi ikimiz kaldık. Meğer kadının bende gözü varmış, o da beni baştan çıkardı, bir hata da onunla işledim."

Papazın yüzü asılmış:

"Oğlum iyisin, hoşsun ama, senin bu hataların giderek artıyor, dikkat et! Ama o kadar iyisin ki, belki bu da affedilir..." Adam yine sevinmiş:

"Sağ ol papaz efendi, yüreğime soğuk sular serptin, beni rahatlattın. Ver elini öpeyim."

"Hadi evladım, güle güle, bir daha böyle hatalar yapmamaya bak, senin gibi iyi bir insan, böyle hatalar yapar mı?" Adam tam çıkarken yine boynu bükük geri dönmüş: "Papaz efendi, söylemeye unuttum, ya

da cesaret edemedim, ben bir hata daha işledim."

Papaz yüzünü buruşturmuş:

"Anlat bakalım! Bu seferki hatan, yine o haltlardan mı?"

"Ah papaz efendi sorma! Geçen akşam bir iki kadeh içmiş eve geliyordum. Yolda bir kadın gördüm, arabaya aldım. Karanlıkta kadın gözüme çok güzel gözüktü. O da bana yanaştı, derken yine aynı hatayı işledik. Bir de ne göreyim, kadın yetmişlik biri..."

Papaz fırlamış ayağa: "Bana bak ulan! Ayağındaki o cingirakları, sen al da bilmem nerene tak! Karıncaları ezmeyeyim derken, hepimizi sıraya sokacaksın..."

Oflu imam kahvede atıp tutuyormuş: "Uy torunlarım, aptes imanın temel direğidur, zinhar aptessiz gezmeyin." Herkes başını sallamış... Biraz sonra hoca yine, aynı şeyleri söylemeye başlamış: "Aman ha, sakın aptessiz dolaşmayın, aptes imanın temel direğidur!"

Bir, üç, beş...

Oflu hocanın başka bir şey bildiği yok: "Aptes imanın temel direğidur..." Sonunda Temel dayanamamış: "Ula Hoca, sen aptesten başka bir şey bilmez misun? Bu nasıl bir direktur ki, bir osurukta devriliyor?"

14 Aralık 1980

SİYASET RASİM'İN İSTİNYE SEFASI

Siyaset Rasim haklı; hem de yerden göğe kadar haklı... Ne dese hakkı var.

O bizi aramasa, bizim onu arayacağımız filan yok. Geçen gün çok kinayeli ve de firaklı bir haber salmış: "Utansın," demiş, "utarsın! Bunca yıl haşır neşir olduk. bir içtiğimiz su, yediğimiz yemek ayrı gitti, kâh güldük, kâh ağladık, kızdık, kızdırdık, birbirimize demediğimizi komadık. Ama bir gün birbirimizi kırıp, gücenmedik. Nedir, ne oluyor, ne yaptık, aradığı sorduğu yok. Ölsek cenazemize gelmeyecek, mezarımızda fatiha okumayacak."

Dedik ya, haklı!

Aslında Siyaset Rasim'i aklımızdan çıkardığımız yok, ama kaçmaktan kovalamaya da vakit yok!

Ama gel de bunu, Siyaset'e anlat!

Zaten ne anlamak zorundadır, ne de anlamak huyudur. O bildiğini okur.

Zehir zemberek mesajı alınca, başladık, Siyaset Rasim'i aramaya...

Bir, iki telefon, hemen izini bulduk....

Bugünlerde İstinye-Yeniköy arasında demir atmış, oradaki emekli kahvesine çıkıyormuş.

Bize de bu kadarı yeter! Bunca yıl İstanbul kaldırımı çiğnediğimize göre, elimizle koymuş gibi buluruz.

Baktık kahvenin önüne sandalye atmış oturuyor, elinde bir kitap, hem okuyor, hem çayını yudumluyor...

Şöyle etrafında bir dolandık, sonra bir sandalye çekip yanina yanaştık...

"Merhaba Siyaset, emretmişsin!"

Gözlüğünün üstünden kötü kötü baktı?

"Ne var, bir şey mi oldu?"

"Yahu hemen terslenme, bozulma, bir hatadır ettik, büyüklük sende kalsın, affet! Başımızda öyle işler vardı ki, seni arayamadık. Gel bir öpüşelim de kapansın bu iş!"

"Tamam, tamam, anladık yeter... Ben öyle fazla şapur şupur sevmem. Anladık işlerin başından aşkın ama, insan bu kadar da vefasız olur mu?"

"Siyaset, yapma etme, uzatma, bak öpüştük, koklaştık, af diledik, artık uzatma... Kısa kes Aydın havası olsun! Sen burada ne arıyorsun onu söyle! Bir Üsküdar'dasın, bir Kadıköy'desin, bir Fatih'tesin, şimdi de buradasın... Hayrola?"

Siyaset Rasim, elindeki kitabı masaya bıraktı; paltosunun içine iyice gömüldü; okuma gözlüğünü çıkarıp, diğer gözlüğünü taktı, şöyle bir yerleşti...

"Benim adım Siyaset Rasim, canım nereye isterse oraya giderim. Benim keyfim kimsede yok!.. Param da yok, borcum da yok, ama çok şükür alnım açık yüzüm ak..."

"Tamam Siyaset, anladık, ama buralarda işin ne?"

İşim gücüm yok efendi! Kitap okuyorum, gazete okuyorum, düşünüyorum, arada sırada da dolanıp duruyorum..."

"Oh, oh, oh maşallah! Allah afiyet versin! Ama dolanırken dikkat et de kördüğüm olma!"

Siyaset Rasim, bir kahkaha attı ki, biraz ötede ağlarını ören balıkçılar bile dönüp, "rastgele" çektiler.

"Hayrola Siyaset niye güldün, bu keyif neyin nesi?"

"Sen ne dedin, ne dedin? Dolanırken kördüğüm olma mı dedin?"

Ne kördüğümü oğlum, benim ayağıma dolanıyor."

"Nedir o ayağına dolanan? Gevher Hanım teyzenin, camaşır ipi mi dolandı ayağına?"

Aman efendim, Siyaset Rasim'deki keyfi bir görün, nasıl da keh keh gülüyor, kasım kasım kasılıyor... Dönüp garsona seslendi:

"Oğlum, bize iki çay yap, Ocakçı Hurşit'e söyle o bilir. Haaa, ne diyordum, ayağıma dolanır diyordum, değil mi? Vallahi billahi dolandı."

"Siyaset lafı uzatma, lafı dolandırma, ayağına ne dolanmışsa onu anlat... Şimdi boş lafa da vergi var."

"Dur oğlum, hele dur, sabırlı ol! Geçenlerde şu sırtlara doğru bir çıkayım, dedim. Rahmetli kayınpeder, İstinye sırtlarından Boğaz'ın görünüşü bir başka olur, derdi. Kısmet olup sağlığında çıkamamıştık, bari hem onun ruhu şad olsun, hem de biraz hava alayım, diye vurdurn sırtlara. Aman yahu, ne güzel yerlermiş oraları. Aşağı yukarı, sağa sola dolaşırken birden. uzaktan birkaç tanıdık sima gördüm. Yaklaştım, aaa bunlar bizim tayfa..."

"Hangi tayfa, ne tayfası, sen kaptan mısın, yoksa gemi süvarisi mi?"

"Zevzeklik istemem, lafın gelişi öyle denir... Birer ikişer aynı kapıdan içeri giriyorlar. Muhsin Batur, Turan Güneş, Tarhan Erdem, Necdet Uğur, Ali Topuz, Aytekin Kotil ve dahi Süleyman Genç..."

"İşte buna inanmam!"

Siyaset Rasim'i kızdırmak istiyorsanız, lafının arasına limon sikin...

"Ne demek inanmam, gözümle gördüm yahu! Hepsi birer ikişer içeri giriyorlardı. Niçin inanmayacakmışsın..."

"Yahu bu saydıklarından bazılarının aynı kapıdan girip, bir çatı altında oturmalarına imkân yok!"

"Sen öyle bil! Siyaset başka iştir, ziyafet başka iştir, ziyaret de başka iştir... Ben gözüme mi inanacağım, yoksa senin abuk sabuk laflarına mı? Hepsi de aynı kapıdan girdiler, aynı çatının altında toplandılar."

"Peki sonra ne oldu? Ne yaptılar içeride? Yediğin içtiğin senin olsun, duyduklarını, gördüklerini anlat!"

"Yahu sen insanı çıldırtırsın, ne bileyim ben, içeride ne yap. tılar? Ben onları uzaktan gördüm..."

"Bari sen de peşlerine takılıp içeri girseydin... Kambersiz düğün olur mu?"

Siyaset Rasim'in bamteline bastık ki, bu kadar olur! "Bana bak, terbiyeni takın, ben davetsiz bir yere adım mi atarım? Nerede gördün, nerede duydun!"

"Peki, peki, kızma yahu, sonra ne oldu?"

"Elinin körü oldu! Olan biten bu işte! Onlar içeri girdi, ben biraz daha dışarıda dolandım, başka gelen giden olur mu diye kolladım, baktım yok, döndüm indim aşağı..."

"Demek başka kimse gelmedi..."

"Gelmedi dedik ya, belki Deniz Baykal, ya da Mustafa Üstündağ gelir, diye bekledim ama gelmediler."

"İyi düşün Siyaset, başka kimse yok muydu?"

"Yoktu, dedim kafamı kızdırma, benden kuş uçmaz!" Çayları tazeledik, birer sigara yaktık, birden aklımıza geldi: "Yahu Siyaset, biz en önemli şeyi sormayı unuttuk, sen de söylemezsin. Bu zevat-ı muhterem, kimin davetine icabet ettiler, kimin evine girdiler? Kimin hanesinde Tanrı misafiriydiler?"

Siyaset Rasim dudağını büzüp, başını salladı:

"Eee, uzatma artık, bu kadarı sana yeter... Üzümü ye, bağını sorma... Yalnız onlar içeri girerken, rahmetli Ahmet Emin Yalman'ın ruhu da oralarda dolaşıp duruyordu." Hoppala!

Bu Siyaset Rasim de antikanın daniskası... "Yahu Siyaset yine sapıttın! Rahmetli Ahmet Emin Beyle bu işin ilgisi ne? Yine sapla samanı birbirine karıştırdın..."

"Sen öyle bil gülüm! Ben ne dediğimi bilirim. Ahmet Emin Bey senin eski patronundur ama, benim de sahne-i siyasetten eski aşinamdır. Onun da böyle merakları vardı... Ruhu şad olsun, nüsha-i sanileri iyi yetişiyor."

Bilirsiniz, bu Siyaset Rasim'in bir huyu da insana kök söktürür gibi, bulmaca çözdürmektir. Oysa biz bulmaca çözmeyi hiç beceremeyiz. Belki istesek Siyaset Rasim'in bulmacalarını çözeriz ama, böyle ivir zıvır şeylere kafa yormaya değmez.

Onun için lafı burada kapattık.

Ne hali, ne halleri varsa görsün.

Zaten hava kararmaya başlamıştı, tam veda edip ayrılırken, gözümüze masanın üzerindeki kitap ilişti: "Siyaset nedir bu kitap!"

"Aaaa, iyi ki sordun, ben de sana, ai oku, diyecektim. Recep Bilginer'in, kitabı... Politikada bir Sarıçizmeli... Bu bizimkilere hiç benzemiyor. Zaten yazarı da öyle diyor ya! Romanda geçen olayları ve olayların kahramanlarını düşünürken, kendi ülkemi getirdim gözlerimin önüne, diyor. Aslı yok ülkesinde politikaya atılıp iktidarın üst basamaklarına kadar tırmanan Saricizmeli'yi bizden kimseye benzetemedim, diyor. Muhakkak al oku! Oku da ders al, ya da ibret al!"

"Aman Siyaset sen varken, ders almak, ya da ibret almak kimin haddine düşmüş!"

Ayrılırken arkamızdan bağırıyordu:

"Arada sırada beni ara haaaa! Bak bende ne yakası açılmadık haberler var. Benim adım, Siyaset Rasim... Su uyur, Siyaset Rasim uyumaz!"

8 Şubat 1981

ALMANYA'DAN 250 BİN LİRA PARA GELDİ

Anadolu'da bazı şeyleri anlatır anlatır da "tevatür işte!" deyip bırakırlar.

İnsan anlatılan doğru mu, yanlış mı bir karara varamaz. Öyle ya, lafın içine, ya da sonuna "tevatür" girince inanacak mısın, inanmayacak mısın?

Halkın dilinde öyle tevatür hikâyeler vardır ki, tevatür olsa bile inanmamak mümkün değildir.

En azından, "Yahu belki de olmuştur," demek zorunda kalırsınız. Biz de geçenlerde öyle bir şey duyduk ki "tevatür" payı çok olsa bile inanasımız geldi.

Bir kere de siz dinleyin bakalım, acaba inanacak mısınız, ya da "tevatür canım!" deyip geçecek misiniz?

Lafa "güya" diye başlayalım da kapıyı açık tutalım.... Öğle vakti, Ankara'da bir evin kapısı vurulur. Kadın çamaşır yıkamaktadır. Çocuklardan biri gider kapıyı açar: "Ana, ana gel, postacı!" Kadıncağız elini kurulayıp, koşar: "Buyur postacı efendi!"

"Hanım senin Almanya'da neyin var?"

"Beyim var postacı efendi, orada çalışır."

"O halde gözün aydın!" Kadının yüreği atmaya başlar: "Sağ olasın postaci efendi hayrola?"

"Hayırlı hayırlı, merak etme! Kocandan havale geldi, iki yüz elli bin lira göndermiş, bas şuraya imzanı, al kâğıdı!" Kadıncağızın birden nefesi kesilir. "Aman sağ olasın postaci efendi, Allah razı olsun senden..." Basar imzayı, alır uzunca bir zarfı... Postacı dönüp giderken de arkasından bağırır:

"Postacı efendi dur hele, şaşkınlıktan küçük dilimi yutuyordum, dur hele!"

Koşar içeri, çantasından bir yüzlük kapıp gelir: "Şunu al postacı efendi bir kahve içersin... Kahvede yok ya, bir çay iç işte!"

Postacı başını sallar:

"Olmaz hanım, biz işimizi, görevimizi yapıyoruz. Olmaz öyle şey!"

"Etme postacı efendi gönlümden koptu..."

"Olmaz hanım olmaz öyie şey! Senin kocan alnının teriyle para kazanıp göndermiş. Kim bilir ne sıkıntınız vardır." Kadıncağız dualar ederek postacıyı uğurlar... Zarfı çocukların erişemeyeceği bir yere, dolabın üzerine

koyar, çocuklardan birinin eline parayı verip kasaba yollar: "Koş git kasaba, yarım kilo kıyma al, gel, size köfte yapayım. Karşıdaki manava da uğra iki kilo portakal, bir kilo elma al! Hadi koş, hâlâ buradasın..."

Çocuk şaşkın şaşkın anasının yüzüne bakar. Bayram değildir, seyran değildir, bu köfteyle meyve neyin nesidir?

Anası bir daha bağırınca fırlar gider, kıymayı da meyveyi de alır gelir.

Kadıncağız sevinçten uçmakta, akşamı zor etmektedir. Büyük oğlu işten gelince müjdeyi verir: "Oğlum babandan para geldi..."

"Yaaaaa!"

"Hem ne kadar geldi bir bil bakayım!" Delikanlı dudağını büker: "Ne bileyim ana!" Kadın üzerine basa basa söyler: "İki yüz elli bin lira oğlum, iki yüz elli bin lira..."

"Neeeee!!!" Delikanlı yerinden fırlar, kadıncağız da koşup zarfı getirir: "Aha kâğıt burada işte!" Delikanlı zarfı anasının elinden kapar, açar ve kendini yere atar; başlar gülmeye... Hem de ne gülme! Katıla katıla! Kadın şaşırır kalır: "Oğlum ne gülüyorsun, dellendin mi sen?"

Delikanlı cevap vermek ister, ama gülmekten konuşamaz. "Oğlum konuş çıldıracağım..."

"Ana bu para filan değil!"

"Ya ne?"

"Hani buzdolabı almıştık ya!"

"Eeee, almıştık..."

"Bu ay taksiti ödeyemedim, icraya vermişler, onun kâğıdı!" Bu sefer kadın kendisini yere atıp başlar dövünmeye: "Vay benim başım! Para geldi diye et aldırdım, meyve aldırdım, az kaldı postacıya bahşiş bile veriyordum. Hay sen postacı, hay sen Allah'ından bul emi postacı!!! Bu oyunu niye ettin bana?"

Hikâye mahallede hemen duyulur, postacının marifeti herkesin ağzındadır. İki gün sonra mahallenin bakkalı postacıyı yakalar: "Yahu ne yaptın kadıncağıza?"

"Ne yapmışım?"

"Almanya'dan paran geldi diye, icra kâğıdını vermişsin." Postacı güler: "Ya öyle yaptım!"

"Peki niye öyle yaptın?" Postacı bir sigara yakar: "Yahu, kimin evine icra tebligatı götürsem, burada yok, taşındı, nerede olduğunu bilmiyoruz, tanımıyoruz, diye atlatıyorlar. Tebligat elimde kalıyor, muhtara bırakıyorum, onun da başına iş çıkıyor. Onun için böyle bir şey icat ettim. Eğer o eve daha önce Almanya'dan mektup getirmişsem, Almanya'dan paran geldi, diyorum, zarfı havada kapıyorlar!"

Şimdi söyleyin bakalım, bu hikâyenin aslı var mı yoksa tevatür mü?

Diyelim ki tevatür, ya da aslı esası var. Kim bu postacıya kızabilir?

7 Mart 1981

BU KİTAP ÇOK SATAR, HEM DE ÇOK SATAR

Sözümüz yazarlara ve de yayımcılara... Kim demiş Türkiye'de kitap okunmaz diye, kim demiş Türkiye'de kitap satılmaz diye, Kim demiş Türkiye'de bir kitap beş binden, bilemedin on binden fazla satmaz diye...

Laf bunlar, laf!

Siz kitap yazmasını bilir de, siz kitap seçmesini bilin de, siz kitap basmasını bilin de, ondan sonra görün Türkiye'de kitap satar mi, satmaz mı?

Yazıp, bastığınız kitap, peynir ekmek gibi gider mi, gitmez mi?

O zaman görün!

İki günden beri, elimizde bir kitap var ki, işte kitap ona denir.

Maceraysa macera, heyecansa heyecan, gerilimse gerilim, aşksa aşk...

Elinize bir kere alın, bir daha düşüremezsiniz. Gece gündüz demeden, masada, koltukta, yatakta durmadan okursunuz.

Eğer bu kitabı çok merak ettiyseniz hemen adını söyleyelim.

"Mataracı Raporu" deyip geçebilirsiniz. Kitabın yazarları Komisyon Başkanı Askeri Yargıtay Üyesi Deniz Hâkim Kıdemli Albay Akdemir Akmut ve altı komisyon üyesi...

166 sayfalık bu kitabın tümünü size özetlememiz mümkün değil, sadece bazı bölümleri aktarmakla yetineceğiz.

Sanırız ilginizi çekecek....

"Karayolu ile yapılan kaçakçılıklarda yalnızca bir gümrük kapısının değil, giriş ve çıkış olmak üzere iki gümrük kapısının ele geçirilmesi gereklidir. Bu nedenle Trakya'daki İpsala gümrük kapısı yanında, Güneydeki Habur gümrük kapısının da personel kadrosu yönünden kaçakçılara yardım

edecek bir düzeye getirilmesi gereklidir.
Kaçakçılık olaylarının behemahal önlenmesi için namuslu kişilerden kurulu bir kadronun Habur'a gönderilmesi için önlemler alınırken ve Mersin Gümrükleri Başmüdürü ile İskenderun Gümrükleri Başmüdürü tarafından teklif edilen namuslu dürüst ve tecrübeli kişilerden bir kısmı usulüne uygun olarak yönetmelik gereğince komisyon tarafından tayin edilirken, kaçakçılarla işbirliği yaptığı saptanan ve meslekte kötü şöhretleriyle tanınan bir kısım personelin "Beyaz formül" denilen ve doğrudan doğruya bakanın keyfi tasarrufu ile tayinlerinin gerçekleştirilmiş olması, kasıt unsuru, yönünden ve kaçakçılardan rüşvet alınarak tayinlerinin yapıldığı iddiası açısından dikkat çekicidir.
Bu konuda açık ve kesin olarak yapılan tüm uyarılara rağmen, Bakan Tuncay Mataracı'nın, 'Bu kadar kişi sizden, bunlar da bizden' diyerek kaçakçıların adamı tanınan kişileri Habur Gümrüğüne tayin etmiş olmasının ifade ettiği anlam açıkça anlaşılmaktadır."

Habur gümrük kapısının durumu buymuş...

Ya İpsala kapısının durumu neymiş? Onu da devletin o tarihte Edirne Valisi olan Bekir Öztürk'ten öğrenelim:

"Harun Gürel'in İpsala kapısında özellikle giren çıkan bazı TIR kamyonlarından menfaat sağladığı hususunda duyurular geliyordu. Bir hudut birliğindeki bilgilere göre, bir aylık bir süre içinde tutulan kayıtlardan bazı TIR'ların giriş yaptığı halde, giriş yapmadığı, kayıtlarının tutulmadığı belirlenmiş... Birlik komutanı bunu gayri resmi olarak bana intikal ettirdi. Ben, bana intikal eden bu notu, bilahare Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müfettişi İsmail Yanlar'a verdim. Diğer bilgim dahilinde olan konularla birlikte Harun Gürel'in kapıdaki bazı tutumları, jandarmanin oraya girmesini engellemesi, diğer ilişkilerinden bu aldığım ihbarlar dolayısıyla hakkında soruşturma açtırdım ve bu soruşturma nedeniyle işten el çektirdim. Bakanlık makamından bana bazı tazyikler yapılmak istendi, tekrar göreve başlatmam için... İçişleri Bakanı ile Yerel Yönetim Bakanı Mahmut Özdemir'in Edirne'de bulunduğu gün, Gümrük ve Tekel Bakanı kendisi Edirne'ye kadar geldi. Gümrük Başmüdürlüğü odasında yalnız konuştuk. Harun Gürel'i tekrar göreve başlatmam konusunda ısrarda bulundu. Ben de bu ısrarın kendi adına leke sürdüğünü, Harun Gürel konusunda bazı iddialar bulunduğunu, söylentiler bulunduğunu, kendisini ve hükümeti lekeleyeceğini kendisine söyledim ısrarla... Israr etti ve size namus sözü veriyorum, siz göreve başlatın, bu bir onur meselesidir, ben kendisini iki gün sonra İpsala kapısından alacağım, dedi. Ankara'dan telefon etti, sözümü hatırlattı, ben telefon konuşmasından sonra göreve başlattım. Ben de kendisine telefon konuşmasında, siz de sözünüzde durunuz lütfen. Ben göreve başlatıyorum, fakat siz de sözünüzde durun,

dedim. Göreve başlattıktan sonra, yine uzunca bir zaman geçti. Sanırım 15-20 gün kadar bir zaman geçti, tayini çıkmadı. İpsala'daki görevine devam ediyordu. Diğer bazı kanıtlarla yeni bir soruşturma açtırdım ve ikinci defa işten elçektirdim. Bu defa Sayın Bakan aracılarla haberleşme yolunu seçti ve ben sözümde durmadığım için vali beyle doğrudan doğruya konuşamıyorum, demiş. Tekrar rica etti, Ben de kesin olarak tekrar göreve iadesinin mümkün olmadığını, soruşturma sonuçlanıncaya kadar göreve başlatmayacağımı söyledim. Onun üzerine kendisi yazılı emir verdi. Bu yazılı emir konusunda bazı münakaşalarımız oldu. Ben, valinin görevden uzaklaştırdığı bir memuru bakanın göreve başlatamayacağını, doğrudan doğruya Gümrük Başmüdürlüğü'ne de emir vermeyeceğimi, bu emri de uygulatmayacağımı söyledim, kendisine. Gerekirse valiyi görevden alırlar, ondan sonra başlatırlar, ama valinin yaptığı bu tasarrufu bakanın bozması mümkün değildir, dedim."

Habur ve İpsala kapılarının durumu bu...

Bir de Haydarpaşa Gümrüğündeki şu demirlere bakalım:

"1975 yılından beri Haydarpaşa Gümrüğünde bekleyen Sürmen'lere ait demirlerin çekilebilmesi için yardım vaadinde bulunan ve bunun için her formülü deneyen Tuncay Mataracı, demirlerin çekilmesini temin edememesine rağmen otuz milyon lira tutarındaki rüşveti, Salih Zeki Rakıcıoğlu aracılığıyla ve Suat Sürmen'in hamiline yazılı çekleriyle almıştır. Bu demirlerin çekilememesi üzerine Tuncay Mataracı, Salih Zeki Rakıcıoğlu ve Suat Sürmen, Sheraton Otelinde buluşmuş ve bu defa yeni işler konusunda konuşup anlaşmışlardır.
Mataracı Haydarpaşa Gümrüğünde bekleyen ve hurda adı altında çekilmesi için birçok yollara başvurmasına rağmen sonuç alamadığı demirleri kastederek;
Bırakın bu hurda işini, buradaki hurdadan ne olur? Başka demir, memir getirin de para kazanalım. Bu fırsat bir daha ele geçmez, diyerek teklifini açıklamıştır? (.....) Bundan sonra rüşvetin miktarı üzerinde konuşulmuş, Tuncay Mataracı önce kilo başına dört lira istemiş, mukabilinde kendisine iki lira teklif edilmiş, fakat Mataracı bu defa; Ben kilo milo anlamam, bana ayda bir şey söyleyin, ona göre hareket edeyim... Ayda 15-20 milyon isterim diyerek rüşvet miktarını tespit etmiştir."

Nasıl heyecanlı, meraklı bir kitap değil mi?

Tabii bu kitabın, her kitapta olduğu gibi bir de "aşki ve hissi" tarafı var:

"Bakan oluncaya kadar 380 bin liralık borcunu bile ödeyemediği anlaşılan

Tuncay Mataracı, bakan olduktan sonra hanım arkadaşlarına apartman daireleri hediye edebilecek imkâna kavuşmuştur. Hostes Ferran Akkan'ın bu konuya ilişkin ifadesi, bu parasal çarpık görünümün belirli bir yönünü yansıtmaktadır.
Daha önceki ifadelerinde gelir kaynakları hakkında tutarsız beyanlarda bulunan Tuncay Mataracı, rüşvet veren ve rüşvete aracı olan kişilerin açık itirafları dolayısıyla 25.2.1981 yapılan yüzleştirme sırasında, Hostes Ferran Akkan'a hediye ettiği dairenin parasını nereden bulduğuna ilişkin bir soruyu şöyle cevaplandırmıştır:
İzmit'le şeyin arasında, bir kulüp vardı.. İstanbul'la İzmit arasında. Oraya gitmiştik. Oyun oynamıştık... Oradan aldığım parayı kendisine vermiştim.
Ne kadar para almıştınız oyundan?
Vallahi oradan aldığım parayı hatırlayamayacağım. 500 bin 600 bin lira almıştım. Poker oynamıştık, pokerden almıştım."

İşte bu kitap, böyle bir kitap...

Yerimiz elverdiği oranda aktarabildik.

Eğer sizin de elinize geçse, bitinceye kadar elinizden düşüremezsiniz ya!

Kokmuş, kokuşmuş bir düzenin, bir yönetimin, sadece bir örneği, ayyuka çıkan bir örneği....

Bu kitabı aslında kimler okumalıdır bilir misiniz? Bad'l harabül Basra, yani Basra harap olduktan sonra hâlâ "Arayışa çıkanlar...

Okumalıdırlar ki, devleti kimlere teslim ettiklerini, ne pahasına teslim ettiklerini anlasınlar ve kendi kendilerine "Değer miydi?" diye sorsunlar.

Belki içinizden bazıları kuşkuyla soracaklardır.

Acaba? diyeceklerdir. "Bütün bunlar doğru mu? Akıl alacak gibi değil de..." Hakları var, bütün bunlar iddia safhasındadır ve doğrulukları mahkeme kararından sonra kesinleşecektir.

Ama biz de yazımızı, rapordaki şu bölümü aktarmadan bitiremeyeceğiz:

"Tanık olarak yeminli ifadesine başvurulan Gümrükler Genel Müdürü Hayrettin Hanağası ise, Mataracı tarafından yapılan keyfi ve tutarsız tayinlere değindikten sonra:

Mataracı hakkında hepimizin duyduğu birçok şeyler var. Ama bunların birçoğu dedikodu mudur, gerçek midir, bunu ben bilemem. Allah'ı da ben görmedim. Sizler de görmediniz. Allah'ın varlığını, emarelerinden anlıyoruz, kanaat getiriyoruz, inanıyoruz."

7 Nisan 1981

HAKİM TEMİNATI VE GELECEĞİN SİYASİ İKTİDARLARI

Ne kadar aksi söylenirse söylensin, ne kadar aksi tartışılırsa tartışılsın, toplumda bazı önemli görevlerin ve bu önemli görevleri yürüten kişilerin özel ve ayrıcalıklı durumları vardır. Onlara bir başka gözle bakılır, onlara bir başka değer verilir. Onlar bir başka güvenceye alınırlar.

Adalet, mülkün temeli olduğuna göre de adaleti dağıtan, suçluyu suçsuzu ayıran, hatta ve hatta, Allah'ın verdiği cana bile hükmedebilen hâkimlerin, toplumdaki yeri çok ama çok önemlidir.

Türkiye, yıllar yılı, adaletin bağımsızlığı için, mücadele vermiştir.

1960 öncesinde İsmet Paşanın dilinden düşürmediği, hemen her konuşmasında tekrarladığı "Hâkim teminatı" bu mücadelenin en büyük örneğidir.

İsmet Paşa, niçin "hâkim teminatı" lafını diline dolamış ve ısrarla bunun üzerine gitmişti?

O günleri yaşayanlar bilir.

Hukuka, elindeki kanuna ve sadece vicdanına karşı sorumlu olan, olması gereken hâkim, verdiği kararın hesabını, siyasal iktidara da ödemek zorundaydı da ondan.

Adalet Bakanı, meşhur "görülen lüzum üzerine" maddesiyle, beğenmediği bir kararın altında imzası bulunan hâkimi cezalandırabiliyordu.

Kaç yüksek hâkim, verdikleri kararlardan ötürü bu maddenin hışmına, gadrine uğramış emekliye sevkedilmişlerdi.

O günlere ait bir anımızı hiç unutamayız.

Bir meslektaşımız, bir yazısından ötürü yargılanmış, mahkûm olmuş dava Yargıtay'a gitmişti. Yargıtay'ın vereceği karar merakla bekleniyordu. Oysa siyasal iktidar, Yargıtay kararı açıklanmadan,

tebliğ edilmeden birkaç gün önce, kararın ne olduğunu biliyordu. Bir gezide ağzından kaçırıvermişti: "Sizinkinin mahkûmiyetini temyiz tasdik etti..."

Dava, siyasal iktidarın muvaffakatiyle açılmıştı...

Yani, siyasal iktidar, meslektaşımızdan şikâyetçiydi. Ve mahkûmiyet kararını, Yargıtay'dan önce, şikâyetçi iktidar açıklıyordu.

İnanamamıştık!

Ama doğru çıktı...

Hem de nasıl doğru çıktı, bilir misiniz?

Yargıtay kararının tarihi, iktidarın başının açıklamasından daha sonraki bir günün tarihini taşıyordu.

İşte rahmetli İsmet Paşa, bunun için "Hâkim teminatı" diye yeri, göğü birbirine katıyordu.

1961 Anayasası'nın en önemli bağımsızlığıydı; yani hâkim teminati... ilkelerinden biri yargının

Bu Anayasa'ya dayalı en önemli kurullardan biri de Yüksek Hâkimler Kurulu'ydu....

Ama 12 Eylül"e gelinceye kadar, yirmi yıl içinde öyle şeyler olup bitmişti ki, adalet de elbette bundan nasibini alacaktı.

Almıştı da!

Toplumu bir bardak berrak su kabul edin, içine kahve kaşığının ucuyla bir tutam siyah toz boya atın ve karıştırın... İlk atıldığı sırada suda görülen boya, karıştırılınca kaybolacak ve bakanlar suda, siyah boya olduğunu göremeyeceklerdir.

İşte "12 Eylül"de Türk toplumu bu haldeydi. Ve suya atılan bir tutam boya, toplumun her kesimine bulaşmıştı.

Müesseseler yozlaşıyordu, müesseseler bozuluyordu, çeşitli siyasal etkiler altında kararlar veriliyordu.

Biraz önce de dediğimiz gibi, yargı organları da bundan nasibini

alıyordu; ama az, ama çok...

Yüksek Hâkimler Kurulu, bunun dışında mı kalacaktı? Kalamazdı?

Bazı doktorların, hastaneye getirilen yaralılara "sağcı mı, solcu mu?" diye sordukları bir toplumda bunun aksi beklenebilir miydi?

Yargıtay Tetkik Hâkimi Çetin Aşçıoğlu, iki gün önce şöyle diyordu:

"2461 sayılı yasa ile görevi son bulan Yüksek Hâkimler Kurulu, ne yazık ki, kuruluşundan itibaren yaptığı tasarruflarda, hep kendisinden (özellikle yargı mensupları tarafından) şikâyet edilen bir kurul olmuştur. Zaman zaman değişik siyasal görüşlerin, kişisel çıkarların etkisi ve tekrar seçilebilme kaygısıyla yargıçların atama ve yüksek mahkeme üyeliğine seçilme esaslarının iyi düzenlenmeyip genelde kişilerin takdirine bırakılması, kurulun tasarruflarına gölge düşürmüş, tartışmalara yol açmıştır."

Yanlış mı?

Ama bu satırlardan sonra, hemen ekliyordu:

"Görevi sona eren Yüksek Hâkimler Kurulu'nun işleyişindeki aksaklıklar, onun yerine Adalet Bakanının, ya da bakanlığın söz sahibi olduğu ve onun ağırlığının duyulduğu bir kuruluşun oluşturulmasına gerekçe olmamalıydı."

Doğruydu!

İyi işlemeyen bir makineyi işler hale getirmek bir başka şeydi, makineyi kaldırıp atmak bir başka şeydi.

"12 Eylül"de demokrasinin işlemediği bir gerçekti. Ama demokrasi işlemiyor diye, demokrasiden vaz mı geçtik? Hâsâ?

Bütün çabamız, demokrasiyi işler hale getirmek değil mi? Bugünkü yönetimin, şimdiye kadar ki icraatı ortada... Ama geleceğe aynı güvenceyle bakabilir miyiz?

Ya da siyasi iktidarlara "hâkim teminatı"nı bu kadar rahatlıkla teslim edebilir miyiz?

Hâkim, savcı atamaları ve nakilleri, adalet bakanının atadığı Özlük İşleri Genel Müdürü tarafından hazırlanacak taslak üzerinden

yapılırsa,

Hâkimler idari görevleri yönünden, adalet bakanlığına bağlanırsa,

Hâkimler, adalet bakanının izni ile bakanın atadığı müfettişler tarafından teftiş edilirse,

Adalet bakanı, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun başkanı olursa!..

Çok yakın bir siyasal geçmişi ve geleceği, birlikte düşünmekte yarar yok mudur?

23 Mayıs 1981

BU GENÇLERİ KAZANMANIN TAM ZAMANIDIR

[Bu yazı, Gazeteciler Cemiyeti yarışmasında "Güncel Yazılar" dalında başarı ödülü kazanmıştır.]

Artık bu gençlere, bir başka gözle bakmanın zamanı gelmiştir.

Bu gençler 1968'den bu yana 12 yıl süren bir badirenin içinde yaşayarak, bugüne geldiler. Kimi aldatıldı, kimi kandırıldı, kimi sindirildi, kimi eline silah verilip kardeş kavgasına sürüldü... Velhasıl başlarına gelmeyen kalmadı. Kaç kere yazdık, kaç kere söyledik. Bin kere de yazacağız, bin kere de söyleyeceğiz. Terörün, anarşinin, cinayetin hiç, ama hiçbir mazereti yoktur.

Zaten sözümüz de onlara değildir.

Kimleredir bilir misiniz?

Bu öğretim yılında, kendilerinin ne olduğunu ispatlayan gençleredir.

Dikkat ediniz, sonuna geídiğimiz şu öğretim yılında, ne bir ortaokulda, ne bir lisede, ne bir yüksekokulda, ya da fakültede tek bir olay olmuş mudur?

Direnişmiş, boykotmuş, anarşiymiş, terörmüş... Hangisi oldu!

Elbette alınan güvenlik önlemlerini görmemezlikten gelecek kadar, ham hayal içinde değiliz.

Ama bu güvenlik önlemleri kadar, bu çocukların, bu delikanlıların, bu genç kızların davranışları da önemli değil mi? Bu gençler kimlerdir bilir misiniz?

"Sessiz çoğunluk" denir bunlara...

Eli silahlı eşkiyanın şerrinden korkan, devlete güvenemeyen, sığınamayan, korku belası, can pazarı, zorla eylemlere, direnişlere, boykotlara, sokaklara sürüklenenlerdir, ya da kaçıp gidenlerdir.

Teröristin, anarşistin, bölücünün dilinde bunların adı neydi bilir misiniz?

"Ot, derlerdi onlara, ya da "sap!" Şimdi bu çocuklara bir başka gözle bakmak zorundayız. Bu çocuklar büyük bir badirenin içinden çıkıp geldiler. Canlarını kurtararak geldiler. Onları bağrımıza basmanın tam zamanıdır. Onları anlayışla karşılamanın tam zamanıdır. Onları kazanmanın tam zamanıdır. Çünkü bu memleketi, bu ülkeyi, bu vatanı, bu devleti onlara bırakacağız.

Bunun başka çaresi yoktur.

Memleketi bu çocuklardan başkasına teslim etmemizin mümkünatı yoktur.

"Vardır," diyebilen varsa çıksın ortaya.

Çıksın da Mustafa Kemal Atatürk'ü dinlesin.

"Ey Türk gençliği," diye başlayıp Cumhuriyeti gençlere emanet eden Atatürk'ü...

Onun için, bu gençlere bir başka gözle bakmalıyız. Faruk Cobutoğlu'na baktığımız gibi değil...

Bir dinleyelim bu genci: "1979-1980 ders yılında Kayseri Endüstri Meslek Lisesinde okumaktaydım. Okulun bitmesine yaklaşık bir buçuk ay kala, anarşi kuşu benim de başıma kondu. 4 Nisan 1980 tarihinde Sınıfta öğretmenimin gözü önünde, üç kişi tarafından dövüldüm. Can güvenliğim kalmadığını anlayınca okula devam edemedim. Ama bu, yine de benim can güvenliğimi sağlamadı. Devamlı baskı ve tehdit altındaydım. Sonunda 10 Eylül 1980'de turist olarak yurt dışına çıktım. İki gün sonra '12 Eylül Harekâtı' oldu. Memleket huzura kavuşunca, Aralık 1980'de memleketime döndüm. Sorumlu olduğum beş dersin sınavlarına girmek için okul yönetimine başvurdum. Bana şu cevabı verdiler: Sınavlara girebilmen için, kendi branşında bir sene çalışıp, sigorta primlerini ödediğine dair bir belge getir. Şaşırıp kaldım.

Daha büyük yetkililere gittim; halimi anlattım, diplomasız, askerliğini yapmamış bir gence kim iş verirdi, nasıl iş bulurdum?

Aldığım cevap şu oldu:

Biz İş Bulma Kurumu değiliz!

Ankara'ya, bakanlığa gittim. Onlar da aynı şeyi söylediler:

Ya bir iş bulup çalışsaydın, ya da okula devam etseydin. Bir buçuk ay daha okula devam edip, diploma almayı ben de isterdim. Hem de başımdaki üç dikişli yarayla...

Ama can korkusu, öldürülmek korkusu, daha doğrusu yaşamak tutkusu bana diplomadan daha değerli geldi o günlerde...

Şimdi hem kendi kendime şu soruyu soruyorum: Suçlu kim?

Bu sorunun bin çeşit cevabı var ama, ben kestirme bir cevapla yetiniyorum:

Suçlu benim!

Çünkü ölümü göze alacak kadar cesur değildim.

Şimdi de bunun cezasını çekiyorum ve sınavlara girip diplomamı alamıyorum."

Yazıktır bu çocuklara...

Günahtır bu çocuklara...

Bu çocuklar can pazarından, insan canının bir metelik kurşuna gittiği bir pazardan geldiler.

Bu çocuklar sınıflarda tabancayı tanıyarak, bıçağı tanıyarak, kamayı tanıyarak, bombayı tanıyarak, boğma zincirini tanıyarak bugünlere geldiler.

Alınmasınlar, gücenmesinler, kızmasınlar ama, belki bu çocuklar bugün ruhsal bir tedaviye bile muhtaçlar.

Geçen gün bir mektup bırakıp gitmişler...

"Bir grup öğrenci" diye imzalamışlar...

Lütfen okur musunuz?

"Sayın büyüklerimiz,

Bizler fakülte ve yüksekokulların son sınıfında okuyan bir grup öğrenciyiz. Türkiye genelinde sayımız yüzlercedir. Önceki yıllarda okullarımızdaki olaylar yüzünden sınav haklarımızdan yararlanamadık ve yaşımız otuz ve daha yukarı oldu. Böylelikle askerlik yönünden de, yaş haddinden bakaya durumuna düştük. Yalnızca bu yıl içindeki sınav hakkımız kaldı. Bu yıl içindeki sınavlardan başarılı çıkamazsak, okuldan kaydımız silinecek ve yıllardır verdiğimiz emek boşa gidecektir.

Öte yandan, yaş haddi nedeniyle bakaya olduğumuz için askere gitmemiz gerekiyor. Askere gidecek olsak yine sınav haklarımız yanacak, çünkü izin alamayız, alsak bile ders çalışamayacağımız için başarılı olamayacağız. Böylelikle de okulla ilişkilerimiz kesilecek ve yıllardır verdiğimiz emek boşa gidecek.

Askerlik dönüşümüzde yaşımız 32 ve daha yukarı olacağından, lise mezunu olarak iş bulabilmemiz mümkün olmayacaktır. Bütün bunların yanısıra işsiz ve parasız bir durumdayız. Hangi işyerine başvursak tecil belgesi istiyorlar ve biz de bilinen nedenlerle tecil alamıyoruz. Bu nedenle çok zor durumdayız. İçine düştüğümüz çaresizlikten kurtulabilmemiz için geçerli bir yasanın çıkmasını istiyoruz. Altı ay süreyle askerliğimiz ertelenirse hayatımız kurtulacak."

Artık bu gençlere bir başka gözle bakmak zorundayız. Onları bağrımıza basmanın tam zamanıdır.

Onları anlayışla karşılamanın tam zamanıdır.

Onları kazanmanın tam zamanıdır.

Can pazarından gelen bu genç insanlara, devletin ödemesi gereken bir borcu vardır. Çok şey de değildir...

29 Mayıs 1981

ÜNİVERSİTE ÖZERKLİĞİ HERHALDE BU DEĞİLDİR

Ağzımıza sakız edip, çiğnediğimiz bazı laflar vardır. Lafın nereden geldiğini, nereye gideceğini, aslını esasını bilmeden, "Laf ola, beri gele" misali söyler dururuz. Bunlardan biri de beyin göçüdür.

Okuyup yetiştirdiğimiz, bilim adamlarının dışarıya gitmelerinden yakınır durur,

"Beyin göçü, önlenmelidir," diye nutuklar atarız.

Bir doktorun, bir mühendisin, bir bilim adamının kaç paraya yetiştiğini hesap eder, milyonları sıralar, neredeyse dışarı gidenleri "hain-i vatan" ilan ederiz.

Kolaydır böyle laflar etmek...

Haksız da sayılmazsınız...

Bu yoksul milletin, bu fakir halkın dişinden tırnağından artırdığı parayla okuttuğu çocuklar, en verimli çağlarında gidip yad ellerde elin adamına hizmet ederlerse kim kızmaz. Ama niçin gider bu çocuklar?

Bunların hepsi de nankör müdür, hepsi de bencil midir? Hepsi de vatan kaçağı mıdır? Elbette değildir...

O halde?

Bunun bir cevabı olması gerekir. Bu cevabı kuru laflarla değil de bir örnekle verelim... Servet Varış, parasız yatılı okuduğu Kabataş Lisesini 1967 yılında ikincilikle bitirir, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesine girer. 1972 yılında fakülteyi iyi derece ile bitirdikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı sınavı kazanarak yurt dışında, İngiltere'ye doktora yapmaya gider. 1974'ten 1979'a kadar İngiltere'de kalır ve "ziraat doktoru" unvanını kazanarak yurda döner... Macerada bundan sonra başlar ve hâlâ sürüp gider.... Servet Varış, Ziraat Fakültelerinde öğretim üyeliği yapmak istemektedir.

Hatta didinmektedir.

Ziraat Fakültelerinin çeşitli kürsülerinde boş asistanlık kadroları vardır, fakat onun gibi doktora yapmış olanlar değil de, yeni mezunlar tercih edilmektedir.

Peki, devlet onları niçin yurt dışına göndermiş, yetişip okumaları, doktora yapmaları için avuç dolusu döviz harcamıştır? Bunun izahı yoktur.

Servet Varış önce Ege Üniversitesi Sebzecilik Kürsüsüne başvurur. Buraya iki asistan alınacağını, gazetedeki ilanda okumuştur. Ocak ayında yapılacak sınav, nisan ayına ertelenir. Konuştuğu kişiler, doktora yapmamış, yeni mezun asistan almayı tercih ettiklerini, ima ederler. Ama o aldırmaz. Sınav madem herkese açıktır, o da girecektir.

Nisan ayındaki sınava hazırlanırken, fakülteden bir yazı gelir:

"Fakültemizde yapılacak olan asistanlık sınavında, Sebze Yetiştirme ve Islahı Kürsüsüne müracaat edenlerde yabancı dil Almanca veya Fransızca bilenler ve doktora yapmamış olanlar tercih edildiğinden ilgi dilekçeniz işleme konmamıştır."

Sınav daha açılmadan, onun için kapanmıştır.

İngilizce bildiği ve devletin parasıyla yurt dışında doktora yaptığı için...

Servet Varış, bu defa Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesine başvurur. Bu fakültenin Bahçe Bitkileri bölümünde üç asistanlık kadrosunun boş olduğunu öğrenmiştir.

Oradan da cevap gelir ve boyunun ölçüsünü alır.. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Yetiştirme ve Islah Bölümü Başkanı Prof. Dr. Nurettin Kaşka, çok samimi bir ifadeyle şöyle demektedir:

"Mektubunuza elimde olmayan nedenlerle geç cevap verdiğim için özür dilerim. Sizin bölümümüze asistan girme isteğinizden daha önce haberim olmuştu. Ancak, maalesef daha önce de Amerika'da doktora yapmış bir arkadaşı alamadık. Bölüm öğretim üyelerinde, doktorasını yapmamış bir asistanın alınması eğilimi hâkim bulunuyor."

Servet Varış, bu cevapla bir daha boyunun ölçüsünü aldığı günlerde gazetelerden bir demeç okur..

Demeç sahibi Çukurova Üniversitesi'nin Rektörü ve Ziraat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mithat Özsan'dır... Bakın neler der:

"ADANA (A.A.) Çukurova Üniversitesi Rektörü ve Ziraat Fakültesi Öğretim üyelerinden Profesör Doktor Mithat Özsan, ülkemiz bütçesine bir profesörün yetişmesinin 50 milyon liraya mal olduğunu belirtti. Bir ülkede bilim adamı yetişmesinin kolay olmadığına değinen Profesör Özsan, 'Bilim adamlarına sağlıklı çalışma ortamı sağlanırsa, ülkemizdeki beyin göçü önlenir' dedi. Mithat Özsan şöyle devam etti: 'Ülkemize 50 milyon liraya mal olan bilim adamının memleketimizde çalışmasının sağlanması için, gerekli çözüm yolları bir an önce bulunmalıdır.'"

Okudunuz değil mi?

Hem otuz bir yaşında bir bilim adamının başına gelenleri, hem de sayın rektörün görüşlerini okudunuz değil mi? Siz olsanız ne yapardınız?

Bir fırsatını bulup dışarıya kapağı atsanız, "beyin göçmeni" mi sayılacaksınız?

Bu mudur üniversite özerkliği?

Devlet okutacak, yetiştirecek, avuç dolusu döviz harcayacak, sonra üniversite kapıyı yüzünüze kapatacak... rek... Herhalde bunun, üniversite özerkliğiyle bir ilgisi olmasa ge-

6 Haziran 1981

BİR KİTAP, BİR DERGİ VE İKİ BİLİM ADAMI

Erzurum, Atatürk Üniversitesi, İşletme Fakültesi öğretim üyesi Dr. Halil Çivi, elindeki derginin *[Ekonomide PARA KREDİ "Yön veren dergi", sayı 6, Haziran 1981]* "Bilimsel Görüşler" başlığı altındaki bölümünü gözden geçirirken birden duraksadı. 22. sayfada Doç. Dr. Besim Akın "Tarımsal Ürünlerde Taban Fiyatlar" konusunu anlatıyordu. Hemen 22. sayfayı açtı. Çünkü bu konu onun doktora teziydi. 1975'te İstanbul İktisat Fakültesinde bu konuyu kapsayan tezini vermiş ve tez 1977'de Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi yayınları arasında kitap olarak çıkmıştı. Bu yüzden konuya ilgi duymaması imkânsızdı. Aradan altı yıl geçmişti. Bakalım bu altı yıl içinde Sayın Doç. Dr. Besim Akın konuya hangi bilimsel açıdan yaklaşıyor ve ne diyordu?

Yazıyı okumaya başlar başlamaz birden irkildi.

İlk paragraf onun hiç de yabancısı değildi.

İkinci paragraf da öyle....

Üçüncü, dördüncü paragraflar...

Dergiyi elinden bıraktığı gibi kitaplığa koştu, doktora tezi olan kitabını aldı ve dergideki yazının birinci paragrafını bir daha okudu:

"Tarım kesimi, sanayi kesiminden, doğa ve iklim koşullarına sıkı sıkıya bağlılık, işletmelerin küçük ve dağınık olması, işletmelerdeki sabit sermaye oranının yüksekliği, düşük verim, âdet ve geleneklere bağlılık ve düşük gelir düzeyi gibi farklarla ayrılmaktadır."

Dergiyi bıraktı, 1977 yılında yayımlanan kitabının 170. sayfasının birinci paragrafını okudu:

"Tarım kesimi, sanayi kesiminden, doğa ve iklim koşullarına sıkı sıkıya bağlılık, işletmelerin küçük ve dağınık olması, işletmelerdeki sabit sermaye oranının yüksekliği, düşük verim, âdet ve geleneklere bağlılık ve düşük gelir düzeyi gibi farklarla ayrılmaktadır."

Allah Allah, şaşılacak şeydi; bir görüş böylesine tipatıp aynı

kelimelerle aynı cümle içinde nasıl anlatılabilirdi? Halil Çivi, bir dergiyi okuyor, bir de kitabına bakıyordu. Sayın Doç. Dr. Besim Akın, yazısında şöyle diyordu:

"Taban fiyatlarının finansman şekillerinin ve kaynaklarının da diğer tüm devlet harcamalarında olduğu gibi ekonomik ve sosyal etkileri olmaktadır. Bu etkiler makro düzeyde olabileceği gibi, işletmeler düzeyinde de olabilir."

O da kitabının 171, sayfasının altıncı paragrafında şöyle demişti:

"Taban fiyatlarının finansman şekillerinin -ve kaynaklarının da- diğer tüm devlet harcamalarında olduğu gibi ekonomik ve siyasal etkileri olmaktadır. Bu etkiler makro düzeyde olabileceği gibi işletmeler düzeyinde de olabilir."

Sayın Doç. Besim Akın, yazısında savunduğu görüşlere canlı örnekler de veriyordu:

"Taban fiyat politikasını yürütmek ve destekleme alımlarında bulunmak üzere görevlendirilen kuruluşların bir kısmı, TMO, Çay Kurumu, Et ve Balık Kurumu, T. Yapağı ve Tiftik A.Ş. gibi K.İ.T., niteliğindeki kuruluşlar, bir kısmı Tekel gibi özel yasa hükümlerine tabi kurumlar, bir kısmı da Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri gibi yarı resmi örgütlerdir."

Dr. Halil Çivi, bu konuda kendisinin ne dediğini merak etti ve kitabının 172. sayfasındaki son paragrafa baktı:

"Taban fiyat politikasını yürütmek ve destekleme alımlarında bulunmak üzere görevlendirilen kuruluşların bir kısmı, TMO, Çay Kurumu, Et ve Balık Kurumu, T. Yapağı ve Tiftik A.Ş. gibi KİT niteliğindeki kuruluşlar, bir kısmı Tekel gibi özel yasa hükümlerine tabi kurumlar, bir kısmı da Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri gibi yarı resmi örgütlerdir."

Doç. Dr. Besim Akın, yazısında "Türkiye'de uygulanan taban fiyat politikasının eleştirisi"ni de yapıyordu:

"Kalkınma plan ve programları dikkate alındığında ülkemizde ikili bir fiyat politikasının varlığı gözlenebilir. Plan ve programlar ayrı politikalar önermekte; uygulama biçimi ise fiyat desteklemesi yönünde olmak üzere farklı yönde gelişmektedir."

Dr. Halil Çivi de kendisinin bu konuda bir görüşü olduğunu hatırladı ve kitabının 164. sayfasını açıp son paragrafı okudu: "Kalkınma plan

ve programları dikkate alındığı takdirde, ülkemizde ikili bir fiyat politikasının varlığı dikkati çeker. Bu konuda plan ve programlar ayrı politikalar önermekte; uygulama biçimi ise fiyat desteklemesi yönünde olmak üzere farklı yönde gelişmektedir."

Dr. Halil Çivi bu konuda, yani taban fiyat politikasının eleştirisi konusunda Doç. Dr. Besim Akın'la farklı düşündüğünü anladı. Çünkü sayın doçent bilimsel yazısında "gözlenebilir" derken, kendisi "dikkati çeker" diyordu.

Az fark değildi bu!

Sayın Doç. Dr. Besim Akın, "Taban fiyat politikasının gerçekçi olması için öneriler" de getiriyordu:

"Gerçekçi bir taban fiyat politikası üreticilere, doğru olarak üretim planlamalarını yapabilmelerine olanak sağlamalıdır. Bunun en etkin koşulu fiyatların ekimden önce üreticilere duyurulmasıdır. Böylece üretici faaliyetinin beklenen getirisiyle, kayıpları arasında akılcı bir hesap yapıp, kararını ondan sonra verecektir. Ayrıca ihraç ürünleri için, üreticilerin dünya konjonktüründen haberdar edilmesi gerekmektedir."

Halil Çivi "Acaba ben bu konuda ne demişim?" diye düşündü ve kitabının 167. sayfasını açıp okudu:

"Bir kere iyi bir taban fiyat politikası üreticilere doğru olarak, üretim planlamalarını yapabilmelerine olanak sağlamalıdır. Bunun da en etkin koşulu fiyatların ekimden önce üreticilere duyurulmasıdır. Böylece üretici, faaliyetinin beklenen getirisiyle, kayıpları arasında iyi bir hesap yapıp kararını ondan sonra verecektir. Ayrıca ihraç ürünleri için, üreticilerin dünya konjonktüründen haberdar edilmesi lazımdır."

Dr. Halil Çivi bu konuda da Sayın Doç. Dr. Besim Akın'la ayrı düşündüğünü anladı!

Çünkü kendisi bu konuda görüşlerini anlatmaya "Bir kere iyi bir taban fiyat politikası..." diye başlamış, oysa Sayın Doçent "Gerçekçi bir taban fiyat politikası" diye lafa girmişti. Üstelik kendisi görüşlerini "haberdar edilmesi lazımdır" diye bitirirken sayın doçent, "haberdar edilmesi gerekmektedir" diye noktalamıştı...

Cümle kuruluşunda ve kelimelerin yerlerinde başka bir değişiklik yoktu ama, diğerlerine göre yine de farklı sayılabilirdi!

Ama neyse ki, Sayın Doç. Dr. Besim Akın'ın yazısının son paragrafıyla onun kitabının 168. sayfasının son paragrafı arasında hiçbir fark yoktu!

İkisi de aynı görüşü aynı kelimelerle savunmuşlardı:

"Ülkemizde nüfusun büyük bir kısmını, ihracatın en önemli kalemlerini ve milli gelirin en büyük dilimini oluşturan tarımsal üretim ve ona bağlı olarak destekleme politikası memleketimizin kalkınmasında oldukça önemli bir konudur."

Şimdi eğer izin verirseniz, şakayı bir kenara koyup, lafı nağmelendirmeden açık ve seçik olarak soralım. Bu ne demektir?

Bu nasıl bir iştir?

Bu nasıl bilimsel görüştür?

Bu nasıl bir bilim adamlığıdır?

1981'de bir dergiye "Bilimsel Görüşler" başlığı altında bilimsel bir yazı yazacaksın, 584 satır olan yazının 394 satırı 1977 yılında yayımlanan bir kitaptaki görüşlerin kelime kelime aynısı benzeri olacak ve de bu yazıya hiçbir kaynak göstermeden anlı şanlı, unvanlı imzanı atacaksın...

Acaba "ayıp" kelimesi, manasıyla, şekliyle her çeşit efradıyla başka nerede ve nasıl kullanılabilir?

Sayın ve çok sayın, değerli ve çok değerli bilim adamları buna bir cevap verir misiniz?

Elbette üniversitelerimiz, "özerk" olmalıdır.

Hiç kimse bundan başka bir şey düşündüğümüzü, amaçladığımızı sanmasın, kuşkulanmasın.

Ama üniversiteler de üniversitenin bilim adamı unvanli mensupları da bu özerkliğe layık olmak zorundadırlar. Hele hele yirmi yaşındaki delikanlıdan, en azından saygı bekleniyorsa..

28 Temmuz 1981

ALMANLAR VE ALMANYA'DAKİLER ÜZERİNE BİR İKİ LAF

Almanya'dan yeni dönen bir dostumuzla konuşuyorduk. Almanya'da kaldığı süre içinde Türklerin durumuyla ilgilen.

miş, Almanların Türklere olan davranışlarını gözlemişti. "İstemiyorlar" diyordu. "Türkleri ülkelerinde istemiyorlar. Türklere kızıyorlar, bizimkilere orada ikinci sınıf insan muamelesi yapıyorlar, hor görüyorlar, aşağılıyorlar. Buna çok üzüldüm. Ama insan duygularından sıyrılıp gerçekçi düşününce, Almanlara da hak vermemek mümkün değil..."

Lafın buraya geleceğini bildiğimiz için ve bu konuya da yabancı olmadığımız için hazırlıklıydık; sorduk:

"Dediklerinize katılmamak mümkün değil de Almanlara niçin hak veriyorsunuz?"

"Bizimkilerle, Almanlar çok ayrı kültürün insanları... Görenek, gelenek, örf, âdet, din, dil, eğitim, öğretim bakımından o kadar farklılar ki birbirlerine uyum sağlamaları mümkün değil... Böylesine ayrı dünyaların insanlarının bir çatı altında yaşamasının güçlüğünü düşünebiliyor musunuz? Üstelik evin çatısı da temeli de toprağı da havası da Alman'ın olunca..."

"Yani bu yüzden, Almanların bizimkilere kızmasını, yabancılar dışarı diye bağırmalarını haksız bulmuyorsunuz..." Dostumuz sorumuzu soruyla karşıladı:

"Siz haksız mı buluyorsunuz?"

Güldük:

"Evet haksız buluyoruz; çünkü merci tecavüzü var. Şikâyet mercii bizim oradaki garipler değil! Onları oraya getiren, hem de kırmızı dipli balmumuyla davetiye çıkarıp getirenlerden şikâyet etsinler. Kendi devletlerinden, kendi hükümetlerinden, kendi sermayelerinden

şikâyetçi olsunlar. Siz 'Büyük Göç'ün başladığı 1960'lı yılları hatırlar mısınız? Eğer izin verirseniz o yıllara ait anılarımızı bir tazeleyelim. Çünkü biz o günleri yaşadik ve unutamıyoruz."

Bir an durduk, düşündük, anılarımızı gün işığına çıkarmaya çalıştık ve anlattık:

1960'lı yıllarda biz Bakırköy'de otururduk. Haftanın iki günü Sirkeci Garından Almanya'ya işçi treni kalkardı. Akşam eve giderken sık sık bu trenle karşılaşırdık. Anadolu'nun adı duyulmamış kasabasından, köyünden gelenler bu trenlere balik istifi doldurulurdu. Ellerinde tahta, iple bağlanmış bavulları, plastik su testileri ve kumanya paketleriyle trene doldurulurdu. Uğurlayıcıların ön sırasında kimler vardı bilir misiniz? Buradaki Alman görevliler... Çünkü o yıllarda Alman hükümetlerinin resmi politikası Türkiye'den mümkün olduğu kadar çok ve ucuz işçi almaktı. İkinci Cihan Savaşından sonra Alman ekonomisinin bu icadı, yeni bir mucizeydi sanki. Ucuz emek satın almak ve ucuz işçi kiralamak... On bininci Türk işçisinin Münih garinda bando mizika ile karşılandığını hiç unutamam. Almanlar bayram ediyorlardı. Kendi vatandaşının çalışmadığı pis ve ağır işlerde dil bilmez yol bilmez Anadolu insanı boynu bükük çalışıyordu. Almanların sevinci bundandı. Üstelik bizimkilere verdikleri ücretin çoğunu, yine o tüketim ekonomisi içinde geri almayı da planlamışlardı. Yani Alman markı dışarı çıkmayacaktı. Alman ekonomisi bir eliyle verdiğini, öbür eliyle geri alacaktı...

Ama evdeki hesap, çarşıya uymadı. Çoğu köylü olan Türk işçisi tarhana çorbasına, bulgur aşına yattı, parasını tüketime dayalı Alman ekonomisine kaptırmadı. Marklarını istifleyip bankaya koydu, vatana havale çıkardı. Yıllar boyu bu hep böyle sürdü. Türk ekonomisinin büyük döviz kaynağını Almanya'daki işçilerin gönderdiği marklar oluşturdu. O yılların Alman gazetelerini açın bakın. Alman işverenleri, Alman toplumu Türk işçilerini öve öve bitirememektedir. Türk işçisinin ne aslanlığı kalmiştir, ne de kaplanlığı...

Türk işçisi çalışkandır, Türk işçisi akıllıdır, Türk işçisi beceriklidir, Türk işçisi uysaldır...

Ama 1970'li yıllardan sonra Alman cephesinden yakınmalar gelmeye başladı. Alman halkı, Türklerle uyuşamıyordu. Sosyal görgü, eğitim, gelenek, görenek farkı Almanları rahatsız etmişti. Haksız değillerdi. Bugün aynı şey bizim başımıza gelse, oturduğumuz apartmana günlük yaşantımızda uyuşmamız mümkün olmayan yabancı bir aile gelip yerleşse, aynı şekilde şikâyetçi olmaz mıyız? Ama kimden şikâyet

ederiz? Üst katımıza gelip yerleşenlerden mi, yoksa onlara kucak açıp, memleketimize çağıran devletten mi, hükümetten mi? Bugün Almanların kızdığı Türklerin çoğu, zorla sınırı geçip Almanya'yı istila etmediler. Almanlar onları, bilerek aldılar. Hem de nasıl bilerek...

Anadolu insanıyla, Alman insanının toplum yaşantısında anlaşmalarının mümkün olmadığını bilebilmek için, sosyolog filan olmaya gerek yoktu.. Ama Almanlar buna hiç önem vermediler... Büyük Göç'ü başlatmadan önce, bu konuda bir araştırma yapsalardı, herhalde bugün bu sonuca varamazlardı. Ama onların o günlerde bunu düşünecek halleri yoktu. Onların düşündükleri sadece ucuz ve sağlıklı işçiydi. Sağlam işçi almak için bizim doktorlara bile güvenmemişlerdi. Kendi doktorları Türkleri, Türkiye'de muayene ediyor ve sağlam olanları Almanya'ya sevkediyorlardı... Velhasıl bu hikâyenin başlangıcı böyledir işte..."

Dostumuz ilgiyle dinledi anlattıklarımızı ve sordu:

"Peki bu işin sonu nereye varacak?"

"Onu bilemem! Ama bildiğim bir şey var, o da hayatta her şeyin bir faturası olduğudur. Alman dostlarımız da 1960'lı yıllara ait faturaları bir gün öderler. Kim bilir belki de ödemeye başladılar."

Dostumuz acı acı güldü: "Bana kalırsa Almanlar belki bir fatura ödüyorlar ama, faturanın ağırını yine bizim oradaki gariplere ödetiyorlar. Her 'Yabancılar dışarı' lafının altında bu ağır faturanın bedeli var galiba..."

"Elbette bu işin faturası karşılıklı ödenecek. Biz de bunun faturasını ödeyeceğiz, saldık çayıra mevla kayıra dediğimiz insanlarımız gün gelip bize bunun faturasını ödetecekler. Kısaca 1960'larda her iki ülkenin yöneticileri bu insanların üzerinde büyük bir oyun oynadılar. Almanlar ucuz emek istiyordu, bizimkiler de döviz istiyordu. Her iki taraf, bu insanları kullandı. Sonunda bu karşılıklı çıkar oyunu, bugüne kadar geldi. Bundan sonra ne olacak? Sosyal olayları, matematiğin iki kere iki dört eder kesinliği içinde kestirip atmak mümkün değil ki! Bekleyeceğiz, göreceğiz."

Dostumuz bu işin sonunun yaklaştığına inananlardandı. Ona göre bizimkileri yakında Almanya'dan çıkarmaya başlayacaklardı.

Biz ise öyle düşünenlerden değildik.

Bir milyon insanı Avrupa'nın göbeğinden sürüp çıkarmak o kadar kolay mıydı?

Bırakın siyasal, sosyal tepkileri, Alman ekonomisinin buna tahammülü var mı idi?

Sorunun ilk çözülecek düğümü buydu....

1 Eylül 1981

SAHNEYE ATILAN DÖRT YÜZ BİNLİĞİN HESABI SORULMALIDIR

Sevim Tuna nam hanende, İzmir'de şarkı söylerken aşka ve dahi galeyana gelen bir hayranı sahneye binlikleri fırlatmaya başlamış...

Bir değil, iki değil, beş değil, on değil, yüz değil, tam dört yüz tane binlik havada kelebek gibi uçuşarak sahneye dolmuş ve şarkıcının ayakları dibine gül yaprağı gibi serilivermiş...

Medar-ı iftiharlarımızdan olan hanendemiz de bu binliklerin üzerinde dolaşarak, icra-i sanat eylemiş... Vay sen misin böyle yapan?..

Devletimiz hanendenin kulağına yapışmış:

"Gel bakalım, buraya! Sen binlikleri çiğneyerek Türk parasına hakaret ettin!.."

Hanendemiz de karakolda kendisini savunmuş:

"Ne bileyim ben, atılan şeylerin para olduğunu, binlik olduğunu.. Bana sahnede her şey atarlar, ben bunların para olduğunu nereden bileyim, görmeden üzerine basmışım. Bu da mi suc?"

Haksız mı kadıncağız?

Bizden yana da sual ederseniz, yerden göğe kadar haklı...

Bizim devletin işleri, hep Bektaşi'nin hikâyesine benzer. Bektaşi, gecenin geç bir vaktinde köye varmış. Bir kapıyı çalacak, Tanrı misafiri olacak. Ama köyün köpekleri, hurra Bektaşi'nin üzerine, salmışlar. Bektaşi köpeklerin ortasında kalivermiş. Eğilmiş yere, bir taş alacak köpeklere atacak, ama taşlar yerden kıpırdamıyor... O yana eğilmiş taşı sökememiş, bu yana eğilmiş taşı sökememiş, arkaya dönmüş, taşlar sapasağlam yerinden oynamıyor...

"Hey Allah'ım diyerek ellerini açmış, "ne biçim, köy bu yahu? Taşları bağlayıp, köpekleri salmışlar." Tesbihte hata, zurnada peşrev olmaz,

bu da ona benziyor.

Şarkıcıyı binlikleri çiğneyerek Türk parasına hakaret etti, diye yakalıyorsun da o binlikleri savuran adamın, "Gel bakalim, buraya sevgili vatandaş," diye yakasına yapışmıyorsun.

"Getir bakalım şu vergi beyannameni, göster bakalım şu vergi levhani! Bakalım devlete kaç lira vergi ödemişsin? Ne iş yapmışsın, kaç lira kazanmışsın, ne gelir göstermişsin ki böyle dört yüz tane binliği gül yaprağı gibi, şarkıcının ayaklarının altina seriyorsun?"

İbret-i âlem için bunu diyebiliyor musunuz, yoksa kem küm edip, susuyor musunuz?

Cevap verin!..

Sevim Tuna binlikleri çiğnediği için, Türk parasına hakaret etmiş... mi? Peki bu binlikleri saçana bir hesap soracak biri çıkmayacak

Türk parasını çiğnemek hakaret de Türk parasını çiğnensin diye atmak hakaret değil mi?

Hem bırakın, hakareti makareti bir yana da, gelin başka şeyleri konuşalım.

Hani geçenlerde bataklıktan, sivrisinekten laf ediyorduk. Bu bataklığı kurutamazsanız, sineklerle mücadelenin bir faydası yoktur, diyorduk.

İşte o bataklıkta üreyen sivrisinek budur!.. Bu bataklık dört yüz bin lirayı ayaklar altına seren bir bataklıktır.

Ey ümmeti Muhammet, ey cemaati müslimin, ey Türkiye Cumhuriyeti'nin aziz ve yüce vatandaşları, bu dört yüz bin lira ne demektir bilir misiniz?

Bu dört yüz bin lira, ayda net 33.333 lira aylık ücret demektir. Ve ey maliyeciler, ayda net 33 bin 333 lira aylığın brütü nedir?

Türkiye'de kaç kişi, kaç memur, kaç işçi, kaç emekli ayda net, 33 bin 333 lira kazanmaktadır?

Binlerce, yüz binlerce, hatta milyonlarca insanın, bir yılda 12 ayda kazanmadığı parayı, bir gecede bir hanendenin ayaklarının altına fırlatıp atan bir kazanç meşru mudur? Kâğıt üzerinde, defter üzerinde,

vergi bordrosunda meşru olsa bile maşeri vicdanda meşru mudur?

Devlet işte asıl bunun hesabını sormalıdır.

Maliye, işte asıl bunun hesabını sormalıdır... Yoksa Sevim Tuna nam hanende, sahneye atılan binlikleri ciğnemiş de Türk parasına hakaret etmiş... Bırakın Allah'ınızı severseniz, böyle ivir zıvır şeyleri... Siz asıl o çiğnenen binliklerin kaynağına inin... Bu para nasıl kazanılmış, rasil elde edilmiş, nasıl vergilendirilmiş, ona bakın... Ya da adamı deli diye, timarhaneye kapatın! Bunun başka çıkar yolu yoktur.

9 Eylül 1981

AVRUPA PARLAMENTOSUNUN KARARINI AÇIKLIYORUZ

Avrupa Parlamentosunun "00" sayılı kararı... Türkiye'nin sahilleri iptal edilmiş, karasuları kaldırılmış ve Türkiye'nin denizle tüm ilişkileri kesilmiştir.

Türkler denizi ancak dürbünle seyredebilecektir. Bu seyir ve temaşa işinde kullanılacak cümle dürbünler, Avrupa Parlamentosuna bağlı ülkelerin fabrikalarında yapılacak ve Türkiye'ye döviz karşılığı satılacaktır.

Türklerin sahillerde, kıyılarda oturup, ayaklarını denize sarkıtmaları yasaklanmış bulunmaktadır.

Denize ayak sarkıtmanın yasaklandığı bu karar elbette denize girip yüzmeyi de yasaklamış bulunmaktadır.

Türkler, ancak denizden çekecekleri suyla dolduracakları havuzlarda yüzebilirler.

Yüzme havuzlarının inşaatı için Avrupa Parlamentosu projeler hazırlayacak, bu proje gereği yapılacak havuzların inşaat bedelini Türkler döviz olarak ödeyeceklerdir.

Her yüzme havuzuna günde kovalarla azami otuz metre küp deniz suyu çekilecektir. Otuz metre küpü aşan her metre küp için yüz dolar alınacaktır.

Türkiye limanları arasında deniz ulaşımı da kaldırılmıştır. Vapurlar, tekneler, takalar, sandallar, kayıklar, mavnalar, botlar, cümle deniz taşıt araçları iptal edilmiştir.

Türkler en kısa zamanda bu tekneleri tekerlekli hale getirip karaya çıkaracaklar ve otomobil, kamyon, otobüs, minibüs, motosiklet, bisiklet gibi kullanacaklardır.

Bu kararın yürürlüğe girmesinden sonra, Türk kaptanları kendilerine başka iş arayacaklardır. İşsiz kalan kaptanların karaya çıkarılan ve tekerlekli taşıt aracı haline getirilen tekneleri kullanmaları şayan-ı

tercihtir.

Türklerin denizlerde balık tutmaları da yasaklanmıştır.

Sahilleri kapatılan ve denizleri iptal edilen Türkler, ancak kiralık balıkçıların tuttukları balıkları satın alabileceklerdir. Balıkçı kiralamada öncelik, Yunanlılara verilmiştir.

Balıkçı kiralamada uygulanacak yöntem şöyledir: Türklerin canı balık yemek istediği zaman, Yunanistan Balıkçılık Bakanlığına başvuracaklardır. Yunanistan Balıkçılık Bakanlığının göndereceği balıkçılar, Türk sahillerinde balık tutacaklar ve tuttukları balıkları, Türklere, dolar karşılığı satacaklardır. Ayrıca tutulan her balık için yirmi drahmi ücret alacaklardır.

Deniz kıyısındaki bütün otel, motel, kamp, plaj gibi yerler Türklere kapatılmıştır. Türkler sadece buralardan değil, kayalıklardan da denize giremezler.

Küçük Türk çocuklarının denize taş atmaları da yasaktır. Denize taş atarak kaydırak yapmak isteyen çocuklar ya Yunan çocuklarından izin alacaklar, ya da onların marifetlerini seyrederek avunacaklardır.

Bu karar yürürlüğe girdiği tarihten itibaren İstanbul limaninda vapur, motor, dolmuş motor, yelkenli, trafiği durdurulmuştur.

Adalarda oturan halk, olduğu yerde kalacaktır. Adalara uçakla, helikopterle gidiş geliş şimdilik serbest bırakılmıştır.

Türkler denizle ilgili bütün ihtiyaçlarını, göllerden karşılayacaklardır. Van Gölü, Tuz Gölü, Eğridir Gölü, Manyas Gölü, Büyükçekmece Gölü gibi göllerde, her çeşit deniz ulaşımı serbest olduğu gibi, Keban Barajında da vapur seferleri düzenlenebilir.

Boğaz köprüsünden geçiş şimdilik serbesttir. Ancak köprüden geçenler aşağıya baktıkiarı zaman Yunanistan'a "bakış ücreti" ödeyeceklerdir. Bu ücret Avrupa Parlamentosunun ilgili memurları tarafından dikkatle ve şiddetle izlenecektir. Denize bakış ücreti ödemeyenler, ya da kaçamak bir bakışla denizi seyredenler şiddetle cezalandırılacaktır.

Türkiye'de ikamet eden martıların da Türk denizlerinden balık avlamaları da yasaktır. Türk kıyılarından havalanan martilar asla ve kat'a burunlarının dibindeki denize dalıp gagalarıyla balık yakalayamayacaklardır. Yakalanan martılar, Avrupa Parlamentosu

Komisyonunda yargılanacak ve Ortak Pazar cezaevine konulacaktır.

Yeşilırmak, Kızılırmak, Sakarya, Menderes gibi Türk nehir ve ırmaklarının denize akıtılması yasaklanmıştır.

Türkler en kısa zamanda bu ırmak ve nehirlerin akış yönlerini değiştirecek ve denize dökülmelerini önleyeceklerdir. Böylece Türkiye'nin denizle olan bütün ilgisi kesilmiş olacaktır.

Türklerin denize karşı oturup rakı içmeleri de yasaktır. Bütün sahil meyhaneleri ile gazinolarının önüne birer tahta perde çekilecektir. Tahta perdelerin budak deliklerinden ya da aralıklarından deniz seyredilmesi de yasaktır. Tahta perde çekilmeyen yerlerde oturanlar mutlaka ve kesinlikle sırtlarını denize dönüp öyle oturacaklardır.

Deniz gören evlerin, ya da lebiderya yalıların pencereleri siyaha boyanacak veya siyah kâğıtla kaplanacaktır.

Türkiye'de "deniz" kelimesi ile başlayan her şey iptal edilmiştir. Denizcilik Bankası kapatılmış, Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarının diplomaları iptal edilmiş ve adı "Deniz" olan bütün çocukların adı "kara"ya çevrilmiştir.

Bütün balıkçılar oltalarını, çaparilerini, ağlarını, zıpkınlarını en kısa zamanda Avrupa Parlamentosuna teslim edeceklerdir. Tatlı su balıkçıları bu kararın dışındadır. Onlar göllerde, nehirlerde balık tutmakta serbesttirler.

Avrupa Parlamentosu Türk meyhanelerinde sık sık balık kontrolu yapacak ve pişirilen balıkların menşeini cinsini ve izin belgelerini kontrol edecektir. Kiralık balıkçılar tarafından tutulmayan hiçbir balık, meyhanelerde tava veya izgara yapılmayacaktır.

Bu kararın yürürlüğe girmesiyle birlikte balıkhaneler kapanacaktır. Balık tutulmasının yasak olduğu bir ülkede balıkhanelerin ne kadar lüzumsuz birer kuruluş olduğunu açıklamaya gerek yoktur.

Et ve Balık Kurumunun adı bundan böyle "balık" kelimesi atılarak "Et Kurumu"na çevrilmiştir.

Balık oltası, iğnesi, kurşunu, misinası satan bütün dükkân ve seyyar satıcılar kapatılmıştır.

Türk musikisinde yer alan denizle ilgili bütün şarkıların okunması

yasaktır. Bu şarkılardan denizi hatırlatacak her çeşit kelime çıkartılacak ve yanlış anlamalara sebebiyet verilmemesi için değiştirilecektir. Mesela, "Ada sahillerinde bekliyorum" şarkısı, "Konya sahillerinde bekliyorum" şeklinde söylenecektir.

Avrupa Parlamentosu bu kararı almakla dünya barışına ve Avrupa'nın bütünlüğüne ne kadar büyük bir hizmet ettiğinin inancı içindedir. Özellikle Türk-Yunan dostluğuna büyük katkısı olacağı aşikar olan bu kararı Türklerin anlayışla karşılayacaklarını ümit eder.

Fakat, Avrupa Parlamentosu, bu kararını ve doğuracağı olumlu sonuçları açıklarken, bir endişesini de belirtmekten geri kalamaz. O da Türkiye'nin bu karara gösterdiği ilgisizlik, hatta tepkisizliktir. Özellikle bu kararı öğrenen Türklerin, "Hadi canım sende!" demeleri ve daha da ileri giderek, "Verin o kararı da şeyimi sileyim" demeleri, Yunanistan ağırlıklı Avrupa Parlamentosunda telafisi güç bir üzüntü yaratmıştır.

22 Eylül 1981

DÜKKANLARIN TABELASINDAN NASİPLENENLER

Bilin ki hiçbir laf boşu boşuna söylenmemiştir.

Her lafın bir manası ve de bir hikmeti vardır. Mesela, "İstanbul'un taşı toprağı altın" demişler, ya da "Dünya kırk kulplu bir kazan, bir kulpunu da sen tut kazan" demişler...

Bu lafların hepsinin bir manayı derunu vardır; yani derin anlamı...

İstanbul'da para kazanmak işten değildir, yeter ki insan biraz uyanık olsun.

Hele de biraz fazla uyanık oldun mu, köşeyi döndün gitti... Hem de öyle bir, iki, üç, beş değil, fırıl fırıl döndün gitti... Ama diyeceksiniz ki, bu kadar fırıl fırıl dönenin başı dönmez mi?

Eeee o da insanın başına bağlı, kiminin döner, kiminin de demir atmış tekne gibi durur.

Neyse diyeceğimiz bu değil!

Biz nasıl olsa köşeyi dönemediğimiz ve dahi dönmemizin mümkünatı olmadığına göre, bunu bir kenara koyalım da, İstanbul'un taşının toprağının nasıl altın olduğunu, kırk kulptan birini tutanın nasıl kazandığını anlatmaya çalışalım.

Bir süre önce İstanbul'daki işyerlerine belediye tebligat yaptı.

"Belediye gelirleri yasası yürürlüğe girdi: İşyerinin kapısında, penceresinde, duvarında asılı duran levhalardan vergi alacağız. Duvara, kapıya yapışık levhaların ücreti şu kadar, çıkmalı olan, yani sokağa doğru uzanmış, iki yüzlü levhaların vergisi de şu kadar..."

Belediyenin bu tebligatını alan terzi Kemal Toprak, vergisini ödemeye gitti...

"Sizin levha çift taraflı," dediler, "İsterseniz duvara yapıştırın tek yüzlü olsun 2500 lira ödeyin; eğer böyle kalacaksa 4500 lira ödeyeceksiniz."

Düşündü, taşındı, "Şimdi o levhayı oradan çıkaracak, duvara çaktıracak, üstelik her iki taraftan görülüyor, iki bin lira için değer mi?" dedi ve 4500 lirayı ödemeyi kabul etti.

Parayı verdi, makbuzu aldı, cebine koydu, levha da yerinde aynı şekilde kaldı.

Birkaç gün önce belediye memurları geldi:

"Siz bu levhayı sökeceksiniz..."

"Niçin, vergisini verdim, çıkmalı olduğu için, iki taraflı olduğu için 4500 lira ödedim, neden sökeyim?"

"Öyle, emir var!"

"Ne olacak şimdi?"

Ne olacağını anlattılar:

"Sizin levha demir çubukla sokağa dikine asılı duruyor ya!"

"Evet öyle duruyor..."

"Bundan sonra yasak, demir çubuğu keseceksiniz, levhanin bir tarafı duvara yapışacak, bir tarafı görülecek."

"Peki bunu niçin daha önce söylemediniz? Ben o zaman tek taraflı vergi verirdim."

"Biz onu bilmeyiz, şimdi böyle!"

Ve çıkıp gittiler...

Belediyeciler gitti, hemen arkalarından iki adam girdi. Birinin elinde upuzun bir urgan, birinin elinde demir testere...

"Abi, tabelayı keselim mi?"

Kemal toprak şaşırdı:

"Yahu siz kimsiniz?"

"Biz bu işi yapıyoruz abi, tabelaları kesiyoruz!"

"Nereden duydunuz?"

"Belediyecileri takip ediyoruz, onlar çıktı mı, biz hemen içeri dalıyoruz!"

Kemal Toprak, başladı gülmeye:

"Desenize belediyeci izi sürüyorsunuz?"

"Ne yapalım abi, ekmek parası, bizim işimiz de bugünlerde bu!"

Sonra pazarlık başladı, al takke, ver külah, üç aşağı beş yukarı anlaştılar...

Biri urganı attı, balkona bağladı, öbürü demir testereyi verdi, levhanın asılı durduğu demir çubuğu kökünden kestiler ve levhayı oradan indirip duvara çaktılar.

On dakika içinde 1500 lirayı alıp, "Allah bereket versin," diyerek çekip gittiler. Merdivenlerden inerken biri, öndekine bağırıyordu: "Koş, durma belediyecileri kaçırmayalım!" Kemal Toprak arkalarından bakakaldı. Bu nasıl işti? Hem ondan çift taraflı levha vergisi alıyorlar, sonra indirip 1500 lira cereme çektiriyorlard.

Kemal Toprak hâlâ düşüne dursundu; işte bunun için istanbul'un taşı toprağı altın, demişlerdi... İşte bunun için, "Dünya kırk kulplu bir kazan, bir kulpundan da sen tut kazan," demişlerdi. Allah herkesin nasibini oimayacak yerden veriyordu. Yüce Allah kulunun nasibi için, bir sebep halkediyordu. Onların nasibine de belediye düşmüştü. Allah bin bereket versindi. Kisa günün kârı, kim bilir kaç 1500 liraydı...

11 Mart 1982

İNGİLTERE, ARJANTİN VE SÖMÜRGECİLİK

Dert küpü dünyanın başına, her gün bir dert çıkıyor... Bir dert bitmeden, bir başkası başlıyor. Şimdi de Falkland Adaları... Arjantin, burnunun dibinde duran bu adaları birdenbire işgal ediverdi.

Oysa Falkland Adaları, İngiliz sömürgesiydi.

Şimdi herkes, şiddete başvuran Arjantin'i kınıyor.

Elbette, şiddet, hiçbir zaman onaylanmaz, şiddete alkış tutulmaz.

Uluslararası anlaşmalan hiçe sayarak, zor kullanarak, adalara çıkmak, İngilizleri kulaklarından tutup, dışarı atmak iyi şeyler değil!..

Değil ama, insanın aklına bir başka soru gelmiyor mu? İngiltere orada ne arıyor?.. Falkland Adaları İngiltere'ye nereden, kimden miras kalmış?..

Majestelerinin, büyük pederinden mi?..

Yirminci yüzyıl biterken hâlâ, "Orası benim sömürgemdir," demek ayıp değil mi?.. Arjantin neresi, İngiltere neresi? Falkland Adaları neresi?.. Şimdi, şu hale bakın....

Üzerinde bir zaman güneş batmayan koskoca imparatorluk, ne edeceğini, nasıl edeceğini, minicik adaları Arjantin'in elinden nasıl kurtaracağını bilemiyor.

Parlamento olağanüstü toplanıyor, savaş gemileri yola çıkarılıyor, kuru sıkı nutuklar atılıyor, başbakan tozu dumana katiyor, ama henüz ortada bir şey yok!.. Allah büyük!..

O İngiltere ki, o büyük Britanya İmparatorluğu ki, zavallı Çin halkını afyona alıştırabilmek ve afyon satabilmek için savaş gemilerinin toplarını mazlum Çin milletinin burnuna dayamış ve afyon satışını sağlamıştır.

O koskoca imparatorluk ki, yakın tarihimizde bizi parçalamak için Yunanlının sırtını sıvazlayarak, destekleyerek Anadolu'ya çıkarmıştır.

O koskoca imparatorluk ki, milyonlarca insanı kolenal şapkalarının altında, elinde kamçıyla dolaşan sömürgeci süngüsüyle inim inim inletmiştir. Evet, bütün bunları İngiltere yapmıştır. Ve, bugün minicik bir iki adaya sahip olamamaktadır. Olamayacaktır da!.. Çünkü dünya değişmektedir. Arjantin uluslararası hukuk kuralları içinde ne kadar haksız olursa olsun, İngiltere için de durum budur. Evet, dünya değişmektedir. Ama, hâlâ değişmeyen bir şey vardır.

O da sömürgecinin kafası... Cumartesi gecesi televizyonda Falkland Adalarıyla ilgili haberler, tepkiler verilirken, bir iki cümlelik küçük bir habere dikkat ettiniz mi?

Fransız Dışişleri Bakanı, telefonla İngiliz Dışişleri Bakanı'nı aramış ve İngiliz dostuna yardıma hazır olduğunu, aynı görüşlerini paylaştıklarını söylemiş...

Hangi Fransa'nın, hangi Dışişleri Bakanı bu?.. Sosyalist Mitterand'ın Sosyalist Fransa'nın Sosyalist Dışişleri Bakanı!..

Ekselanslarına sormak istemez misiniz?..

Sosyalizmin kavramında sömürgeciliği savunmak var mı? Boşuna sormayın!..

Emperyalizm, sömürgecilik hangi etiket altında, hangi marka altında, hangi şapka altında olursa olsun, hiç değişmez. Bir bakarsınız sosyalist olur, bir bakarsınız kapitalist olur, bir bakarsınız faşist!.

Bütün bu markalar, bütün bu modeller, sömürgecinin emperyalistin niteliğini değiştirmez.

Yirminci yüzyılın sonunda hâlâ "paralı asker" lejyoner besleyen Fransız Devleti elbette "Bugün onaysa, yarın bana!" diyerek sömürgecinin yanında yer alacaktır.

Çünkü hâlâ, Fransız bayrağı altında sömürülen insanlar bu dünyada yaşamaktadır.

Tekrar edelim, biz şiddetten yana değil, barıştan yanayız... Ama 1980'li yıllarda da sürüp giden sömürgeciliği görmemezlikten gelemeyiz.

6 Nisan 1982

ROMANYA'DA ÇAVUŞESKU VAR VE YİNE ÇAVUŞESKU VAR....

Evliya Çelebi ünlü "Seyahatnamesi"nde anlatırmış.... Bir gece rüyasında Peygamberi görmüş: "Şefaat ya Resulullah," diyeceğine, şaşırmış, "Seyahat ya Resulullah," demiş. Böyle deyince de seyahata çıkmış, dünyayı dolaşmış. Biz de öyle olduk.

Önce Almanya'ya gittik, döndük, daha ayağımızın tozunu silemeden Sayın Başkanımız Evren'in resmi heyetine dahil olup, Romanya'ya uçtuk.

Tabii ayağımızın tozu, lafın gelişi...

Yoksa ne Almanya'da toz var, ne de Romanya'da...

Avrupa ülkelerinin ortak özelliği her ikisinde de aynı: Temizlik!

Bir başka temiz o memleketlerin sokakları...

Rejimler ne kadar farklı olursa olsun, temizlik değişmiyor. Diyeceksiniz ki, Romanya'da başka bir şey görmedin mi ki, lafa temizlikle başladın!

Görmez olur muyuz?

Rüyamızda bile Çavuşesku'yu gördük.

Her yerde Çavuşesku!

Romanya'nın on yedi yıllık tek adamı her yere damgasını vurmuş...

Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Tarih Müzesi bile baştan aşağı Çavuşesku'yla dolu.

Çavuşesku nereye gitmişse, kimler Romanya'ya gelmişse, hepsinin verdiği armağanlar, ülkelere göre sergileniyor. Bizim cumhurbaşkanlarının, başbakanların hediyeleri de siralanmış...

Velhasıl Çavuşesku her yerde hazır ve nazır... Sokakta Çavuşesku'nun

fotoğrafları, fabrikalarda Çavuşesku'nun vecizeleri, kitapçı vitrinlerinde Çavuşesku'nun kitapları, gazete, radyo, televizyonu anlatmaya gerek var mı?

On yedi yıl bir ülkenin başında böylesine olacaksın ve işler de yavaş yavaş ters gitmeye başlayacak, fısıltı gazetesinin yayınını önlemeye imkân var mı?

Bugünlerde Bükreş'te kulaktan kulağa yayılan en yaygın hikâye şu...

Çavuşesku bu fısıltı gazetesini, bu dedikoduları kimin çıkardığını merak etmiş, gizli polis şefini çağırıp emretmiş: "Bu lafları kim çıkarıyorsa, gidin onu bana bulup getirin!" Gizli polis, Bükreş'in altını üstüne getirmiş ve münafığın başını bulmuş...

Hani bizde de vardır, mahallenin delisi derler ya, lafını esirgemeyen, delibozuk, onlardan biriymiş... Çavuşesku adamı yanına çağırmış: "Bana bak, bu lafları sen mi çıkarıyorsun?"

"Evet ben çıkarıyorum!"

"Niçin böyle yapıyorsun?"

"Memleketi iyi idare etmiyorsun da ondan!"

"Sen daha mı iyi idare edersin!"

"Elbette!" Çavuşesku düşünmüş:

"Peki, o halde ben üç ay tatile çıkayım, sen gel benim yerime otur!"

"Tamam, oldu!"

Çavuşesku elini masaya vurmuş:

"Ama üç şartım var. Birincisi şu ev işini, konut işini halledeceksin... İkincisi bakkalın, manavin, kasabın önündeki kuyrukları kaldıracaksın, üçüncüsü din! Kilisenin papazlarının hakkından geleceksin. Ben bu işleri halledemedim gitti..."

"Peki," demiş adam.

Çavuşesku almış başını gitmiş, üç ay sonra Bükreş'e dönmüş... Aaaaaa, o ne?

Daha şehire girer girmez, evlerin pencerelerinde "kiralık ev" levhalarını görmüş...

Biraz ilerlemiş, dükkânlar tika basa etle, yağla, sütle, peynirle, sebzeyle, meyveyle dolu...

Çavuşesku şaşırmış!

Bir de kiliselerin kapısında kilit görmesin mi?

Kiliseler de kapanmış? Allah Allah bu da neyin nesi? Kiliseye girip çıkan yok! Çağırmış adamı yanına: "Yahu sen ne yaptın? Bu işleri nasıl becerdin!" Adam yaptıklarını mühimsememiş: "Her isteyene pasaport verdim, çıkıp gittiler, evler boşaldı!"

"Peki, dükkânlardaki o bolluk?" "Bütün fabrikaları kapadım, herkesi tarlaya, bahçeye yolladim, zaten pasaport alıp gidenler yüzünden nüfus düştü, şimdi her şey bol!"

Çavuşesku hayret içinde sormuş:

"Peki kiliselere ne oldu?"

"En kolay o oldu! Kiliselerden İsa ile Meryem'in resimlerini indirdim, yerine seninle karının resimlerini astım, gören içeri girmiyor!"

Tabii, bu ve benzeri hikâyeler, böyle rejimlerin gereği uydurma hikâyeler...

Ama gerçek olan bir şey var, Romanya ve Romen halkı bugün bir sıkıntı içinde...

Hem de kime göre bilir misiniz?

Bulgaristan'a göre...

Bulgaristan'da yıllık kişi başına milli gelir dört bin dolarken Romanya'da iki bin dolara düşmüş...

Romanya sanayileşeyim derken tarımı ihmal etmiş, denge tarım aleyhine bozulunca işler ters gitmiş...

Bir de üstüne üstlük, petrol kuyuları da artık eskisi gibi petrol

vermemeye başlayınca işler iyice karışmış...

10 Nisan 1982

BU DÜNYADAN TURAN HOCA DA GELİP GEÇTİ...

İnsanın yapmaya elinin varmadığı işler, ya da insanın yazmaya elinin varmadığı yazılar vardır ki! İşte bu yazı da onlardan biridir. Turan Güneş'in ardından yazı yazmak... Turan Hoca ve ölüm.... Yanyana koymak veya üst üste çakıştırmak, öylesine güç oldu.

Turan Hocayla ilk tanışmamız 1950'li yılların sonlarına doğru "İspat hakkı" ile DP'den kopanlardandı. Basına ispat hakkı tanınmasını isteyenlerdendi. Rahmetli Menderes'in "İspat hakkı mı, İsmail Hakkı mı" diye alaya aldığı bir avuç DP milletvekili arasında Turan Hoca da vardı. Hürriyet Partisini kurmuşlardı. Partiden kopuşları büyük gürültüyle olduğu için, bu gürültünün yankısı, sahne-i siyasette sürüp gidiyordu.

O günlerde biz de "Vatan"da çalışıyorduk.

Ahmet Emin Yalman'ın, Menderes'le yine arasını bozduğu günlerdi. Zaten rahmetlinin Menderes'le bozuştuğunun, ya da düzeldiğinin çetelesini, bizim gibi muhabir takımı tutamaz olmuştu.

Ama o günlerde, Ahmet Emin'in Menderes'le arasının bozuk olduğunu çok iyi biliyorduk.

Ahmet Emin, yeni doğan Hürriyet Partisine "Akıncı ruhlu akıncılar" diye bakıyordu.

Bir gün önceden istihbarat defterine iş yazılmıştı: "Yarın sabah saat 8'de Köprü'den kalkan vapurla Yalova'ya gideceksiniz. Hürriyet Partisinin büyük mitingi var. Vapurda Turan Güneş ve arkadaşları olacak..."

Evet, vapurda Turan Güneş ve arkadaşları vardı, üstelik İsmail Dümbüllü de vardı. Tabii, Dümbüllü'nün Hürriyet Partisiyle filan bir ilgisi yoktu ama, Yalova seyahatimiz, Karagöz'ün Yalova seferi gibi şenlikli oldu.

Turan Hocayı, işte ilk defa, bu vapurda tanıdık...

Hürriyet Partisi'ne çok güveniyordu.

Hele hele biraz sonra yapılacak olan Yalova mitinginden çok ümitliydi.

Yalova'da müthiş bir kalabalığın kendilerini beklediğini sanıyordu.

Uzaktan Yalova iskelesi göründü, vapur yanaştı, gerçekten iskele ana baba günüydü; Turan Hoca bayağı keyiflenmişti. Vapur yanaşırken vapurdaki "Hürriyet Partili" heyet, iskeledekilere el salladı, kalabalıktan da el sallayanlar oldu, herkes kendisine çeki düzen verdi, birisi, en geç biz çıkalım dedi, öyle yapıldı, vapurdan en son çıkanlar bizdik...

İskeleye çıkar çıkmaz Turan Hoca bir sağa baktı, bir sola baktı, sonra bir iskele babasının üzerine oturup kasıklarını tuta tuta, gülmeye başladı.

Nasıl gülmesindi!

İskeledeki o kalabalık vardı ya, hepsi bizim çıktığımız vapura koşuyordu!

Meğer "Hürriyet Partili" sandığımız kalabalık, vapur yolcusuydu, Adalara ve İstanbul'a gidiyorlardı, yer kapmak için birbirlerini ite kaka vapura koşuyorlardı.

İşte Turan Hocayla böyle tanıştık, otuz yıla yaklaşan dostluğumuz onun deyimiyle hep böyle, "Matrak" olaylarla dolu geçti.

Turan Hoca tanındığının aksine "ciddi" bir politikacıydı. Zaman zaman onun ney çalmasına, göbek atmasına, ciddi sanılan her sorunu, hafife almasına kızanlar, onu asla tanımayanlardı.

Turan Hoca, kravat takmakla, kasılmakla, iri iri lafları birbiri ardına sıralamakla ciddi bir politikacı olunacağına inanmazdı.

Böylelerini diline dolar, "Zımbacılar, bombacılar" diye alay ederdi.

Yazı masasında da rakı sofrasında da sohbetine doyum olmazdı. Bu yazıyı yazarken önümüzde, meyhanede birlikte çektirdiğimiz birkaç fotoğraf var. Altında da Nabi'den kendi el yazısıyla şu beyit: "Bağ-ı dehrin hem hazanın, hem baharın görmüşüz Biz neşâtın da gâmın da

rüzgârın görmüşüz. 3 Şubat 1978"

Bu fotoğrafın bir de hikâyesi var.

Birkaç gün sonra Deniz Baykal'la karşılaşmıştık.

"Yahu ne yaptınız?" dedi. "Ne yapmışız?"

"Meyhanede Turan Hocayla birlikte beş yüz lirayla sigara yakmışsınız, bizim Antalyalılar görmüş, çok ayıpladılar." Başladık gülmeye...

Bir firma reklam olsun diye, sözde beş yüzlükler bastırmış ve dağıtmıştı, biz de bunlardan birkaç tane bulmuş, bir tanesiyle de Turan Hocanın sigarasını yakmıştık.

Bir fotoğraf daha ve yine altında Turan Hocanın el yazısıyla bir dörtlük:

"Sâki ya! Mey sun ki, birgün lalezar elden gider İrüşür fasl-ı hazan, bağ-ı bahar elden gider Olma mağrur dilber a! Hüsn-ü cemale kıl vefa Baki kalmaz kimseye, nakş-ı nigar elden gider"

Turan Hocanın bir özelliği de kendi kendine hikâye icat edip anlatmasıydı...

"Azizim bir gece uyandım. Biri beni çağırıyor, açtım pencereyi:

Turaaaaan, Turaaaan!

Hemen tanıdım, İsmet Paşanın sesi; şaşırdım, Paşa vefat edeli yıl olmuş:

Buyrun Paşam!

Paşadan cevap geldi:

Oldu mu Turan, beğendin mi Turan?"

Biz bu hikâyeyi yazdık, iki gün sonra Turan Hoca ali al, moru mor geldi:

"Bu yazılır mı bu, ortalığı karıştırdın!"

Son günlerde yine İsmet Paşa dilinden düşmüyordu... "Hocam nasılsın,

ne yapıyorsun?" diyenlere, gözlüklerinin altından fırıl fırıl dönen gözleriyle bakıyor, "Günah çıkarıyorum" diyordu.

"Beni affetmesi için İsmet Paşaya yalvarıyorum!" Nur içinde yatsın!

Kaç kul vardır ki, "Bu dünyadan bir Turan Hoca da gelip geçti" dedirtecek...

14 Nisan 1982

ERMENİ SORUNU NEDİR, NE DEĞİLDİR? (1)

Devekuşu politikası, işe yarayan bir politika değildir. Belki bir olayı, başını kuma sokup, bir süre görmemek mümkündür.

Ama sonuna kadar, bir olayı görmemek mümkün değildir; yararı yoktur, zararı da çoktur.

Artık, "Ermeni sorununu" da ciddi olarak görmenin, bakmanın zamanı gelmiştir.

Türkiye dışındaki Ermeniler, sürekli saldırırken, masum insanları öldürürken, bizim susup oturmamızın veya her cinayetten sonra, "resmi ve kalıplaşmış beyanatlarla" işi geçiştirmemizin hiçbir anlamı yoktur.

Önce şunu iyice vurgulamanın ve altını çizerek yazmanın yararlı olduğuna inanıyoruz.

Tarihte bir Ermeni sorunu olmuştur.

Bunu görmemezlikten gelemeyiz.

Bize düşen, bunun niçin olduğunu, nasıl olduğunu dost, düşman herkese en dürüst ve en akılcı şekilde açıklamaktır.

Ve yine altını çizerek söylememiz gerekir ki, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan hiçbir Ermeni, bugünkü insanlık dışı cinayetlerden sorumlu tutulamaz."

Bu satırların yazarının Ermeni arkadaşları vardır, dostları vardır, hatta bir çatıyı birlikte paylaştığı komşuları vardır. Onlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdırlar; hepimiz, asıllarımız ne olursa olsun, devletin güvencesi altındayız.

Dün günlerden "24 Nisan"dı...

İşte dışardaki katil çetelerinin, her yıl "katliam, soykırım, yıldönümü" diye ilan ettikleri gün, bugündür. Ne olmuştur 24 Nisan 1915'te...

Şimdi ona bakalım...

Osmanlı İmparatorluğunu parçalamak isteyen emperyalist devletler, imparatorluğun "tebayı sadika"sı diye tanımlanan Ermenileri isyana, ülkede karışıklık çıkarmaya, "bağımsızlık" vaad ederek zorlamışlardır.

Osmanlı Devletinin 1 Kasım 1914'te Almanlarla birlikte savaşa girmesi, bunlar için büyük fırsat olmuştur. Ermeni komitelerinin yıllardan beri bekledikleri budur. Ayaklanmayı başlatmanin, hedefe yaklaşmanın en uygun zamanı Osmanlıların savaşa girdikleri zamandır.

Osmanlı hükümeti, Ermeni komitelerinin bu niyetlerini bildiği için, savaş öncesinde Erzurum'da Taşnak komitesi yöneticileriyle bir toplantı yapmıştır. Taşnaklar bu toplantıda "Sadik birer Osmanlı vatandaşı olarak, savaşta Osmanlı ordusunda görevlerini yapacaklarını söylemişlerdir. Ama Taşnak yöneticileri daha önce haziran ayında, yine Erzurum'da, şimdi verdikleri sözün tam tersi bir karar almışlardır. Savaş başlar başlamaz isyan edecekler ve Rusların yardımına koşacaklardir.

Taşnak ve Hınçak Ermeni komitelerinin yayımladıkları gizli bildiriler, bunun inkâr edilmez birer delili olarak ortadadır. Savaş başlar başlamaz, Ermeni komitelerinin bu emirleri hemen yerine getirilmiştir.

Rus kuvvetlerinin Osmanlı ve Rus Ermenilerinden kurulmuş gönüllü alayları öncülüğünde doğudan Osmanlı topraklarına girmesiyle birlikte Osmanlı ordularındaki Ermeniler, silahlarıyla firar ederek Rus kuvvetlerine katılmışlar, ya da çeteler kurmuşlar; yıllardır Ermeni okul ve kiliselerinde saklanan silahlar ortaya çıkartılmış; askerlik şubeleri basılarak yeni silahlar sağlanmıştır. Bu çeteler, erkekler cephelerde olduğu için savunmasız kalan Türk şehir, kasaba ve köylerine saldırarak katliama girişmişler, Osmanlı kuvvetlerini arkadan vurmuşlar, Osmanlı birliklerinin harekâtını engellemişler, ikmal yollarını kesmişler, yaralı konvoylarını pusuya düşürmüşler, köprü ve yolları imha etmişler, şehirlerde ayaklanarak Rus işgalini kolaylaştırmışlardır.

Rus kuvvetleriyle birlikte sınırı ilk geçen Ermeni birliklerinin başında Armen Garo lakabıyla tanınan eski Osmanlı mebusu Karekin Pastırmacıyan bulunmaktadır. Yine eski mebuslardan Murad lakabıyla bilinen Hamparsum Boyacıyan, Ermeni çetelerinin başında cephe

gerisinde Türk kasaba ve köylerine saldırmakta ve "Ermeni milleti için tehlike teşkil ettiklerinden Türk çocuklarının dahi öldürülmesini" emretmektedir. Bir diğer eski mebus Papazyan, çeteleriyle Van, Bitlis ve Muş dolaylarını kasıp kavurmaktadır.

Rus kuvvetlerinin 1915 Mart ayında bu kez Van yönünde harekete geçmeleri üzerine 11 Nisan'da Van'da geniş capta bir Ermeni isyanı başlamış, bu isyan sonucu Van, Rusların eline. düşmüştür. Rus Çarı II. Nikola Van'daki Ermeni komitesine 21 Nisan 1915'te bir telgraf göndererek, "Rusya'ya yaptığı hizmetler nedeniyle teşekkür etmiştir." Amerika'da yayımlanan Ermeni gazetesi Goçnak 24 Mayıs 1915 tarihli sayısında, "Van'da yalnızca 1.500 Türk'ün kaldığını" iftiharla bildirmiştir.

Doğu Anadolu'da bütün bunlar olup biterken, Türk askeri nasıl bir savaşın içindedir bilir misiniz?..

İngiliz ve Fransız donanmaları Çanakkale Boğazına dayanmiştir. Batida Galiçya cephesinde savaş sürmektedir. Güneyde, Irak'ta İngilizler taarruza geçmiştir.

İki ateş arasında kalmışızdır...

Osmanlı hükümeti, savaş halinde olmasına rağmen, İstanbul'da Ermeni patriğini ve cemaat ileri gelenlerini, hatta Ermeni milletvekillerini çağırarak, oniari son defa uyarır:

"Ya bunlardan vazgeçin, Müslüman katliamını durdurun, yoksa gerekli tedbiri alacağız!.."

Bu uyarı da fayda etmeyince, Osmanlı hükümeti 24 Nisan 1915'te bütün Ermeni komitelerini kapatır ve yöneticilerinden 235 kişiyi devlet aleyhinde faaliyette bulundukları için tutuklar.

İşte yurt dışındaki Ermenilerin her yıl, "katliamın başlangici, soykırım başlangıcı" diye andıkları, "24 Nisan" budur. Bunun arkasından da "Tehcir Kanunu" gelmiştir. Ermeniler, Ruslarla savaşılan Doğu Anadolu'dan çıkarılarak, güneye, Suriye'ye göç ettirilmişlerdir. Bu nasıl olmuştur ve bu bir "soykırım" mıdır?

Bunu da yarın anlatmaya çalışacağız...

25 Nisan 1982

ERMENİ SORUNU NEDİR, NE DEĞİLDİR? (2)

Dünkü yazımızda, Ermeni sorununun "tehcir"e kadar olan bölümünü anlatmaya çalışmıştık... Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşına girmiş, doğudan Ruslar saldırıya geçmiş, Rus ordusunda bulunan Ermenilerle, Osmanlı ordusundaki Ermeniler, silahlarını bırakarak Rus ordusuna kaçmışlar, Osmanlı ordusunun gerisinde bulunan Ermeni komitecileri ayaklanmış, iki ateş arasında kalan Osmanlı hükümeti de, sonunda 27 Mayıs 1915 tarihinde "Tehcir kanunu" çıkarmıştır.

"Tehcir"in sözlük anlamı göç ettirmektir....

Yani insanları, bir yerden bir yere göndertmektir!.. Bir devlet düşünün ki, dört cephede savaş halindedir. Yıllardan beri "tebayı sadıka" diye bildiği bir azınlık, ona isyan etmiş, düşmanla birlik olmuştur. Bu devlet, ne yapacaktır?..

Kendisini korumak için bir tedbir alacaktır.

Osmanlının yaptığı da budur!..

İsyan edenleri savaş bölgesinden çıkarmış ve yine kendi sınırları içinde bulunan Suriye'ye göç ettirmiştir.

Düşmanla işbirliği yapmakla iftihar eden Van isyanından sonra, "Van'da şimdi ancak 1500 Türk kaldı" diye Amerika'ya haber gönderen, bunu yayımlatan Osmanlı mebusu Vahram Papazyan Efendi gibilerine uygulanacak başka ne vardır?..

Üstelik Osmanlı Hükümetinin, Ermenilerin tehciri sırasında, zarar görmemelerini önlemek için, gösterdiği gayretlerin belgeleri de vardır:

"Bahsi geçen kasaba ve köylerde yerleşik ve nakli gereken Ermenilerin yeni yerleşme bölgelerine hareket ettirilmeleri ve yolculukları sırasında rahatları sağlanmalı, canları ve malları korunmalıdır. Varışlarından, yeni yurtlarına tamamıyla yerleşmelerine kadar iaşeleri göçmen ödeneğinden karşılanmalıdır. Bunlara daha önceki mali durumları ve halihazır ihtiyaçlarına göre, mal ve toprak dağıtılmalıdır. İhtiyaç sahipleri için hükümet evler yapmalı, çiftçi ve ihtiyaç sahibi zanaatkârlara tohum, alet,

teçhizat temin etmelidir." (1915 Mayıs tarihli Bakanlar Kurulu Talimatı, Başbakanlık Arşivi, İstanbul Meclis-i Vukelâ Mazbataları Cilt 198, Karar No: 1331/163)

"Bu emrin tamamıyla Ermeni isyancı komitelerinin genişlemesine karşı bir önlem olması nedeniyle, Müslüman ve Ermeni gruplarının karşılıklı katliama girişmelerine yol açacak şekilde yerine getirilmesinden kaçınılmalıdır." (ingiliz Dışişleri Arşivleri, Public Record Office, Londra 371/4241/170751)

"Yeniden yerleştirilen Ermeni gruplarına refakat etmek üzere özel görevliler temini için düzenlemeler yapılacak, bunların yiyecek ve diğer ihtiyaçları sağlanacak. Bu amaçla gerekecek harcamalar göçmenlere ayrılan hükümet tahsisatından karşılanacaktır." (İngiliz Dışişleri Arşivleri, 371/9158/E, 5523)

"Göçmenlerin yolculukları sırasında varış yerlerine kadar gerekli iaşeleri sağlanmalıdır. Yoksul göçmenlere yerleşebilmeleri için kredi verilmelidir. Yolculuk halindeki kişiler için kurulan kamplar muntazaman denetlenmelidir. Bu kişilerin refahı için gerekli önlemler alınmalı, ayrıca asayiş ve güvenlikleri sağlanmalıdır. Yoksul göçmenlere yeterli yiyecek verilmeli ve sağlık durumları her gün doktor tarafından denetlenmelidir. Hasta, kadın ve çocuklar trenle diğerleri ise, dayanıklılıklarına göre, katırla, araba içinde veya yaya olarak gönderilmelidir. Her konvoya bir müfreze muhafız refakat etmeli, her konvoyun yiyecek malzemeleri varış yerine kadar korunmalıdır. Kamplarda veya yolculuk sırasında göçmenlere karşı bir saldırı vuku bulursa, bu saldırılar derhal püskürtülmelidir." (İngiliz Dışişleri Arşivleri 371/9158/5523).

Ermeni iddialarının, biri de, bu olaylar sırasında 1,5-2 milyon Ermeni'nin soykırıma uğradığıdır.

Bunun mümkün olması akıl alacak bir iş değildir.

Çünkü, Batı kaynakları bile, o tarihteki Ermeni nüfusu hakkında 1 milyon 56 bin ile, 1 milyon 555 bin arasında rakamlar vermektedir. Osmanlı kayıtlarına göre de Ermeni sayısı 1 milyon 300 bindir.

Ve o sırada, Osmanlı nüfus idaresinin başında Migirdiç Efendi adında birinin bulunduğunu söylemenin de herhalde bir anlamı olmalıdır.

O halde, 1,5 milyon Ermeni nasıl öldürülmüştür?.. Lozan Konferansına katılan Ermeni heyeti başkanı Boğos Nubar bile, Türkiye'de hâlâ 280 bin Ermeni olduğunu, 700 bin Ermeni'nin ise, başka ülkelere göç

ettiğini söylemiştir.

O halde, bu 1,5 milyonluk soykırım nereden çıkmaktadır?.. Üstelik ortada, "soykırım" diye bir şey var mıdır? Mütarekeden sonra, İstanbul'u işgal eden İngilizler, Ermeni "soykırımı" iddiasıyla birçok Türk aydınını, yöneticisini tutuklayarak, Malta'ya sürmüşler, ancak işgal ettikleri Osmanlı Devletinin bütün belgeleri ellerinde olmasına rağmen, yargılamak için delil bulamamışlardır.

Hatta İngilizlerin, Amerikan gizli arşivlerinden belge bulmak için yaptıkları çabalar da boşa gitmiştir.

İngiltere'nin Washington Elçisi Craigie Dışişleri Bakanı Lord Curzon'a 13 Temmuz 1921'de şu cevabı göndermiştir:

"Malta'da tutuklu bulunan Türkler aleyhine delil olarak kul. lanılabilecek hiçbir şey olmadığını bildirmekten üzüntü duyuyorum..."

O halde, nedir bu kin, nedir bu intikam, bu acımasızca dökülen kan?..

Aradan 67 yıl geçmiştir.

Ve 67 yıl sonra biz, şunu söylüyoruz....

Ermenilerin Doğu Anadolu'daki çarpışmalar ve tehcir sırasında kayıplar verdikleri doğrudur, esasen bunu kimse inkar etmemektedir. Bir dünya savaşı, bir ayaklanma ve isyan, bunun sonucu bir tehcir söz konusudur. Savaştan kaynaklanan genel asayişsizlik ortamı, şahsi kin ve intikam duyguları tehcir edilen kafilelerin birtakım saldırılara uğramasına neden olmuştur. Hükümet bu durumu elinden geldiğince, önlemeye çalışmiş ve sorumlu gördüğü kimseleri de cezalandırmıştır.

Savaş günlerinin güç koşullarını, araç, yakıt, gida, ilaç ve diğer imkânların yetersizliğini, ağır iklim şartlarını, tifüs gibi salgın hastalıkların yol açtığı tahribatı da göz önünde tutmak gerekir. 90 bin kişilik bir Osmanlı kolordusunun Doğu cephesinde Allahüekber Dağlarında soğuk ve hastalıktan kırıldığı unutulmamalıdır. Cephelere uzak bölgelerde, hatta başkent İstanbul'da bile unutulmaz sıkıntılar çekilmiştir. Bu koşullar ve sikıntılar yalnız Ermeniler için değil, bütün Osmanlılar için eşit şekilde geçerlidir ve uğranılan acılar herkes için ortak acılar olmuştur.

Şimdi bu "ortak acıları deşmenin kime yararı vardır?.. Acılar sürdürülürse, daima acı getirir. Oysa, dünya ve yaşamak öylesine

tatlıdır ki!.. Yaşayabildiğimiz kadar...

26 Nisan 1982

KARADENİZ'DE KULAKLAR ÇINLASIN!..

Çoktandır Karadenizli hemşehrilerimizin kulaklarını çınlatamadık. Ya da onlar, bizim yazıları okuduktan sonra, kulaklarımızı çınlatamadılar. Oysa kulak çınlamalarına çok alışığız, kulağımız çınlamazsa bayağı yadırgarız.

Onun için izin verin de, bugün hem biz Karadenizli hemşehrilerimizin kulaklarını çınictalim, hem onlar bizim kulaklarımızı çinlatsın.

Önce bir karpuz fıkrasıyla lafa girelim.

Zaten eli kulağındadır, birkaç gün sonra karpuz piyasaya çıkar, sergiler kurulur ve karpuzun kabuğu denize düşer. Onun için karpuz hikâyesini, turfandayken yazalım da kıymetli olsun.

Karadenizli Eminönü'nden Levent otobüsüne binmiş, Taksim'de inecek... Bakmış otobüsün ortasında bir adam ayakta duruyor.

Sol eli belinde, kolu dirseğinden kıvrık, sağ eli de otobüsün tavanından sarkan halkalarda..

Hadi sağ elini halkaya takmasını anladık, düşmemek için... Peki, bunun sol kolunda ne var ki böyle, elini beline dayamiş kıvrık duruyor.

Bu yüzden de kimse otobüsün içinde rahat yürüyemiyor: "Biraz müsaade eder misiniz?"

"Puyrun!"

"Kardeşim şöyle kenara çekil de geçelim..."

"Puyur!"

"Hemşerim bir dakika..."

"Geç!"

Arkadaki Karadenizli adama takmış, başlamış içinden söylenmeye:

"Ula bu ne biçim adamdır. Sol kolu niye öyle duruyor? Gelen geçenin yolunu kesiyor. Otobüs dursun, insin aşağı, peşinden gideceğim, çevirip soracağım."

Otobüs Taksim'e gelmiş, ortada duran adamın ineceği filan yok.

Arkadaki Karadenizli inatçı, Taksim'de inmekten vazgeçmiş, ille de adamı bekleyecek, o inince yanına gidip soracak.. Otobüs son durağa Levent'e gelmiş, adam inmiş bizimki de arkasından..

Bu sefer sağ koluyla tutacak bir şey olmadığı için bu kolu yanında, ama sol kolu yine dirseğinden kıvrık, eli belinde... Yanaşmış yanina: "Hemşerum, sen bizim oralusun galiba!"

"İyi tanidun!"

"O zaman hemşerum sağa bir şey soracağım.."

"Sor bagayum!"

"Sen hasta misun?"

"Değilum!"

"Sakat misun?"

"Değilum!"

"O halde deli misun?" Adam birden bozulmuş: "Ha punları bağa niye soraysun?"

"Ula niye sormayayum!. Ha pu kolunu niçin böyle tutaysun?" Adam birden dönüp, koluna bakmış: "Uy duşti benim karpuz daaaa!"

* * * * *

Hikâye bu ya, Rize'de yaman bir maymun avcısı varmış.. "Rize'de maymun olur mu?" diyeceksin... Hikâye dedik ya! Adı da Dursun'muş.. Yaman maymun avcısının nami, yedi iklim, dört cihanı sarmış..

Maymuna meraklı biri Rize'ye gelmiş, Dursun'u bulmuş, anlaşmışlar,

maymun avına çıkmışlar.

Dursun'un elinde bir sopa, yanında kocaman bir köpek, bir de ağ varmış..

Bir ağaca yanaşmış, kulağını ağacın gövdesine yaslamış, dinlemiş:

"Ha punda maymun vardur!"

"Ya Allah!" deyip ağaca sopasıyla bir vurmuş, küçük bir şempanze aşağı düşmüş, köpek üzerine atlamış, maymun halsiz perişan düşmüş, Dursun da ağı atıp maymunu yakalamış.. Bir, üç, beş, hep böyle!

Dursun ağaca bir sopa vuruyor, maymun düşüyor, köpek becerip haklıyor, Dursun ağı atıyor, maymunu yakalıyor. Maymun başına bir altın... Çuvala yedi, sekiz maymun komuşlar, ormanda yürüyorlar. Birden koca bir ağaçta, kocaman bir goril görmüşler. Adam, Dursun'a sormuş: "Bunu da yakalasana!. Elli altın veririm." Dursun durmuş düşünmüş, aklında plan kurmuş: "Ha punu diğerleri gibi yakalayamayuz!"

"Ya nasıl yakalayacaksın?"

"Bu koca cenabeti, ağaca sopayla vurup düşüremeyuz. Şimdi ben ağaca çıkacağum, pununla poğuşacağum, o düşerse mesele yok, köpek becerip halleder, ben de aşağı atlayup, ağı paşuna geçiririm. Amaaaa, eğer o penu aşağı atarsa, sen o zaman ha pu köpeğe sahip ol; haindir, beni bile tanımaz."

* * * * *

Karadenizli İstanbul'a gelmiş, işi varmış birkaç gün oraya buraya koşturmuş, acıkmış, canı da hamsi çekmiş; girmiş bir lokantaya: "Hamsi var midur?"

"Hayır efendim hamsi yok ama, nefis lüfer var?"

"Taze midur?"

"Bugün tutuldu!"

"Yap bir porsiyon." Lüfer gelmiş, Karadenizli balık taze mi, bayat mı anlamaz mi, hemen anlamış, bayat. Eğilmiş tabaktaki lüferle konuşmaya başlamış... Lokantacı merak etmiş: "Hemşerim balık

konuşur mu?"

"Konuşur, konuşur." Lokantacı dalga geçmiş: "Ne konuştunuz?"

"Sordum oğa, iki ay önce denize anahtarimu düşürmüştüm, gördin mi? O bağa cevap verdi.. Ben denuzden çıkali üç ay oldu!"

23 Mayıs 1982

TÜRKİYE'NİN KASTELLİ YILLARI...

Bugün kim ne derse desin, sonuç ne olursa olsun, gelecekte, Türkiye'nin son üç yılının tarihini yazacak olanlar belki bu döneme, "Kastelli Yılları" diyeceklerdir.

Son üç yılda Türkiye'de "Kastelli" kadar lafı sözü edilen, neredeyse efsane haline getirilen bir başka adam, bir başka insan yok gibidir.

Televizyonda Kastelli, gazetelerde Kastelli, sokakta Kastelli, kahvede Kastelli, vapurda Kastelli, memurun ikramiyesinde Kastelli, işçinin kıdem tazminatında Kastelli... Her yerde Kastelli...

Hatta hatta üniversite de bile Kastelli!...

Saçı başı ağarmış bilim adamlarının üniversite konferans salonunda, kürsüden dinledikleri Kastelli...

Bugüne kadar yazmadık, gereği de yoktu.

Bugün yazacağız, çünkü gereği var....

Cevher Özden'le tanışıklığımız 1950'li yıllarda başlar. Biz Kabataş Lisesinde yatılı öğrenci, Cevher ise gündüzlü. Okula, Beykozlularla birlikte gelip giderdi. O yıllarda her mahallede bir lise olmadığı için, bütün Boğaz, Anadolu, Rumeli yakası, ortaokulu bitiren çocuklar Kabataş'a gelirlerdi. Beykoz'dan sabahın ilk saatlerinde kalkan vapur iskele iskele dolaşarak, Kabataşlı öğrencileri toplar, Ortaköy'e gelirdi. Beykozlular, Ortaköy'de vapurdan iner, hava açıksa Ortaköy'de birkaç tur atarlar, hava kötüyse okulun demir parmaklıklı kapısına yığılır, açılmasını beklerlerdi. Çünkü saat gelmeden, "Pala Yusjuf" kapıyı açmazdı. Biz yatılılar da içeriden onlara laf atar, hatta bazen tedarikli değilsek, "sigara ikmali"mizi onlara yaptırırdık. Demir parmaklıklardan gizlice para uzatır, Ortaköy'den gizlice sigara aldırtırdık. Tabii, büyük teneffüste, onlar da bizim paketten birer sigara otlarlardı.

Cevher Özden'i işte böyle tanıdık, ama içlidışlı bir arkadaşlığımız yoktu, neşeli, hareketli tipik bir Karadeniz uşağıydı.

Sonra Cevher'i kaybettik; ertesi yıllar onu Kabataş'ta hiç görmedik. Lise bittikten sonra bir akşam Beyoğlu'nda, Saray muhallebicisinde ona rastladık, hemen birbirimizi tanıdık!.. "Oooo Cevher nasılsın, ne var ne yok!

Muhallebicinin hemen yanındaki Saray Sinemasının muhasebesini tutuyordu, oradan buradan konuşup dertleştik, eski arkadaşları hocaları andık. Her halinden, ticarete yatkın bir kafası olduğu belliydi. Saray Sinemasındaki işini geçici kabul ediyordu. Ama liseyi bitirememiş olması içinde, sanki bir ukdeydi. "Aldırma," dedik.

"Biz bitirdik ne oldu?.. Hayatta başarılı olmak için ille de liseyi bitirmek şart değil ya!"

İçindeki özlemin hayalinden, birden sıyrıldı gerçekleşti: "Doğru arkadaş, doğru, liseyi bitirsem ne olacaktı?.. Bu memlekette ticarette çok iş var. Ama ne bileyim ben işte, hani liseyi de bitirmiş olsaydım, diyorum."

"Aldırma yahu, boş ver!"

Cevher'i uzun yıllar bir daha görmedik.

Gazetelerde "Banker Kastelli" ilanları ufak ufak, küçük ilan sayfalarında çıkmaya başlamıştı.

"Banker Kastelli"nin, bizim Cevher olduğunu nereden bilecektik!..

Bir gün ufak bir dergide, kendisiyle yapılmış bir röportaj gördük.

"Aaa, bu bizim Cevher yahu!"

Fotoğrafı hemen tanımıştık.

"Banker Kastelli" ilanları giderek büyüyor, ilanlarla birlikte Cevher Özden de giderek efsaneleşiyordu. Birkaç ortak arkadaştan haberini alıyorduk. Bizim okuyucumuzmuş, yazılarımızı, kaçırmazmış, ilk fırsatta görüşmek istermiş. Bu "ilk fırsat" uzun süre çıkmadı.

Bir kokteylde karşılaştık, hemen birbirimizi tanıdık, boynumuza sarıldı. Yanında uzun boylu, esmer kısa kesilmiş saçıyla hemen dikkati çeken, kendisi ne kadar sıcaksa, o kadar soğuk olan biri vardı:

"Tanıştırayım, benim gövdemdir!"

Sonra gülmeye başladı: "Genel koordinatörüm Yılmaz Karakoyunlu... Kafa bende gövde bunda; işte, Banker Kastelli..." Gevrek bir kahkaha attı, herkes dönüp bize baktı.

Zaten bütün gözler onun üzerindeydi ya!...

Başladık yine, eski günleri anmaya.

Birden salonun ortasında, etrafımızın çevrildiğini gördük. Genel müdürler, banka müdürleri, işadamları, eski bakanlar, başbakan yardımcıları etrafımızı sarmıştı. Herkes Cevher Özden'in ağzından dökülen her cümleye münasip tepkiyi gösteriyor, gülerse gülünüyor, ciddileşirse ciddileşilip, her lafı tasvip edilerek başlar sallanıyordu.

Hani neredeyse bizim de Kastelli'nin okul arkadaşı olmamızdan ötürü, itibarımız artacaktı.

"Kastelli'nin okul arkadaşı!"

Bazıları için, az unvan değildi o günlerde!.. Kastelli, bir ara lafi yine aynı yere getirdi:

"Biliyor musun sizler liseyi bitirdiniz, ben bitirmek için çok uğraştım ama olmadı. Bir de liseyi bitirseydim."

"Dur Cevher," dedik, "dur!.. Sana bir hikâye anlatalım!.."

"Bayılırım senin hikâyelerine, anlat da dinleyelim!" Anlattık...

Sicilya'da, yoksul bir İtalyan'ın iş için çalmadığı kapı kalmamiş; sonunda kiliseye gitmiş:

"Muhterem peder, Allah rızası için bir iş ver!.." Papaz adamın haline acımış, kilisede zangoçluk vermiş. Kiliseyi silip süpürecek, etrafı düzenleyecek, saatinde çan çalacak.

Adam işe başlamış, bir iki gün sonra papazın aklına gelmiş sormuş:

"Yahu senin okuyup yazman var mı?"

"Yok muhterem peder!"

"O halde olmaz!.. Okuyup yazması olmayan kilisede zangoçluk yapamaz!"

Adam yine işsiz kalmış ve bir vapura atlayıp, her yoksul İtalyan gibi Amerika'ya göç etmiş.

Aradan otuz yıl geçmiş. Otuz yıl sonra adam, çok büyük bir şirketin sahibi olmuş. İş hayatının otuzuncu yılı için büyük tören düzenlenmiş. Törende nutuklar atılmış, herkes büyük patronu övmüş. Birisi de kalkıp şöyle demiş: "Muhterem misafirler ben size patronumuzun bir özelliğini

açıklayacağım. Biliyor musunuz, bizim patronun okuyup yazması yoktur. Buna rağmen bu işleri başarmıştır. Kim bilir okuyup yazması olsa ne olurdu?" Büyük patron elini masaya vurmuş: "Zangoç olurdum oğlum, Zangoç! İşin o tarafını karıştırma!" Kastelli'yle birlikte herkes gülmeye başladı.

Evet, kim ne derse desin bu yıllar ileride, "Kastelli Yılları," diye anılacaktır. Kastelli içimizden biriydi. Onu, bu hale getiren bizlerdik. Onun bu hale gelmesine göz yuman da bizlerdik. Devletten, sokaktaki vatandaşa kadar! Umursamazlıkla, para hırsıyla, günlük nafakamıza birkaç kuruş faiz katabilmenin çaresizliğiyle... Düne kadar, "Kastelli batacak!" diyene inanacak kaç kişi vardı.

Ve, bugün Kastelli battı....

25 Haziran 1982

TURGUT ÖZAL NASIL GELDİ, NASIL GİTTİ?

Gidenin, düşenin ardından yazı yazmak kolay olmuyor. Hele giden, üzerinde tartışılmaya değer biriyse... Turgut Özal, işte bunlardan biriydi. Yani Bektaşi'nin "iki testi şarap" hikâyesi Sayın Özal'ın istifasına yakıştırılamazdı. Hikâyeyi bilmeyenleriniz olabilir... Bektaşi bir meyhanenin önünden geçiyormuş; çağırmışlar: "Baba erenler, bir dakika baksana!" Bektaşi dönmüş, meyhaneye girmiş: "Ne var, ne oluyor?" Çağıranlar iki testi şarap göstermişler: "Baba erenler, bunlardan hangisi daha iyi diye iddiaya tutuştuk; sen bu işlerden anlarsın, bak bakalım, hangisi daha iyi?" Bektaşi birinci testiyi başına dikip, bir yudum çekmiş, "Tüh

Allah kahretsin!" diyerek fırlamış dışarı...

Arkasından bağırıp, koşmuşlar:

"Baba erenler, ikinci testiden tatmadın..."

Bektaşi elini sallamış:

"Bundan daha beter olmaz ya! O iyidir!"

Şimdi aynı yakıştırmayı, Turgut Özal için yapmak mümkün değildir.

Bu köşede Turgut Özal'a "Mucid-i azam" deyip, az eleştirenlerden değiliz.

Ama Turgut Özal'ın kişiliğiyle ilgili hakkını da her zaman vermişizdir. Ve bunda da yanılmadığımızı yine, Turgut Özal, bize göstermiştir.

Maliye Bakanı Kaya Erdem'in istifasını ve yerine Adnan Başer Kafaoğlu'nun getirileceğini öğrenince, hiç tereddüt etmeden o da istifa etmiştir.

"Ne var bunda?" diyemeyiz,

Turgut Özal, kader birliği ettiği en yakın yardımcısının yerine, kendisinin en sert muhalifinin geldiğini görünce bunu, bir koltuk

uğruna sineye çekmemekle inançlarına ne kadar bağlı olduğunu göstermiştir.

Bu bir karakter örneğidir.

Oysa meydan-ı siyasette, "Yaşasın karaktersizlik," diye nutuk atıp dolanarak, bir koltuk uğruna, nelerin eteklendiğini bilenlerdeniz.

En yakın arkadaşını kurtların önüne atan ve onun başına gelenlerin kendi koltuğunu sağlamlaştırdığını sanan nice siyasiler görmüşüzdür.

Turgut Özal, bunlardar olmadığını son olayda ispat etmiştir.

Turgut Özal, bir ekonomik görüşün savunucusu ve uygulayıcısıydı.

"Sıkacağız, sıkacağız, gerekirse daha da sıkacağız!" derken, aslında kendi icadı olan bir iktisat anlayışını savunmuyordu ve de uygulamıyordu.

Bu politika, bu uygulama IMF önerisiyle, başka ülkelerde de uygulanmıştı.

Turgut Özal bu sistemin, Türkiye modelini ortaya koymaya çalışıyordu.

Şimdi eğri oturalım, doğru konuşalım.

Turgut Özal, "24 Ocak kararlarını" açıklayıp, yola koyulcuğu zaman memleket ne haldeydi.

Memleket o zaman, "Yoklar ve kuyruklar" ülkesiydi.. Enflasyon denilen bela, yüzde yüzü aşmış, yüzde 108'i bulmuştu.

Tencereleri kaynatacak gaz, yemekleri pişirecek yağ, traktörleri çalıştıracak mazot, arabaları yürütecek benzin yoktu.

Bugün mahalle aralarında nağmeli klaksonlar çalarak dolaşan tüz gaz satıcıları yerine, iki gündür kuyruklarda, elinde gaz tüpleriyle nöbete giren, ev kadınları vardı.

Büyük şehirlerde, benzin karneye düşmüştü.

Yağın hammaddesi olar ayçiçeğini yetiştiren Trakya köylüsü bile, bir şişe yağ bulamıyordu.

Dışarıdan mal alınamıyor, içeriden dışarıya mal satılamıyor, dış ticaret açığı giderek büyüyor, yetmiş sente muhtaç devlet, çift transfer denilen, mal mukabili denilen uygulamaya göz yummaktan başka çare bulamıyordu. Döviz transferleri durmuş, sokak anarşisiyle, ekonomik anarşi atbaşı koşmaya başlamıştı.

Tahtakale Merkez Bankası, Devletin Merkez Bankasıyla yarışıyordu ve onu çoktan geçmişti.

İşte Turgut Özal, belki de eksik çizdiğimiz bu tablo içinde, "24 Ocak kararlarını" uygulamaya koyuldu. Önce enflasyonu yukarıya çekti ve sonra yavaş yavaş aşağı indirmeye başladı.

Bugün, her insaf sahibinin teslim etmesi gereken bir şeye dikkatinizi çekmek isteriz.

Bugün enflasyon hızı yüzde 40'ı aşacak diye endişedeyiz; belki de Turgut Özal'ın gitmesine neden olan sebeplerden biri de budur.

O günlerde yüzde kırk enflasyon demek, Türkiye için hayal bile edilemezdi.

Sadece bunda mı hayal edilmeyen şeyler vardı? İhracatın bugün vardığı seviye, acaba hayal edilebilir miydi?

İhracatla, ithalat arasındaki ödemeler dengesi, o gün ne haldeydi, bugün ne halde?

Ama bunlar, yeter miydi?

Yetmedi!

Çünkü Turgut Özal'ın izlediği sıkı para politikası memleketi öyle bir hale getirmişti ki!

Evet, kuyruk yoktu, mal çoktu, ama satın alacak para da yoktu...

Sanayi kesimi kan ağlıyordu, yatırımlar duruyordu. Her biri, birer saatli bomba olan işsiz sayısı, giderek artıyordu.

Bir de faizlerin serbest bırakılmasından sonra ortaya çıkan, mantar gibi biten bankerler olayı, "Kastelli'nin kaçışıyla" filmin, "acı sonu" olarak noktalanıyordu.

Turgut Özal, siyasi muhalefetsiz bir ölçüde sendikasız, grevsiz bir ortamda, kendi inandığı politikayı uygularken, film niçin böyle bitiyordu?

Çünkü Turgut Özal insanı, insan unsurlarıyla göremiyordu. İnsanı etten, sinirden, duygudan örülü bir varlık gibi görmüyordu.

Daha önce de söylediğimiz gibi, herhalde asıl mesleğinden gelen bir alışkanlıkla insanı, voltaj gibi, amper gibi, kablo gibi, santral nihi, trafo gibi bir şey sanıyordu.

Bir elektrik mühendisi için bunlar kolay şeylerdi. Elinde en yeni hesap makineleri, bilgisayarlar; ver rakamları, al sonucu!

Ama insan voltaja, ampere, santrala, kabloya benzemezdi ki! İnsanı yönetmek, her zaman onun hesabına, kitabına uymazdı ki!

Elbette insanları yönetmenin bir hesabı, kitabı vardı ama, Sayın Özal'ın hesabına, kitabına uymuyordu.

O sıktıkça sıkacağım, gerekirse daha da sıkacağım" diyordu.

Fakat, insanlar çamaşır makinesinin sıktığı, yatak çarşafı değildi ki!

Bir de "Benim politikamın alternatifi, seçeneği yoktur" lafını, giderek "Benim alternatifim, seçeneğim yoktur"a çevirmeye başlamıştı.

Hatta daha da ileri giderek, "Benim muhaliflerim sadece şunlardır" diyerek hedef bile gösteriyordu.

Bu görüntü içinde Turgut Özal duramazdı ve gitti.

Bundan sonra ne olacağını Turgut Özal Antalya yollarındayken, Sayın Başbakan'ın sözlerinde bulmak mümkün:

"Bu bir nöbet değişimidir. Bu nöbet değişikliği devam etmekte olan ekonomik istikrar tedbirlerinde herhangi bir sapma ve değişikliğe yol açmayacaktır. Daha önce alınmış istikrar tedbirleri, dikkatle uygulanacaktır. (.....) Alınmış ve uygulanmakta olan istikrar tedbirlerinden uygulamada bazı tecrübe ve dersler alınıyor."

İşte Turgut Özal olayı, "Tecrübeyle alınmış, bir derstir."

16 Temmuz 1982

BİR EMEKLİ, EMEKLİLERİ ANLATTI

Birkaç gündür izin yapıyoruz.

Kâh Yıldız Parkına gidiyoruz, kâh Emirgân Korusuna, kâh Çamlıca Tepesine, bazan yolumuzun üzerindeki kahvelere... Elimizde bir dergi, bir kitap, gazete seyrediyoruz. Neyi mi?

Her şeyi!

Başta insanları, evleri, ağaçları, denizi, arabaları, seyyar satıcıları, batan güneşi, uçan kuşları, dalaşan kedileri, havlayan köpekleri, her şeyi, her şeyi seyrediyoruz. Ve bir, iki de yeni ahbap, dost ediniyoruz.

Rumelihisarı'nın eteğindeki kahvelerden birinde otururken, yaşlı, nesli tükenmeye başlamış bir "İstanbul Efendisi"yle tanıştık. Yanımızdaki masaya otururken içinden gelen nezaketiyle, daha doğrusu kendisinin bir parçası olan nezaketiyle selam verdi, oturdu, çayını söyledi.

Bir ara göz göze geldik, o sevimsiz sesleriyle denize dalan, gagalarıyla bir şey kapıp havalanan martıları gösterdi: "Ekmek kavgası...".

Tanışıklığın başlaması için bu yetti, bir iki laf alışverişinden sonra kalkıp masasına gittik. "Emeklisiniz galiba?"

Güldü:

"Hemen tanıdınız değil mi?"

Bizim karşılık vermemize fırsat kalmadan devam etti: "Haklısınız, biz hemen tanınırız. Biz emekliler, Tevfik Fikret'in 'Sis'indeki 'Avare Çocuklara' benzeriz. 'Avare çocuklar, hele sizler, hele sizler' der ya, tıpkı onlar gibiyiz. İçine kapanık, dertlerini kimseye anlatamayan, büyük ve yaşlı avare çocuklarızdır. Şehrin kalabalığında pek belli olmayız. Ama ara sokaklarda, tenha yerlerde, bizlere hep rastlayabilirsiniz. Evden çıkmışızdır, gelişigüzel yürürüz, nereye gideceğimizi bilemeden yürürüz. Zaten evdeki durumumuz da pek iç açıcı değildir. Tahtanın bir kere civisi çıkmıştır, evin ahengi bozulmuştur.

Tıpkı şairin dediği gibiyizdir:

'Kâh olur gurbet vatan,
Kâh vatan gurbetleşir'

Evet, vatan da artık bize gurbetleşmiştir. Gidecek pek yerimiz yoktur. Ne bir kulübümüz, ne bir derneğimiz... Muayyen kahvelere gideriz. O kahvelerde kümeleşiriz. Hangi kahvede böyle bir küme görürseniz, hemen emekli olduğunu anlayabilirsiniz. Birisi konuşur diğerleri ya dinler, ya da dinlemez. Bazılarımız kâğıt oynayarak vakit öldürmek ister. Kazansalar da kaybetseler de onlar için bir şey fark etmez. Zaten bizleri kahveciler de sevmez. Öğleden sonra kahveye gelip, akşama kadar bir fincan kahve, ya da bir kadeh çay içip oturan emekliyi kahveci ister mi, sever mi? Üstelik kahvenin gazetesine el koyup onu son satırına kadar, ilanlarına kadar hatmeden emekliyi..."

Anlattıkça içimizde bir şeyler eziliyor, buruluyor, boğazımızda bir şeyler düğümleniyordu.

O anlatıyordu:

"Biz gençlerin gözünde manavlarda boş sandıklara atılmış ezik meyvelere benzeriz. Gün görmüşüz, devran geçirmişiz, bundan gençlere ne? Cenap Şehabettin'in ruhu şad olsun... Akıl yaşta değil baştadır, aklı başa, yaş getirir, demişti. Dediğiyle kaldı...

İşimizden ayrılıp emekli olduğumuzdan bu yana, zaten toplum bizleri unutmaya başlamıştır. İlk seferlerinde hoşgeldinlerle karşılaştığımız işyerlerinde, dairelerde giderek rahatsız edici birer misafir gözüyle bakılmaya başlanmıştır. Kapıdan içeri girerken çoğu 'Nereden geldi yine?' der gibi bakar, çoğu da bir an önce çayını içip gitse diye içini çeker...

Çekingenlik, yavaş yavaş aşağılık duygusuna döner. Bir parka gitsek, bir kahveye gitsek, kendimiz gibi yaşlı birini görünce yanına sokulur, laf etmek isteriz. Sanki gurbet elde bir hemşerimize rastlamış gibiyizdir.

Artık bizlerde de bir çekingenlik başlamıştır.

İçimizde en mutluları kimdir, bilir misiniz?

Torununu alıp parka, çocuk bahçesine götürenler... Tabii ona da gelin

veya damat, hatta çocukları izin verirse...

Toruna iyi bakamayacağımızdan, onu elimizden kaçıracağımızdan korkarlar.

Arkadaşlarımız, dostlarımız, eski komşularımız birer, ikişer ellerini ayaklarını bizden çekmeye başlamışlardır. Hadi eş, dost, arkadaş, ahbap neyse...

Çocuklarımıza bile külfet olmuşuzdur.

İki satır mektuba, yarım saat ziyarete hasretizdir. Kapının zilinin her çalınışında yüreğimiz hoplar, gizli bir sevinçle irkiliriz:

Hanım bizimkiler geldi galiba!

Bey postacı gelmiş olmasın!

Hayır gelen ne bizimkilerdir, ne de postaci...

Ya elektrik parası gelmiştir, ya su parası, ya da kapıcı... O da aklına esmişse!

Otuz yılımızı verdiğimiz devletle de, üç ayda bir banka kapısında teşerrüf ederiz. O da saatlerce bükük bellerimizle kuyruğa girerek..."

Derin derin içini çekti, biz sus pus dinliyorduk:

"Şimdi buraya gelirken ne düşündüm biliyor musunuz? Bizim adımızı taşıyan koskoca bir müessese var: Emekli Sandığı... Oteller yapıyor, hanlar yapıyor, hamamlar yapıyor... Ama bizler için bir lokal, bir kulüp, bir dernek kurmuyor. Biz böyle başıboş ortalarda dolaşıp duruyoruz."

"Hey gidi günler, hey!" diyerek ayağa kalktı, elini uzattı, vedalaştık, ayrılırken döndü, sordu: "Yoksa siz de mi emeklisiniz? Pek benzemiyorsunuz ama..."

"Hayır emekli değiliz!" Yüzünde acı bir ifade güldü "Bir gün olursun iki gözüm sen de âşıkı yar Bu macerayı ben o zaman söylerim sana."

3 Ağustos 1982

İLKOKUL ÖNLÜKLERİ ÜZERİNE

İnşallah!

İnşallah diyoruz, çünkü her yıl tekrarlanan, ama sadece tekrarlanmakla kalan bir haber var gazetelerde... İlkokulda öğrenciler, "siyah önlük ve beyaz yaka"lı forma giyeceklerdi.

Bizim kuşaklar hep böyle gitti ilkokula... Bizim çocuklarımız da öyle gitti... Ama sonradan, Oktay Akbal'ın kulakları çınlasın, "Önce ekmeklerin bozulması" gibi, çok şey bozulmaya başladı... Cicili bicili, özentili önlükler çıkmaya başladı ortaya... Hem de devletin okullarında...

O okullarda kimlerin çocukları okumaz ki! Zenginin, yoksulun, memurun, tüccarın, işçinin, esnafın, herkesin...

O cicili bicili, papyonlu, gömlekli önlükleri almaya herkesin gücü yeter miydi?

"Gücü yeten alır, gücü yetmeyen alamaz," diyemezdik. "Parası olan alır çocuğunu süsler püsler giydirir, olmayan siyah önlük, beyaz yakayla gönderir," diyemezdik.

Kaç ananın, kaç babanın ızdırabını yazdık... Kaç ananın, kaç babanın ezilmişliğini yazdık... Küçücük kafalara bu eşitsizliği sokmanın gereği neydi? Ama anlatamadık!

Bir örnek:

Geçen yıl, sesi titreyen bir anne anlatmıştı: "Kocamla birlikte çalışarak evimizi geçindiren devlet memurlarıyız. Bu yıl İstanbul'a tayinimiz çıktı. Hem sevindik, hem de üzüldük. İstanbul'da yaşamanın, geçinmenin ne kadar güç olduğunu biliyorduk. Güç, bela kendimize bir ev tutabildik. Cocukların üçü de ilkokula gidiyordu. Biri bu yıl başlayacaktı, ikisi devam ediyordu. Kayıt günü semtimizin ilkokuluna çocukları yazdırmaya gittim. Müdürün kapısında önlük örnekleri asılıydı. Falan mağazada satıldığı belirtiliyordu. Kayıt yapılırken, bu önlükleri almanın mecburi olup olmadığını sordum. Hayır, mecburi değil, dediler, ama bizim okulun çocuğu böyle giyer. Siz isterseniz siyah önlük alın. Onlarin gösterdiği önlüğün tanesi üç bin liraydı. Üç

çocuğa dokuz bin lira... Oysa benim iki cocuğumun, siyah önlükleri vardı. Sadece yeni başlayana alacaktım. Dokuz bin lira verecek gücüm yoktu. Ama çocuklarımın hali ne olacaktı? Sınıf, sıra arkadaşları o formaları, o önlükleri giyerken, benimkiler siyah önlük beyaz yaka ile hangi duygunun içinde, hangi ezilmişliğin içinde dünyaya gözlerini açacaklardı?"

Bir başka örnek:

"Beyim biz kapıcıyız. İki oğlum var ikisi de ilkokulda.... Geçen gün geldiler, biz okula gitmeyeceğiz, dediler. Niye, dedim, okula gidilmez mi? Biz okuyamadık, bari siz okuyun. Ben kapıcılık yapıyorum, ananız temizliğe gidiyor, sizin için çalışıyoruz. Meğer önlüklerinden utanırlarmış. Okulda bütün çocuklar, ne bileyim ben, süslü püslü önlükler giyerlermiş. Bizimkiler birkaç tane siyah önlüklüymüş, o yüzden alay ederlermiş. Bunlar da biz okula gitmeyiz diye tutturmuşlar. Bağırdık, çağırdık okula gönderdik Bizim gücümüz yetmez, öyle önlükler alamayız. Ne olur hepsi bir örnek giyinse, en ucuzundan giyinse?"

Büyük şehirlerin her eylül ayında yaşanan bir acısıydı bu! Ve birtakım işgüzarların icadıydı...

Hem de meslekleri çocuk eğitmek olan işgüzarların... "Efendim okul aile birliğimiz öyle kararlaştırdı!"

Kimdir bu okul aile birlikleri?

Bu birlikler, bu dernekler, minicik yüreklere ve kafalara bazı şeyleri zorla sokmak ve ızdırap çektirmek için mi kurulmuşlardır.

Çocuk mu yetiştirecektik, yoksa defileye manken mi? İçinizden aksini söyleyenler de çıkabilir:

"Siyah önlük, beyaz yakada eşitlik aramak yeter mi?" Bu bir eşitlik sorunu değildir.

Bu, cumhuriyetin ilk yıllarından beri sürüp gelen bir geleneğin, durup dururken bozulmasıdır.

Üstelik de israftan öte bir şey değildir.

Tertemiz satenden siyah önlük, beyaz yaka varken, çocukları özentiler içinde papyonlarla, işlemeli gömleklerle okula göndermenin

özentiden, israftan, şımarıklıktan başka izahı var midir?

Şimdi Milli Eğitim Bakanlığına düşen bir görev vardır. Bu iş sadece genelge yayımlamakla halledilemez. Hele hele kayıtlar başlayıp okullar açıldıktan sonra, hiç halledilemez.

Geçen yıl bir yetkili bize şöyle demişti: "Çok haklısınız, ama bu yıl bir şey yapmamızın imkânı yok. Çünkü çocuklara o cicili bicili önlükleri giydirmişler. Şimdi değiştirmek bir başka israf olacak. Ama gelecek yıl bunu kayıtlar başlamadan önce önleyeceğiz." Şimdi bunun tam zamanıdır. Yoksa aynı özenti sürüp gidecektir...

14 Ağustos 1982

"GUGUK, BEN GELDİM!"

Kadının boynunda, kollarında kireçlenme vardı; romatizma da çabası...

Kocası, karısının bu haline çok üzülüyordu.

Gönen kaplıcalarının bu hastalıklarının tedavisinde yararlı olduğunu duymuşlardı. Kadın, kocasının ısrarıyla Gönen'e gitmeye razı oldu. Adam, karısından ayrılmanın üzüntüsü içinde, kadını uğurladı:

"Ne yapalım karıcığım, sen iyileş, başka bir şey istemem!" Kadın Gönen'e vardı, otele gitti, ama adına yer ayrılmamıştı. Oysa, kocası yer ayırdığını söyleyip, onu uğurlamıştı. Kadının zaten aklı kocasındaydı: "Bensiz ne yapacak, elinden iş gelmez, sabah çayını bile demleyip içemez" diye üzüSüyordu.

Otelde yer olmadığını öğrenince bunu fırsat bilip geri döndü, akşam üzeri eve geldi, anahtarı çıkarıp kapıyı açtı, içeri girdi, kocası banyoda ıslık çalarak, şarkı söyleyerek yıkanıyordu.

"Şuna bir sürpriz yapayım" diyerek yatak odasına girdi... Aaaaaaa!

Yatakta bir kadın vardı, hem de arkadaşları olan bir kadın! Kadın hiç sesini çıkarmadan kalktı, giyindi, "Affedersin şekerim, oldu bir kere!" deyip çıkıp gitti.

Kadın hiç sesini çıkarmadan yatağa girdi, çarşafı başına çekti, kocasını beklemeye başladı. Banyodan su şırıltısına, neşeli kocanın ıslık ve şarkıları ekleniyordu. Biraz sonra su sesi kesildi, kocası ıslık çalarak banyodan çıkıp yatak odasının kapısını açtı:

"Guguk, kuşum ben geldim!"

Karısı da çarşafı açtı:

"Guguk! Ben de geldim!"

Olay nasıl mı bitti?

Hayır bitmedi; çapkın kocanın, İstanbul'daki bir hastanenin sinir

servisinde tedavisiyle sürüp gidiyor.

7 Eylül 1982

ÇAĞLAYANGİL'İN ZARI SOYULMUŞ TAZE İÇ CEVİZLE BESLENEN KÖPEKLERİ

Eeee, maşallah!

Biz de kulağı deliklerden geçiniriz. Eğer Leyla Emeç Tavşanoğlu'nun, Sayın Çağlayangi ile yaptığı siyasi söyleşiyi ve buna dayalı röportajını okumasaydık, İhsan Sabri Beyfendinin kaniş cinsi "Rodi" ve "Blaki" adında iki köpeği olduğunu ve bu değerli köpeklerin, zarı soyulmuş taze ceviz içiyle beslendiklerini bilemeyecektik...

Oysa Sayın Çağlayangil ile sözlü olmasa bile, yazılı hukukumuz çok eskidir.

Uludağ'da pantolonlu kıza yazdığı şiirden tutun da, Çin muhalefet liderinin ölümüne, Yalova'daki evinde pişirtip konuklarına ikram ettiği ekose etekli levrek balığına kadar, yazdığımız öyle anıları vardır ki!

Zarı soyulmuş, taze ceviz içiyle beslenen mutena ve müstesna iki köpeğin varlığından bugüne kadar haberdar olamayışımız, inanın bizi dilhun etti.

Onun için eski defterleri karıştırıp, o günleri bir daha yâd edelim, dedik.

Çağlayangil, o tarihte Bursa Valisi...

Uludağ'a çıkmış, otelin balkonunda oturuyor. Bakmış saçları kısa kesilmiş, pantolonlu, erkek tavırlı bir genç kız...

Elinde de bir şişe... Vali Bey hemen kaleme sarılıp, hissiyatını manzum bir şekilde kâğıda dökmüş:

"Ayağında daracık pantolon,

Elinde binlik şişe,

Erkeklik bu mu kızım,

Erkeksen ayakta işe."

Evet eski defterleri karıştırıyoruz.

Çağlayangil, Milliyetçi Çin'i ziyaret eden Türk heyetinin başkanıymış...

Gezip, dolaşmışlar, görüşmüşler, ayrılmalarına bir gün kala Çinliler, bizimkilere, muhalefet liderini de tanıtmak istemişler. Ama adam çok hastaymış, "Ölmeden önce şu Türkleri bir kere göreyim!" dermiş. Fakat doktorlar bütün heyetin hastayı ziyaretine izin vermiyorlarmış, onun için başkan olarak Çağlayangil'in içeri girmesi uygun görülmüş...

Sayın Çağlayangil, kapıyı tikiırdatıp içeri girmiş... Çin muhalefet lideri yatakta yatıyor, burnunda oksijen veren hortum...

Çağlayangil başıyla selam verip, İngilizce "Geçmiş olsun!" demiş...

vam: Hasta boğuk bir sesle ve İngilizce karşılık vermiş: "Teşekkür ederim!" Çağlayangil iki adım atmış, adam başlamış bağırmaya: "Çan nidi cau cun, yan çiçi guan şan, ci gui sui!" Çağlayangil bir şey anlamamış, ama adam bağırmakta de

"Çan nidi cau cun, yan çiçi guan şan, çi gui sui!" Çağlayangil bir mana verememiş!

Adamın sesi giderek yavaşlamakta ve anlaşılmaz hale gelmekte

Çan nidi cau cun yan çi çi...

Çan nidi cau cun...

Çan nidi cau...

Çan nidi...

Çan...

Ve adamın başı yana düşmüş!

Çağlayangil odadan çıkmış, çok üzgün:

"Maalesef muhalefet liderinizi kaybettiniz, son nefesini verdi."

Çinliler pek hayret etmemişler:

"Biliyorduk zaten!"

Çağlayangil baş sağlığı dilemiş:

"Ölmeden önce son sözünü bana söyledi, onu size aktarayım!"

Ve adamın ölmeden önce söylediği son kelimeleri sıralamış: "Çan nidi cau cun, yan çiçi guan şan, ci gui sui!"

Çinliler sapsarı kesilmişler. "Eyvah!"

Çağlayangil şaşırmış.

"Ne oldu?" Adamın son sözü Çince'den Türkçeye çevrilmiş: "Oksijen hortumuna basıyorsun, ayağını kaldır, boğuluyorum."

Eski defterden bir yaprak daha...

Çağlayangil Dışişleri Bakanı, durmadan dolaşıyor... Türkiye'ye döndüğü bir gün, biz de şöyle bir yazı yazmışız: "Dışişleri Bakanımız Çağlayangil, kısa bir süre kalip incelemelerde bulunmak üzere memleketimize gelmişlerdir. Sayın Çağlayangil bugün Anıtkabir'e çelenk koyup saygı duruşunda bulunduktan sonra Cumhurbaşkanı ve Başbakana birer nezaket ziyaretinde bulunacaklardır. Dışişleri Bakanımız, akşam Hariciye Köşkünde şereflerine verilecek resmi kabulde hazır bulunacaklardır. Sayın Çağlayangil ile beraberlerinde bulunan heyet yarın, Türk hariciye mensuplarıyla resmi görüşmelere başlayacaktır. Görüşmelerin sonunda geniş bir bildiri yayımlanacaktır. Çağlayangil, kendisiyle konuşan arkadaşımıza verdiği özel demeçte, 'Türkiye'nin dış politikasını ayrıntılarıyla tespit etmek için Ankara'ya geidim. Yapacağım temas ve görüşmelerin olumlu geçeceğini şimdiden söyleyebilirim' demiştir.

Çağlayangil ile Türk hariciyesi arasında yapılacak resmi görüşmelerde, Vietnam, Ortadoğu, silahsızlanma, Hindistan-Pakistan, Kızıl Çin-Sovyetler, Biafra, Kuzey Kore'nin düşürdüğü Amerikan casus uçağı, Çekoslovakya'daki son gelişmelerden sonra Varşova Paktının geleceği, gibi konuların ele alınacağı sanılmaktadır.

Dışişlerine yakın güvenilir ve yetkili kaynaklar, görüşmelerin her zamanki gibi anlayış havası içinde geçeceğini ve sonuçların dünya barışına katkıda bulunacağını belirtmişlerdir. Dışişleri Bakanımız

Sayın Çağlayangil, görüşmeler bittikten sonra bir basın toplantısı düzenleyecek ve sonra da mutadı üzre görevi başında bulunmak için yurt dışına müteveccihen hareket edecektir."

Yazının başında da söylediğimiz gibi, Sayın Çağlayangil'le sözlü olmasa bile, yazılı hukukumuz bir hayli eskidir.

Ama dedik ya, zarı soyulmuş taze ceviz içi yiyen köpeklerinin olduğunu doğrusu bilmiyorduk. Onu da öğrendik!

Ne diyeceksiniz, dünya bu! Kimi "Ben esmeri fındık ile, ben esmeri fıstık ile, ben esmeri kuş sütüyle beslerim" diye, sevgilisine palavra sıkar. Kimi de köpeklerini, zarı soyulmuş taze ceviz içiyle besler!

6 Ekim 1982

HAYDİ YARIN SANDIK BAŞINA

Haydi yarın sandık başına! Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışıyla, onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda olduğumuzu bir kere daha tarihe geçirmek için, sandık başına! Türkiye Cumhuriyeti'nin ilelebet varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşmak azminde bulunduğumuzu, tarihe geçirmek için, sandık başına!

Kuvvetler ayrımının, devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı, medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu, üstünlüğün ancak anayasa ve kanunlarda bulunduğunu, tarihe geçirmek için, sandık başına!

Hiçbir düşünce ve mülahazanın, Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında, korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, devlet işlerine ve politikaya karıştırılmayacağını, tarihe geçirmek için sandık başına!

Her Türkün, anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanacağını, milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğunu, tarihe geçirmek için, sandık başına!

Türklerin, milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde, millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğunu, birbirinin hak ve hürriyetine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğunu, tarihe geçirmek için, sandık başına!

Bölünmenin ve kanlı bir iç savaşın bir daha eşiğine gelmemek için, sandık başına!

Fidan gibi yiğit delikanlıların, çiçek gibi nazlı, gelinlik kızların kör kurşunlarla kurşunlanmaması için, sandık başına! Anaların, babaların, evlat acısıyla yüreklerinin dağlanmaması için, sandık başına!

Aynı dili konuşan, aynı milli değerleri paylaşan Türklerin, yani bizlerin, siyasi çıkarlar uğruna, bölünüp kamplara ayrılmamamız için, sandık başına!

Devletin temeli ve güvencesi olan anayasa kuruluşlarının terör, anarşi ve bölücülük karşısında suskun kalmamaları için, sandık başına!

Otobüste, kahvede, bahçede, yatakta, sokakta, okulda, gün. düzün akında, gecenin karasında ölüm saçan namlularla taranmamak için, sandık başına!

Kurtarılmış mahalleler, kurtarılmış köyler, kurtarılmış kasabalar, kurtarılmış ilçeler, kurtarılmış şehirlerde yaşamamak için, sandık başına!

Milletvekillerinin ödünç alınıp verilmediği, meclislerde milletvekilliği pazarları kurulmadığı, parlamenter demokrasi için, sandık başına!

Cumhurbaşkanına "Çankaya Muhtarı" denilemediği, cumhurbaşkanı seçilmeyerek, devletin aylarca başsız bırakılmadığı parlamenter demokrasi için, sandık başına!

Gürültülü azınlığın, sessiz çoğunluğu, dayakla, dövüşle, yumrukla, sopayla, muştayla, zincirle, bıçakla, silahla, bombayla sindirip, canından bezdirmediği bir hayat düzeni için, sandık başına!

Üniversite hocalarının, gazetecilerin, polislerin, askerlerin,. öğretmenlerin, okullarda, karakollarda, sokaklarda, saldırıya uğrayıp can vermemeleri için, sandık başına!

Sabah evden çıkan çocukların okullardan sağ mı, yaralı mı, sakat mı, katil mi, nasıl döneceğinin korkusunda kahrolmamak için, sandık başına!

Bir daha, bir üniversite rektörünün "Türkiye işgal ediliyor. Vatan sadece toprak üzerinde işgal edilmez, Türkiye yer altından işgal edilmiştir. İşgalciler fırsat ve zaman bulduklarında, yer üstünden de işgallerini sürdürecek, boyutlarını genişleteceklerdir. Sorumlular bunu bilmiyorlar mı? Biliyoruz, diyorlarsa, niçin yer altındaki cinayet yuvalarının üzerine gitmiyorlar?" dememesi icin, sandık başına!

İnsan haklarının en önemlisinin yaşamak hakkı olduğunu, yaşamayan insanın ise, sadece iki buçuk metre kefen bezi hakkı olduğunu

söylemek için, sandık başına!

Ve meclis kürsüsünde çizilen şu tabloyu, bir daha seyretmemek için, sandık başına:

"Ülkemiz tarihinin en ağır bunalımını geçirmektedir, deniyor. Hakikatte geçirmekte değil, maalesef bir türlü geçirememektedir... Bunalımın batağına her gün biraz daha gömülmektedir. Eğer bunalım sadece bir asayiş ve emniyet bunalımı olsaydı, sıkıyönetim meseleyi halletmeye kâfi gelirdi... Bunalım, toplum ve devlet yapısını bodrumundan çatısına kadar alevler içerisinde bırakmıştır. Ekonomi çöküntü halindedir. Enflasyon gemi azıya almıştır. Daha kötüsü artık enflasyondan korkmaz olmuşuzdur. Affedilmez bir gafletten başka hiçbir izahı bulunmayan, küçük hesaplar içinde elbirliğiyle ve büyük bir gayretle talebi kamçılamaya çalışıyoruz. Buna karşılık, üretimin hemen her alanda topallamasına, hatta yer yer felce uğramasına şaşılacak bir umursamazlıkla seyirci kalıyoruz. Darboğazlar giderek daha darlaşıyor, bazıları büsbütün tıkanmıştır. Yoklara her gün yeni yoklar eklenmiştir. İdare laçkadır, nemelazımcılık salgın bir hastalık haline gelmiştir. Rüşvet ve iltimas umuru âdiyeden olmuş, yolsuzluk söylentileri dağları taşları tutmuştur. Zorbalık, soygun, terör, bölücülük adeta resmen bağımsızlık ilan etmiştir. Güvenlik kuvvetlerine, hatta devletin en son güçlü güvenlik aracı olan sıkıyönetime dahi biperva meydan okumaktadır.

Biz, yorgan kavgası ile uğraşıp dururken, sınırlarımızın hemen ötesinde devletimizin kaderi ve geleceği ile çok yakından ilgili son derece önemli ve tehlikeli gelişmeler olmaktadır... Vatandaş yarınından emin değildir. Sürekli can ve mal kaygısı içindedir. Devletimiz gerçekten yıkımak tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Varlığı böylesine tehlikeye düşen her toplum için bir tek kurtuluş yolu, bir tek kurtuluş çaresi vardır: Birleşmek... Ne pahasına olursa olsun birleşmek.

Bizim milletimiz de, vaktiyle devleti çökmek tehlikesiyle karşılaştığı, yurdu düşmanlar tarafından istila edildiği zaman böyle yaptı. Bir Büyük Millet Meclisi kurup onun çatısı altında birleşti. O mecliste de, bu mecliste olduğu kadar, hatta daha keskin fikir ayrılıkları vardı. Hocalar ve din adamları vardı, İttihatçılar vardı, İtilafçılar vardı. Aşiret reisleri yanında genç ve ateşli Türkçüler vardı. Yanık yüzlü yorgun savaşçılar yanında, kolalı yakalı Monbeyler vardı, birleştiler ve vatanı kurtardılar. Biz ise bugün maalesef bölünmüşüzdür. Birbirimize can düşmanı kesilmişizdir. Daha kötüsü bölünmüşlüğümüzü, sanki dokunulmaz bir imtiyaz, kutsal bir değer gibi, canımızı dişimize takarak, gündüzümüze gecemizi katarak, kör bir gaflet içinde savunur olmuşuzdur...

Dokunulmaz olan milletimizin bütünlüğüdür. Kutsal olan devletimizin varlığıdır. Bu varlığı korumak için mutlaka ve mutlaka birleşmek mecburiyetindeyiz. Millet bunu bizden beklemektedir."

İşte bu konuşmayı, bir daha duymamak için, sandık başına!

Kısacası, dağdaki çobanın, şehirdeki ananın, kasabadaki babanın, okuldaki çocuğun, işçinin, esnafın, memurun, emeklinin bir daha ve asla, "Devlet nerede?" diye feryat edip, sesinin boşlukta yankılanıp, geri dönmemesi için, "sandık başına!"

Ve hep birlikte DEMOKRASİ için: SANDIK BAŞINA!..

5 Kasım 1982

MAVİ OYLAR, ANAYASA'NIN NAZAR BONCUĞUDUR

Evet, bir devir kapandı, bir devir açıldı. Pazarı pazartesiye bağlayan gecenin sisli karanlığı, yerini aydınlığa terk ederken, çok kişi böyle diyordu. Kapanan devrin, hangi devir olduğunu, bir daha söylemek, bir daha tekrarlamak bile istemiyoruz.

Ama o devri, asla ve kat'a unutamayacağız ve acı hatıralarını geleceğimizin sorunlarında, mihenk taşı gibi tutacağız. Fakat en önemlisi, sadece o devri unutmamak değildir.

O devri unutmayacağız ama, kin de tutmayacağız. O devirden sorumlu zihniyet, milli iradeden pazar günü cevabını aldı.

Kinin insan yüreğine bir yük olduğuna inananlardanız. 7 Kasım 1982 sabah sekizden akşam yediye kadar Türk milleti geriye doğru kalın bir çizgi çekmiştir.

Şimdi hepimiz bu çizginin ilerisinde olmalıyız.

Bu çizginin ilerisinde, artık dostluk olmalıdır, barış olmalıdır, huzur olmalıdır.

Kin ve intikam gibi duygular, bu eriştiğimiz sonucun yanında o kadar cücedir ki!

Dünkü yazımız milyonlarca "beyaz oy"a duyulan saygının gereğini vurguluyordu.

Bugün de "mavi oylar"a saygı duymamız gerektiğini söylemek istiyoruz.

"Mavi oylar"ın sahipleri de Türk vatandaşlarıdır, mavi oyların sahipleri de bizim kardeşlerimizdir, ayrı da düşünsek, oylarımızın rengi birbirine benzemese de bu ülkede, bu toprakta birlikte yaşayacağız.

"Ama onlar, mavi oy atarak 12 Eylül öncesine olan özlemlerini belirttiler!"

Hayır!

Bin kere hayır!

Böyle düşünmemek zorundayız.

İçlerinde böyle düşünenler olsa bile, biz onların, böyle düşündüklerini düşünmemek zorundayız.

12 Eylül öncesine özlem duyulduğunu düşünemeyiz. Anayasayı tümüyle beğenmemiş olabilirler.

Anayasanın birkaç maddesini beğenmemiş olabilirler! Anayasanın felsefesini, kendi demokrasi anlayışlarına uygun görmemiş olabilirler.

Bu da onların hakkıdır.

Ve bu hak, bugün kabul ettiğimiz anayasamızın 25. maddesinin güvencesi altındadır.

O madde şöyle der:

"Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun, kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz."

"Mavi oyları" da saygıyla karşılamak zorundayız.

"Mavi oylar" anayasamızın nazar boncuğudur...

Bilirsiniz nazar boncukları da mavidir, doğan her çocuğa analar, babalar mavi nazar boncuğu takar...

Evet, şimdi tekrar başa dönelim.

O devri asla unutmayacağız, ama kin de tutmayacağız, dedik.

Sandıktan çıkan oylar, bu sözümüzün dipdiri tanığıdır. Millet o devri unutamamıştır.

Sayın Evren konuşmalarının birinde, *"Eğer biz isteseydik, 12 Eylül'den hemen sonra, bir referandum yapar ve millete bizi tasvip edip etmediklerini sorardık, ama bunu yapmadık"* demişti.

O gün, Sayın Evren'in bu sözlerinde, sanki, "Hafıza-ı beşer nisyan ile malüldür" deyiminin, acı bir imasını sezer gibi olmuştuk.

Yanılmışız. Demek Türk milletinin hafızası unutmak diye bir hastalığa yakalanmamış...

Bu sonuç, bir devrin sorumluluğunun sandık başında tasfiyesidir... "Müflis," iflas etmiş kadrolar millet tarafından tasfiye edilmiştir.

Bu kadroların, millet nezdinde, millet gözünde "iade-i itibar" etmedikleri ortaya çıkmıştır.

Bu sonuç geleceğin yepyeni kadrolarının kulağına küpe olmalıdır.

Ve o yepyeni kadrolar, devlet yönetimine geldikleri zaman, Atatürk'ün 17 Şubat 1931'de Adana'da Türkocağında söylediği şu sözleri hiç unutmamalıdırlar:

"Vatandaşlar bilmelidir ki, vicdani ve fikri hürriyet vardır. Fakat, nihayet bunlar namahdut değildir. Ferdi hürriyet karşısında, fertlerin heyeti umumiyesinin kurduğu ve dayandığı bir devlet vardır. O devletin de iradesi ve hâkimiyeti vardır. Fertlerin hürriyetini mahfuz tutmakla mükellef olan insanların, diğer taraftan, devletin de irade ve hâkimiyetinin mefluç bir hale gelmemesine çok dikkat etmeleri lazımdır. Fertlerin hürriyeti, devletin hâkimiyet ve iradesinin mahfuziyetine vabestedir. Devlet iradesi mefluç olursa, fertlerin hürriyetini muhafaza edecek hiçbir kuvvet ve vasıta kalmaz. Binaenaleyh, hürriyeti yalnız bir taraflı değil, her iki taraftan düşünmek lazımdır. Vatandaş olan fertler kendi hürriyetlerinin bir kısmını seve seve, lüzumlu görerek devlete zaten devretmişlerdir.

Devlet kendine has olan irade ile ferdi hürriyetlerin bir kısmına, gene o hürriyetin temini için sahip olur. Yeter ki, devlet hâkimiyeti, milletin refah ve saadeti umumiyesine ve vatandaş hürriyetlerinin teminine masruf olsun.

Vatandaşlar da bu emniyet hasıl olduktan sonra, fertlerin kurdukları devlet kuvvet ve otoritesini masun bulundurmak için vatandaşlara tereddüp eden vazifeler vardır. Bu meyanda memurlara ve bilhassa hâkimlere teveccüh eden vazife büyüktür. Hâkimler vatandaşların hürriyetini mümtaz tutmayı düşünürken, devlet otoritesinin hakikaten masun kalmasına dikkat ve riayet etmelidirler. Aksi takdirde, kendilerine tevdi edilmiş olan yüksek vazifeyi ifaada kusur etmiş olurlar."

İşte Atatürk'ün dediği budur.

Kişinin hürriyetini koruyacak olan kişiler, devletin irade ve egemenliğinin sakat, çalışamaz, felçli hale gelmemesine dikkat edeceklerdir.

Devlet budur işte!

Ne ceberrut devlet!

Ne de başıboş laçka devlet...

10 Kasım 1982

ATAKÖY YANGININ TEK SUÇLUSU YAKALANDI!...

Hiç merak etmeyin, bu facianın da sorumlusunu biz hemen buluruz. Hani o zavallı garson var ya, hani o tüp gazlı ısıtıcıyı yakmak isterken, ortalığı aleve veren garson var ya, işte baş sorumlu O'dur! Yirmi bir kişiyi öldüren O'dur! Yirmi bir ocağı söndüren O'dur! Yirmi bir kişiyi diri diri yakan, boğan, ezen, çiğneyen O'dur... Başka hiç kimsenin, ama kimsenin suçu yoktur. Bütün suç, bütün günah, bütün hıyanet, bütün melanet, o zavallı garsonundur.

Çünkü o garson, bu suçu bilerek, isteyerek, kasten ve dahi taammüden işlemiştir.

Sabah erken kalkmış, bütün gün, akşama kadar böyle bir faciayı, nasıl yapacağını planlamıştır.

Ufacık bir kapısı, çıkacak başka deliği olmayan köhne baruthane deposunu kiraya veren O'dur! Burada meyhane açan O'dur!

Burada meyhane açılmasına izin veren O'dur!

Burada meyhane açılmasının, hiçbir sakıncası yoktur, diye rapor veren de O'dur!

Hem vilayet adına, hem belediye adına, hem itfaiye adına, hem belediye zabıtası adına bütün bu işleri tek başına yapıp, meyhanenin açılış kurdelesini kesen de O'dur!

Şimdi, bu yaptıklarının hesabını verme günü gelmiştir. Bu şekilde yaşayan insanların, can güvenliğinden sadece ve sadece o sorumludur.

Vilayet mi?

O'ndan sorulur!

Belediye mi?

O'ndan sorulur!

İtfaiye mi? O'ndan sorulur! Belediye zabıtası mı? O'ndan sorulur! O'ndan ve suç ortaklarından.... Kültür Sarayını da yakan O'nlardır! Türkiye'deki cümle inşaatları çökertenler de O'nlardır! Yaşar Doğu Spor Salonunu aşağı indirenler de O'nlardır! Çiçek Pasajının altını oyan da O'nlardır... Velhasıl bunlar, bu adamlar, pek yamandır. Orhan Veli, O'nların ne mal olduklarını ne güzel anlatır. Sokak kedisinin ağzından ciğercinin kedisine mektup yazar, ciğercinin kedisi de sokak kedisine cevap verir:

"Açlıktan bahsediyorsun; Demek ki sen komünistsin. Demek bütün binaları yakan sensin. İstanbul'dakileri sen, Ankara'dakileri sen... Sen ne domuzsun, sen!"

İşte bu adamlar hep böyledir. Bazen komünist olurlar, bazen garson olurlar, bazen gece bekçisi olurlar, bazen hademe olurlar, bazen odacı olurlar, bazen inşaat çavuşu olurlar, bin kılığa girerler; ama önünde sonunda, bütün bu işleri yapan, facialar yaratan domuzlar bunlardır.

Çöken binaların, yanan yerlerin, yıkılan evlerin altında imzası olan mimarlar, mühendisler, valiler, belediye başkanları, itfaiye müdürleri, belediye zabıta müdürleri, asla ve kat'a suçlu değildirler.

O masum insanlar, o bürokratlar ve teknokratlar, toplumumuzun gözbebeği pırlantalardır.

Çok şükür, bu millet, bu devlet onların kadrini ve dahi kiymetini bildiği için kimse onlara el süremez.

Onlar masalarının, makamlarının başında maroken koltuklarda, doğuştan hakettikleri dokunulmazlık zırhının arkasında, Roma'yı yakan haşmetlü Neron hazretleri gibi, bu elim ve feci manzaraları kemali teessürle seyredip, "vah vah yazık olmuş," diyerek derin ve ulvi hislerini terennüm ederek ahkâm keserler:

"Facia çok üzücüdür!"

"Olay hakkında, çok yönlü soruşturma açılmıştır!"

"Sorumlular kanunun pençesinden kendilerini kurtaramayacaklardır!"

"Olayın soruşturması, sekiz müfettiş, on sekiz başmüfettiş, dört bilirkişi, on dört bilmez kişi, bir o kadar da teknik meknik, etkin yetkin görevli tarafından soruşturulmaktadır."

"Hazırlanan ilk önrapor en kısa zamanda alt komisyona verilecek, bu rapor üzerine komisyonlar kurulacak, alt komisyonun hazırlayacağı küçük rapor orta komisyona sunulacak, orta komisyon, bu rapor üzerine ortanca rapor hazırlayacak, ortanca rapor büyük komisyonda tetkike tabi tutulacak, büyük komisyonun raporu, en büyük komisyonda tartışılacak ve sonunda suçlular, adaletin adil pençesinde hesap vereceklerdir."

"Ölenlere Tanrı'dan rahmet, kalanlara sabır diler, büyüklerin gözlerinden, pardon, küçüklerin gözlerinden, büyüklerin ellerinden öper, Allah'ın yüce milletimizi böyle facialardan masun tutmasını dua ve temenni eyleriz."

Zaten bu önemli, etkin ve yetkin zevattan biri, bir kere "Olay hakkında çok yönlü soruşturma açılmıştır" dedi mi, bütün milletin yüreklerine soğuk sular serpilmekte ve yüzlerinde güller açmaktadır.

Çok yönlü soruşturma ne demektir, bilir misiniz? Çok yönlü soruşturma, çok yönlü bir soruşturmadır. Çok yönlü soruşturmalarda, çok yönlü soruşturmalar yapılmakta, çok yönlü soruşturmaların sonucu çok yönlü soruşturmaların sonucunu doğurmakta ve bu doğan çok yönlü soruşturmalar, yeniden çok yönlü soruşturmalara tabi olmaktadır.

Zira, her çok yönlü soruşturma, yeni birçok yönlü soruşturmanın başlangıcıdır. Bir olay çok yönlü olarak soruşturuldu mu, o olayın çok yönlü soruşturulması gereken bir olay olduğu hemen anlaşılmaktadır..

Çok yönlü soruşturmanın bir diğer önemi de çok yönlü soruşturma olmasıdır. Her olay çok yönlü soruşturulamayacağı gibi, her çok yönlü soruşturma da her olayın çok yönlü soruşturmaya mazhar olacağı anlamına gelmez.

Onun için, hiç merak etmeyin! Ataköy'deki facia da çok yönlü soruşturulacak, çok yönlü soruşturmanın çok yönlü raporları, yine çok yönlü alt, orta, üst komisyonlar tarafından mühim, muaccel, ivedi, gizli, çok gizli olarak incelenip, çok yönlü soruşturma bitirilecek ve 6 yıl, 8 ay, 17 gün sonra takipsizlik ve men'i muhakeme raporları verilip, suçlular Allah'ın adaletine teslim edilecektir.

Çünkü bütün kabahat tüp gaza kibrit çakan o garsondadır.

Vilayet buranın açılmasına izin verirken, garsona, "Kibriti çak!" demiş midir? Hayır, dememiştir!

İtfaiye burayı muhtemel bir yangına karşı kontrol ederken garsona, "Kibriti çak!" demiş midir?

Hayır dememiştir.

Belediye buranın açılmasına izin verirken garsona, "Kibriti çak!" demiş midir? Hayır, dememiştir!

O halde bu garson, ne halt etmeye kibriti çakmıştır!

Hadi beyler, hep beraber, kafa kafaya verip düşünün bakalım.

Şu garsonu ne yapmalı?

Asmalı kesmeli! Sadece bu garsonu değil, önümüzdeki günlerde, aylarda ve dahi yıllarda kibrit çakacak olan, bütün garsonları asmalı, kesmeli...

Hem de nam olsun, şan olsun, ibret olsun ve dahi "Sefam olsun!" diyerek...

23 Kasım 1982

FİLAMİNGO YOLU MU ABANOZ SOKAĞI MI?

Bir toplumun, bir milletin, bir halkın ahlak kurallarıyla, bu kadar ters düşülemez. Bir toplumun ahlak kuralları, bu kadar rencide edilemez. Bir toplumun ahlak kurallarına, bu kadar aykırı düşen ve onu rahatsız eden bir şey, olağan bir hayat tarzı gibi gösterilip takdim edilemez. Hem de bütün bunlar devlet eliyle yapılamaz. Televizyondaki, "Filamingo Yolu"ndan söz edeceğiz.

Haftalardır aylardır bu rezilliği televizyonda seyrettirenler toplumun hangi değerlerini aşındırdıklarının farkında mıdırlar? Eğer bu dizi, ahlaksızlığın eleştirisi olsaydı, mazur gösterilecek, savunulacak, bir yanı olabilirdi.

Ama ne münasebet, "Filamingo Yolu"nda ahlaksızlık eleştirilmiyor, düpedüz özendiriliyor.

Fabrikatör pezevenk, senatör ha keza, fabrikatörün kızı ve senatörün karısı orospu, devletin ve kanunun temsilcisi "Şerif"de her çeşit marifet var: Şantajcı, üç kâğıtçı, rüşvetçi, deyyus, yalancı, sahtekâr, sıralayın sıralayabildiğiniz kadar..

Sözlükte ahlaksızlık adina, ne kadar sıfat varsa, Şerif'e yükleyin, beli bile bükülmez...

Senatör deseniz, politika uğruna her şeye razı... Karısının başka biriyle yatıp kalkması onun umurunda bile değil!

Senatörün karısının anası, zaten öz anası değil... Fabrikatör babasının, eski kulağı kesiklerden, bir mamadan peydahladığı kız...

Anası ise gazetecinin eski dostu!'

Mamanın işlettiği bir gece kulübü var, orada da her çeşit habaset mebzulen mevcut!

Seyredenlerin gördüğü gibi akla hayale gelmeyecek tüm ahlaksızlıklar, "Filamingo Yolu"nda birbiriyle yarışıyor.

Olabilir, diyebilirsiniz.

İnsanın yapmayacağı şey var mi?

Katılınız!

Kim bilir, belki "Filamingo Yolu"ndaki olaylardan daha beterleri, her gün toplumun hangi yollarında yaşanıyor, diyebilirsiniz.

Doğrudur!

Ama devletin televizyonunun görevi, herhalde bütün bu ahlaksızlıkları özendirici bir dizi halinde halka seyrettirmek değildir.

Belki şu da denilebilir:

"Biz bu diziyi mahsus oynatıyoruz. İbret olsun, kissadan hisse alınsın diye oynatıyoruz. İşte Amerikan toplumu böyle bir rezil toplumdur."

Eğer savunma bu olacaksa, buna kargalar bile güler. Evet ibret-i âlem diye, kissadan hisse diye bazı kavramlar vardır ama, bu kavramlarla bu dizinin hiçbir ilgisi yoktur. Ama efendim Amerika'da oynuyor, Avrupa'da oynuyor, dünyanın çok yerinde oynuyor.

Savunmanın bu çeşidine de, bayılırız.

Sanki Amerika'dan, sanki Avrupa'dan, sanki bilmem nereden olan her şey bizde var da "Filamingo Yolu" eksik... Sanki oranın televizyonlarında oynatılan her şey bizde oynatılıyor da bir "Filamingo Yolu" eksik...

Çok şükür, o dediğiniz memleketlerde de hasbelkader televizyon seyretmişlerdeniz...

Siz oradakileri bir görün de onları ahlaksızlık geri kalsın... seçip getirin de bu

Toplumun değer yargılarının, ahlak yargılarının taş gibi kalmasından yana değilizdir. Elbette dün ayıp olan, bugün olağandır, dün utanılacak şeyden, bugün utanan azdır. Ama her şeyin bir ölçüsü vardır.

Açın aile albümlerini, bakın yirmi yıl, yirmi beş yıl, otuz yıl önceki fotoğraflara, bir de açın bugün gazetelere bakın... Dedelerimiz,

ninelerimiz, babalarımız, analarımız bugün gördükleri kıyafetleri bile, "Kıyamet alameti" sayacaklardır.

Ama bir toplumun, özellikle Türk toplumunun değişmez -çok şükür değişmez- bazı ahlak ve değer yargıları vardır. Onlardan biri ve en başta geleni de kutsal aile ocağıdır.

Baba pezevenk, kızı orospu, politikacısı deyyus, şerif, yani devletin, kanunun temsilcisi, dünyadaki bütün ahlaksızlık sıfatlarını nefsinde toplamış, bir sahtekâr...

Türk toplumu bu rezilliği seyretmeye mecbur mudur? "Seyretmesinler efendim, mecbur değiller ya, kapasınlar televizyonu!"

Peki, TRT'nin başındakiler, bir şarkıcının eteği iki santim açık, bacağı görünüyor diye sansür koyanlar, siz bu rezilliği seyrettirmeye mecbur musunuz?

Hem seyretmesinler demek kolaydır, seyretmemek mümkün müdür?

Evlerin pencerelerine niçin perde konur?

İçerisi görünmesin, diye...

O halde evinize de perde asmayın, gelip geçen seyretmesin deyin, olsun bitsin....

Bu mümkün müdür?

Gelen de bakar, geçen de bakar, gözü takılan da bakar... Bu yazımıza itiraz edenler de çıkabilir, bizi yobazlıkla, dar kafalılıkla, çağdaş olmamakla, suçlayanlar da olabilir, hatta küfredenler de...

Şunun şurasında haftada kırk beş dakika bir saat, güzel bir vakit geçiriyoruz, güzel kadınlar, güzel oyuncular görüp eğleniyoruz, diyenler bulunabilir.

Şunu söyleyelim ki, bizde "Filamingo Yolu"nu seyredenler. deniz...

Ama ahlaksızlığa övgünün, bu kadarına tahammül edememekteyiz.

Nedir bu dizinin mesajı?

Bize göre şu? Zengin mi olacaksın, o zaman ahlaksız olacaksın!

Politikacı mı olacaksın, o zaman ahlaksız olacaksın! Hayatta başarılı mı olacaksın, o zaman ahlaksız olacaksın! Doğruluk, dürüstlük, namus, vicdan, adalet, fazilet... Unutun bunları, unutun! Varsa pezevenklik, yoksa orospuluk, sahtekârlık, üçkâğıtçılık!

O halde söyler misiniz, Bülent Ersoy'un günahı neydi, niye sahneye çıkarmadınız?

Öne "Dallas", arkadan "Filamingo Yolu," bari bir de "Abanoz Sokağı" diye bir yerli dizi koyun da tamam olsun...

1 Aralık 1982

YIKIN EFENDİLER YIKIN, BU ŞEHR-İ STANBUL SİZİN

Hikâyeyi bilirsiniz, belki bilmeyenleriniz de vardır.... Kaplumbağa yolun kenarında dolaşıp duruyormuş, bakmış yanından ok gibi bir şey geçmiş, başını kaldırmış; tavşan... Merak edip bağırmış: "Hayrola tavşan kardeş nereye böyle?"

"Komünistler geliyor!"

"Sana ne komünistlerden, gelirse gelsinler..." Tavşan bağırmış: "Bana ne olur mu? Komünistler bütün kürklere el koyar sırtımdaki kürk de gider... Onun için kaçıyorum!" Ve başlamış yine koşmaya... Kaplumbağa da birden

heyecanlanmış:

"Eyvah komünistler geliyormuş, komünistler gelirlerse benim ev elden gider. Sırtımda taşıdığım evi bile alırlar..." O da başlamış koşmaya, kaçmaya...

Hem de ne koşuş, ne kaçış, neredeyse tavşanı geçecek... Kaplumbağanın halini gören leylek havada süzülerek alçalmış:

"Kaplumbağa kardeş hayrola ne oldu, niye böyle koşuyorsun?"

"Komünistler geliyor!"

"Sana ne komünistlerden?"

"Olur mu, evimi alırlar!" Leylek de heyecanlanmış: "Eyvah komünistler gelirse, beni yurt dışına çıkarmazlar. Oysa bugün, yarın güneye uçmam gerekecek, havalar soğuyor!"

Hemen dönmüş yuvaya, toparlanmaya başlamış... Maymun, onun telaşlı halini görünce meraklanmış: "Leylek kardeş, hayrola niye böyle erken toparlanıyorsun?"

"Komünistler geliyormuş!"

"Olur mu, beni dışarı çıkarmazlar, pasaport vermezler!" Leylek de başlamış kaçıp, uçmaya. Maymun bakmış tavşan kaçıyor, kaplumbağa onu kovalıyor, leylek uçuyor, o da birden korkmuş, titremiş, ve atmış kendisini ağaçtan yere, o da başlamış kaçmaya. Hem de ne kaçış!.. Allahını seven tutmasın!.. Hem kaçıyor, hem bağırıyormuş: "Kaçın komünistler geliyor, kaçın komünistler geliyor!" Bir süre koştuktan sonra birden durmuş, başlamış dövünmeye:

Sana ne komünistlerden?"

"Ulan sersem maymun, ne kaçıyorsun? Sana ne komünistlerden? Gelirse gelsinler!.. Kürkün mü var, evin mi var, yurt dışına mı çıkacaksın, sana ne komünistlerden!.. Ciplak kıçına giyeceğin donun bile yok, ne kaçıp duruyorsun? Aptal, salak, sen de!.. Otur oturduğun yerde!"

Biz de son günlerde İmar Affı, Boğaziçi ve İstanbul için birkaç yazı yazıp, sonra da etkili, yetkili ve de çevreli meslektaşlardan ağzımızın payını alınca tıpkı hikâyedeki maymun gibi, kendi kendimize kızdık:

"Sana ne İmar Affından, sana ne İstanbul'dan, sana ne Boğaziçi'nden? Kaçak inşaat mı yaptın, müteahhit olup apartmanlar dikip milyonlar mı vurdun, yoksa Boğaziçi'nde evin mi, yalın mi, köşkün mü var? O halde sana ne?"

Doğru, bize ne?..

Sanki Yeniköy'de lebideryada biz oturuyoruz, sanki İstinye sırtından, Boğaz'ı biz seyrediyoruz, sanki Hisar'dan güneşin batışını seyreden biziz...

Bir pencereden karşı apartman, diğer pencereden de mezarlık... Nerede olsa görürsün bu manzarayı.

Dünyada dikili ağacın bir sigorta evi, onun da borcu bitmemiş...

Meğer biz İstanbul berbat oldu, bu güzelim şehir ne hale geldi, zevksiz çirkin beton yığınları, plansız şehirleşme, yerleşme derken, eskinin hasretini çekermişiz de haberimiz yokmuş...

Meğer biz, Boğaziçi'nin koruları, bahçeleri, ağaçları teker teker elden giderken, insafsız dozerlerle o yeşil örtü kaldırılıp atılırken yerine rezillik abideleri dikilirken, biz eskiye hasret şarkıları söylermişiz de haberimiz yokmuş....

Meğer biz kaçak inşaat derken, meğer biz ruhsatsız inşaatlar derken, yazık oluyor bu şehre derken ne büyük bir tutuculuğun eteğine yapışmışız da haberimiz yokmuş... Neymiş yani, eski İstanbul neymiş?...

Bir ahşap uygarlıkmış!.. Eciş bücüş evler, bir iki yalı, bir iki konak, gerisi tahta kulübe...

Sanki biz beton yığını derken, betondan vazgeçip, ahşap evlere geçelim demişiz, sanki biz, İstanbul perişan oluyor derken, kasapların vitrin camlarını kıralım, etleri toz, toprak, sinek içinde satalım, demişiz?..

Sanki biz İstanbul, tabiatın bize bahşettiği bu güzel şehir elden gidiyor derken, çöpleri sokağa dökelim demişiz... Sanki biz gelecek nesiller bu çirkinliği gördükçe bize kahredecekler deyince, lağımlar sokakta aksın, pislik içinde yüzelim demişiz...

Çünkü eski İstanbul buymuş, çünkü eski İstanbul'da insanlar böyle yaşarmış ve biz de işte bunları özlermişiz. İnsaf dinin yarısıdır, elinizi vicdanınıza koyun, diye bir de laf vardır.

Pislikle, güzellik arasındaki bağlantı nedir?

Çıkın Yeniköy'deki yalınızın rıhtımına, çıkın İstinye sırtındaki köşkünüzün balkonuna ve bakın etrafa, güzel mi?... Bu beton yığınları güzel mi?..

Siz cevap verin, çünkü oraların sakini sizlersiniz, biz değil!.. Bu yeşil örtüye, bu korulara, bu bahçelere yazık değil mi?.. Bir koru, bir bahçe, bir ağaç kaç yılda yetişir.

Beton yığınının karşılığı elbette ahşap tahta evler değildir. Önemli olan mimaridir, önemli olan güzelliktir, frenklerin deyimiyle estetiktir.

Taş olur, beton olur, ahşap olur tahta olur...

Ama güzel olur...

Sadece güzellik yetmez, ayrıca insanoğlunun yaptığı güzelin yanında, tabiatın yarattığı güzelliği de koruması gerekir. Yık yalıyı, yap apartmanı!..

Yak koruyu, dik apartmanı!.. Kes ağacı, yap apartmanı!..

Hem de keyfine göre... Bazen iki kat, bazen üç kat, bazen beş kat, yedi kat, on kat...

Kaçağı, ruhsatsızı da caba... Bu mudur yenilik, bu mudur uygarlık, bu mudur çağdaşlık? Eğer bu uygarlıksa, barbarlık nedir?.

Ama başında da dedik ya, maymunun aklı başına gelir de bizimki gelmez.

Boğaz'da yalın mı var, Hisar'da köşkün mü var, Şişli'de kaçak inşaatın, Moda'da ruhsatsız binan mı var. Yoksa müteahhit dostun mu var?...

Sana ne bunlardan...

Diyemiyoruz işte!..

Diyemediğiniz için de, neredeyse bizi "Hain-i medeniyet" ilan edip, canımıza ot tikayacaklar...

"Bırakın yıksınlar, bırakın yapsınlar, bırakın diksinler," diyebilsek.

Ve bir de Tevfik Fikret'in meşhur "Hân-ı Yağması"nı değiştirip söyleyebilsek:

"Bu yağmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak:
Yarın bakarsınız verilmez, bugün verilen ruhsat,
Bugün ki rüşvetler kavi, bugün ki yapılar kaçak.
Yakın, yıkın kapış kapış vadi, koru bahçe ağaç...
Yıkın efendiler yıkın bu Şehr-i Stanbul sizin.
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yıkın..."

14 Aralık 1982

BU DOSYA YENİDEN AÇILMALIDIR

Bu dosyanın yeniden açılması gerek...

Abdi İpekçi dosyasının yeniden açılması gerek...

Elbette bir cinayet dosyasının yeniden açılması, o cinayetin maktulünün geri gelmesi demek değildir.

Ama, son gelişmeler ve özellikle Uğur Mumcu'nun didik didik araştırıp ortaya çıkardığı gerçekler, ilişkiler, garip fakat anlamlı rastlantılar, bu dosyanın karanlık ya da alacakaranlık sayfalarının gün işığına çıkarılmasını gerektirmektedir.

Bu dosya, "ölen öldü, katil de kaçsa dahi yine yakalandı, idama mahkûm oldu, başka ne yapılır," denecek kadar katı bir mantıkla kapalı tutulamaz.

Öyle olsaydı, İtalyanlar da Papa dosyasını yeniden açmazlardı.

Bu mantık geçerli olsaydı, İtalyan savcı da öyle yapar soruşturmayı, "Papa'ya ateş eden adamı yakaladık, müebbet hapse mahkûm ettik, daha ne olacak?" deyip iki devletin arasını bozacak uluslararası bir boyuta çıkarmazdı.

Üstelik Papa da ölmemişti...

Evet, Abdi İpekçi dosyasının yeniden açılması gerekir... Bu satırların yazarı, öldürülmeden önce, Abdi İpekçi ile herhalde son görüşen iki, üç kişiden biridir.

Abdi İpekçi o gün Ankara'daydı; bildiğimiz kendisinin TürkYunan gazetecileri arasında ilişkiyi geliştirmek için Ankara'ya devrin başbakanıyla görüşmeye gittiğiydi. Akşama döneceğini biliyorduk ama, kaç uçağına bineceğini bilmiyorduk. Hava kararmış, akşam basmıştı, toplanıp çıkmaya hazırlanırken odasına girdiğini gördük. Konuşacak bazı işler vardı. Odasının, yazı işleri salonuna açılan kapısı açıktı. Hem hoş geldin demek, hem de işleri konuşacak vakti olup olmadığını sormak için içeri girdik. Telefonla konuşuyordu ve

konuşması bitmek üzereydi. Biz dışarı çıkıp çıkmamakta kararsızken işaret etti, kaldık ve hemen sonra da telefonu kapadı....

"Konuşmamız gereken bazı işler vardı da..."

"Yarın konuşsak... Şimdi doğru eve uğrayıp oradan da bir yere gideceğiz."

"Olur," dedik ayrıldık.

Biz gazeteden çıktığımız zaman, o hâlâ odasındaydı. Eve geldik, soyunduk, yemeğe oturduk, telefon çaldı, Abdil İpekçi vurulmuştu.

O günden bugüne çözemediğimiz, bizim için karanlık olan bir konu vardır.

Katil veya katiller, ya da suç ortakları evinin köşesinde pusuya yattıklarına göre, demek Abd! İpekçi'nin o gece Ankara'dan döneceğini biliyorlardı, ya da Ankara'ya gittiğini biliyorlardı. Sadece Ankara'ya gittiğini bilmeleri yetmezdi. Abdi İpekçi'nin Ankara'ya gittiğini ve akşam döneceğini bilmeleri gerekiyordu. Eğer ikisini birden bilmeseler, o gün niçin pusuya yatsınlardı? Madem Ankara'ya gitti, döneceğini de bilmiyorlar, öğrenemediler, o halde cinayeti başka bir güne tehir etmezler miydi? Nasıl olsa İstanbul'a dönecek, o zaman vururuz demezler miydi?

Demek katil, katiller veya suç ortakları Abdi İpekçi'nin hangi uçakla Ankara'dan döneceğini öğrenmişlerdi. Dediğimiz gibi sadece Ankara'ya gitmiş olmasını bilmeleri yetmezdi. Diyelim, Abdi İpekçi'nin Ankara'dan döndüğünü öğrendiler. Kendisini Yeşilköy'de gazetenin bir arabası karşıladı, Cağaloğlu'na geldi.

Peki Abdi İpekçi ne zaman gazeteden çıkıp, kendi arabasına binip Teşvikiye'deki evine gidecek?

Abdi İpekçi genellikle, haftanın en az beş günü, cinayetin işleniş saatlerinden çok sonra gazeteden çıkardı. O gün erken çıkmıştı... Buraya da bir nokta koymak gerekmez mi? Sonra Abdi İpekçi'nin geceleri genellikle doluydu. Davetler, arkadaş toplantıları birbirini kovalardı. Katil veya katiller Abdi İpekçi'nin o akşam gazeteden çıkıp evine gideceğini nasıl biliyorlardı?

Diyelim ki Ankara'dan döndüğünü öğrendiler, ama bu yeter mi?

Evine geleceğini nasıl biliyorlar.

Belki evine gelmeyecek, doğru, davetli olduğu yere gidecek...

Çoğunlukla da öyle yapardı..

Demek katiller, sadece Abdi İpekçi'nin Ankara'dan döndüğünü değil, eve gideceğini de öğrenmişlerdi. Bütün bunlar, katil veya katillerin sağlam bir istihbarata sahip olduklarını ortaya koymaz mı?

Diyeceksiniz ki, peki, bunların hepsini doğru kabul edelim... Abdi İpekçi gazeteden çıktı, katiller onun çıkış saatini ve evine doğru geldiğini nasıl öğrendiler?

Evet, İstanbul telefonlarının adı çalışmaza çıkmıştır ama bazen de çok işe yararlar... Cağaloğlu'ndan çevirirsiniz, şıp diye Nişantaşı'nı bulursunuz.

"Canım böyle şey olur mu?" diyebilirsiniz.

Bir düşünün bakalım, niçin olmasın?

Bir de trafik meselesi var.

İstanbul'un en sıkışık trafik güzergâhlarından biri, akşam saatlerinde Cağaloğlu, Sirkeci, Eminönü, Karaköy, Tophane, Fındıklı, Dolmabahçe, Teşvikiye, Nişantaşı güzergâhıdır. Abdi İpekçi, eğer yılların alışkanlığını o gün değiştirmediyse aynı güzergâhı izlemiştir. Değiştirmesi için bir sebep de yoktur. Çünkü önce evine gidip, eşini alacak, sonra, o gün Avrupa'dan dönen en yakın arkadaşının, Arnavutköy sırtlarındaki köşküne gidecektir. O halde yolunu uzatmasına bir neden yoktur.

Cinayet tarihinde Abdi İpekçi'nin evinin bulunduğu sokak, tek yönlüydü. Yani Abdi İpekçi'nin, evine gitmek için günün hangi saatinde olursa olsun, cinayetin işlendiği yerden geçmesi gerekiyordu.

O halde katil veya katiller, niçin trafiğin en sıkışık olduğu bu saati seçtiler?

Geç vakit, saat 23.00 veya 24.00'den sonra pusuya yatar,

cinayeti işler ve sonra da çok daha rahat kaçarlardı. Bunu yapmayıp, hiç korkusuz, çekinmeden, trafiğin en sıkışık olduğu saati seçip, sonra

rahatlıkla kaçmaları için neye, kimlere güveniyorlardı?

Düşünmeye değmez mi?

Bir de Uğur Mumcu'nun da yazdığı kayıp bir defter var; cinayetten önce kaybolan defter...

Bu, Abdi İpekçi'nin özel telefon defteriydi. Sekreteri Melek Beler günlerce bu defterin yasını tutmuş, her tarafı didik didik etmiş, sormadığı yer çalmadığı kapı kalmamış, gazete içinde günün konusu olmuş ama Abdi İpekçi'nin özel telefon defteri bir türlü bulunamamıştı. Fakat aynı defter, Melek Hanım'ın umudunu kestiği bir gün, ansızın çıkıp gelmişti! Kim almıştı, kim götürmüştü, kim getirmişti? Üzerinde durulmaya değmez mi?

Bir telefon defteri niçin kaybolur, sonra niçin kabı yırtılıp görülecek bir yere konur?

Acaba bu telefon defterinde kimin, kimlerin telefonları vardı?

Meraklısı kimin telefonunu, kimlerin adresini arıyordu. Herhalde PTT'nin rehberindeki telefon numaralarını değil! Acaba bir telefon numarası öğrenmek için mi bu defter calınmıştı, yoksa, Abdi İpekçi'nin defterinde, kimlerin telefon numaralarının olduğunu öğrenmek için mi bu defter çalınmıştı?

Ağca'yı bir dairenin merkezi kabul edersek, bu dairenin çemberinin içinde kimler olduğunu merak etmez misiniz? Ağca, askeri savcıya "Sizin vereceğiniz ceza, bana yetişmez" derken bunu herhalde durup dururken söylememiştir. Cezaevinden kaçış hızının, verilecek cezadan daha hızlı olduğunu bildiği için böyle konuşmuştur. Ve dediği çıkmış verilen ceza, ona yetişememiştir.

1 Ocak 1983

ŞU GENÇLERİN KILIK VE KIYAFETLERİ

Çok güzel! Doğrusu çok güzel, bundan daha güzeli can sağlığı. rildi. Yükseköğrenim gençliğinin beklediği, en önemli karar ve

Hatta bu karara son karar da diyebilirsiniz. Çünkü çok şükür, bu gençlerin artık isteyecekleri, ya da onlara verilmedik hiçbir şey kalmamıştı.

İsteyen istediği okula giriyor, kitaplar çoktan hazır, yurtlar sıra sıra, kimse açıkta değil, öğretim üyesi deseniz, neredeyse üç öğrenciye bir profesör düşecek, yepyeni okul binaları, pırıl pırıl sınıflar, bir sınıfta yirmi öğrenciden fazlası yok, fakülte, yüksekokul binaları geleceğin öğrenci sayısı hesaplanarak, bugün için, fazla bile yapılmış, her yerde spor tesisleri, futbol sahaları, eskrim salonları, her çeşit sporun yapılacağı yerler, malzemeler, antrenörler hazır onları bekliyor, spordan hoşlanmayanlar, tiyatro ve konser salonlarında boş vakitlerini değerlendirebilirler... Velhasıl artık yapılacak başka iş kalmadı.

O halde?

Bu kadar şey verdiğimiz üniversite gençliğinden, biz de ufacık bir şey isteyebiliriz herhalde...

Şu kılık kıyafetlerini, bir düzene soksunlar... YÖK'ün yayımladığı, kıyafet genelgesine uysunlar.

Yoooo, hemen itiraz istemeyiz! Bakın sizin için neler yapıldı?

Yukarıda yazdık işte, bir daha mı sıralayalım! Onun için işi tadında bırakıp, şu haberi okuyun ve hizaya girin bakalım...

Hadi gençler, itiraz istemez, okuyun şunu:

"ANKARA, ANKA YÖK tarafından yayımlanan genelgeye göre, kız öğrenciler açık bir baş ve düzgün taranmış saçlarla okula gelecekler, erkek öğretim üyeleri ve öğrenciler ise sakal bırakamayacaklar.

YÖK genelgesi 2547 sayılı kanun kapsamına giren Yüksek Öğretim

Kurulu, Üniversitelerarası Kurul ve bağlantıları ile Yüksek Öğretim Kurumları ve bağlı kuruluşlarında görevli bulunan üyeler ve öğretim elemanlarını ve öğrencilerini kapsıyor. Yayımlanan genelgeye göre, erkek öğrenciler, dudak kenarını aşmayan bıyık, kravat, temiz ve ütülü giysilerle okula gidebilecekler. Kışın çok soğuk günlerde kazak, yazın sıcak günlerde ise gömlek giyebilecek olan erkek öğrencilerin böyle günlerde kravat takmaları zorunlu değil.

Genelgeye göre kız öğrenciler ise temiz, ütülü, aşırı renklerde olmayan elbiselerle okula gelebilecekler. Ayakkabı topukları ise çok yüksek olmayacak. Gösterişsiz çizmeler giyilecek. Kız öğrenciler başlar açık olarak okula gidecekler. İlahiyat fakültelerinde okuyan öğrenciler ancak Kur'an derslerinde başlarını kapayabilecekler.

Yabancı öğrenciler ise genelgeye göre aşırı olmamak koşuluyla kendi ülkelerindeki geleneklere uygun olarak giyinebilecekler. Aynı uygulama yabancı öğretim üyeleri içinde geçerli olacak."

Ne var, ne var bunda... Hiç itiraza hakkınız yok! Hatta bize sorarsanız eksik bile. Renkler tespit edilmemiş! Hangi renk elbise giyeceksiniz, hangi renk elbiseye, hangi renk kravat takacaksınız, gömlek rengi nasıl? Bunlar genelgede yok! Kışın kazak giyebilirmişsiniz... Peki nasıl kazak olacak? Balıkçı yaka mi, V yaka mı? O da belli değil! Onun için hemen itiraz etmeyin, kıyafet özgürlüğü filan gibi laflar etmeyin... Hele hele kızlar, siz hiç sesinizi çıkarmayın... Size yine iltimas geçmişler, torpil yapmışlar.

Ayakkabılarınızın topukları çok yüksek olmayacakmış... Şu kadar santim olacak demişler mi?

Dememişler!

Ya topukların santimini de tespit edip, sabah okula girerken kapıda topuk muayenesi yapsalardı!

Çizmeler de öyle!

Gösterişsiz çizme ne demek?

Yooo, olmaz, bu kadar hürriyet fazla... Aklına esen, aklına estiği çizmeyi giyecek, fakülteye gelecek, ne bu diyeceğiz, efendim, bu gösterişsiz çizme deyip Sivişacak...

Olmadı, olmadı! Bir örnek çizme verilir, herkes bu çizmeden giyer,

olur biter!

Yok süet çizmeymiş, yok deri çizmeymiş, yok rugan çizmeymiş...

Olmaz efendim olmaz! Sonra dua edin, hem de bin kere dua edin! Hem erkekler, hem kizlar, bin kere dua edin! Şapka mecburiyeti yok, daha ne istiyorsunuz! Ne olmuş, nesi var, şapkanın suyu mu çıktı? Hepinizin başında birer kasket, üniversiteye, fakülteye böyle gelseniz fena mı olur? Bakın hâlâ itiraz eder bir haliniz var... Kesin bu itirazı, kesin çocuklar, beterin beteri vardır. Bu işin sonunda önlük giymek de vardır... Hem de beyaz yakalı önlük! İlkokuldaki kardeşlerinizin günahı ne? Hem siz de giydiniz, alışık değil misiniz? Onun için gençler, siz siz olun, bu kıyafet genelgesine uyun...

Önemli olan kıyafettir.

Kitabınız var, okulunuz var, sınıfınız var, hocanız var, yurdunuz var, spor salonlarınız, konser salonlarınız, sinemanız, tiyatronuz her şey var. Bir şey mi dediniz:

"Bizim içine girecek sınıfımız yok, ders verecek hocamız yok, oturup bir çay içecek kantinimiz yok, okuyacak kitabımız yok, o yok, şu yok, bu yok!"

Ne demek yok?

Her şey var!

YÖK geldi, yoklar yok oldu, bunu bilmiyor musunuz? Onun için şimdi kıyafetinize bakın, doğru dürüst giyinin, uslu, cici çocuklar olun ve dahi siz, siz olun, büyüklerinizin sözünden çıkmayın, öyle abuk sabuk şeyler düşünmeyin.... Ne demişler?

"Düşünen kafalara zararlı fikirler üşüşür,

Büyüklerimiz her şeyi bizden daha iyi düşünür," O halde siz de üstünüze, başınıza, elbisenize, çorabınıza, kravatınıza, eteğinize, çizmenize, gömleğinize bakın, gerisini bü. yüklerinize bırakın....

Ne o?

Orada mırıl mırıl konuşup, fısıl fisil neler fısıldaşıyorsunuz? Biraz daha yüksek sesle söyleyin, duyamadık!

Osmanlı Devleti çökerken güçlü, kuvvetli görünelim diye İstanbul surlarını badana ettiren sadrazam kim miydi? Haaa, bakın şimdi, yine muzırlığa başladınız!

Biz kıyafet diyoruz, doğru dürüst giyinin diyoruz, siz bize neyi soruyorsunuz. Ne ilgisi var, surların badana edilişiyle, sizin kıyafet meselenizin...

Galiba söylediklerimiz, sizin bir kulağınızdan girip, öbür kulağınızdan çıkıyor.

Yani, siz aklınızca, surları badana ettiren devletlû ile muhterem Doğramacı'yı bir mi tutacaksınız?

Tövbe, tövbe, tövbe edin!

Biz duymamış olalım...

Ne, ne, ne?

Ayranınız mı yok içmeye...

Hele gerisini bir söyleyin bakalım. Alimallah dilinizi keseriz, dilinizi... Sizi gidiii...

Anlarsınız ya!!

8 Ocak 1983

TELEVİZYONDA KEPAZELİĞİN DANİSKASI

Çarşamba gecesi televizyonda "Curcuna 83" namındaki kepazeliği seyredince... Yoksa kızdınız, köpürdünüz, kahrettiniz, lanet olsun gibi laflar mı ettiniz?

Ya da bizim de sizin gibi aynı duygulara kapıldığımızı mı zannettiniz?

Her ikisinde de hata ettiniz!

O dediğiniz duygular var ya, onların insan hayatında bir değeri vardır.

İnsan kızılacak şeye kızar, insan köpürülecek şeye köpürür, insan lanet edilecek şeyi lanetler...

Çarşamba gecesi seyrettiğiniz o kerih manzaradan, insan, ancak tiksinir, iğrenir.

Süleyman Nazif'in hikâyesini bilirsiniz. Kalemini de dilini de esirgemeyen bir yazardır Süleyman Nazif...

Akranlarından biri, "Ben Süleyman Nazif'in kaleminden değil, dilinden korkarım," demiş...

Öyle keskin dilli biri...

Bir adamı diline doladı mı, Allah koruya!

İşte günlerden bir gün böyle bir adamı diline dolamış... Bir sohbette biraz da ona yaranmak isteyenler, o adam için demediklerini komamışlar, ama "O herif alçağın biridir" deyince, Süleyman Nazif müdahale etmiş: "Sakın, zinhar! Ona alçak diyemezsiniz!"

Şaşırmışlar:

"Aman üstat, bunu siz mi söylüyorsunuz? Daha geçen gün, bu adam hakkında demediğinizi bırakmamıştınız."

Süleyman Nazif başını sallamış:

"Hayır, bu herife alçak diyemezsiniz. Çünkü alçak, yükseklikle orantılıdır. Yani alçağın, yükseğe göre bir seviyesi vardır. Bu adam çukurdur, çukur!"

Ne demek istediğimizi anladınız mı? lyi program olur, kötü program olur, eksik program olur, hatalı program olur, beğenilecek program olur, beğenilmeyecek program olur, ne bilelim işte, "bir şey" olur. İşte o "bir şey" için, bir şeyler söylenebilir. Ama "Curcuna 83" denilen kepazelik için, bir şey söylemek mümkün değildir!

On yıldan fazla televizyon seyircisiyiz.

Kırk yıldan beri tiyatro seyircisiyiz.

Kırk yıldan fazla sinema seyircisiyiz.

Böyle bir kepazeliği ne gördük, ne seyrettik, ne de namini işittik.

Vah, vah, vah, vah!

Üzülmemek, acımamak elde değil!

Devletin televizyonu, bir komik eskisine, böyle pervasızca nasıl teslim edilir?

Hadi edildi, diyelim. Bunu, sözüm ona denetçiyiz diye, kasim kasım kasılıp, kurum kurum kurulanlar, nasıl ekrana getirir?

Bunu gören seyreden; seyredip de utanan kimse yok mu? Bunu adı da eğlence programı...

Hayır, hayır, Türk halkı bu kepazeliğe layık değildir. Bırakın televizyon seyircisini, ne Salih Bora, ne Nazan Şoray, ne Fecri Ebcioğlu, ne de Çetin Alp, bu kepazeliğin içinde görünmeye layık değildir.

Zavallı Salih Bora...

Olimpiyatların şeref kürsüsünden bu kepazeliğin içine dümuydun?

şecek sporcu Sirk palyaçosu gibi, üç tekerlekli bisikletle tur ctmak, neyin nesiydi?

Ya Fecri Ebcioğlu!

Bu kadar mı, televizyon ekranına hasrettin? Sen ki, bu kepazeliğin yanında, neredeyse Oscar'a layık programları kendin yapmıştın!

Bu kepazeliğin figüranlığı sana mı düştü?

Ya siz, Nazan Şoray ile Çetin Alp!

Evet, her şarkıcı televizyona çıkmak ister, her şarkıcı televizyona çıkıp reklamını yapmak ister.

Ama reklam uğruna intihar etmek, akıl alacak iş midir?

Şimdi bu kepazeliği seyretmeyenler Onlar ki, ne mutlu insanlardır söyle, diyeceklerdir, söyle nedir, ne olmuş? Şöyle, böyle, yirmi beş yıldır yazı yazarız, hem de rahmetli Burhan Felek'in ruhu şad olsun, onun deyimiyle kahve pişirir gibi, kolay yazı yazarız, ikina, sıkına değil... Ama çarşamba gecesi seyrettiğimiz bu kepazeliği yazıp anlatmaktan aciziz.

Bunu, görmeyenlere, anlatmanın tek çaresi, nedir bilir misiniz?

Allahını seven dinini seven ve de bu kepazeliği seyreden kim varsa, lütfen seyretmeyenlere anlatsın! Başka çare yok!

Biz aciz kaldık, pes ettik, nutkumuz tutuldu, kalemimiz takıldı.

Rahmetli Yusuf Ziya Ortaç mizah yazarı olmaya soyunanlara nasihat ederdi:

"Müstehcenlikle, müstekrehliği karıştırmayın. Müstehcenliğin bir zevki vardır, müstekrehlik ise iğrençtir."

Eğer mümkün olsaydı, mezarından başını kaldırıp bu kepazeliği görseydi o kendine has tavrıyla, sesli harflerin üzerine basa basa uzatırdı:

"Demedim mi ben size!"

Sormak isteriz, kepazeliğin adı, ne zamandan beri TRT sözlüğünde komiklik oldu? Komiklik bir büyük sanattır, komiklik Allah vergisidir ve her kula nasip değildir.

Kel Hasan Efendiyi, Naşit'i, Hazım'ı, Muammer'i, Vasfi Riza'yı, Dümbüllü'yü, Celal Sururi'yi, Muzaffer Hepgüler'i, Münir Özkul'u, Müjdat Gezen'i, Gazanfer Özcan'ı, Metin Akpınar'ı, Zeki Alasya'yı, Kemal Sunal'ı, Şener Şen'i daha nice komiği seyreden, alkışlayan, onlarla mutlu olan Türk halkına komiklik adına seyrettirilen bu kepazeliğin utancı, herhalde TRT'nin olmamalıydı.

Şimdi Sayın Macit Akman, size de bir çift sözümüz var. Ama sizden önce Adnan Öztrak'tan başlayarak, gelmiş geçmiş bütün TRT genel müdürlerinden, özür dileyelim. Sayın Musa Öğün, Sayın İsmail Cem, Sayın Nevzat Yalçıntaş, Sayın Şaban Karataş, Sayın Doğan Kasaroğlu, cümlenizden özür dileriz.

Çünkü sizleri de eleştirdik ama bu kepazeliği gördükten sonra size ne kadar haksızlık ettiğimizi anladık. Sayın Macit Akman!

Sizinle birkaç kere birlikte olduk. Kibar insansınız, nazik insansınız, medeni bir insansınız, hatta hatta her iki cümlede bir, "Dur ben sana bir fıkra anlatayım" diyecek kadar da hoşsohbet olmaya meraklı bir insansınız. Bu kepazeliği seyrettiniz mi?

Mutlaka seyretmemişinizdir! Ya da bizim gibi, iş işten geçtikten sonra, evinizde televizyon başında seyretmişinizdir. Aksi halde, bu kepazeliği sizin daha önceden seyredip, "Oynatin!" diye emrettiğinizi, rüyamızda bile görsek inanmak istemeyiz.

Çünkü sizin yapınızın, seviyenizin, görgünüzün, anlayışınızın, hatta ve hatta tahammülünüzün bu kepazeliğe dayanacağını sanmıyoruz.

Hani o "Filamingo Yolu" var ya!

Neredeyse "Ona bile razıyız" diyeceğiz. Demeyiz ya!

21 Ocak 1983

SİRTAKİ OYNAYIP, HORA TEPEREK BARIŞ OLMAZ...

Once Yunanlı gençler kendi halk oyunlarını oynadılar, sonra bizimkiler...

Daha sonra da birlikte hora teptiler...

"Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Haftası" nedeniyle düzenlenen gösterilerden birindeydik.

Eski bir dost, gözleri ışıl ışıl yanımıza yaklaştı:

"Ne güzel değil mi, dostluk ne güzel şey!.."

"Evet," dedik, "dostluk güzel şeydir, ama dostluk sirtaki oynamakla, hora tepmekle başlayıp, bitmez ki!"

"Ya nasıl olur?"

"Milletleri, devletleri yönetenlerin, karşılıklı, haklara saygısıyla olur. Ben burada hora tepeceğim, sirtaki oynayacağım, sonra dışarı çıkacağım, gazeteyi açacağım, Papandreu'nun, Ege Denizi benimdir, hezeyanıyla karşılaşacağım. Nerede kaldı buradaki dostluk? Adam kendi kendine karasularını on iki mile çıkaracak, sonra Türkiye beni tehdit ediyor diye palavra sikacak, eee, nasıl bu dostluğu yürüteceğiz? Sirtaki oynayarak, hora teperek mi? Elbette sanatçıların, kültür adamlarının, barış için, dostluk için el ele vermeleri güzel bir şey! Ama bu tek taraflı olur mu?"

"Peki şu gördüğümüz şeyler güzel şeyler değil mi?"

"Güzel, güzel, hem de çok güzel! Fakat bu güzellik, o çirkin politikacının elinde nasıl çirkinleşiyor, onu da bilmek gerek..." Bu minval üzre konuştuk ve pazartesi sabahı gazeteyi açtik...

Dediklerimiz çıkmış....

Huylu, huyundan vazgeçer miydi?.

"Yunanistan, Türkiye topraklarını parçalayıp beş müstakil devlete bölünmüş şekilde bir harita hazırlayarak dağıtmaya başladı. Yunanistan Kültür Bakanı Melina Mercouri tarafından bastırılıp dağıtılan renkli haritanın Avrupa'daki bütün basın kuruluşu ve ajanslara gönderildiği tespit edildi. Türk topraklarında gözleri olduğunu, tüm anlaşmaları çiğneyerek ve gerçek dışı yayınlarla gösteren Yunanlıların bu haritayı üç yüz bin adet bastırdığı anlaşıldı.

Yunanistan Kültür Bakanlığının, bütün dünyanın kabul ettiği doğal ve anlaşmalarla çizilen sınırları bir kalemde silerek tam bir küstahlık örneği verdiği haritaların tüm Avrupa'ya dağıtıldığı da belirtildi. Yirminci Yüzyılda dünya kamuoyuna göz göre göre yanlış bilgiler vermekten çekinmeyen ve gerçekleşmesi imkânsız olan "megalo idea" amacı güttüğü anlaşılan bu haritalarda, Ege Bölgesi ile İstanbul'un Avrupa yakasında kalan toprakları ve bütün Trakya, Yunanistan'ın toprakları olarak gösteriliyor. Ayrıca Doğu Karadeniz'de hayali bir Pontus devletini de Yunanlılar kendi topraklarına katıyorlar. Haritada, Hatay'ı da içine alan Güneydoğu Anadolu'da küçük bir toprak parçasını Suriye'ye bırakan Yunanlılar, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Kürdistan ve Ermenistan diye iki müstakil devlete de bu haritada yer veriyorlar. Yunanistan Kültür Bakanlığının hazırladığı haritada Ankara dolaylarını kapsayan, tüm Anadolu topraklarının ancak üçte biri büyüklüğünde bir toprak parçası da Türklerin gerçek yeri olarak gösteriliyor.

Kıbrıs'ın da tümünün Yunanlılara ait olduğu gösterilen haritada, ayrıca, 1922-1983 tarihleri yer almakta ve '60 yıllık Türk boyunduruğu, 60 yıllık baskı ve mezalim' yazılı...

Haritada ayrıca, 'Anavatanları Kurtarma Dünya Komitesi' ile 'Türk baskısına karşı savaş, vatanı kurtar' ifadelerini kullanan Yunanistan'ın, Türklere karşı savaşı körükledikleri de ortaya çıkıyor."

Dostluğu, barışı böyle mi kuracaktık?..

Kırk kapının aşüftesi, Türk Anadolu'yu, mizacına uygun, ona buna peşkeş çekecek bazı safdiller ise otellerde, salonlarda, sahnelerde dostluk adına, barış adına türküler söyleyip oyunlar oynayacaklardı.

Kimse kalkıp da "Bir sorumsuzun hezeyanı, Türk-Yunan halklarının barış ve dostluk duygularını zedeleyemez," diyemezdi.

Çünkü bu hezeyanın sahibi sıradan bir Yunanlı değildi. Aslında sıradan olmaya sıradandı da sıfatı onu sıradanlıktan çıkarıyordu.

Yunanistan'ın Kültür Bakanı...

Üstelik de sosyalist!..

Sevsinler!

Amerikan saksısının nadide sosyalist çiçeği Papandreu'nun Kültür Bakanı bu....

Elbette halkların sanatla, kültürle kaynaşması güzel bir şeydir.

Ama unutmayalım ki, Melina Mercouri de halkın oylarıyla iktidara gelmiştir. Yani o halkın oylarını alarak.... Bir kez daha altını çizelim... Biz dostluktan yanayız... Biz barıştan yanayız... Biz, Türk-Yunan dostluğu ve barışından yanayız. Ama nasıl dostluk, ama nasıl barış?.. Atatürk ve Venizelos döneminin dostluk ve barışı.... Dostluğu ve barışı bu düzeyde gördüğümüz zaman inanırız. Yoksa otellerde, salonlarda, sahnelerde sözde dostluk şarkıları söyleyerek malum barış gösterileri yaparak değil!.. Hele hele, Melina Mercouri denilen kadının, Çerkes Etem benzerlerine göğüs, bağır açtığını, göre göre değil!..

Batı Anadolu onlarınmış...

Yani Yunanlıların....

Batı Anadolu hiçbir zaman Yunanlıların olmamıştır ki!..

Batı Anadolu, her zaman Yunan saldırısına uğramıştır. Yunanistan'dan gelen saldırgan Akha'lara karşı, vatanı Truva'yı savunan Hektor ne kadar Anadolulu ise, 1919'da yine Anadolu'ya saldıran Yunan emperyalizmine karşı vatanını savunan Mustafa Kemal, o kadar Anadoluludur.

Hem bilir misiniz ki, Truva'ya saldıran Yunan Kralının adı da Agamemnon idi, 15 Mayıs 1919'da İzmir'e saldıran Yunan ordusunu limana taşıyan Yunan donanmasının amirallik gemisinin adı da Agamemnon...

Melina Mercouri, Topkapı filminde Topkapı elmasını, Topkapı Sarayından çalabilir.

Ama gerçekler film değildir.

Batı Anadolu'yu çalmaya onun ve onun gibi, ham hayal kuranların gücü yetmemiştir ve de yetmeyecektir.

Melina Mercouri Atina'daysa, İzmir de işte buradadır... Kültür adamları, sanat adamları, bilim adamları istedikleri kadar Türk ve Yunan halkları arasında benzerlik bulmaya çalışsınlar, ama bir benzerliği de görmemezlikten gelemezler. O da "Megalo-idea" denilen saldırgan Yunan safsatasının kuşaktan kuşağa, elden ele taşınan benzerliğidir.

Bu benzerlik Yunan politikacısının tek sermayesidir. Tepe tepe kullanırlar.

İster kapitalist olsunlar, ister sosyalist...

Kapitalistini de gördük, sosyalistini de...

Barış adına, dostluk adına yapılan her şey güzeldir; ama inanarak yapılırsa...

Sirtaki oynayarak, hora teperek, sergi açarak, nutuk atarak barış ve dostluk kurulmaz. Eğer dostluk buysa, barış buysa kusura bakmayın ama eksik olsun.

Hiç olmazsa düşmanımı bilirim.

Zira, düşman bazen barış, dostluk kıyafetine de bürünür de...

9 Şubat 1983

KAZAN YAVRUM KAZAN, BU YARIŞI KAZAN

Büyük yarış bugün başladı ve birazdan bitecek... Bu yarışa, 75 bin ailenin, 75 bin fedaisi, 75 bin ana, 75 bin baba, bir o kadar hala, dayı, teyze, dede, nine, yeğen, enişte.. yenge ve cümle akrabanın hayır dualarını, paralarını, pullarını emeklerini, umutlarını peşlerine takarak giriyorlar.

Belki de bunların farkında bile değiller!

Çünkü onlar çocukturlar ve çocukluklarını yaşamadan böyle bir yarışa sokuldular.

Ama yine de dayandılar!

Onlar bir uçurtmanın peşinde, çocukluğun güzel o hayalini, uçurtmanın kuyruğuna takıp uçuramadan, özel öğretmenlerin rahle-i tedrisine diz çöktüler.

Onlar en azından, bir, hatta iki yıllarını, çocukluklarının o en güzel yıllarını, o minicik dimağlarına kara bir bulut gibi çöken anlaşılmaz soruların cevaplarına bağışladılar.

Sanki, o güzelim yılları hiç yaşamadılar!

Ne hafta tatilinin tadına vardılar, ne bayram tatilinin.... Koş denildi onlara, koştular!

Daha hızlı koş dediler, koştular!

Başlarında saat tutup, koş dediler, yine koştular!

Öyle bir yarışa hazırlandılar ki, çocukluklarına karşı yarışa yarışa!

Kazan yavrum kazan, bugünkü yarışı kazan! Senin küçük minik kişiliğin, bu yarışın başkaları için önemini anlamasa bile, sen yarışı kazanmaya bak! Çünkü öğretmeninin umudu sende! Sen kazanınca, o da kazanacak. "Benim, şu kadar öğrencimden, şu kadarı kazandı," diyecek.

Bunun cakasını, fiyakasını öğretmeninden mahrum etme! Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan! Kazan ki, annen kabul gününde övünsün, kazan ki baban meyhanede şerefine kadeh kaldırsın, işinde göğsünü, kabarta kabarta, "Bizim oğlan kazandı!" desin...

Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!

Sen bu yarışı kazan ki, sana özel ders veren hocanın da itibarı artsin, itibarıyla birlikte derslerin ücreti de artsın! Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!

Kazan ki, elindeki test kitabının yazarı, kitabını birkaç bin daha fazla bassin, "Bu kitabı okuyanlar şuraları kazandı," diye önsöz yazsın!

Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!

Bak senin için az emek verilmedi, anan baban, dayın halan, deden ninen, amzan teyzen, enişten yengen hepsi senin için seferber!

Kiminin duası, kiminin parası, hep senin için...

Dedik ya, senin için az emek verilmedi. Senin kazanman için, ya da kazanmaman için Ankara'da aylardır çalışıldı, en güç sorular hazırlandı, matbaa işçileri bir ay matbaada hapsedildi, polisler matbaanın etrafında gece gündüz nöbet tuttu...

Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!

Çocukluğunu feda et, ama bu yarışı kazan! Ne dediler sana?

"Aman oğlum, aman kızım, kazan!" dediler. "Hele sen bu yarışı kazan, sonra top da oynarsın, ip de atlarsın!"

Onun için kazan!

Çocukluğunun en güzel günlerinde böyle bir cendere altında, gece rüyalarında, günlük yaşantında kaybettiğin her şey uğruna şu yarışı kazan!

Belki o güzel günlere değer!

Aslında değmez ya!

Çünkü çocukluğunun o bir daha yaşanmayacak günlerini, bu sakat, bu yanlış yarışın hazırlıklarında kaybettin.

Ne mahalle arasında, iki taş arasında çift kale oynamanın

tadına vardın, ne de evcilik oynamanın mutluluğuna... Ne hafta tatili gördün, ne bayram tatili, kim bilir belki de yaz tatilini de.

Onun için kazan yavrum, bugünkü yarışı kazan! Ama sakın kimseye de kızma!

Ne anana, ne babana, ne dayına, ne halana, ne öğretmenine, ne şuna, ne buna!

Hele hele anana, babana hiç kızma...

Onlar da bir çaresizliğin içinde seni bu yarışa soktular. İnan ki onlar senden korktular.

Ana, baba, çocuktan korkarmıymış deme!

Oyle bir korkar ki!

Ya sen onlara ileride hesap sorarsan!

Mesela şöyle dersen:

"Baba benim suçum neydi? Niçin beni yabancı dille öğretim yapan okulların sınavına sokmadın. Bak yabancı dille öğretim yapan okulların sınavına girip kazanan arkadaşlarım, bugün nerelerdeler? Benim onlardan aşağı kalır halim mi vardı? Ben de sınıfın çalışkanlarındandım."

O zaman baban, buna ne cevap versin?

İşte, seni bunun için bu yarışa hazırladılar...

Kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!

Sen yanlış, sakat, yıpratıcı bir eğitim sisteminin ne ilk, ne de son kurbanısın.

Ama biz, o saçlı sakallı, koca koca amcalar, hocalar, uzmanlar var ya, onların çoğu seni düşünemedi....

Yani senin, o çocuk yaşının değerinde düşünemedi. Hepsi de "Bu sakat iş!" dediler ama, sakatlığı düzeltmeye gitmektense, sakatlığı kurumlaştırdılar, resmileştirdiler, sözde bilimselleştirdiler.

Hepsinin de koca koca unvanları vardı..

Kimi eğitimciydi, kimi ruhbilimciydi, kimi pedagogtu, kimi psikolog!

Ama yine de onların kıymetini bil, unutma!

Bak, bugün için sana ne güzel öğütler sıralıyorlar:

"Yarış gününden önceki akşam ders çalışma!"

"Gece uykun kaçarsa bir bardak ılık süt iç!"

"Sakın heyecanlanma!"

"Kahvaltıda beyaz peynir, yumurta, tereyağı, reçel, bal, pekmez ye!"

"Yarışa girmeden önce mutlaka çişini yap!"

"Yarış sırasında ananın, babanın durumunu hiç düşünme!" Daha neler, neler! Onun için kazan yavrum, kazan bu yarışı mutlaka kazan! Bu yarışı kazan ki, senin çektiklerini, ileride senin cocukların çekmesin!

Belki sen, yıllar sonra bu yanlışlığı düzeltecek, bu anlamsız yarışı ortadan kaldıracak biri olabilirsin.

Bizden hayır yok!

Eğer bizde hayır olsaydı, 75 bin çocuktan ancak 7 bini bu yarışı kazanacak diyerek, bir marifet yaparmışcasına kasılıp

durmazdık. Kirk beş milyonluk Türkiye'de ancak 75 bin ailenin çocuğu daha iyi bir eğitim, daha iyi bir öğretim, yabancı dil öğrenmek için yarışa girebiliyor da onlardan ancak 7 binine kapıyı açabiliyoruz. Bu ayıp bize yetmez mi? Onun için kazan yavrum kazan, bu yarışı kazan!..

23 Mart 1983

SİRTAKİ OYNAYIP HORA TEPEREK BARIŞ OLUR MU?

Biz ne demiştik, 9 Şubat 1983 tarihinde bu köşede? "Sirtaki oynayıp, hora teperek dostluk olmaz," demiştik. Niçin demiştik?

Çünkü o tarihlerde İstanbul'da "Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Haftası" yapılmıştı, Atina'dan gelen sanatçılar, kültür adamları, bilim adamları, gazeteciler, yazarlar -tabir caizse- İstanbul'da "krallar gibi" ağırlanmış, iki ülkenin dostluğu şerefine kadehler kaldırılmış, paneller, açıkoturumlar, sanat gösterileri, eğlenceler, geziler düzenlenmiş, Türk-Yunan dostluk barışı adına nutuklar atılıp, kadehler kaldırılmıştı.

Bir şairimiz, türkülerimizin Yunan türküleriyle, halk oyunlarımızın Yunan halk oyunlarıyla benzerliğinden söz ediyor, Dede Korkut masallarının Odysseia Destanı ile özdeş olduğunu, Köroğlu'nun atının Yunan mitolojisindeki Bellerophon'un atı Pegasus'a benzediğini söylüyordu.

Bir bilim adamımız, Karagöz'ün kökeninin Türk mü, yoksa Yunanlı mı olduğunu tartışmanın kısır olacağını söylüyordu.

Bir başkası Yunan destanlarını, Türk destanlarıyla karşılaştırıyor, Battal Gazi'nin Digenis Akritas'a, Tepegöz Masalının Odysseia'nın bir bölümüne, Deli Dumrul Masalının ise Alkistis ile Admitos efsanelerine benzediğini söylüyordu.

Velhasıl, gerçek olsa, insanı mutlu edecek bir dostluk yarışı sürüp gidiyordu, o günlerde...

Kokteyller, eğlenceler, meyhaneler, ziyafetler...

Herkes bu dostluk iksirinin sarhoşluğu içindeyken, biz pişmiş aşa soğuk su katarcasına, "Sirtaki oynayıp, hora teperek barış olmaz" demiş ve niçin böyle dediğimizi de anlatmıştık: "Dostluk, barış, devletleri yönetenlerin haklara, karşılıklı saygılarıyla olur. Ben burada hora tepeceğim, sirtaki oynayacağım, sonra dışarı çıkacağım, gazeteyi açacağım, Papandreu'nun, Ege Denizi benimdir, hezeyanıyla karşılaşacağım. Nerede kaldı buradaki dostluk? Adam kendi kendine karasularini 12 mile çıkaracak, sonra Türkiye beni tehdit ediyor diye

palavra sıkacak, eee, nasıl bu dostluğu yürüteceğiz? Sirtaki oynayarak, hora teperek mi? Elbette sanatçıların, kültür adamlarının, barış için, dostluk için el ele vermeleri güzel bir şey! Ama bu tek taraflı olur mu?"

Bizim bu dediklerimize kızanlar, kenardan köşeden cevap vermeye çalışanlar oldu.

Biz ise sustuk, zamanın gerçeği ortaya çıkaracağından o kadar emindik ki! Hem de kısa bir zaman sonra...

Şimdi bize kızanlara da kızmayanlara da görüşlerimize katılanlara da katılmayanlara da Yunan gazetelerinden bazı yazılar aktaracağız.

İbret olsun, diye...

Kimdir bu yazıları yazanlar?

Hani şubat ayının ilk haftasında İstanbul'da bağrımıza basip, nasıl ağırlayacağımızı bilemediğimiz Yunanlı yazarlar, gazeteciler vardı ya; işte onlar...

İstanbul'dan döner dönmez, Atina'ya iner inmez ayaklarının tozuyla ve yüreklerinin kiniyle kaleme sarılmışlardır. Ve bakın neler demişlerdir...

"İstanbul'a karşı beslediğimiz sevgi, vatanseverliğimizin, uygarlığımızın ve dini vicdanımızın adeta bir sembolü olmuştur. Yunanlılar ve Türkler İstanbul'un ne kadar çok Yunanlı olduğunu bir türlü unutamıyorlar. Hıristiyanlık ve uygarlığı İstanbul'a öyle bir mühür basmıştır ki onu İslam işgali de silememiştir.

Ayasofya'ya girer girmez, İslam yazılarıyla karşılaşınca kalbin sızlıyor, kızıyorsun. Çünkü bu barbar işgalin en çarpıcı işaretidir.

Ortodoksların en büyük yönetim ve kültür merkezi, Helenizmin tarihi ve kaderiyle birinci derecede bağlı olduğu İstanbul Patrikhanesi sürekli işgal altındadır." (Meri Paraponiyari, Akropolis Gazetesi, 11-14-16/2/1983)

"Ayasofya'da Bizans ve Yeni Helenizm izleri olduğu gibi duruyor. Minareler ve dil olmasaydı, görünüş olarak da Türklerden farklı olmasaydık, insan kendisini Yunan toprağında sanırdı.." (Dim Gionis, Elefterotipia Gazetesi, 16/2/1983)

"Soydaşlarımızın (Yani İstanbul'daki Rum asıllı Türk vatandaşları) gayrimenkulleri konusunda bazı tedbirler alınıyor, ticari faaliyetleri engelleniyor. Rum okullarındaki Yunanca yazılar kaldırtıldı, yalnız Kemal'in (Atatürk'ün demek istiyor) portresi ile Türk bayrağı bulundurulmasına izin verildi. Okullarda yeterli öğretmen yok, derslerin çoğu Türkçe yapılıyor.

Yunanlıların, Türkiye'den dolaylı veya dolaysız yollarla kovulmaları sonucunda kimse kalmamıştır. Türk devletinin izlediği politika ile İstanbul'daki Helenizmin kökü kazınmak istenmektedir. Soydaşlarımıza muhtelif şekillerde eziyetler yapılmaktadır.

Bu yüzden Yunan aydınları (Türklerle) barış ve dostluk kurulabileceğine inanmamaktadırlar.

Türk aydınları ve meslektaşlarımız, Ankara'nın kendisini dış dünyaya Yunanistan'a karşı barışçı pozunda göstermek için başlattığı kampanyasının istemeyerek kurbanları olduklarını saklamamaktadırlar." (Titos Athanasiyadis, Vradini Gazetesi, 16/2/1983)

"Eğer, Kıbrıs sorununa çözüm bulunsaydı, eğer Kuzey Kıbrıs'tan sökülen 200 bin Kıbrıslı mültecinin meseleleri halledilseydi, eğer Türkiye Ege'nin Yunanlılığından şüphe etmeseydi ve eğer Reagan, Yunanistan aleyhine, Türkiye'ye yapılacak yardımı artırmasaydı... İşte o zaman İstanbul'daki Abdi İpekçi Barış Ödülleri gösterilerini hiçbir şey gölgelemeyecekti.

İki ülke arasında gerçek bir dostluk olmadığını ve olmayacağını anlamak kolaydır." (Meri Paraponiyari, Akropolis Gazetesi, 14/2/1983)

Şimdi, niçin "Sirtaki oynayıp hora teperek, barış olmaz" dediğimizi anladınız mı? İşte bunlar için...

Bir hafta boyunca bağrımıza bastığımız, nasıl ağırlayacağımızı bilemediğimiz, dostluk ve barış türküleriyle karşılayıp uğurladığımız Yunanlı budur işte!

Ama şunu da itiraf etmeliyiz ki, onlar bizim safdillerden ve barış havarilerinden çok daha gerçekçi ve açık sözlü... Kadın açık açık, "İki ülke arasında gerçek bir dostluk olmadığını ve olamayacağını anlamak kolaydır" diyor. Bizim safdiller ise, hâlâ barış türkülerinde gönül eğlendiriyorlar. "Uyanın gaflet uykusundan!" diyenleri de neredeyse dokuz köyden kovacaklar.

Biz dostluğa da varız, barışa da varız, ama "megalo idea" denilen

safsatanın barış ve dostluk örtüsü altındaki, ortaklığında yokuz.

Ya sizler neredesiniz saftoron Helenofiller?

11 Nisan 1983

BAYRAM HAVASINA KAPILIP GİDERKEN

Bekledik ki, şu heyecan, şu sevinç, şu zafer havası biraz dağılsın, herkes heyecandan kurtulsun, sevincin ölçüsünü tutsun, zafer sarhoşluğundan ayılsın...

Zaten, bayram da çok uzun sürmedi ya! Futbolda Almanya yenilgisi, arkadan "Opera" münasebetsizliğinin sıfırlanışı, çok şeyi kursağımızda bıraktı. Aslında tuhaf insanlarız ya!

Sanki Almanya'yı yenecektik, sanki "Opera" münasebetsizliğiyle bir halt edecektik.

Neyse!

Bakın lafı nereden nereye getiriyoruz.

Reşit Karabacak'ın Avrupa Şampiyonluğuna!

Televizyonun önünde biz heyecanlanmadık mı, biz sevinmedik mi, biz zafer diye ayağa fırlamadık mı? Hem de nasıl!

Bu heyecan, bu sevinç, bu zafer duygusu hakkımız değil miydi? Hem de nasıl!

Reşit Karabacak'ın şampiyonluğu, bir toplumun, dünya toplumları içinde, bir yer aramasının sevinciydi, heyecanıydı... Çünkü Türk topluluğu yıllar yılı, her alanda böyle bir başarinin arayışı içindeydi.

Hâlâ da içindedir ya!

Şimdi biraz sakinleşmişsek, eğri oturup doğru konuşalım. Reşit Karabacak'ın Avrupa Şampiyonu olması çok önemli bir spor başarısıdır.

Ama biz, yıllar öncesi bugün Reşit Karabacak'ın boynundaki altın madalyanın yedisini birden alan şampiyonlara sahiptik.

O yıllarda serbest güreşler sekiz siklette yapılır ve ağır siklette İsveçli

Antonson dışında yedi sikleti bizim Ali Yüceller, Nasuh Akarlar, Gazanfer Bilgeler, Celal Atikler, Yaşar Doğular alır götürürdü.

Bugün ise ancak on küsur yıl sonra gelen bir şampiyonlukla neredeyse bayram ilan edeceğiz, fener alayları düzenleyeceğiz.

Niçin böyle olduk?

Güreşten anlayanlar, güreşi bilenler bin tane sebep sayabilirler; ama bizim böyle bir iddiamız yok.

Biz, insan yapımızın, toplum yapımızın bir tanımını yapmak istiyoruz.

Güreşi, güreşçileri örnek vererek...

Bize göre, niçin böyle olduk, bilir misiniz?

Biz, o şampiyon takım elimizdeyken, bu takımın hiç değişmeyeceğini sanıyorduk.

Yaşar Doğu hep güreşecek, Celal Atik hep güreşecek, Ali Yücel, Nasuh Akar, Gazanfer Bilge hiç minderden inmeyecekti. Onlar var oldukça da biz hep şampiyon olacaktık. Ama kazın ayağı, hiç öyle değildi.

İnsanlar doğacak, insanlar büyüyecek, insanlar yaşlanacak ve insanlar ölecekti.

Bütün insanlar için geçerli olan bu kural, sanki Türk insanı için geçerli değildi.

Bizim şampiyonlar ömür boyu şampiyonlardı, hatta ölümsüz şampiyonlardı.

Madem bir kere şampiyon olmuşlardı, o halde bırakın gitsinler.

Ve gittiler!

Yerlerine kimseleri koyamadan gittiler.

Çünkü yerlerine koyacak adamlar hazırlamıyorduk ki! Üstelik bilime de tekniğe de hiç aldırmazdık, umursamazdık, eğer bunlar tesadüfen bir yerde karşımıza çıkmış olsalar, tanışmamak için köşe bucak kaçardık.

Zaten insanın doğumunu ve ölümünü bile, ne güzel izah eder, yorumlardık:

"Allah verdi, Allah aldı!"

Evet, insanı Allah verirdi ama, insanla birlikte, insana başka bir şey daha verirdi. Onun adına da akıl denirdi.

Doğrusu biz, akıl denilen dünyanın en değerli şeyini kullanmakta da çok hasistik, cimriydik...

"Herkes aklını kendisine saklasın!" deyip çıkardık işin içinden...

Sırtımız minderlere yapıştıkça da şaşardık bu işe: "Yahu dün bu adamlar mindere çıkmasını bilmezlerdi, şimdi ise bizimkilerin sırtını minderden ayırmıyorlar, bu nasıl iş?" Bu akıl işiydi, bu bilim işiydi, bu teknik işiydi... Sonunda ne oldu bilir misiniz? O, cihan şampiyonları yetiştiren Türk güreşi, ne oldu bilir misiniz?

Unutuldu gitti, tarihten bir yaprak oldu...

Sadece eski masallar ve yeni dedikodular elde kaldı.

Televizyonda "Spor Programı" başlamadan önce kısa bir görüntü vardır. O görüntüde her çeşit spordan bir iki sahne, bir iki saniye içinde ekrana gelir. Futbolcu gol atar, atlet koşar, bisikletçi pedala basar, kayakçı atlar...

Ama bu görüntüler içinde, yakın bir zamana kadar güreşin bir saniyelik görüntüsü bile yoktu. Hani cihan şampiyonluklarımız, hani kuvvet ilahlarımız, hani anlı şanlı güreş tarihimiz?

Güreş öylesine itibardan düşmüştü ki!

Eski güreşçiler, yalvar yakar oldular da iki saniyelik bir güreş görüntüsü de eklendi, spor programının başlangıcına... Şimdi Karabacak'la övünüyoruz, nutuklar atıyoruz, demeçler veriyoruz, bol keseden ihsan dağıtıyoruz, bütün gazetelerin spor sayfaları karayağız pehlivanın fotoğraflarıyla dolu, babası şöyle demiş, annesi böyle demiş, eşi öyle ağlamış...

Sonra ne olacak?

Yeni Karabacaklar yetiştirecek miyiz, yetiştiremeyecek miyiz?

Ona bakalım ona!

Gerisi laf ü güzaftır!

Zafer nutukları atmak kolaydır, heyecana kapılıp, neredeyse resmi bayram ilan edelim demek de kolaydır, ağlamak, hiçkırmak, sarılmak, oynamak, bol keseden ihsan dağıtıp, vaad etmek de kolaydır, bunların hepsi kolaydır, her şampiyonlukta, bunların âlâsı yapılır.

Yapmışızdır da!

Ama sonra!

Gerçek zalimdir, acımasızdır, insanın suratına öyle acı vurur, öyle kahreder ki! Lütfen gazetelerin spor sayfalarından sonra, bir de birinci sayfalarına bakın....

Büyük dostumuz Amerika'nın, büyük dostluğunun marifetini göreceksiniz.

İşte bu da zalim ve acımasız gerçeğin taaa kendisidir. Eğer bu gerçeği, yıllar önce görebilseydik...

Acaba, Karabacak'ın Avrupa Şampiyonluğuyla, Amerikan yardımını karıştırmakla hata mi ettik?

Sanmıyoruz!

Çünkü biri, yıllar önce çıkıp, "Gün gelecek, bir Avrupa Şampiyonluğuna bayram ilan edeceğiz" dese inanır mıydık? Ya da bir başkası çıkıp "Bu Amerika size öyle bir oyun edecek ki!" dese inanır mıydık?

Üstelik her ikisi de söylendi ya!

Zaten şu gök kubbe altında söylenmedik laf mı kaldı? "Hoş geldin Siyaset!" derken, acaba bu dediklerimiz yine bir kulaktan girip, bir kulaktan çıkıp, uçar gider mi?

28 Nisan 1983

METİN TOKER AÇIKLADI: "NİÇİN ERDAL DİYORUM

Kendisini iyi tanıyanların "Mutlaka gönderir!" diye garanti verdikleri cevap geldi. Sayın Metin Toker'in, bazı "meraklılarca" merakla beklenen cevabı şöyle:

"Sayın Hasan Pulur,

Yazılarımda Türkiye Sosyal Demokrasi Partisi kurucularından Sayın Prof. Erdal İnönü'nün adının 'Erdal' diye geçmesini enişte-kayınbirader ilişkilerine vermişsiniz. Yazılarımı izlediğinizi bildiğim için 22 Mayıs 1983 tarihli Milliyet'te çıkan 'Sol işini halletti... başlıklı yazımdaki şu satırların gözünüzden kaçmiş olduğunu sanıyorum: 'Halkın daha baştan sempati ile benimsediğinin delili olarak Erdal dediği Erdal İnönü...'

Yazılarımdaki 'Erdal' oradan gelmektedir. Konuştuğum çok kimseden bunu duydum. İspanya'da da Başbakan Felipe Gonzales'i halk 'Felipe' diye çağırmaktadır. Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu halkı tarafından sevilirken ona, 'Andreas' diyorlardı. Cumhurbaşkanımız da Sayın Kenan Evren'dir ama, halkın ondan 'Evren Paşa, hatta 'Evren Paşamız' diye bahsettiğini şüphesiz siz de işitmişsinizdir. Bu, benimsenmenin, duyulan sempatinin halkça ifadesidir ve benim yazılarımdaki 'Erdal' da sadece bunun belirtilmesidir. Nitekim Cumhurbaşkanımız Sayın Kenan Evren de yazılarımda birçok defa 'Evren Paşa' diye geçmiştir, geçmektedir. Halk söylediği için...

Saygılarımla.

Metin TOKER

Not: Bu yazının, 'Kardeşim Hasan' diye başlayıp, 'Gözlerinden öperek' ile bitmesi ve 'siz' değil, 'sen' hitabının kullanılması gerekirdi ama, mektubu sütununda yayımlaman ricasıyla gönderdiğim için korktum, bunu da laubaliliğime verirsin diye... M.T."

Bu meslekte, daha çırak bir muhabirken, büyüklerimiz bizi uyarırlardı:

"Geçmiş bir olayın devamını yazarken, mutlaka hatırlatma yapmadan damdan düşer gibi okuyucunun karşısına çıkma!

Okuyucu şaşırır, bu da nerden çıktı, bu adam ne diyor? der. Onun için, eski bir olayın devamını yazarken hatırlatma şarttır."

Şimdi, büyüklerimizin bu nasihatını tutacağız...

Kim bilir, belki içinizde bizim 1 Haziran 1983 Çarşamba günkü yazımızı okumayanlar vardır. Onlar, Metin Toker'in yukardaki mektubu niçin yazdığını anlamayabilirler. Bunun için, Metin Toker'in cevap verme nezaketini gösterdiği, "Futbolcu Fatih'ten Şu Bizim Erdal'a" başlıklı yazımızın, o bölümünü tekrarlıyoruz...

Biz şöyle demiştik:

"Hepimizin arkadaşları, dostları, akrabaları vardır. Biz onlara isimleriyle hitap ederiz. Ahmet, Mehmet, Oktay, Orhan, Süleyman gibi...

Ama bu arkadaşlarımız, dostlarımız, akrabalarımızdan kamuoyu önünde söz edeceksek, yazı yazacaksak, çok kere, isimlerinin başına sayın gibi, saygıdeğer gibi sıfatlar koruz, sonuna da mutlaka soyadlarını ekleriz, sadece futbolcular hep küçük isimleriyle anılır. Bizim bildiğimiz bu...

Ama, Sayın Erdal İnönü, arkadaşımız ve meslekte büyüğümüz Metin Toker'in kaleminin ucunda ve köşesinde hâlâ 'Erdal'dır...

Belki ileride, 'Şu bizim Erdal!' bile olacaktır... Evet, Sayın Erdal İnönü, Metin Toker'in kayınbiraderidir ama..."

Evet, biz böyle demiştik...

Peki, Sayın Metin Toker ne diyor?

Tabii içimizden, "Sevgili Metin ne diyor?" diyoruz ya! Halk, sempati beslediği için Sayın Erdal İnönü'ye "Erdal" diyormuş da Metin Toker de onun için "Erdal" diye yazıyormuş. Güzellll!

Acaba halkımızın "Erdal" diyerek gösterdiği bu sempati ne zaman başlamış ki, Metin Toker de Erdal İnönü'ye, yazılarında "Erdal" demeye başlamış?

Sayın Metin Toker'in mektubuna bakarsanız, bu birkaç haftalık bir iş!..

Yani, Sayın Erdal İnönü'nün "Parti kuracağım" diye ortaya çıkışından bu yana... Öyle değil mi?

Değil Sayın Metin Toker, değil!, Tabii, içimizden "Değil sevgili Metin, değil!" demek geliyor ama... Metin Toker'in, Sayın Erdal İnönü'ye yazılarında "Erdal" 289

demesi, bugünün işi değildir, bu ayın işi değildir, bu yılın işi değildir... Sayın Erdal İnönü, Metin Toker'in yazılarında hep "Erdal" diye geçer... Buyrun, görün:

"22 Şubat. Saat 18'e geliyor. Orta Doğu Teknik Üniversitesi o sıralarda Harp Okulunun biraz aşağısında. Tank Taburunun vasıtaları yolu tutmuştur. Erdal, o üniversitede profesör. Üniversiteden çıkıyor. Tankları görüyor. 'Ne oluyor,' diye arabasıyla o tarafa ilerliyor. Tankların arasına girince bir subay ve yanındaki harbiyeliler kendisini durduruyorlar. Nereye gittiğini soruyorlar.

Erdal: Hiçbir yere gitmiyorum. Tankları gördüm, ne oluyor diye merak ettim... diyor.

Subay bu 'meraklı vatandaş'ın adını öğrenmek istiyor.

Erdal: Ben, Erdal İnönü'yüm, diyor."

Kaynak: İsmet Paşa'yla 10 yıl. Yazan: Metin Toker, 1961-1964, Dördüncü Cilt, Burçak Yayınları, 1. Baskı, Mart 1969, s. 56.

Demek, Sayın Erdal İnönü parti kurarak halkın sempatisini toplamadan önce de Metin Toker'in kaleminde yine "Erdal"mış. Hem de 14 yıl önce...

Demek, Sayın Metin Toker'in, bizi, "Yazılarındaki bazı satırlan gözümüzden kaçırdığımızı sanması da" doğru değilmiş... İçimizden, "Ah sevgili Metin, senin yazıların hiç gözden kacar mı? Ne biz kaçırırız, ne de eski musahhihler" diyesimiz geliyor ama...

Şimdi gelelim mektubun ikinci bölümüne....

İspanyol halkının, Yunan halkının adlarıyla andığı, çağırdığı doğrudur. başbakanlarını küçük

Ama Türk halkının, devlet adamlarını, politikacıları küçük adlarıyla andığı, çağırdığı pek doğru değildir. Ya soyadlarıyla anar, ya da küçük adının sonuna koyduğu Sıfatla...

İsmet Paşaya "İsmet" demek, kimin haddiydi?

Ya da Celal Bayar'a, "Celal" demek... Tıpkı Sayın Kenan Evren'e "Kenan Paşa" dendiği gibi, yazıldığı gibi...

Sayın Metin Toker bunları bilmez mi? Hiç bilmez olur mu?

Ama "Erdal" demenin fiyakası!..

O n'olacak?..

5 Haziran 1983

MÜJGAN HANIM ŞAMDAN'A GİDEMEZ!...

Hayır Müjgân Hanım, siz Şamdan'a gidemezsiniz! Ne Etiler'dekine, ne Nişantaşı'ndakine, ne de Büyükdere'dekine...

Hiçbirine gidemezsiniz!

"Aaaa, adamın zoruna bak, niye gidemeyecek mişim?"

Gidemezsiniz de ondan... Anlatacağız...

Ama hepsinden önce, şu Şamdan neyin nesiymiş, öğrenin bakalım:

"Ahmet Çapa, Metin Fadıllıoğlu, Celal Çapa ve Mehmet Tuna... Dört genç işadamı... Bu dört genç, el ele verdi ve bir isim yarattı: 'Şamdan'. Bu gençler, Etiler'deki iki katlı bir evi hem restoran hem de diskotek haline getirerek İstanbul sosyetesini buraya çekmeyi başardılar. Sosyetenin eğlence dünyasına değişik bir üslupla giren bu gençler, iyi bir yemeğin yanı sira iyi bir mutfakla da ilgi çekerek, haklı bir başarı sağladılar. Öyle ki bu, belirli kesim arasında 'Şamdan'daydık, sözü yaygin hale geldi.

Bu dört başarılı genci, eşleriyle birlikte Şamdan'da bir araya getirdik ve sizler için resimledik. Ayrıca, genç ortaklarin yaşça en büyük olanı Ahmet Çapa ile Şamdan hakkında konuştuk." (İnci Süer, Güneş 2, 2.7.1983)

Şimdi diyeceksiniz ki, "Tamam anladık, zaten duymuştuk, kapısından duhul etmesek bile, önünden geçmişliğimiz vardı. Bir gün olur, biz de gideriz, diye hayal ederdik, şimdi sen gidemezsin diye kestirip attın! Niye gidemeyecekmişiz?"

Efendim şundan gidemezsiniz.

Bu meşhur Şamdan'ın sahiplerinden Ahmet Çapa'ya, meslektaşımız İnci Süer sormuş "Rakibiniz var mı?" diye... O da cevap vermiş:

"Evet var. Bizim en büyük rakibimiz ev..." İnci Süer çok şaşırmış olacak:

"Hangi ev?"

Oyle ya, ahşap ev var, kâgir ev var, kerpiç ev var, küçük ev var, büyük ev var, haşa min huzur birtakım evler de var; acaba hangisi?

Sayın Ahmet Çapa, bunun üzerine ev derken neyi murat ettiğini açıklayıvermiş:

"İnsanların kendi evi. İnsan bir yerde, kendini evinde gibi hissederse o yer iyidir. Bize gelen kitlenin evinde her şey var. Onları evinden çıkarıp getirmek için, benim de en az onların evi kadar iyi olmam lazım. Onun için insanların kendi evleri bizim için en büyük rakibimizdir."

Buyrun bakalım Müjgân Hanım şimdi, siz Şamdan'a gidebilir misiniz?

Şamdan'a gidebilmek için, eviniz, en az Şamdan kadar mükellef olacak ki, evinizin eksikliğini hissetmeyeceksiniz. "Mesela?" diyeceksiniz...

Oooooo, ne bilelim işte!

Mesela evinizde Chivas Regal viskiniz var mı? Diyelim ki var!

Yeter mi?

Yetmez!

Şöyle siyah havyarlı, ya da balık yumurtalı kanapeleriniz? Ya yemekte ne var?

Greyfurt kabuğunda, kerevit kokteyline ne dersiniz? Arkasından bir chateaubriand ve de framboise turtası... Kahvenizi neyle içersiniz?

Bir Fransız konyağına ne dersiniz?

Remy Martin Napoleon...

Haa az kaldı unutuyorduk, sofrada ne şarabınız var? Şarap içmez misiniz?

Rakıcı mısınız? Olmadı...

Bu menü ile mutlaka şarap içilir.

Hangi şarap mı?

Çok üzgünüz, Fransız şarabımız yok!

Nedense kaçakçılık sektörümüz şaraba iltifat etmiyor, bu yüzden çok sıkıntı çekiyoruz.

Ama size, yerli bir şarap tavsiye edebiliriz.

1972, Kavaklıdere tatlı sert, portoyu andırır, fena değildir. Müjgân Hanım, siz hiç evinizde böyle yemek yediniz mi? O halde Şamdan'da işiniz ne?

Oturun oturduğunuz yerde, tam mevsimi, beyaz peynir, rakı, kavun, arkadan da bir karnıyarık ve de pilav...

Hem canım şart mı Şamdan'a gitmeniz? Herkesin Şamdan'a gitmesi şart mı?

Yooo, değil!

Ahmet Çapa açık açık söylemiş:

"Birtakım insanlar köprü altında, birtakım insanlar da kahvede toplanır. Birtakım insanlar da bizde toplanıyor." Siz hangi takımdansınız?

Köprüaltı takımından mı, kahve takımından mı, yoksa Şamdan takımından mı?

Önce takımınızı bilelim, ondan sonra konuşalım.

Demek hâlâ ısrarlısınız, ille de Şamdan'a gideceksiniz. Ama kafanızda ufacık bir soru var.

"Şamdan ne yazar?"

Onun da cevabı var:

"Biz pahalı bir restoranız. Ama hiçbir zaman kazık değiliz. Kazıkla pahalının arasında çok büyük bir fark vardır. Bizde her şey var, isterseniz ucuza da çıkabilirsiniz. Ama ithal viski isterseniz olay değişir. Ucuz ve kaliteli diye bir şey yoktur. Kaliteli şey her zaman

pahalıdır. Biz butiğiz. Butik ise her zaman halka hitap etmez. Çünkü butik pahalıdır."

Aldınız mı ağzınızın payını Müjgân Hanım! Siz hiç butikten giyindiniz mi ki, Şamdan'a gitmek istiyorsunuz?

Önce butikten giyinin de sonra sıra Şamdan'a gelsin... Gördüğünüz Antep, yediğiniz pekmez, giydiğiniz de Mahmutpaşa...

İşte böyle, Müjgân Hanım!

Siz Şamdan'a gidemezsiniz! Bu Müjgân Hanım da kim?

Müjgân Hanımla Şamdan'ın sahiplerinden Ahmet Çapa, kapı komşusu olmasalar bile, bir sayfada komşular. Aynı gazetenin aynı sayfasında buluşmuşlar; biri Şamdan'ı anlatmış, biri de hayallerini....

Gazetedeki fotoğrafına bakınca Müjgân Hanımın ya bir ilaç, ya da deterjan fabrikasında çalıştığı anlaşılıyor. Müjgân Hanım şöyle diyor:

"Evliyim, geçim darlığından çalışma yaşamına atıldım. 15 yıldır çalışıyorum. İş hayatıyla, ev hayatını bağdaştırmak için koşuşturup duruyoruz. Hayal kurmayı çok severim. Güzel döşenmiş büyük bir evde oturmayı hayal ederim. Son model arabalarla gezmeyi, lüks lokantalarda yemek yemeyi, çok güzel giyinmeyi düşünürüm. Bazen de kendime bir butik açarım."

Düşünün Müjgân Hanım düşünün ve dahi hayal edin!

Düşünmenin de hayal etmenin de bir zararı yoktur ve de yasak değildir.

Ama ille de Şamdan'a gitmek isterseniz... Yoooo, işte bu olmaz; o kadar durun! uzun boylu değil, orada

Türkiye, elbette Türklerindir, ama Şamdan da şamdancılarındır...

5 Temmuz 1983

ŞEHİT NEZİR KINA TEPESİ

Sen hep böyleydin Mehmetçik, hep böyle!

Başkumandan Mustafa Kemal Atatürk, "Sana savaşmayı değil, ölmeyi emrediyorum" dediği zaman da böyleydin, bugün Suriye sınırında Kantar Karakolunun gözetleme kulesinde de Irak sınırındaki Habur Köprüsünde de hep böylesin.... O masum yüzündeki müthiş kararlılığın gururu içinde, önce künyeni okur, sonra andını içersin:

"Asil Türk milletinin namus ve şerefini, vatanın bütünlüğünü nöbet bölgemde korumakla görevliyim. Vatan ve millet uğruna seve seve canımı vermeye hazırım."

Kantar Jandarma Karakolunda Nevşehirliydin, Habur Köprüsünde Adapazarlı, İstanbullu, Ankaralı, Erzurumlu, Karslı, İzmirli, Antalyalı, Edirneli, Ardahanlı....

Ne fark eder.

Sen Mehmetçiksin!

Sen her sınır karakolunda varsın, sen her sınır taşında varsın, sen her sınır çizgisinde varsın.

Çanakkale'de sen varsın, Kurtuluş Savaşında sen varsın, Kıbrıs'ta sen varsın, Irak sınır harekâtında yine sen varsın. Başkası olabilir mi?

Güneydoğunun o yol vermez, o ses vermez, o geçit vermez keskin bıçak gibi dağlarına senden başka kim tırmanabilir? Sırtında kırk kilo ağırlıkla, silahınla, cephanenle, bombanla, azığınla, suyunla kim o dağlara çıkabilir, kim o dağlarda savaşabilir, kim o dağlarda eşkıyayı önüne katıp kovalayabilir. Sen Mehmetçik sen! Sen şehit Nezir Kına!

Ruhuna fatiha!

Salı sabahı Ankara'dan ayrılırken radyoda âşık türkü okuyordu:

"Ah o eller bizim eller/Eser ince serin yeller".

Uçakla Diyarbakır'a indik, gölgede 37 derece, ince serin yeller,

radyodaki türküde kalmış, cayır cayır yanıyor her taraf... Genelkurmay başkanlığının düzenlediği Güneydoğu Anadolu gezi programına başlıyoruz. Bundan böyle 7. Kolordunun tertibindeyiz.

Cumhuriyet'ten Uğur Mumcu, Yalçın Doğan, Milliyet'ten Mehmet Barlas, Teoman Erel, Güneş'ten Güneri Civaoğlu, Melih Aşık, Günaydın'dan Bekir Coşkun, Yeni Asır'dan Güngör Mengi, Muammer Yaşar, Hürriyet'ten Mehmet Ali Kışlalı ve bu satırların yazarı...

Nedir bu Irak Sınır Harekâtı?

Hepimizin kafasındaki soru bu?

Sormaya, öğrenmeye, daha daha sormaya, daha daha öğrenmeye çalışıyoruz.

Bu harekât niçin yapılmıştır?

Amacı nedir, sonuç nedir?

Öğrendiklerimizi birbirine ekleyerek bu sorunun cevabını verelim: MY

"12 Eylül'den sonra yurt içinde barınamayan bölücüler, teröristler, anarşistler Irak'a geçmişler, dağlarda yerleşmişler, kamplar kurmuşlar, derlenip toplanmışlar, silah güçlerinin ve insan sayılarının yeterli olduğunu sanınca da eyleme başlamışlardır."

Nedir bu eylemler?

Tabir caizse, sınır köylerini haraca kesmeye başlamışlardir. Para almışlardır, yiyecek almışlardır, vatandaşların ekinlerini biçmelerini engellemişlerdir. Devletin yol yapımına mani olmaya çalışmışlardır... Kısacası o bölgede Türkiye devletinin hâkimiyeti yerine kendi hâkimiyetlerini kurmaya yeltenmişlerdir.

Buna imkân var mıdır?

Misaki Milli sınırları içinde Türk devletinin kanunları mi geçerlidir, yoksa onların kanunsuzlukları mı?

Hangi devlet buna göz yumabilir?

Tabii devlet ise!

Ya devlet baştadır, ya kuzgun leştedir.

Bunun bir üçüncüsü yoktur.

Irak'ın müsaadesiyle yapılan harekât, planlanan şekilde amacına ulaşmıştır.

Nedir planlanan amaç!

Harekât, bir sınır harekâtı çerçevesi içinde kalacaktır. Irak topraklarına üç kilometre girilecektir. Ateş edilmedikçe ateş açılmayacaktır, karşı tarafın can kaybına meydan verilmeyecektir. Düşman, sınırlarımız yakınlarından sürülüp uzaklaştırılacaktır.

Çünkü kâğıt üzerindeki sözde dostlarımız, bunun tam aksini beklemektedirler.

Beklemektedirler kl, "Türklerin katliamı" diye dünyayı birbirine katsınlar.

Ama Türk devleti, Türk ordusu bu oyuna gelmemiştir. Dağlarda, kamplarda yerleşik sekiz, on bin kişilik bir topluluk yakın çatışmaya, müsademeye girişilmeden, cepeçevre çevirmek mümkünken sürülüp atılmıştır.

Ve bölge halkına denilmişti ki:

"Siz Türksünüz, siz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşısınız, sizin canınız, malınız, ırzınız, mamusunuz, devletin güvencesi altındadır. Devlet, işte sizi böyle korumuştur ve koruyacaktır." Ve harekât amacına uygun başlamış, uygun bitmiştir. Çünkü devlet buna mecburdur.

Çünkü, "Madem bana vatandaş diyorsun, o halde beni koru," diyen vatandaşa verilecek başka ikinci bir cevap yoktur. Evet! Sen benim vatandaşımsın ve ben seni böyle korurum! Harekât bitip, asker dağdan düze inerken, geride kalan tepelerden birinin adı, artık haritalarda, "Şehit Nezir Kına Tepesi" diye geçecektir.

Harekâtın tek şehididir o, yiğit Mehmetçik!

O şehidin şehadetini yarın size anlatacağım.

Diyarbakır'dan saat 15'te yola çıktık, Mazıdağ'a şöyle bir baktık, Mardin'e merhaba dedik, Nusaybin'den, Suriye'nin Kamışlı ilçesini

seyrettik, Kantar Jandarma Karakolunda çayımızı, kahvemizi içip bir iki yemiş atıştırdık, çamurlu petrol sahasındaki sondaj çalışmalarını seyredip, Dinçer kuyularından petrolün nasıl çıktığını görüp, Cizre'de Dicle Nehrine bakıp serinleyerek Silopi üzerinden Habur Köprüsüne gelip, sınır kapısında irak'tan gelen kamyon ve TIR şoförleriyle yarenlik edip, Şırnak üzerinden akşam 19.45'te Diyarbakır'a döndük dersek bize inanmazsınız değil mi?

İnanın; eğer sizin de altınızda helikopter varsa inanın! Hani bir şeyi çok severiz de anlatır anlatır, "Onun gibisi var mı?" deriz ya!

Bundan sonra da bize sorarsanız, "Helikopter gibisi var mi?" deriz.

Helikopter gibisi yok!

Ne uçak, ne otomobil, ne otobüs, ne şu, ne bu!

Uçakta bulutları seyredersin, otomobilde, otobüste sağı, solu...

Ama helikopter öyle mi? Dünya ayağının altında, yerden 150 metre yüksekten uç, seyreyle âlemi...

Dağı, taşı, tarlayı, evi, bahçeyi, bostanı, akan suyu, kaçan kuşları, ürken koyunları, koşuşan insanları, ip gibi asfalt yolda, tespih tanesi gibi dizilmiş arabaları, dantel dantel örülmüş yer örtüsünü, üç beş haneli köyü, çatlamış toprağı, yeşil, gümrah ovaları, seyreyle gözüm âlemi, seyran eyle.

Helikopter gibisi var mı?

Bugün Suriye sınırını tamamladık, yarın Irak sınırındayız, bir uçtan bir uca...

7 Temmuz 1983

ANKARA VAPURU'NDA HAMAM SEFASI

Bizim millet, denizci millettir!..

Her ne kadar üç tarafı denizle çevrili Anadolu Yarımadasının etrafında, doğru dürüst vapur çalıştıramasak bile, hatta bir zamanlar Karadeniz limanlarını, Türk yolcu gemilerine kapasak bile, yine denizci milletizdir. Türkülerde deniz vardır; şarkılarda deniz vardır; aşklarda deniz vardır; güzellikte deniz vardır; kumaşlarda deniz vardir; resimlerde, fotoğraflarda deniz vardır; tarihimizde deniz vardır.... Velhasıl her şeyimizde deniz vardır da denizimizde gemi yoktur.

Tuhaf şeydir; ama bu böyledir.

Oysa milletin içinde yatan gizli bir sevdadır bu gemiler. Bir zamanlar, Anadolu'nun deniz görmemiş insanlarının yaşadığı kasabaların kahvelerinde, Şanlı Yavuz'un, ya da Kahraman Hamidiye'nin taş baskısı resimleri, duvarları süsler; menkibeler, hamaset destanları dilden dile dolaşır dururdu.

Türkiye'ye, bunca yıl kaç tren gelmiştir, kaç uçak gelmiştir, kaç otobüs gelmiştir, ama hangisinin gelişi, son gelen "Ankara" gemisi kadar cafcaflı, fiyakalı olmuştur?

Hemen herkesin ağzında bir, "Ankara gemisi" lafı dolaşmaktadır.

Herkes birbirine, "Ankara"yı anlatmak için yarışmakta, Ankara'ya binmek bir marifet sayılmaktadır.

"Ankara'yı gördün mü?"

"Ankara'ya bindin mi?.."

Evet, biz "Ankara"yı gördük, "Ankara"ya bindik ve salı günü İzmir'den İstanbul'a "Ankara"yla geldik.

Ankara'yı, Polonyalılar yapmış.

Doğrusu çok güzel bir gemi. Her şey pırıl pırıl, tertemiz, gıcır gıcır, inşallah böyle kalır.

İzmir'in o dayanılmaz sıcağından sıyrılıp, Alsancak Limanında "Ankara"ya bindik. Kamaramızı, suratından düşen birkaç bin parça, bir kamarot açtı...

Allah Allah!.. İzmir 40 dereceyse, kamara 60 derece...

Cayır cayır yanıyoruz...

Gayrı ihtiyari, pencereye saldırdık; pencere yok, tavanda soğutucuya benzer bir şey var, elimizi tutmamızla çekmemiz bir oldu, alev püskürüyor, kapıya koştuk: "Kamarot bey!"

"Ne var?.." Lahavle, bu sıcakta kimseyi terbiye edecek halimiz yok ya! "Bu kızgın hava püskürtüyor!"

"Öyledir!.."

"Ne demek öyle?"

"Gemi denize açılsın, soğuk hava gelir." Duvarda bir düğme duruyor, üzerinde birtakım işaretler: "Bundan ayar edilmesin?..."

"Yok yok, o şeyin dalgası!.."

"Neyin dalgası?.."

"Müziğin dalgası canım!.." Yolcuya ne güzel hizmet, ne güzel muamele değil mi? "Haydi, git işine!" Kapadık kapıyı yüzüne... Sıcaktan yanıyoruz ama, kamaranın güzelliği ve temizliği anlatılır gibi değil; hele daha önce Truva'yı görmüşseniz... Kendimizi dışarı zor attık. Ne fayda her yer yanıyor, bütün camlar kapalı...

Niye?

"Gemimizde soğuk hava düzeni var, onun için, pencere açmaya gerek yok!.. Zaten pencereler bu yüzden sabit yapılmış..." Güzel ama, nerede soğuk hava!..

Hele, gemi açılsın...

Gemi açıldı, gidiyoruz; nafile!.. Yine her yer yanıyor; güverte, ana

baba günü, beş yüz kişiye 100 iskemle var yok; bir de yüzme havuzunun üst güvertesinde birkaç şezlong, kapanın elinde kalmış...

Gidip bir kahve içelim!...

Burası, "Türk Bar"mış, ne demekse! Demek, "Türk Barı" böyle olurmuş...

Doğrusu, Polonyalılardan utandık!..

Biz, bunca yılın Türkü, barımızın nasıl olduğunu bilmiyorduk, adamlardan öğrendik:

Güzel bir yer; güler yüzlü bir barmen: "Aşağıdan giriş fişi alacaksınız. Buraya giriş 500 lira; ilk içki, kahve, meşrubat buna dahil, ikinci konsomasyon yarı fiyatına..."

Olabilir; zaten iyi bir uygulama, gemilerde para geçmiyor; gemi katibine parayı verip, fişi alıyorsun, istediğini bu fişle ye, iç!..

Acaba şu barmen hariç, gemi personelinin o kayıtsızlığı, o ilgisizliği, o asik suratı, bu fişlerden mi, yoksa sıcaktan mı? Siz hiç, Cağaloğlu Hamamı'nın külhanında, yemek için siraya girip, yarım saat kuyrukta beklediniz mi?

Eğer meraklıysanız, "Ankara" vapurunun kafeterya salonunda, elinizde tepsi kuyruğa girin, yarım saat bekleyip, bir masaya çökün... Eğer yemeğiniz tuzsuzsa, hiç önemi yok!.. Tabağa, şapır şapır damlayan teriniz, yemeğinizi şapa döndürecektir.

İki lokma atıştırıp, kendinizi üst güverteye attınız, burada da bir büfe var, kalabalığı yara yara, büfeye yaklaştınız: "Bir orta kahve!.."

"Kahve yok!.."

Niye yok?

Başını bile çevirmez...

En iyisi yatmak, ama o kamarada nasıl?

Anlaşılan Polonyalılar, bizim memleketi, kendi memleketleri sanıp, soğuk havayı ona göre ayarlamışlar...

Hani, insanın ensesinden biri üfler ya; en soğuğu bu!.. Hadi diyelim Polonyalılar böyle yapmış, peki bizimkiler nasil almış?..

Acaba, bir soran çıkmaz mı?..

Ege'de, Akdeniz'de yolcu mu taşıyoruz; yoksa, Kuzey Denizinde petrol mu arıyoruz?..

Bin hal ile, sabahi ettik, saat altıda güverteye fırladık, ohhhh tertemiz deniz havası...

Güverteler, hortumla yıkanıp fırçalanıyor. Saat, yediye beş kala, pantolonu dizine kadar kıvrık, saç sakal karışık bir gemici geldi, bayrak direğinin önünde durdu, fırçasını yere attı, elinde kırmızı bir şey var. 1. Bir de ne görelim?

Bayrak!..

Güneş doğdu ya, akşam indirdiği bayrağı, şimdi çekecek!.. Ve bayrak, o hirpani gemicinin, o haliyle direğe çekildi. Eğer münasipse, bu yazıyı bir kelimeyle bitirelim: "Ayıptır!.."

22 Temmuz 1983

BİZİM İŞİMİZ ŞİRKET KURTARMAK

Kim ne derse desin, kurtaracağız... Ne pahasına olursa olsun, kurtaracağız. Bütün şom ağızlılara, kem gözlülere ve dahi cümle münafıklara rağmen, mutlaka kurtaracağız. Kimi canını kurtarır! Kimi malını kurtarır! Kimi paçasını kurtarır! Kimi yakasını kurtarır! Kimi gemisini kurtarır! Kimi geçmişini kurtarır! Kimi geleceğini kurtarır! Bizler de batık şirketleri kurtaracağız. Var mı itirazı olan?

Kurtarmak, çok kutsal bir duygudur. Ama nedense, bazı münafıklar ve dahi kem gözlü, şom ağızlılar, böylesine asil ve necip bir davranışa engel olmak ister, tekere çomak sokarlar.

Herkes bir şeyi kurtarırken, bizler de batık şirketleri kurtarsak fena mı olur?

"Hayır, kurtaramazsınız!"

Niçin kurtaramaz mışız muhteremler, niçin kurtaramaz mışız?

Para bizim değil mi, keyif bizim değil mi? Bu memlekette her şeyi kurtarma hürriyeti var da şirket kurtarma hürriyeti yok mu?

Keyfimizin kâhyası, paramızın vekilharcı mısınız? Hem söyler misiniz, biz niçin çalışıyoruz? Her aybaşı maaşımızın yarısı kadar vergiyi hulûsu kalple niçin devlete teslim ediyoruz?

Biz bu dünyaya niye geldik? Anamız bizi ne gün için doğurdu?

Adamcağız har vurup, harman savurmuşsa, işini bilememiş. düzenini kuramamışsa, hesabını, kitabını, ipin ucunu kaçırmışsa, batsin mi? Asla ve kat'a! Bizler ne güne duruyoruz? Ama münafıkların münafıklığı biter mi, tükenir mi? Yok efendim, kazandıkları zaman beraber mi yemişiz? Yeseydiniz efendim! Beraber yediniz de yemeyin diyen mi oldu? Böyle günde kim yemiş, kim kimle yemiş, kim kimlerle yemiş, nasıl yemiş, niçin yemiş, yemeseymiş gibi küçük şeylerin hesabı mı yapılır. Biz şirket kurtarmaya soyunmuşuz, münafığın hesabına bakın!

Ne demiş şair?

"Vatan gayyûr insanların omuzlarında yükselir" demiş... İşte biz o insanlardanız...

Hem fedakâr, hem cefakâr, hem vefakâr....

Efendim, Almanya'da, son iki yılda 15 bin şirket batmış da kimse kurtarmamış!

Gidinin münafığı ve de muhalifi...

Bakın hele, dediği lafa!

Almanlarda vicdan yoksa, Almanlarda insanlık yoksa, ille biz de onlar gibi mi olacağız?

Biz vicdanlı bir milletiz, biz hayırsever, yardımsever bir milletiz, Alman gibi taş yürekli değiliz ki!

Kan kussak, kızılcık şerbeti içtik, deriz.

Almanda vicdan ne gezer?

Adamcağızlar batacak, biz de karşısına geçip, yakıp çubuğumuzu sefamızı süreceğiz.

Buna can mı dayanır, canan mı dayanır? Dost, düşman böyle günde belli olur....

Hem madem Almanlardan laf açtınız, Almanların dilden dile dolaşan hikâyesini niçin unutursunuz? İkinci Cihan Savaşından sonra, Alman işçisi yıkılan, yakılan fabrikaları yeniden kurmak için, bedava, boğaz tokluğuna çalışmışmış... Bunu niçin unutursunuz?

Biz Alman işçisinden daha mi az hamiyetperveriz, daha mi az vatanseveriz?

Onlar savaşta yıkılan fabrikalarını yapmak için, boğaz tokluğuna çalışacaklar, biz batan şirketleri kurtarmak için serce parmağımızı oynatmayacağız? İnsanlık öldü mü? Bir de dillerine doladıkları bir laf var: "Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir!" Laf ki, laf! Yani batan batar, kalan kalır! Hadi oradan, elin münafığı! Sen bizim asil ve de necip duygularımızı anlayamazsın ki! Bizde vicdan var, vicdan! Biz

saçımızın telinden, parmağımızın tırnağına kadar kurtarma heyecanıyla titreyip, hu çeken dervişler gibi kendimizden geçerken, münafığın ettiği lafa bak!

Kurtaracağız beyler, kurtaracağız!

Ne pahasına olursa olsun, kurtaracağız.

Suratımıza karşı, alenen ve resmen "enayi!" deseniz bile, kurtaracağız.

Bu memlekette kurtarmadık kimseyi bırakmayacağız. Batan şirketi de kurtaracağız, top atan bakkalı da kurtaracağız, manavı da kurtaracağız, kasabı da kurtaracağız, turşucuyu da kurtaracağız...

Bekleyin, sıra onlara da gelecek...

Bunların günahı ne?

Velhasılı kelam kurtarmadık kimse bırakmayacağız. Şirket kurtarmak hem ilahi, hem de milli bir vazifedir ve bu vazife, alnımıza emr-i hak gibi yazılıdır. Neden mi?

Zira, yüce Allah kimine "Yürü ya kulum" der, kimine de, "Kurtar ya kulum!" der...

İşte biz ikincilerdeniz.

Allah'ın "Kurtar ya kulum!" dediklerinden... Evettttt, üstelik şirket kurtarmak, ilahi olduğu kadar, milli bir vazifedir de...

Neden mi?

Şundan...

Bakın bir kere şirketin adına; "Türk" var mı, yok mu? Gerisini kurcalamayın; altını eşeleyip, karıştırmayın... Yeter ki tabelada bir "Türk" lafı olsun; kâfi! Kimin gönlü bu şirketin batmasına razı olur? Onun için batan şirketleri kurtarmak, hele hele adı, Türk"le başlayıp biten şirketleri kurtarmak, bizim için milli bir vazife ve milli bir gururdur.

İşte böyle! Siz muhalifler, siz ey münafıklar, siz ey kem gözlü, şom ağızlılar, siz ne derseniz deyin, biz batan şirketleri kurtaracağız.

Analarımız bizi hangi gün için doğurdu? Devlet bizi niçin okuttu? Biz niçin gecemizi, gündüzümüze katıp, çalışıp anamızın ak sütü gibi vergi ödedik, ödüyoruz? Batık şirketleri kurtarmak için değil mi? Yok efendim, bu işi iyice düşünmeliymişiz... Neyi düşüneceğiz, muhteremler neyi? Size kaç kere söyledik: "Düşünen kafalara zararlı fikirler üşüşür. Büyüklerimiz her şeyi bizden daha iyi düşünür." Var mı itirazı olan! Herkesin bir işi var: bizim işimiz de batan şirketleri kurtarmak...

Para bizim, keyif bizim, kime ne?

31 Temmuz 1983

BİZİ BU LÜKÜS HAYAT MAHVETTİ

Orhan Veli, "Beni bu güzel havalar mahvetti" der. Anlaşıldı bizleri de "Bu lüküs hayat" mahvetti ve de edecek. Birine Allah gani gani rahmet eylesin, birine de Allah uzun uzun ömür versin, bizi bu hayata Cemal Reşit Rey ile Ekrem Reşit Rey biraderler "Lüküs Hayat" operetiyle alıştırdılar. Rahmetli Hazım, "Lüküs hayat, lüküs hayat, Bak keyfine yan gel de yat! Ne ömür şey, oh ne rahat, Yoktur eşin, lüküs hayat." Dedikçe, biz de "Lüküs Hayat"in müptelası olduk çıktık. Ve de sonunda, evimize renkli televizyon bile aldık. "Saçmalama be adam, dilinin altındaki baklayı çıkar da, ne demek istediğini, lafı nereden alıp, nereye getireceğini görelim," diyeceksiniz.

Elbette, haklısınız, ama hani önce, bir hane peşrev yapalim da ondan sonra şarkıya girelim, dedik.

Efendim, Erdek'te tatil yapan muhterem Vehbi Koç, kendisiyle konuşan meslektaşımız Olay Tan'a şöyle demiş:

"Ben her şeyin lüksünden kaçarım. Mesela benim evimde renkli televizyon yoktur. Renkli televizyon lükstür. Zaten milyonlarca dolar dövizimiz bu iş için boşu boşuna gitti." (Günaydın, 4/8/1983)

Şimdi anladınız mı, "Lüküs Hayat"in bizi neden mahvettiğini!

Vehbi Koç gibi adam, evine renkli televizyon almıyor da bizim gibi kırtıpiller, coluğun çocuğun lafına kanıp, renkli televizyon sefası sürüyoruz.

Ayranımız yok içmeye, tahtırevanla gidiyoruz şey etmeye... Bu lüks değil de nedir? Bu lüks hayat değil de nedir?

Bu lüks hayat bizi mahvetmez de ne mahveder? Vah vah vah, Vah bize, vah bizlere! Sadece renkli televizyon alsak iyi! Daha ne haltlar ettik, ne haltlar! Evimize buzdolabı aldık; sanki testinin, kuyunun, çarşı buzunun suyu çıkmış gibi... Evimize çamaşır makinesi aldık; sanki leğenin, teknenin dibi delinmiş gibi...

Evimize elektrik süpürgesi aldık; sanki babadan kalma süpürgenin sapı

kırılmış gibi...

Evimize tüp gaz aldık; sanki gazocağı yanmazmış gibi... Daha neler, neler!

Ne siz sorun, ne biz söyleyelim.

Hele hele, bir de araba edindik dersek, oturun da halimize ağlayın.

Meğer biz ölmüşüz de ağlayanımız yok! Allah Vehbi Beyden razı olsun, tam zamanında uyardı bizi... Zira bugünlerde, hanımın niyeti bozuktu...

Her çamaşırdan sonra, mirin kırın edip duruyor; yok Suna Hanımda otomatik çamaşır makinesi varmış da, çamaşırı içine atıp, bize kahveye gelirmiş de, çamaşır kendi kendine yıkanırmış da, ah bizim de böyle bir makinemiz olmalıymış da, falanmış da, filanmış da...

Hani bizim de içimizden geçmiyor değildi, acaba macaba, nasıl etsek de nasıl eylesek de diyorduk.

Bakın yediğimiz naneye! Bunca hatadan sonra bir hata daha yapacaktık ki, hatayı muazzama!

Renkli televizyondan sonra, bir de otomatik çamaşır makinesi!

Lüks ki lüks, katmerli lüks! Biz kim, otomatik çamaşır makinesi kim! Sırtımızdaki kambura bakmaz, Palandöken'e oduna çıkarız. Zaten ne geldiyse başımıza, bu lüks hayat yüzünden geldi. "Kusura bakma ama, kabahatin hepsi de bizim değil ya! Biz çamaşır makinesi mi görmüştük, biz buzdolabı mı görmüştük, biz elektrik süpürgesi mi görmüştük, biz araba mi görmüştük, biz renkli televizyon mu görmüştük... Kim yaptı, kim sattı bunları bize?"

Demek içinizde böyle diyenler var... Demek, "Bunları Vehbi Bey yaptı, Vehbi Bey sattı, biz de aldık, alıştık" demeye getirenler var... Demek kabahat Vehbi Beyin! El insaf!

Zaten böyledir; kabahat samur kürk olsa, kimse üzerine almaz...

Yani, Vehbi Bey, buzdolabı yaptı diye, yani Vehbi Bey, camaşır makinesi yaptı diye, yani Vehbi Bey renkli televizyon yaptı diye, ille de almamız mı lazımdı? Ne demişler?

Hocanın lafını dinle, yaptığını yapma demişler... Onun için bu, "Lüküs Hayat"tan vazgeçmeliyiz... Eğer "Lüküs Hayat" çok lazımsa, Hayat" plağını koyup çevirirız: gramofona "Lüküs

"Lüküs hayat, lüküs hayat, Bak keyfine, yan gel de yat. Ne ömür şey, oh ne rahat, Yoktur eşin lüküs hayat." Bize yeter de artar bile!

Sağ olasın Vehbi Bey! Sayenizde gözümüz açıldı biraz, geç açıldı, ama buna da Şükür.

Ya her gece, televizyonda karşımıza çıkıp, "Üstelik Arçelik" diye hava basan adama kanıp, otomatik çamaşır makinesini de alsaydık... Yanmıştık, Marmara çırası gibi...

6 Ağustos 1983

HOŞSOHBET İNSANLAR

Giderek azalan nedir bilir misiniz?

Azalan o kadar şey var ki! Ama bize göre, hoşsohbet, nüktedan, yerine göre ağzından bal damlayan, yerine göre de lafını esirgemeyen insanlar... Hossohbet olmak, ille de her lafın başında bir espri yapmak, sonra kendi yaptığı espriye gülmek değildir.

Hoşsohbet adamın dili hem tatlıdır, hem de acıdır. Öyle durup dururken de laf etmez...

Diyeceksiniz ki acı dilin, hoşsohbeti nedir ki?

Öyle demeyin, bir Süleyman Nazif'i düşünün...

Kızdığı adama "Alçak" denilmesine bile tahammül edemeyen, "Alçağın, yükseğe göre bir farkı vardır, bu herif çukurdur, çukur!" diyen...

Ya da bindiği araba, Babıâli yokuşundan aşağı inerken, atlar tökezlenip hafif bir kaza geçirince, "Beni kuduz hastanesine götürün" diye feryat eden, şaşıranlara da "Dilimi ısırdım!" diye cevap veren...

Şimdi bu Süleyman Nazif'e hoşsohbet adam denilmez de ne denir?

Süleyman Nazif'in sevmediği insanlardan biri de İkdam gazetesinin sahibi Ahmet Cevdet'miş. Bir gün Cağaloğlu'na çıkarken, "İkdam Yurdu"nun önünde bir dostuna rastlamış: "Hayrola, nereye böyle?"

Adamcağız eliyle, İkdam Yurdunu göstermiş: "Ahmet Cevdet Beye kadar çıkacağım!" Süleyman Nazif başını sallamış:

"Ahmet Cevdet Beye çıkılmaz, ancak inilir!"

Birinci Cihan Savaşında mağlup olmuşuz, İstanbul işgal edilmiş, Süleyman Nazif, "Kara Gün" diye müthiş bir yazı yazmiş, Fransızların idamından güç kurtulmuş ve Malta'ya sürülmüş, Malta sürgünleri arasında Enver Paşanın babası da var.

Bir gün sohbet, çapkınlıktan açılmış, herkes gençliğinde yaşadığı bir macerayı anlatıyormuş... Enver Paşanın babası safiyetle, "Allah'a şükür

ben çok masumum" demiş. "Çünkü hayatımda hiç harama uckur çözmedim!"

İmparatorluğun batışından Enver Paşayı sorumlu tutan Süleyman Nazif atılmış: "Ah paşa hazretleri, keşke helale de uckur çözmeseydiniz de o zaman Enver başımıza çıkmaz, bizler de burada olmazdik!"

Yine böyle bir sohbet sırasında, Süleyman Nazif, Enver Paşanın babasına laf atmış: "Paşa hazretleri biz bu sürgünden kurtulunca, siz bir İngiliz kadınıyla evlenin!"

Paşa bu lafa bir anlam verememiş:

"Bu da nereden çıktı, ne münasebet?"

"Bir Türk kadınıyla evlendiniz, Enver Paşa dünyaya geldi, koskoca İmparatorluğu batırdı. Eğer bir İngiliz kızıyla evlenirseniz, belki ondan bir oğlunuz olur, o da İngiliz İmparatorluğunu batırır, ödeşiriz!"

Birinci Dünya Savaşı sırasında, Süleyman Nazif'le şair Süleyman Nesib Bey bir konferansa gitmişler. Konferansçı, İttihatçıların adamıymış, memleketin halini övüp duruyormuş... Bir ara Süleyman Nesib Bey hayıflanmış:

"Yazık, kulaklarım ağır işitiyor, duyamıyorum!" Süleyman Nazif cevap vermiş:

"Allah'ına şükret, ben duyuyorum!"

Devlet hizmetinde, valiliğe kadar yükselen Süleyman Nazif, emekli olunca çok zor duruma düşmüş... 1927'de öldüğü zaman, cebinde bir lira yokmuş. Bir gün kahvede otururken, dilenci yanaşmış:

"Allah rızası için bir sadaka!" Süleyman Nazif sormuş: "Sen okuma, yazma bilir misin?"

"Okuma, yazma bilsem dilenir miydim?" Süleyman Nazif kızmış: "Be utanmaz adam! Okuma yazma bilmediğin halde, dilenmeye utanmıyor musun?" Süleyman Nazif'in takıldığı kişilerden biri de Abdullah Cevdet'miş...

Bir ziyafette yan yana düşmüşler. Abdullah Cevdet, tabağındaki tavuğun butunu bıçakla kesmek isterken, but fırlamış, Süleyman Nazif'in kucağına düşmüş, üstü başı rezil olmuş... Süleyman Nazif

tavuğun butuna bakmış:

"A mübarek hayvan, bu adamın şerrinden bana değil, git Allah'a sığın!"

Abdülhamit devrinde, Marmara'da çalışan, Sevaid-i Osmaniye, adında bir vapur varmış. Ama öyle bir vapur ki arızasız bir seferi yokmuş... Ya dümeni kopar, ya uskuru arızalanır ya da makinesi stop eder, bir âlemmiş...

Abdülhamit'in yaverlerinden Miralay Halil Bey, bir gün Boğaz'da denize düşüp, dalgalar arasında kaybolmuş. Abdülhamit cesedin bulunması için Marmara sahilindeki bütün kasabalara emir vermiş. Kazadan birkaç gün sonra Mudanya sahillerinde bir ceset bulunmuş. Cesedin boğulan miralayın cesedi olduğu muhakkakmış. Fakat Bursa Valisi Refik Mümtaz Paşa, başıma iş gelmesin diye itiraz ediyormuş:

"Canım Boğaziçi'nde denize düşen bir adamın cesedi, Mudanya'ya kadar gelir mi?"

Bursa mektupcusu olan Süleyman Nazif cevap vermiş: "Aman paşa hazretleri, köhne Sevaid-i Osmaniye teknesi bu hali ile Galata rıhtımından kalkıp, Mudanya'ya kadar geliyor da aslan gibi padişah yaverinin cesedi niye gelmesin?"

Süleyman Nazif bu! Hiç lafını esirger mi? İşte bu insanlar, hoşsohbet insanlardı. Süleyman Nazif gibi, keskin dilli bile olsalar... Hoşgörünüze sığınarak, zaman zaman onları sizlere tanıtmaya çalışacağız.

Hoşgörünüze sığınarak dedik, çünkü hoşsohbet olmak için, hoşgörüye sığınmak gerek... Üstelik biz, rahmetliler gibi hoşsohbet de değiliz ki!..

28 Ağustos 1983

KAPIKULE'DE SON ŞANS

Hasan Almışlar, Kapıkule'den Edirne'ye dönerken, pasaport polisine hak veriyordu.

"Haklı adam," diyordu, "bizim de kabahatimiz var, fotoğrafları değiştirmeliydik."

Hasan Almışlar o gün, 9 Ağustos 1983 günü Almanya'ya dönüyordu. Üç gün sonra Köln'de işbaşı yapacaktı. Arabayla Kapıkule'ye geldi, çıkış fişlerini doldurdu, pasaport polisine uzattı. Polis pasaportları tek tek inceledi, büyük oğlu Mehmet ile ortanca oğlu Ercan'ın fotoğraflarına takıldı:

"Bu fotoğraflar eski, çocuklara hiç benzemiyor." Evet, çocuklar büyümüş neredeyse delikanlı olacaklardı, oysa fotoğraflar onların çocukluk fotoğraflarıydı. Baba izaha çalıştı:

"Haklısınız ama, bunlar benim çocuklarım. Kabahat bizde, pasaportlarındaki fotoğrafları değiştirmeliydik. Almanya'ya gider gitmez konsoloslukta bu işi yaparız."

Polis başını salladı:

"Kusura bakma, bu fotoğraflar bu delikanlılara hiç benzemiyor, çıkış yapamazlar..."

"Aman polis bey yapmayın; şimdi ne olacak?"

Pasaport polisi olacağını söyledi:

"Edirne'ye dönün, Emniyet Müdürlüğüne gidin, fotoğrafları değiştirsinler."

Almışlar ailesi, gerisin geriye Edirne'ye döndü. Çocuklar ve anneleri yolda konuşup duruyorlardı; baba onları susturdu:

"Haksızsınız, polis görevini yaptı. Kabahat bizim, zamanında sizin fotoğrafları değiştirmeliydik."

Arabayı Emniyet Müdürlüğünün önüne çektiler ve kapıdaki polise

pasaport polisini sordular. Pasaport polisi 18 numaralı odadaydı; içeri girdiler, durumu anlattılar.:

Yapılacak olan şuydu: Yedişer adet fotoğraf çektirilecek, noterden tasdikli nüfus sureti çıkartılacak, İş ve İşçi Bulma Kurumu'ndan bir yazı alınacak, sonra da dilekçeyle Vilayete başvurulacak, Vilayet dilekçeyi Emniyet Müdürlüğüne havale edecek, pasaportlara o zaman fotoğraf yapıştırılacak...

Başladılar koşuşturmaya...

Önce fotoğrafçı buldular, on dört vesikalık fotoğrafa 1000 lira aldı; noter 380 lira; pasaportların fotokopisi 650 lira; İş ve İşçi Bulma Kurumundan belge, o bedava...

Sıra geldi dilekçeye...

Çocukların yaşı küçük olduğu için velileri babasıydı, bir dilekçe yazıp durumu anlattı, beş liralık pul yapıştırıp altını imzaladı; tamam, diyerek Vilayete koştu...

"Bu dilekçe olmaz!"

"Niçin olmaz efendim!"

"Çocukların ayrı ayrı dilekçe yazması lazım."

"Çocuklar küçük, yaşları 18'den ufak, onlar adına benim yazmam gerekmez mi?"

"Hayır efendim onlar yazacak, imzalayacak."

"Peki yazsınlar!"

Tam dışarı çıkarken arkasından bağırdılar: "El yazısıyla olmaz, daktiloyla yazdır..."

"Efendim ben eski bir öğretmenim, 15 yıl önce öğretmenliği bırakıp Almanya'ya işçi gittim. Dilekçenin okunması şarttır, benim el yazım okunaklıdır, işte gördünüz; niçin daktilo istiyorsunuz?"

"Sen daktiloyla yazdır getir, işi uzatma!"

O saatte, o sıkışıklıkta itirazın faydası ne? Acaba daktilo ile dilekçe

yazacak kim var?

Karşıda arzuhalciler sıra sıra duruyor, hemen birine koştular. "Aman kardeşim bize iki dilekçe yaz!" İki kâğıt, iki çat çat, ver 700 lira... Akşam olmak üzere, kan ter içinde pasaport şubesine koştu, oradan teknik büroya, oradan bir yazı yazdılar, tekrar pasaport şubesine...

Pasaport şubesindeki yetkili baktı yazıya:

"Olmaz, pasaportlara çocukların fotoğraflarını yapıştıramayız!"

"Niçin, neden? Ne dediyseniz yaptım."

"Bak teknik büro ne diyor? Pasaporttaki fotoğraflarla, cocukların bugünkü halini gösteren fotoğraflar birbirine benzemiyormuş..."

Hey gidi güzel Türkiye, hey güzel memleket, vatandaşını ne güzel de uğurluyorsun! "Efendim zaten sabahtan beri bunun için uğraşıyoruz ya! Siz böyle dediniz, biz de ne derseniz yaptık. Madem olmayacaktı bizi niçin uğraştırdınız? İşte çocuklar burada, pasaporttaki fotoğraflarına benzeyip benzemediklerini görmediniz mi?" Yetkilinin uzun lafa hiç tahammülü yoktu: "Uzatma; olmaz, dedik."

"O halde ben de sizin müdürünüze çıkarım."

"Buyur çık!"

Birlikte 5 numaralı odaya girdiler. Hasan Almışlar derdini anlatmaya çalıştı, müdür bey kararını bildirdi:

"Bir yazı yazın, eline verin; gitsin nüfusa kayıtlı olduğu Manisa'da fotoğraf yapıştırıp gelsin..."

Almışlar ailesi arabanın içinde kara kara düşünüyordu; şimdi ne olacaktı?

Ya Edirne'den Manisa'ya gidip, tekrar Edirne'ye döneceklerdi ki bu 1500 kilometre yol demekti; ya da iki çocuğu Edirne'den otobüsle Manisa'ya yollayacaklar, onlar Almanya'ya devam edecek, sonra çocuklara uçak bileti yollayıp getirteceklerdi. Üstelik her ikisinde de bir garanti yoktu.

Kim bilir Manisa'da neler icat edilecekti!

Ama bunlardan birini seçmek zorundaydılar; yoksa baba Almanya'daki işinden olurdu.

Almanlar zaten işten atmak için fırsat bekliyorlardı.

Evet, arabanın içinde kara kara düşünürlerken, birisi yanaştı, sanki Allah'ın onlara gönderdiği Hazreti Hızır'dı... "Ben sizin başınıza gelenleri biliyorum. Şimdi size bir şey söyleyeceğim, iyi dinle... Bir, iki saat sonra doğru Kapıkule'ye git, şansını dene. Polis değişmiştir, belki yeni polis çıkış verir!"

"Ya çıkamazsak?"

"Ne kaybedersin; zaten çıkamıyorsun, şansını dene!"

Şansları tuttu!

Ve "Hadi canım sen de!" diyenlerin ve de konu hakkında daha ayrıntılı bilgi almak isteyenlerin, "5. Köln 71, Florenzer Str. 56" adresine şahsen veya mektupla başvurmaları rica olunur.

30 Ağustos 1983.

HOROZ ERKEN ÖTÜYOR

MDP Genel Başkanı Sayın Sunalp'ı kutlamak gerek; doğrusu iyi moral hocası!..

Her zaman her yerde, "Biz iktidar olacağız!" diyor ya, teşkilatı onu çoktan geride bırakıp, iktidara gelmiş bile... MDP'nin İstanbul'daki balosunu görmeliydiniz; sanki seçimler yapılmış, sanki sandıklar açılmış, sanki parti iktidara gelmişti.

Hilton Havuzbaşında herkes sarmaş dolaş, neşe-i muhabbet içinde bir söylüyor, on gülüyordu.

Futbolcuların çok sık kullandıkları bir deyim vardır: "Gol erken geldi," derler.

Anlaşılan MDP'ye de iktidar erken gelmişti.

Diyeceksiniz, dilinin altındaki baklayı çıkar, yani MDP iktidara gelemez mi?

Haşaaa, tövbe kimin haddine!

Kimin iktidara geleceği, kimin gelemeyeceği 7 Kasım sabahı belli olacak. Bugünden bunu kestirmek, iktidarı tayin etmek bizim haddimize mi düşmüş.

Elbette MDP iktidar olabilir, ya da olmayabilir.

Bunun kararını 6 Kasım sabahı millet, anasının ak sütü verecek....

gibi helal oylarıyla Bizim işimiz, sadece gördüğümüzü size anlatabilmek... Yanılmış da olabiliriz, hata yapmış da olabiliriz, ama bizim gördüğümüz bu... MDP'ye iktidar havası erken gelmiş, erken öten horozlar gibi...

Neyse bu onların bileceği iş, biz kendi işimize bakalım.

Evet, nerede kalmıştık? Sayın Genel Başkan Turgut Sunalp'ın himaye ve iştirakleriyle yapılan İstanbul teşkilatının kuruluş balosunda kalmıştık. Pek eğlenceli bir baloydu, doğrusu...

Kadehi 2 bin liradan, şişesi 20 bin liradan viskiler parti menfaatine satılıyor, kurucular, adaylar kimi siyah, kimi üstü beyaz, altı siyah smokinleri çekmiş, etrafa neşe saçıyor, şarkıcı Yüksel Uzel, "Mihrabım" diyerek Genel Başkan'ın masasına yüz vuruyor ve biz de bu güzel baloda nasibimizi alıyorduk. biz de bu gü

Nasıl mı?

Dostumuz Kamran İnan'la bir köşede hasret giderirken, birden Sayın Bayan Sunalp ile yüz yüze geliyorduk: "İyi akşamlar hanımefendi, nasılsınız?"

"Teşekkür ederim, her gün sizin yazıları okuyorum."

"Sağ olun, Allah okuyanlarımızı eksik etmesin."

"Ama bazı yazılarınızı okuyunca, boğazınıza sarılıp, gırtlağınızı sıkasım geliyor."

"Eyvahhhh, fena kayaya çarptık, ama neyse biz böyle kazalara alışığız, otuz yıl ne kazalar atlattık," deyip "Sayın Bayan"a memnuniyetimizi belirttik.

"Buna çok sevindik hanımefendi, eğer yazılarımız sizde böyle duygular yaratıyorsa, bundan sadece memnun oluruz." Gülüşüyoruz!

Etrafımızdaki birkaç kişi, "Şaka efendim şaka" diyorlar, "Hanımefendi şaka yaptı!"

"Elbette," diyoruz, "Biz şakaya alışığız, her çeşit şakayı da çok iyi bilir ve anlarız."

Yine gülüşüyoruz...

Genel Başkan Turgut Sunalp, televizyon işinden laf açıyor: "Böyle ciddi bir konuda hemen karar verilemez. Biz Marmara Otelinde kamptayken, TRT daveti yapmış. Konuşup görüşüp karar vereceğiz."

Ertan Karasu da aynı görüşte:

"Zaten TRT'nin gönderdiği yazı davet değil ki! Şunları şunları yapmak istiyoruz, oturup görüşelim, diyor. Biz önce görüşeceğiz, sonra kararımızı bildireceğiz."

"Yani bu kararınız, üç liderin televizyonda buluşacağı bir açık oturuma katılmamak şeklinde olabilir mi?" "Sanmıyorum!"

İyi, güzel, demek üç lideri televizyonda seyredip dinlemek bahtiyarlığına erişeceğiz.

Atilla Onuk araziye uymuş... Nasıl mı? Siyah, beyaz giyinerek! Siyah elbise, beyaz gömlek ve de siyahlı, beyazlı çizgili kravat takarak.

Araziye uymakla bunun ilgisi ne diyeceksiniz?

Olmaz mı, hiç ilgisi olmaz mı?

Atilla Onuk, İstanbul'da beş numaralı seçim bölgesinden aday....

Bu bölgede oy deposu Beşiktaş!

Atilla Onuk siyah beyaz renklere gönül vermesin de kim versin.

Herhalde bugünlerde damarını kesseler siyah beyaz akar! Ama karşısında kuvvetli bir rakip var: Anavatan Partisi'nden sünnetçi Kemal Özkan.

Atilla Onuk, onun da kolayını bulmuş:

"Kürsüye çıkarım, sünnete ihtiyacı olanlar o tarafa gitsin, sünnete ihtiyacı olmayanlar da buraya gelsin, derim." Kamran İnan lütf edip masamıza geliyor, geçmiş günleri ve geleceği konuşuyoruz. Bir anısını anlatıyor:

"Bakanken tüp gaz sıkıntısı vardı. Ben de açık açık tüp gaz yok, özür dilerim dedim. Ertesi gün yolda bir vatandaş yolumu kesti, ver elini beyim dedi, bunca yıldır ilk defa devlet beni adamdan sayıp, yüzüme karşı doğrusunu söyleyip özür diledi. Diyeceğim şu, geleceğin politikacısı dürüst olmalı ve hatasını kabul etmeli. Evet, hata yaptım, ama bir daha bu hatayı yapmamaya gayret edeceğim, demeli..."

"İnşallah," diyoruz, başka diyecek ne var ki!

İşte bir yazı da böyle bitti.

Sayın Turgut Sunalp, meslektaşlarımız Güneri Civaoğlu ve Mehmet Barlas'a ne demiş? "Ben masa başında oturan gazetecileri değil, her

şeyi okuyarak veya ilgili kişilerle gezerek yazan gazeteciyi severim," demiş... Biz de öyle yaptık...

6 Eylül 1983

KAPLAN VE İNEK

Adı kılıbığa çıkmış bir arkadaşımız vardır; ne zaman bir yere çağırsak, bir bahane bulup, atlatır.

Ama geçenlerde fena yakalandı; kendi ayağıyla geldi. Bir arkadaşa telefon edip, "Canım çok sıkılıyor, bir yere gidip otursak," deyince arkadaş, hemen sağa sola haber salmış, gittik bulduk. Bir iki kadehten sonra bizimki kıpırdanmaya başladı. Bir gözü saatinde, bir gözü kapıda, bakınıp duruyor. Durum anlaşıldı ama, kimse sesini çıkarmadı. Biraz sonra, yavaştan, kaçmanın yollarını aramaya başladı.

"Hadi şunları bitirin de gidelim!"

"Dur yahu, daha yeni oturduk!"

"Ne yeni oturması çok geç oldu."

Biraz daha oturdu ama, huzursuz, oturduğu yerde kıpırdanıp duruyor.

Birden kalktı:

"Hadi bana müsaade, size iyi eğlenceler."

"Otur yahu, bu ne acele!"

"Kırk yılda bir görüyoruz, daha doyamadık..."

"Amma da kılıbıksın ha!"

Böyle deyince oturdu...

Ve bir fıkra anlattı...

Boğa ile kaplan oturmuş içiyorlarmış. Kaplan bir süre sonra benim gibi müsaade istemiş, boğa bırakmamış. Bir kadeh daha, bir kadeh daha, vakit iyice geçmiş... Kaplan yine kalkmış, boğa asılmış;

"Otur yahu!"

"Hayır, gitmem lazım!"

Boğa, kaplanın damarına basmış:

"Amma kılıbıksın, yahu!"

Kaplan içini çekmiş:

"Tabii kılıbığım ya! Beni evde, seninki gibi bir inek değil, dişi bir kaplan bekliyor!"

Hepimiz başladık gülmeye... Fıkra, fıkrayı açar. Adam ilk defa lüks bir lokantaya gitmiş, tarifeyi incelerken, gözüne havyar ilişmiş, en pahalı şey bu! Ama ne olduğunu bilmiyor, garsonu çağırmış:

"Bu havyar nedir yahu?"

"Balık yumurtası efendim!"

Adam içinden, "Oldu olacak, şunu da tadalım bari" demiş, garsona dönmüş:

"İyi midir?"

"Çok güzeldir efendim..."

"O halde, sahana iki tane kır getir, çok pişmesin!" Uluslararası önemli bir iş toplantısına gidiliyormuş...

Uçakta, iki İngiliz genel müdür ve bir sekreterleri, iki Fransiz genel müdür ve bir sekreterleri, iki İtalyan genel müdür bir de sekreterleri varmış.

Yani, her iki genel müdüre, bir sekreter...

Tabii bu fıkraların nasıl gelişeceği belli...

Uçak denize düşmüş, genel müdürler ve sekreterler yüzerek ıssız bir adaya çıkmışlar.

Bir süre sonra aralarında sekreterler konusunda tartışma çıkmış...

İkişer genel müdür, birer sekreter olmayacak...

Genel müdürler, düelloya karar vermişler.

Fransız ve İtalyan genel müdürler birbirlerini vurmuşlar, İngilizler ise sekreteri vurmuşlar! Yine benzer bir fikra...

Gemi batmış, okyanustaki minicik adaya bir İngiliz, bir Karadenizli ve bir de çok güzel Fransız kadın yüzerek çıkmışlar.

Canlarını kurtarmışlar ama, adadan nasıl kurtulacaklar? Adanın tek bir ağacı var... Ancak o ağacın tepesine çıkıp, gelen geçen gemilere işaret vermek mümkün... İngiliz, centilmenliğini göstermiş: "Madam ağaca çıkamaz, nöbeti ikimiz tutalım!" Karadenizli razı olmuş ama, bir şart ileri sürmüş: "Hangimiz ağaca çıkarsak, madam adanın öbür ucuna gidecek, yerde kalan öbür ucuna!"

İngiliz şaşırmış:

"Niçin?"

"Ben sana güvenemem, kadına bir şey yaparsın!" İngiliz çok kızmış ve üzülmüş: "Benden böyle bir şeyi nasıl beklersiniz? Teessüf ederim!"

"Belli olmaz, biz erkek milletiyiz..." Kura atılmış, önce Karadenizli ağaca çıkacak... Fransız kadın, adanın bir ucuna, İngiliz adanın diğer ucuna gitmiş, Karadenizli ağaca çıkmış, biraz sonra da bağırmaya başlamış:

"Ulan terbiyesiz herif, kadıncağıza saldırmaya utanmıyor musun?"

İngiliz, şaşırmış:

"Aman ne diyorsun? Nasıl olur? Ben adanın bir ucunda. yım, madam öbür ucunda!"

"Hayır, ben anlamam, gördüm!"

Karadenizli ağaçtan inmiş, sıra İngilize gelmiş... Bu sefer Karadenizli adanın bir ucunda, Fransız kadın öbür ucunda olacak.

İngiliz tam ağaca tırmanırken, Karadenizli yerinden fırlamiş, doğru kadının yanına koşmuş...

İngiliz ağaca çıkmış, aşağıya bakmış, sonra hayretle başini sallamış:

"Hayret, demek buradan, ağacın üzerinden böyle görünüyor!"

11 Eylül 1983

NESKAFELİ, ŞAMPANYALI HAYAT, OH NE RAHAT!

Vallahi Sayın Sakıp Sabancı ne der ama, biz kendisi gibi düşünmüyoruz. Diyeceksiniz ki:

"Be adam, sen kim Sakıp Sabancı gibi düşünmek kim? Eğer Sakıp Sabancı gibi düşünseydin, burada işin neydi?" Elbette, elbette çok haklısınız!

Biz de Sakıp Sabancı gibi düşünebilseydik memlekete, bir uçtan bir uca "SA" damgasını basar, aklımıza eser JR şapkasini giyer, Karadeniz'e gider horon teper, Kemer Tatil Köyünde "cibilag cibilag" kızlarla fotoğraf çektirir, Arap şeyhi kılığına bürünür, velhasıl bir âlem olurduk...

Ama bizim derdimiz başka!

Bizim derdimiz neskafe ile şampanya!

Bu ikisini bulamadık mı cinlerimiz tepemize çıkıyor. Şimdi rahmetli peder sağ olsaydı, açardı ağzını, yumardı gözünü:

"Sen kim neskafe kim, sen kim şampanya kim? Baban mi içti bunları?" diye demediğini komazdı.

Kusura bakmayın ama, başta peder olmak üzere, cümlenizden özür dileriz. Ama neyleyelim ki biz bu ikisini içmeden edemiyoruz.

Varsa neskafe, yoksa şampanya!

Ne o, yüzümüze fena fena bakıyorsunuz... "Bu adam dellendi mi ne?" der gibi bir haliniz var. Eeee, kusura bakmayın, hani bir laf vardır, zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına, derler ya! Bizim bu yazı da biraz öyle olacak...

Sakıp Sabancı, neskafe, şampanya filan derken yazıya karışık başladık... THY'nin çıkardığı "Magazin" dergisinin eylül sayısında Sayın Sabancı, "THY ile uçmak" diye bir yazı yazmış; yazının bir yerinde şöyle diyor:

"Ben işi icabı bol seyahat eden bir kişi olarak uçuş programları ve benim iş programlarım uydukça dış seyahatlerimi THY ile yapmayı tercih ediyorum. THY'nin imkânlarının sınırlılığı ile ortaya çıkan bazı aksaklıkları, iyi niyetle karşılıyorum. Uçakta nescafenin bulunmayışı, şampanya servisinin yokluğu beni rahatsız etmiyor."

Yooo, işte bu olmadı Sayın Sabancı!

Yollarımız burada iyiden iyiye ayrılıyor.

Siz Adanalılar uçakta ne yaparsınız bilmeyiz ama, biz Erzurumlular uçağa binince, neskafesiz, ya da şampanyasız yapamayız...

İlle de neskafe, ille de şampanya! Hele bir uçağa binelim de neskafe olmasın, şampanya bulunmasın rahatsızlık ne kelime, kendimizi uçaktan atasımız gelir...

Uçak geç kalkarmış, uçak kalkmazmış, havaalanlarında sürünürmüşüz, bavullarımız kaybolurmuş, işimiz aksarmış, Frankfurt yerine Brüksel'e inermişiz, ne gam! Bütün bunlar bizi hiç ilgilendirmez.

Ama uçakta neskafe yoksa, şampanya bulunmazsa işte o zaman müthiş rahatsız oluruz, cinler tepemize çıkar. Ne yapacaksınız alışkanlık!

Bir seferinde, sekiz saat havaalanında perişan olduk. Uçak geldi mi, gelecek mi, uçtu mu, uçacak mı, belli değil! Millet bağırıyor, çağırıyor, sızlanıyor, uyuyor, uyanıyor, kimsenin umurunda değil!

Ama bizim arkadaştaki telaşı görseniz, sağa sola koşup duruyor.

Birisini bulsa derdini anlatacak ama ne mümkün! Sonunda burnundan kıl aldırmayanlardan birini yakaladı: "Affedersiniz size bir şey soracağım!"

"Uçağın ne zaman geleceğini soracaksan sorma!"

"Hayır, onu sormayacağım..."

"Uçağın ne zaman kalkacağını mı soracaktın?"

"Hayır, onu da sormayacaktım..."

"Kaybolan bavulunu soracaksan, onu da sorma."

"Onu da sormayacağım." Adam haline acıdı, ama yine de terslendi:

"O halde ne soracaksın?" Ezile büzüle, kına sıkıla, biraz da kekeleyerek soracağını sordu:

"Affedersiniz, özür dileriz, uçağın ne zaman geleceği, ne zaman kalkacağı, bavulumuzun kaybolup kaybolmayacağı beni hiç ilgilendirmiyor. Bizim derdimiz başka!"

"Sor be adam sor, ne soracaksan sor!"

"Acaba uçak gelirse, geldikten sonra da kalkarsa, bizler de uçağa binebilirsek, acaba içeride neskafe var mı, şampanya var mı?"

Adam ne yaptı biliyor musunuz?

Elini ağzına götürüp, bir kaçışı var ki! Bir de baktik taaa uzakta durmuş, birine bizim arkadaşı gösteriyor.

Herhalde, "Bu adam deli, aman uçağa bindirmeyin!" diyordu.

İşte böyle Sayın Sabancı, herkesin bir merakı var, bizim merakımız da neskafe ile şampanyaya...

Doğrusu sizi hiç anlayamadık?

Uçakta neskafe bulunmayınca, şampanya olmayınca hiç rahatsız olmuyormuşsunuz...

Vallahi bunu size hiç yakıştıramadık...

Neskafesiz, şampanyasız hayat olur mu?

Hem uçağa bineceğiz, hem de neskafe yok diye, şampanya yok diye rahatsız olmayacağız.

Dedik ya, sizi anlamak çok güç!

Hem anlamak çok güç, hem de anlaşmak çok güç! Ama galiba bir şeyi kenarından köşesinden anladık... Siz de neskafeye, şampanyaya bayağı düşkünsünüz ya! Uçağa binince şöyle keyfinizce bir neskafe içip, şampanyayı yudumlamayı seviyorsunuz ya!

Şeviyorsunuz sevmesine ama, THY'yi daha fazla seviyorsunuz; o yüzden de neskafe yok diye, şampanya yok diye fazla rahatsız olmuyorsunuz.

Doğrusu THY, sizin gibi yolcuyla iftihar edebilir.

Ne yapalım, biz o kadar iyi yolcu değiliz..

Bizim derdimiz neskafe ile şampanya!

Haaaa az kaldı unutuyorduk...

Sayın Sabancı, siz havaalanlarında, kaç saat THY uçaklarını beklediniz?

Hiç kaybolup, birkaç gün sonra ortaya çıkan, ya da çıkmayan bavulunuz oldu mu? Hani bizdeki rekorlar fena sayılmaz da! Darısı başınıza! Ama THY'ye de düşen bir görev var... Bundan böyle Sabancı'ya özel servis yapmalılar... Böyle bir müşteriye bir fincan neskafe ile bir kadeh şampanyanın lafı mı olur....

Dünya bu işte; herkesin derdi bir başka... Kiminin derdi neskafeden, kiminin de kahveden... Ne demiş Eşref: "Kârhane-i âlemde herkesin bir kavgası var, Kırkağaçlı Ahmed'in de bir kenef davası var." Bu iki misranın devamı da var ama...

24 Eylül 1983

SİYASİ NÜKTE VE MİZAH

Şunun şurasında seçime bir aydan az bir zaman kaldı... Dikkat ederseniz seçime giden bu günlerin bir özelliği de, sahne-i siyasette şakanın, nüktenin, esprinin, sataşmanın hatta hatta ağız dalaşının olmayışı...

Oysa siyasette mizah, nükte, laf atma, sataşma önemli bir unsurdur; siyasetin rengidir, cilasıdır, tadıdır.

Tabii latife latif gerek, kuralından ayrılmadan...

Yoksa söverek, bağırarak, hakaret ederek siyasete renk katılmaz.

Yerli ve yabancı politikacılar arasında bunun ustaları çoktur.

Mesela bugün Bölükbaşı siyasetin içinde olsaydı.... Bir gün Meclis kürsüsünde konuşuyor, aşağıdan da, DP milletvekilleri kendisine laf atıyorlar. İçlerinde sıra kapaklarını vuranlar da var, bunlardan biri de Hüseyin Balık...

Bölükbaşı bir ara duruyor, aşağıya bakıyor, gözüne Hüseyin Balık ilişiyor: "Oynama balık, yutarım seni!"

Gürültülü bir meclis oturumundan sonra İsmet Paşa, Bölükbaşı'ya takılıyor: "Eee, söyle bakalım Bölükbaşı, sen bize de muhaliftin; bu devir mi iyi, yoksa bizimki mi?"

Bölükbaşı laf altında kalır mı:

"Paşam, senin devrin de baklava, börekle yutulur cinsten değildi ya!"

Bölükbaşı'nın dokunulmazlığı kaldırılmak istenmektedir, savunmasını yaparken eski avukatı aşağıdan laf atar.

Bölükbaşı'nın cevabı hazırdır:

"Eski avukatım, eski hukukumuza istinaden bari sen sus da ipimizi başkaları çeksin!" Adalet bakanı yetişir:

"Bölükbaşı, sen meclis kürsüsünü de laubali hale getirdin!"

Bölükbaşı'da laf tükenir mi? "Ooooo, zatiâliniz müesseseleri laubali hale getirmiş bulunuyorsunuz..."

Unlü İngiliz Başbakanı Churchill, politikada mizah ve nüktenin en tanınmış kişilerinden biridir. Muhaliflerinden Lord Beresford'u, şöyle tanımlar:

"Konuşmaya başlamadan önce ne söyleyeceğini bilmeyen, konuşup yerine oturduktan sonra da ne söylediğini bilmeyen biri!"

Churchill ressamdır, boş vakitlerinde resim yapardı. Hep manzara resmi çizmesinin nedenini soranlara şu cevabı vermişti:

"İnsan resmi çizmem; çünkü bir ağaç kendisini çirkin çizdim diye benden şikâyetçi olmaz!"

Sendikalar genel grev ilan etmiş, gazeteler de çıkmıyordu. Hükümet halk gazetesiz kalmasın, diye bir gazete çıkarmaya karar verdi ve başına da eski bir gazeteci olan Maliye Bakanı Churchill'i getirdi. Gazete genel grevle ilgili haberleri tek taraflı verdiği için eleştirilince Churchill, kendisini şöyle savundu:

"itfaiye ile ateş arasında bitaraf kalamam!"

Churchill'in saçları seyrek ve azdı. İlk defa gittiği bir berber, saçlarını nasıl kesmesi gerektiğini sordu. Churchill güldü: "Benim gibi saç kaynağı sınırlı olan bir adamın, saç modeli gibi bir lüksü olamaz; al eline makası nasıl istersen öyle kes!.. Yeter ki kaynağını kurutma!.."

"Komünizm ölüme benzer; tecrübe edilemez," diyecek kadar antikomünist olan Churchill, Almanlar Rusya'ya saldırdığı zaman, Ruslara yardım edilmesinden yanaydı. Muhalifleri bu celişkiyi öne sürerek kendisini eleştirdiler. Churchill'in cevabı şu:

"Eğer Hitler, cehennemi de istila etseydi, Şeytan'a yardım edilmesinden yana olurdum."

İkinci Dünya Savaşından sonra İngiltere'de İşçi Partisi iktidara gelmişti. Memlekette kömür sıkıntısı vardı. İşçi hükümetinin Enerji Bakanı Gaitskell, halkın kömür tasarrufu yapması için daha az yıkanmalarını istedi:

"Ben de çok sık yıkanan bir insan değilim. Sık sık, her gün yıkanmayı alışkanlık haline getirmiş olanlara şunu söylemek isterim; insanlar

seyrek yıkanarak sağlıklarından bir şey kaybetmezler."

Churchill'in cevabı hemen hazırdı: "Tahtın bir bakanı, haşmetlü hükümdarın hükümeti namina böyle konuştukça, halk, başbakanın ve bakanların her gün biraz daha fazla kokmaya başladıklarının sebebini anlamakta güçlük çekmeyecektir."

Churchill'in, kadın muhalifleriyle de atışmaları ünlüdür. Lady Astor, kürsüde konuşan Churchill'e laf atar:

"Eğer kocam olsaydınız, kahvenize zehir katardım!"

Churchill cevap verir:

"Eğer ben de kocanız olsaydım, o zehirli kahveyi sevinerek içerdim!"

Churchill, her gün içkiye erken başlayanlardandı. Tartışmalı bir parlamento toplantısından sonra İşçi Partisinin kadın milletvekillerinden Braddock sinirlendi:

"Sen bir sarhoşsun!"

Churchill güldü:

"Olabilir, yarın ben ayılacağım, ama sen hep çirkin kalacaksın!"

Churchill, ünlü tiyatro yazarı Bernard Shaw ile, hiç geçinemezdi.

Her ikisi de fırsat buldukça birbirleri aleyhine konuşurlardı. Bernard Shaw, ünlü Pgymalion oyununun galası için Churchill'e iki kişilik davetiye gönderdi ve altına ekledi:

"Size iki kişilik davetiye yolluyorum, bir dostunuzu da alarak gelebilirsiniz. Tabii dostunuz varsa!" Churchill davetiyeleri iade etti:

"Başka bir yere söz verdiğim için piyesinizin ilk gecesine gelemiyorum. Ama ikinci geceye gelebilirim, tabii piyesiniz ikinci gece oynanabilirse!"

İşte siyasi mizah bunlardır, siyasetçinin nükteleri de bu ve buna benzerdir.

Bizim özlediklerimiz de budur; yoksa küfürleşmek, ya da Cıvıklık, sululuk değil... Onları inşallah geride bırakmışızdır.

27 Eylül 1983

DEMİRYOLU KOMÜNİSTLERİ!

Demek bizim nesil, bundan kırk yıl önce, ilkokullarda göğsünü şişire şişire, gırtlağını yırta yırta, Onuncu Yıl Marşını söylerken, haşa min huzur "gomonistlik" yapıyormuş da kimsenin haberi yokmuş... Vah vah vah! Meğer biz ne haltlar karıştırmışız! Ustelik ne güzel de söylerdik, Onuncu Yıl Marşını... Ya sınıfta, ya bahçede sıraya girer, etrafı inim inim inletirdik:

"Çıktık açık alınla, On yılda her savaştan On yılda onbeş milyon genç Yarattık her yaştan" Ve devam ederdik: "Başta bütün dünyanın Saydığı baş kumandan Demirağlarla ördük Anayurdu dört baştan." Gördünüz mü yaptığımız işi! Gomonistlik ki, hem de ne gomonistlik! Hem de allı, pullu bir gomonistlik! Gomonistlik bunun neresinde mi? Durun, hemen kızmayın canım; celallenmeyin, dinleyin bir kere...

Hele siz Müzeyyen Öğretmen; "Yırtarım senin ağzını! O marşı ben size öğretmiştim, öğretinceye kadar canım çıkmış, nefesim tükenmişti... Bu gomonistlik lafını da nereden çıkardın?" deyip hırslanmayın... Hele bir izin verin anlatalım!

Salı günü gazeteleri okumadınız mı? Anavatan Partisinin sayın lideri Turgut Özal'ın, demiryolu ve karayoluna ilişkin görüşlerine vakıf olmadınız mı?

Eğer okusaydınız, öğrenseydiniz, siz de ilkokul arkadaşımız Hulki İlgün gibi, bizi nâedep ve de nâşerif bir hitap şekliyle taltif buyurmazdınız!

Oysa biz bütün bu lafları işkembe-i kübra'dan atmıyorduk ki!

Dikkatli bir gazete okuyucusu olarak okuduğumuz haberleri değerlendirip, yorumluyorduk.

Sayın Özal, Yalova'da bakın ne demişti?

Şöyle buyuruyordu:

"Bana soruyorlar; demiryolu taraftarı mısınız, karayolu taraftarı mısınız? diye... Ben karayolu taraftarıyım. Genellikle aşırı sol düşünen kişilerle,

Doğu Bloku ülkeleri demiryolu taraftarıdırlar. Çünkü demiryolu iki istasyon arasındadır ve kontrol etmesi kolaydır. Karayolu ise hür teşebbüstür; isteyen istediği yerden kalkar, istediği yerde durur."

Şimdi anladınız mı bizim neden, "gomonistlik" yaptığımızı!.. Onuncu Yıl Marşında, "Demirağlarla ördük, anayurdu dört baştan" diyerek böbürlenmek ne demek?

Demiryolunu övüp ona taraftar olmak demek!

Demiryoluna, yani trenlere taraftar olanlar kimlermiş? Hep beraber, bir ağızdan:

"Aşırı solcularla, Doğu Bloku ülkeler..."

O halde!

Biz bu marşı söyleyerek, "gomonistlik" yapmış mıyız, yapmamış mıyız?

Elinizi insaf ile vicdanınıza koyun da öyle cevap verin! Ama diyeceksiniz ki, "Biz bunun gomonistlik olduğunu," ne bilelim?

Elbette bilmezdik, bilemezdik amma bir gün Turgut Özal gibi bir büyük adam gelir, bunu bilir, yüzümüze vurur, rezil perişan eder...

Rezil perişanlık bir yana, üstelik başımız derde de girer! Şu sağlam mantığa bakın... Demiryolunu aşırı solcular ve Doğu Bloku ülkeleri ister. Niçin?

Çünkü adam, Kartal'dan trene bindi, Pendik'te inecek... Ama adam muzırın biri, yakalanması gerek... Hemen Kartal'daki istasyon şefi, geçer telgrafın başına, basar mors alfabesine: "Bit, dit, didit, dit dit dit dit..."

Bir uzun bir kısa, iki hat bir nokta... "Trende muzir biri var, yakalayın." Pendik istasyon şefi, telgrafı alır almaz, etrafı kuşatır ve muzir eşhası derdest edip yakalar... Ama karayolunda öyle mi?

Kartal'dan minibüse, otobüse binen adamı yakala bakalım...

Gitti gider, dahi gider!

Vallahi bu demokrasi güzel şey!

Hem vallahi, hem billahi, hem tallahi güzel şey!

Bakın demokrasi denilen nazlı nazenin, tazenin, eteğinin ucu uzaktan bir göründü, etrafa ne inciler saçıldı...

Onun için Allah'ımıza hamd ü sena etmeliyiz... Ellerimizi, avuçlarımızı asumana çevirip dua etmeliyiz: "Allahım, sen bizi demokrasiden mahrum etme! Mahrum etme ki böyle kullarının eşsiz görüş ve fikirlerinden istifade edelim, hak yolunu bulup hidayete erelim!"

Ama demokrasinin de günahına girmeyelim; demokrasinin günahı ne? Her gün, "Boğaz dokuz boğum, ağzından çıkanı kulağın duysun!" diye davul çalacak değil ya!

Bundan sonrası kolay.

Görelim bakalım, bundan böyle kim demiryolu lafını ağzına alacak!

Hele bir alsınlar, şıp diye yakalanırlar... "Seni gidi aşırı solcu, seni gidi gomonist, diye..." Allah, Turgut Özal'dan ve benzerlerinden razı olsun!.. Allah onun gibilerini başımızdan eksik etmesin ve dahi eksik ederse de yenisini ihsan eylesin...

Hepsi iyi hoş ama bir pürüz var...

Sayın Başbakan Bülend Ulusu, 27 Eylül 1980 günü hükümet programını sunuş konuşmasının bir yerinde şöyle diyordu: "Demiryolu şebekemizi ıslah ve yenileme çalışmalarına devam edilecek, yeni güzergâhlarda inşaat faaliyetlerine başlanacaktır."

Sahiii, Sayın Turgut Özal, programı okunan bu hükümetin başbakan yardımcısı mıydı, değil miydi?

6 Ekim 1983

BÜYÜK FİKRET

Yıllar yılı hep bu tartışma sürüp gider...

"Eski futbol mu, yeni futbol mu?" Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük futbolcularından birl, hatta bazılarına göre de "tek"i olan, Büyük Fikret'e sorarsanız... "Eski futbol!" diyecek sanırsınız değil mi? Hayır öyle demez:

"Eskiden oynanan futbolun bugünkünden üstün olduğunu söyleyemem. Beraber oynadığım arkadaşlarımın bazıları bunu tartışıyorlar. Ben, bu kanıda değilim. Ama daha iyi taraflarımız vardı. Takım arkadaşlığı, kaptanlara saygı ve sevgi... Bugün bile, ilerlemiş yaşlarına rağmen bana ve Beşiktaşlı Hakkı Yeten'e 'Kaptan' diye hitap eden arkadaşlarımızın gösterdikleri saygı ve sevgi ile fikirlerimizi itirazsız kabul etmeleri, bunun en canlı misalidir."

Sadece topa vurmakla, gol atmakla, 42 yılın en iyi sol açığı seçilmekle değil, bunları söylemekle de Fikret Arıcan, Büyük Fikret'tir.

Büyük Fikret kitabını karıştırırken bunları düşünüyorduk. Fenerbahçe'nin 4. takımından yetişip bir ömrü Fenerbahçe'ye veren Büyük Fikret...

Bugün 50 yaşı devirenler, Büyük Fikret'i ağız tadıyla seyretmiş değildir.

Meşin topun peşinden stadyumlara koştuğumuz yıllarda, bir haftalık harçlığımızı bir maç biletine yatırıp, içeri girdiğimiz yıllarda "Büyük Fikret" futbolu bırakmak üzereydi. Ya bir, ya iki maçını seyretmiştik. Birini şöyle böyle hatırlıyoruz. Galiba, Fenerbahçe, Şeref Stadında bir Macar takımı ile oynuyordu. Harbiyeli Sabahattin takviye alınmış santrforda, Büyük Fikret de sol açıkta...

Gözlerimiz Büyük Fikret'i bu kadar gördü, ama kulaklarımızda hep O vardı...

Büyük Fikret, dördüncü takımdan, ilk defa birinci takıma girmiştir. Meşhur Bekir'in arkasında oynamaktadır, 16 yaşında bir çocuk, beğenilmiştir. İkinci maça çıkarken kaptan Zeki Riza'ya yaklaşır:

"Benim oyun tarzım, Bekir Beye uymuyor, beni oynatmamanızı rica edeceğim."

Aldığı cevap ona ömrünün sonuna kadar ders olmuştur: "Daha dün takıma girdin, bugün talepte bulunuyorsun." Aradan yıllar geçer dördüncü takımdan gelen Fikret, "Büyük sıfatına adım adım yaklaşmaktadır. Bir Beykoz maçında takımlar sahaya çıkmış, hakem kale atışı için kaptanları beklemektedir. Fenerbahçe'nin kaptanı Zeki Rıza, ona seslenir: "Git kaleyi seç!"

Zeki Rıza'nın üşendiği için santra yuvarlağına gitmediğini sanmış ve sormuştur:

"Hangi kaleyi seçeyim?""

Zeki Rıza başını sallar:

"Kaptan sensin, hangi kaleyi istersen seç!"

Büyük Fikret'in, Fenerbahçe kaptanlığı, işte böyle başlar. Zeki Rıza, bu ilk maçtan sonra, Büyük Fikret'i yanına çeker:

"Ben yanında bulunurken, takımı yönetmeye alış, biz artık yaşlandık. Ama unutma, takımda senden büyük ağabeylerin var, onlarla ilgili düşüncelerini bana bildir, ben söylerim." Ve yılların kaptanı Zeki Rıza, kendi eliyle dördüncü takımdan, birinci takıma aldığı Büyük Fikret'in arkasında, tam iki yıl sahaya çıkar, top oynar, gocunmaz.

Fenerbahçe İzmir'de oynamaktadır, ikinci devrenin sonlarına doğru Fenerbahçe 6-0 galiptir, maç sertleşir, İzmirsporlu bir oyuncu Zeki Rıza'ya fena bir tekme atar. Zeki Rıza hiç sesini çıkarmaz, Büyük Fikret'e döner:

"Ben çıkıyorum, kavga gürültü etmeden maçı bitirin!" Zeki Rıza sahadan çıkarken, İzmirsporlu Reşat da ağlayarak oyunu bırakır, çıkar. Zeki Rıza'nın bu davranışı onu çok duygulandırmıştır.

Bir milli maçtan önce, gazetenin birinci sayfasında hem Büyük Fikret'in, hem de Başbakan İsmet İnönü'nün de fotoğrafı vardır. Büyük Fikret'in babası gazeteyi görünce hırslanır: "Bu memleket nereye gidiyor yahu? Sen bir oyunbaz, o bir Başvekil! Şu rezalete bakın!"

Büyük Fikret, sahada hırçındır. Bir milli maç kafilesinde başka takımdan bir arkadaşı ona şöyle der: "Fikret iyi ki bu seyahatte seni

yakından tanıdım. Sahadaki haline hiç benzemiyorsun. Daha önce seni sokakta birisiyle kavga ederken görsem, ben de o adamla bir olup seni döverdim

Büyük Fikret, bu anısını şöyle yorumlar:

"Bunlar bana hep ders oldu. Kendimi her yaptığım işte haklı sanırdım, meğer işler sandığım gibi değilmiş..."

Bir Fenerbahçe Galatasaray maçı oynanmaktadır. Galatasaraylı Suphi Batur, falsolu bir vuruşla, kendi kalesine gol atar. Büyük Fikret, hemen yanına koşar, damarına basar: "Yaşşa Suphi ağabey, maçtan sonra bizimkiler seni omuzlarına alırlar."

Suphi Ağabey, buna çok kızar. Büyük Fikret, topu almış gitmektedir, tam ceza sahasına girince, Suphi Batur çelmeyi basar, ama Büyük Fikret, düşmez, topu sürer, bir de bakar ki bütün oyuncular duruyor, o zaman bir şeyler olduğunu anlar. Hakem Hamdi Emin Çap düdük çalar, yanına çağırır: "Düdük çaldım, duymamazlığa geldin, top sürdün, seyirciyi tahrik ettin, çık dışarı!"

Ve Galatasaray aleyhine de penaltıyı verir.

Yine bir Fenerbahçe-Galatasaray maçı vardır; maç Fenerbahçe Stadyumunda oynanacaktır. Ulvi Yenal, hem Galatasaray Kulübünün ikinci Başkanı, hem de Federasyonda görevlidir. Maç başlamadan biraz önce, Galatasaray takımı oyuncularının lisanslarının kulüpte unutulduğu anlaşılır. Hakem, "Federasyonun kararı var, lisanslar olmadan maçı başlatmam" der. Ulvi Yenal ile Büyük Fikret karşılıklı oynamışlardır; hatta Büyük Fikret'in Ulvi Yenal'a attığı birkaç gol bile vardır. Federasyon görevlisi Ulvi Yenal, Fenerbahçe'nin kaptanı Büyük Fikret'e sorar:

"Durum böyle, bir itirazınız var mı?"

Büyük Fikret'in, "Federasyon kararı uygulansın" deyip, Fenerbahçe'nin sahadan hükmen galip ayrılmasını sağlaması işten bile değildir.

Ama hayır; öyle demez:

"Galatasaray takımının bütün oyuncuları, tanıdığımız arkadaşlardır. Biz de lisansları unutabilirdik, hiçbir itirazım yok, lisanslar nasıl olsa gelir, maç başlasın!"

Ulvi Yenal, bu anısını şöyle noktalar: "Fikret'in büyüklüğü yalnız futbolunda değildi. Spor anlayışı bakımından da Fikret büyüktü..."
Eski futbol mu, yeni futbol mu?

Bunları duyduktan sonra, "Eski futbolcu mu, yeni futbolcu mu?" desek acaba nasıl olur?

9 Ekim 1983

YİNE BAŞLADILAR

Geçenlerde yazdığımız bir yazıda, demokrasiye geçerken en çok yokluğunu çektiğimiz şeylerden birinin, siyasi mizah, hükte, espri olduğunu söylemiştik.

Siyasi mizahın, nüktenin ne olduğunu da Bölükbaşı'dan, Churchill'den örnekler vererek anlatmaya çalışmıştık... Ama giderek, bu yokluğu daha çok hissetmeye başladık... Siyasete soyunanların, bugüne kadar nelerle uğraştıklarını, ne laflar ettiklerini görüyorsunuz.

Bunca lafın içinde bir mizah, bir nükte, bir espri, bir incelik var mı?

Her ne kadar bazı meslektaşlarımız, bu lafların demokrasinin gereği olduğunu, herkesin her şeyi söylemesinin demokrasi olduğunu savunacaklarsa da biz öyle düşünmüyoruz.

Evet, biz de demokraside her şeyin söylenmesinden yanayız ama, boğazın dokuz boğum olduğuna inananlardanız; yoksa dilin kemiği yok, ne söylersen söyle diyenlerden değil... Söylenen lafların eski deyimle bir kıymeti harbiyesi olmalı...

Hele bu lafları söyleyenler sıradan politikacı değil de parti liderleri, yani gelecek iktidarların başbakan, bakan adayları olursa...

Dam üstünde saksağan vur beline kazmayı misillu laflardan ne çıkar ve bugüne kadar ne çıkmıştır ki!

Şimdi bakın ortalıkta bir köprü ve domates lafıdır dolaşıp duruyor. Anavatan Partisi Lideri Turgut Özal, Bartın'da bir görüş ortaya attı: "Boğaz Köprüsünü satar, onun parasıyla ikinci köprüyü yaparım!" Bu her ne kadar ayaküstü söylenmiş bir laf ise de yine bir ekonomik görüşün ifadesiydi.

Alabildiğine serbest bir ekonomiden yana olan Özal, kendi görüşünü açıklıyordu. lar." Bu görüşten yana olursunuz; karşı çıkarsınız, o başka... Ama bu görüşe verilen cevaplara bakın... "Köprü satmak, domates satmaya benzemez."

"Bugün köprü satmaya kalkanlar, yarın memleketi satar

Turgut Özal, bu lafların altında mı kalacak?

Hadi ondan da bir cevap:

"Köprü ile domates satmayı ayıramayan bu işi yapamaz!.."

Buyrun, şimdi bu laflarda bir görüş, bir nükte, bir mizah bir incelik var mı? Biri iktidara gideceğiz, diyor, öbürü inşallah cennete gider, diyor.

Diğeri hızını alamayıp, "Biz fevkalade ahlaklıyız" diye nereye çekilse oraya gitmeye müsait bir laf ediyor, başkaları, "Yani biz ahlaksız mıyız?" deyince de "Ben öyle demedim"e getirmeye çalışıyor.

Elbette siyasette, mizah vardır, hiciv vardır, nükte vardır, sataşma vardır ve hepsinden önemlisi frenklerin, "humor" dedikleri şey vardır.

Nedir humor?

Humor kendi kendini eleştirmektir, kendi kendini hicvetmektir.

Bakın bir iki örnek verelim...

Eski Yunan'ın büyük hatiplerinden Demostes, General Phocia'ya kızar:

"Bir gün gelecek Atinalılar gazaba gelip seni öldürecek."

General'in cevabı şudur: "Ve akılları başlarına geldiği zaman da seni!.."

1950'li yıllarda Faik Ahmet Barutçu, İkinci Menderes Hükümetinin programını Ana Muhalefet Partisi adına eleştirmektedir. Bir ara Demokrat Parti milletvekillerinden biri aşağıdan laf atar: "Maşallah imana gelmişsiniz!" Barutçu konuşmasını keser, aşağıya döner: "Biz imana geldik, şimdi sizi imana getirmeye çalışıyoruz!.."

Siyasi mizah, nükte, hiciv bunlardır işte!..

Yoksa bugünkü laflar değil!..

Bakın size nefis bir "humor" örneği... A.B.D. Yüksek Mahkemesi hâkimlerinden John Marshall, emekli olduktan sonra bir gün kitaplığında çalışırken, bir kitabı arar. Kitap üst raflardan birindedir. Yaşlı adam kitaplığın merdivenine çıkar ve kitabı çeker. Çekmesiyle de birlikte bütün kitaplar üstüne gelir, merdiven devrilir ve düşer...

Gürültüye uşak koşar gelir, bir de ne görsün, hâkim kitapların altında kalmış ve katıla katıla gülmekte...

"Aman efendim, geçmiş olsun, ne oldu size böyle?" der... Emekli hâkim, hâlâ gülmektedir:

"Bunun böyle olacağı belliydi. Ben yıllarca kanunları çiğnedim, şimdi kanunlar benden öç aldı!"

Churchill ile Bevan hiç geçinemezlermiş...

Biri muhafazakâr, biri de işçi...

Her fırsatta birbirlerini iğnelerlermiş... Kızıl Çin'in tanınmasını savunan Churchill şöyle demiş: "Bir şeyi tanımakla, bir şeyi sevmek ayrı şeylerdir. Mesela hepimiz Bay Bevan'ı çok iyi tanırız."

Diyeceğimiz şu... Her şeyde bir seviye olduğu gibi, siyasette de bir seviye vardır.

Siyasetçiler bu seviyeyi tutmak zorundadırlar. Ama görünen odur ki, kimse seviyeyi yukarıda tutmaya değil, aşağıya çekmeye uğraşıyor. Şair ne demiş: "Nâdan ile sohbet etmek güçtür bilene, Çünkü nâdan ne gelirse söyler diline." Acaba şair bunu, bizim siyasetçiler için mi söylemiş...

12 Ekim 1983

HOROZ İZMİR'DE ÖTTÜ!...

Kim ne derse desin, demokrasi güzel şey... Halkın meydanlara dolması, seçip, vekâlet vereceği politikacıyı dinlemesi, alkışlaması, aşağıdan laf atması, dudak bükmesi, doğru söylüyor demesi, anasının ak sütü gibi helal oyunu kime vereceğini kafasında kararlaştırıp saklaması, güzel şey!

Pazar günü, İzmir'in Cumhuriyet Meydanında MDP'nin açıkhava toplantısını izlerken böyle düşünüyorduk. Evet, demokrasi güzel şeydi... Halk şairi ne demiş? "Ben güzele güzel demem güzel benim olmayınca." Güzel nasıl bizim olur, güzele nasıl sahip olunur? Güzelin kıymetini, kadrini bilerek! "12 Eylül 1980" sabahına kadar, biz bu güzelin kıymetini bilemedik, yerden yere vurauk; demokrasi dedik canımızdan olduk, demokrasi dedik malımızdan olduk, demokrasi dedik az kaldı memleketimizden oluyorduk...

Onca felaket, bunca musibetten sonra, artık güzelin değerini bilebilsek...

Demokrasiye geçerken, bizim de çorbada tuzumuz olsun, diyerek bunları söyledik...

Şimdi geçelim MDP'nin İzmir harekâtına... Horoz horoz olalı, herhalde bu kadar itibar görmedi... Kâğıt horoz, plastik horoz, otomobilin üzerinde horoz, bayrakta horoz, flamada horoz, duvarda horoz, şekerden horoz, tahtadan horoz, demirden horoz, afişte horoz, pankartta horoz, canlı horoz, cansız horoz, yakada horoz ve dahi cepte horoz... Pazar sabahı erken saatlerde MDP il merkezinde Sayın Sunalp'a, "Günaydın!" deyip öpüşürken, cebinden ufacık bir horoz çıkardı ve "Gel bakalım buraya!" dedi:

"Sen yıllarca önüne geleni gagaladın, şimdi de bizim horoz seni gagalasın!"

"Aman paşam estağfurullah, o nasıl söz, haddimize mi düşmüş?"

"Yok, yok bilirim ben seni!"

Fırsat bu fırsat, paşanın keyfi yerinde, yüzü gülüyor, bir seçim tahmini yaptıralım:

"Paşam ne olur, nasıl biter bu işin sonu? Sandıktan ne çıkar?"

"İktidar çıkar!"

"O malum da, hangi iktidar çıkar?"

Paşa, bu da laf mı, diye şöyle baktı: "Şüphen mi var, bizim iktidar çıkar!"

"Peki paşam kaç milletvekili çıkarırsınız?"

"Bak orasını ben bilemem... Ben amatör politikacıyım, siz bana bir ordu kurun deyin, altı ayda kurayım... Ama kaç milletvekili çıkaracağımızı tahmin edemem, onu teşkilat bilir. Teşkilat 260, 270 milletvekili çıkaracağımızı söylüyor... Bak bu bilir!" Paşanın, "Bak bu bilir!" dediği, İzmir adayı Yavuz Onursal; hemen duydu:

"260 çıkarırız paşam!"

Böylece 260 milletvekilinden birini öğrenmiş olduk. Yavuz Onursal, geriye kaldı 259, haydi hayırlısı!..

Şimdi biliyoruz; her gören aynı şeyi soracak:

"İzmir nasıldı?"

Yani Cumhuriyet Meydanında kaç kişi vardı, meydan dolu muydu, boş muydu, halkın ilgisi neydi, kalabalık canlı mıydı, durgun muydu?

İnsaf ile bu sorulara cevap vermeye çalışalım.. MDP'nin İzmir toplantısı ne bazılarının dediği gibi fiyasko, ne de bazılarının dediği gibi görülmemiş bir alametti... "Meydan hincahınç dolu muydu, iğne atsan yere düşmez miydi?"

Hayır, meydan arkalara doğru iyice boştu, önlerde bile sağa, sola dolaşanlar vardı, kürsü dibinde kümelenen, eli dövizli, bayraklı ve de zaman zaman öten horozlu bir topluluğun dışında aşırı tezahürat yapan yoktu, kalabalık bir sağa, bir sola dalgalanmıyordu, ayılanlar, bayılanlar, sıcaktan, kalabalıktan fenalık geçirenler yoktu.

Evet, bütün bunlar yoktu ama, bizce MDP gibi daha tabana oturmamış, ocak, bucak başkanları gibi, köşe başı tutanları belli olmamış bir parti için bu miting, bir başarısızlık sayılmazdı...

Saat 14.00'ten başlayarak, kürsüdeki miting amigosu yayına başladı:

"MDP iktidar, MDP iktidar, MDP iktidar, iktidar, iktidar, iktidar, iktidar, iktidar ve dahi iktidar..."

"MDP'yi seç, demokrasiye geç!"

Miting amigosu bitiyor, teypten MDP marşı başlıyor. Marş bitiyor, amigo başlıyor, amigo susuyor, marş... Böylece saat 3'ü bulduk.

Programa göre önce Yılmaz Hocaoğlu konuşacak, arkadan Kâmran İnan...

Meydan yavaş yavaş kalabalıklaşıyor, gelenleri amigo takdim ediyor:

"İşte Bergamalı kahraman MDP'liler."

"İşte Tireli yiğit efeler!"

"Karşıdan aslan Bornovalılar göründü, geliyorlar, geliyorlar..."

"Haydi hep beraber, yürüyor MDP, varıyor MDP, iktidar MDP..."

Ama amigonun korosuna pek iltifat eden yok, devam ediyor:

"Komutanlar komutanı, paşalar paşası, Sunalp Paşanın partisi geliyor!"

"Arkadakiler öne gelin, sıklaştırın, paşaların paşasının yüzünü görün."

Ve nihayet Sunalp geliyor...

Biz o sırada meydanın en arkasında tribünün üzerindeyiz. Ön tarafta bir grup var, ellerindeki canlı horozlar, kanat çırpıp duruyor. Sunalp ne derse hemen başlıyorlar bağırmaya: "Başbakan Sunalp! Başbakan Sunalp! Başbakan Sunalp!" Sunalp iki cümle ediyor başlıyor tempo:

"Başbakan Sunalp!"

Sonunda paşa da kızıyor bu işe:

"Sus da konuşayım!"

Ama dinleyen kim!

Bu sefer tempo değişiyor:

"İktidar MDP! İktidar MDP!.."

Sunalp'ın lafı ağzında kalıyor; belli ki kızmış: "Tamam, tamam, tamam!" Yani, "anladık yeter!" diyor ama, aldıran yok ki! Kürsünün tam altında kalanlardan biri basıyor narayı: "Paşam yüzünü göremiyoruz!" Paşadan önce, Yılmaz Hocaoğlu atılıyor, aşağıya eğiliyor, Sunalp'ın uzun boylu olduğunu işaret ederek bağırıyor: ayıp! "Ya boyu iki karış olanları nasıl göreceksiniz?" Eğer, Turgut Özal'ın kısa boylu olduğunu ima etmişse.

Ve Sunalp sözlerini bitiriyor: "Sizden, iktidar için eksiksiz vekâlet istiyorum!" Elindeki horozu havaya atan biri bağırıyor: "Çoktan verdik gitti..." Paşa bu sefer gülüyor: "Sağ ol!" Sonra yanında duran eşine dönüyor, konuşmasının yazılı olduğu kâğıtları gösteriyor: "Suzan, şunları bir düzelt!"

İşte, MDP mitingi bizce böyle... Ne bir fiyasko, ne de görülmemiş bir alamet! Hani futbol takımlarının ilk maçları da böyle olur ya, takım oturmamış denir. Üstelik demokrasi turnuvasının ilk maçlarında, sadece takımlar değil, seyirci bile oturmamış henüz...

18 Ekim 1983

AÇIKOTURUMUN AYIBI!...

Turgut Sunalp özel sektör ağırlıklı karma ekonomiden yanaymış, Necdet Calp, devlet ağırlıklı karma ekonomiyi savunuyormuş, Turgut Özal tam liberalmiş, Sunalp beklenenin aksine soğukkanlı ve yumuşakmış, Turgut Özal, öyle herkesin sandığı gibi rakiplerine fark atamamış, falan filan feşmekân... Hiç önemli değil!..

Bizim için hiç önemli değil; çünkü bilinen şeyler...

Cumartesi gecesi televizyonda yapılan açıkoturumun en önemli yanı nedir, bilir misiniz?

Toplumumuza musallat olan menhus illetin ibretle seyredilişi...

Mutlaka hatırlayacaksınız ve herhalde yıllar boyu unutamayacaksınız ama, o sahneyi bir daha tekrarlayıp hatırlatalım.

Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal'a soruyor: "Siz, benim için bir gazeteye demeç vermiş ve Necdet Calp'ın da bankerde yedi milyon lirası var demişsiniz. Bunu nasıl söylersiniz?"

Turgut Özal cevap vermeye çalışıyor:

"Ben de ihtimal vermemiştim ama, birisi bana söyledi..."

"Bir parti genel başkanı olarak, bir sorumlu adam olarak bunu nasıl söylersiniz? Benim bankerde değil yedi milyon liram, yedi liram yok!"

Özal yine cevap vermeye çırpınıyor, çırpındıkça da batıyor:

"Birisi bana öyle demişti de..." İşte, yıllar yılı toplumumuza musallat olan menhus illet budur: "Kara çalmak, kara sürmek."

Diyeceksiniz ki, bankere para yatırmanın, bankerde parası olmanın, ya da para kaptırmanın, "kara" olan tarafı ne? O dönemde kimler bankere para yatırmadı ki, kimler bankere para kaptırmadı ki!..

Turgut Özal da "Necdet Calp'ın da bankerde yedi milyon lirası vardı" derken, niçin kura çalmış olsun?

Evet ama, kazın ayağı öyle değil!

Turgut Özal, "Necdet Calp'ın da bankerde yedi milyon lirası vardı" derken neyi amaçlıyordu?

Necdet Calp'a demek istiyordu ki:

"Sen bana, bankerlik yüzünden çatıp suçluyorsun ama, senin de bankerde yedi milyon liran vardı!"

İşte bu ayıptır, işte bu kara çalmaktır, işte bu kara sürmektir.

Çünkü Calp milyonların yüzüne karşı, "Benim bankerde yedi liram yoktu" diyor. Özal da kazdığı ayıp çukurunun içinde, hâlâ çırpınıp duruyor: "Ben de inanmamıştım ama, birisi söyledi!" İşte bu özrün kabahatten büyük oluşudur. Zırvanın tevil götürmeyeceği gibi... Dedik ya toplumumuzun en menhus hastalığı budur. Kimi gelir kulağınıza fısıldar: "Falan adam var ya!"

"Evet ne olmuş?" Fiskos, fiskos, fiskos! "Yapma yahu, kim söyledi?"

"Birisi söyledi..." Bir başkası gelir: "O ȧdam var ya!"

"Evet ne olmuş o adama?"

"Hırsız, çalıyor!"

"Ne biliyorsun, gören, bilen var mı, delil var mı?"

"Sen görene, bilene boşver, bana inan!" Gel de inan! Bu örnekler uzayıp gider. Ortada ne namus kalır, ne şeref kalır, ne haysiyet kalır, ne aile kalır...

Boşuna mı demişler:

"Kara çal, leke bırakır!"

Türk toplumu, bu illetten, bu hastalıktan çok çekmiştir. Bu gidişle de daha çekeceğe benzer.

Şöyle bir hafızanızı yoklayın, çok uzaklara gitmeyin, neler hatırlayacaksınız.

Kimlere neler söylenmiş ve kimlere ne masallar uydurulmuştur. kimlere ne karalar çalınmış,

Kimlerin İsviçre bankalarında hanları, hamamları, apartmanları? milyarları vardır, kimlerin Kim Rus casusudur, kim Amerikan uşağıdır, kim ruble almiş, kimler dolarları şavullamıştır? Bir düşünün!..

Çocuğu, küçükken kötü işlere zorlamışlar; çocuk, zorla yaptığı her kötülükten sonra, bahçenin tahta kapısına çivi çakarmış...

Her kötülüğe bir çivi!

Gel zaman, git zaman çocuk serpilmiş, büyümüş, gücü kuvveti yerinde bir delikanlı olmuş....

Bu sefer, kapıdaki çivileri teker teker sökmeye başlamış... Karşıda oturan bir ihtiyar merak etmiş:

"Oğlum, nedir bu iş? Bir zaman bu kapıya çivi çaktın, şimdi de çivileri söküyorsun..."

Delikanlı anlatmış:

"Onlar bana çok kötülük yaptırdılar, her başıma gelenden sonra, bu kapıya bir çivi çaktım. Şimdi ben büyüdüm, onların çocuklarına aynı şeyi yaptırıyorum ve çivileri teker teker söküyorum."

İhtiyar sakalını sıvazlayıp, başını sallamış, içini çekmiş: "Ah evladım, ah!.. Ya kapıdaki çivi delikleri ne olacak?" Evet o delikler ne olacak?

Kara çal, leke kalır lafı bundan gelmez mi?

Hazreti Muhammet'e bir adam gelmiş:

"Ya Muhammet," demiş, "ben çok günah işledim, çok kişiye iftira ettim, şimdi pişman oldum, ne yapayım?" Peygamber, "Git!" demiş, "bu gece, iftira ettiğin insanların kapısına birer tavuk tüyü koy, yarın da tüyleri topla!" Bundan kolay ne var!

Adam tüyleri evlerin kapısına koymuş, sabah olunca da toplamaya gitmiş...

Tavuk tüyü durur mu, uçmuş!

Doğru peygambere varmış:

"Ya Resulullah, tüyler uçmuş, gitmiş toplayamadım." Hazreti Muhammet, "İşte iftira budur" demiş, "uçan tüylere benzer. Nasıl tüyleri bir daha toplayamazsan, iftirayı da kolay kolay silemezsin. Bu yüzden günahı çok büyüktür."

24 Ekim 1983

TELEVİZYON BAŞINDA GEÇEN DÖRT GECE

Eğer televizyon bir ölçüyse, eEğer televizyondaki "Açıkoturum" veya "Basın toplantıları" bir ölçüyse, eğer bu seçimde dört yüz milletvekili değil de, sadece bir "Genel Başkan" seçeceksek, Turgut Özal bu işi aldı götürdü.

Dört günün dört gecesini, üst üste bu işe verdik.. Milyonlarca insan, televizyon başında vatandaşlık görevini yerine getirdi.

Çünkü önümüzdeki seçim, bir başka seçimdi. 1950'den bu yana eşi olmayan, bir seçimdi.

Her şey yeniydi; adaylarının çoğunluğuyla, liderleriyle, yöntemiyle, vetosuyla, barajıyla yepyeni bir seçimdi. Ve üstelik, eski seçimler gibi meydanlar da dolmuyordu. Hatta hatta, vatandaş seçim için pek konuşmuyordu... Ama ne zaman ki televizyon devreye girdi, işler birden değişti, kızıştı, laf çoğaldı. Oyumuzun yönünü el yordamı ile değil, TV yardımı ile bulacaktık.

Açıkoturum ve basın toplantıları lafı ortaya atıldığından beri, Turgut Özal'ı da Turgut Sunalp'ı da Necdet Calp'ı da tanıyanların söyledikleri bir şey vardı:

"Turgut Özal fark yapar!"

Tahminler yanlış çıkmadı.

Ama tahminlerin bir başka yanı daha vardı:

"Turgut Sunalp fena halde bocalar!" Bu tahmin, yani ikinci tahmin, açıkoturumda bir ölçüde tuttu. Sunalp, "Açıkoturum"da tutuktu, heyecanlıydı, konuşması, cümle yapısı, anlatımı düzgün değildi. Ama basın toplantısında, "bocalar" tahminini boşa çıkardı. Sanıldığı gibi bocalamadı, sinirlenmedi, hoşgörüsüz davranmadı. Çünkü başından beri beklenen, yayılan, kulaktan kulağa dolaşan buydu: "Turgut Paşa kızar, sinirlenir, bu yüzden de bocalayıp kaybeder."

Hayır, hiç de öyle değildi.

Belki heyecanlıydı, belki çok Arapça kelime kullandı, belki cümle kurmada zaman zaman sıkıntı çekti ama, "aksi, asabi, ters" görüntü vermedi.

Turgut Özal ise bir olay hariç, hem açıkoturumda, hem de basın toplantısında, aynı rahatlık, kendi içinde kendi görüşlerinde aynı tutarlılık, cetrefil konulan açık seçik anlatmaktaki ustalıkla -eskilerin deyimiyle- temayüz etti.

Tabii banker olayı ve de "24 Ocak kararlarını sendikali, grevli, toplu sözleşmeli bir düzende nasıl uygulayabilirsiniz?" sorusu hariç. Bu soruların cevaplarında vaziyeti idare etti.

Hele bankerlik için....

"Bereket versin hafif atlatıldı," derken bir gençlik anısı aklımıza geldi.

Bir arkadaş, bir halt etmiş dayak yemişti.

"Geçmiş olsun," diyenleri "Allah korudu!" diye neredeyse o teselli

ediyordu: "Adamdan dayak yedik, ya öldürseydi! Beterin beteri var kardeşim!"

Özal'ın ki de o hesap!

Dua etmeliymişiz ki, Kuveyt'in haline düşmemişiz... Ama bir olay var ki, dedik. Evet Necdet Calp'a ilk gün puan kazandıran oydu.

Necdet Calp, "Benim için bankerde yedi milyon lirası var, demişsiniz. Benim bankerde yedi liram yoktur. Bunu nasıl söylersiniz?" diye soruyor, Turgut Özal da "Ben de inanmadım ama, birisinden duydum," diye cevap veriyordu.

İşte bu olmamıştı.

Olmadığını hemen yazıp söylemiştik.

Bu laf, Turgut Özal'a yakışan laf değildi!

"Ben bilmiyorum ama birisi bana söyledi..."

İşte bu olmadı!

İşte, Necdet Calp'ı ilk gün birden öne çıkaran buydu. Bir de köprü için, "Satamazsınız beyefendi, satamazsınız! Güldürmeyin beni!" deyişi...

Ama çıkış o cıkış, ondan sonra Necdet Calp, bize göre pek ortalıkta yoktu.

"İşçiler, memurlar, emekliler, dul ve yetimler!" diye başlayan tiratlarla, insan sosyal demokrat olamıyordu ki! İlk tayin edildiği nahiyeye yayan gitmiş de, imece usulü ile yol yaptırmış da, halka iyi davranmasını, ancak 1960 yılında ilk valiliğinde bir muhtarı azarladıktan sonra öğrenmiş de...

"Emekli Bir Valinin Not Defteri" için, iyi hatıralardı bunlar; ama o kadar... Biraz da gelelim açıkoturum ve basın toplantılarının genel havasına...

Öyle bir sınıf düşünün ki öğretmen çok aksi, çok sert, çok ceberrut...

Asık suratlı, yüzünden düşen bin parça, en ufak bir yaramazlığa tahammülü yok, hemen azarı yapıştırıyor, biraz daha kızarsa, tokadı patlatacak...

İşte size Ercan San!

Öğrenciler derseniz hepsi uslu, cici çocuk...

Öğretmenden öyle korkuyorlar ki, öyle ürkmüşler ki, "Aman şu ders bitse de şu zil çalsa da şu adamdan bir kurtulsak," der gibi bir halleri var.

Hani ilk defa televizyonda böyle bir basın toplantısı seyretsek, "Eeee, ne yapalım, demek bu iş böyle oluyormuş!" diyeceğiz.

Bereket versin, hem dışarıda, hem de içeride, böyle şeyler seyretmiş insanız da biraz biliyoruz.

Böyle basın toplantıları biraz tartışmalı, biraz müdahaleli, biraz neşeli, şakalı, esprili olur.

Soru sorulur, cevap verilir, arada laf atılıp müdahale edilir, taş gediğine konur, gülünür, bir cevapla karışık, fıkra anlatılır, tartışma çıkarsa, yönetici bunu bir espriyle önler... Velhasıl canlı, Civil Civil olur böyle şeyler. Böyle buzdolabı misillu değil!

Bundan böyle biri kalksın da "Ah şu gazeteci milleti!" diye bize bir laf etsin de görelim.

İşte gördüler, bu kadar uslu, bu kadar terbiyeli, cici çocuk nerede var.

Bir Ercan San bile yetti bizimkilere... Muhterem sanki, mahalle mektebinin sarıklı hocası... Neredeyse kürsüden, elindeki sopayla milletin başına başına vuracak. "Sus bre melun!" diyerek... Sadece bizim meslektaşlara mı? Haşa; liderler de paylarını aldılar. Koskoca liderler bile ürküp sindi... Demek böyle, televizyondaki basın toplantıları böyle... Herkes ağır olacak ki seyredenler molla desinler.

28 Ekim 1983

TURGUT ÖZAL'A SORABİLSEYDİK

Kaç gündür eş, dost soruyor: "Turgut Özal'la seçim gezisine çıkıyordun, ne oldu, yazmayacak mısın?"

Çıkamadık ki!

Eğer geziye çıksaydık, hiç yazmaz olur muyduk?

Turgut Özal, Erzurum depremi olunca, geziyi iptal etti, bizim de hevesimiz kursağımızda kaldı.

Oysa, herhalde iyi bir gezi olacaktı!..

Depremi sabah öğrendik, akşam partiye gittik, baktık gezi iptal edilmiş...

Doğrusu da buydu, memleket kan ağlarken, Turgut Özal Kırşehir'de, Kayseri'de seçim nutukları atamazdı ya!.. Elbette seçimi, geziyi bir kenara atar, Erzurum'a koşardı.

Öyle de yaptı!..

Biz İstanbul'a dönerken, Turgut Özal Erzurum yolundaydı. Eğer kendisiyle beraber olabilseydik, yani seçim otobüsünde birlikte yola çıkabilseydik, Özal'a bazı sorular sormayı tasarlamıştık...

Mesela şöyle diyecektik:

"Sayın Özal, televizyondaki açıkoturumda veya basın toplantısında, size kimlerden oy almayı umduğunuz soruldu. Cevabınız, 'Dört eğilimin tabanlarından' olmuştu. Herhalde bu dört eğilimin tabanlarının, istek, duygu, düşünce, heyecanlarının, geçmişe ve geleceğe dönük arzularının, tipatıp aynı olduğunu söyleyemezsiniz... Bu durumda değişik eğilimdeki tabanın isteklerine, arzularına, düşüncelerine nasıl cevap vereceksiniz? Bir başka deyimle, bu eğilimlerin size verdiği oylar, ileride birer fatura olarak önünüze gelince bunun bedelini nasıl ödeyeceksiniz?"

Turgut Özal, bu soruya cevap veremez miydi? Mutlaka verirdi, biz de bu cevabı mutlaka aynen yazardık. Ama kısmet değildi, olmadı.

Mesela bir başka soru daha sorabilirdik:

"Sayın Özal, 24 Ocak kararlarının tek sahibi, hatta mimarı olarak Türkiye'yi sizin kurtardığınız söyleniyor. Haklı olabilirsiniz, bunun tartışmasına girmeye gerek yok. Gerçekten 24 Ocak kararları, Türk ekonomisi için çok önemli istikrar kararlarıdır. Sizin ifadenizle Türkiye kurtulmuştur. O zaman akla şöyle bir soru gelmez mi? Demek 24 Ocak 1980'de Türk ekonomisi kurtulacak hale gelmiş... Herhalde bu hal, dünden bugüne değil, yılların birikimi!.. Siz, bu süre içinde yani 24 Ocak 1980'e kadar geçen süre içinde devletin önemli görevlerinde bulundunuz, Planlama Müsteşarlığı dahil... Acaba sizin görevde bulunduğunuz dönemde hiç hata yapılmadı mı? Bu hatalar da sizin payınız var mı, yok mu?"

Acaba Turgut Özal bu sorumuza ne cevap verirdi? Diyelim ki, "Hayır, benim hiç hatam yoktur" dedi... O takdirde arkadan başka bir soru soramaz mıydık: "İyi ama Sayın Özal, Boğaz Köprüsüne sahip çıkıyorsunuz. Keban Barajına sahip çıkıyorsunuz. Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının tevsiine sahip çıkıyorsunuz da neden sorumluluk taşıdığınız sürelerde, hiç hata kabul etmiyorsunuz? Yani bütün iyiler sizden de kötüler başkalarından mı?"

Bir başka soru; bunu da sorabilirdik:

"Sayın Özal, gazete ilanlarında "Siz", broşürlerde "Siz", pankartlarda "Siz", videolarda "Siz", her gece televizyonda "Siz"... Partinizin adı unutuldu, Özal'ın Partisine döndü!.. Bu hem sizi, hem bizi, geçmişte çok yakındığımız lider saltanatına götürmez mi? lleride beyefendinin her dediğinde hikmet, keramet aranmaz mi? Hem yepyeni, bilgili, becerikli insanlardan kurulu bir partiyiz. diyorsunuz, hem de bu insanlara hiç şans tanımıyorsunuz?"

Velhasıl fırsat bulsaydık, Turgut Özal'a bu ve buna benzer sorular sorardık.

Hele hele hiç aklımızın almadığı o bankerlik dramını... Ama olmadı işte, birlikte olamadık, bu soruları soramadık. Ama inanıyoruz ki, birlikte olsaydık, Turgut Özal bu sorularin hepsine cevap verirdi.

Ama cevaplar nasıl olurdu, onu bilemeyiz.

Neyse, artık bu saatten sonra bütün bu sorular geride kaldı.

Bundan sonra ne biz sorabiliriz, ne de Sayın Özal cevap verebilir.

Bugün cuma, yarın cumartesi, pazar seçim. Kimin sakalı ak, kimin sakalı kara, görülecek....

Şimdi herkesin kafasında yatan soru şu: "Kim kazanacak?" Ama bu sorunun altında yatan bir soru daha var: "Ya hiçbiri kazanamazsa?" Çare yok, koalisyona katlanacağız... Diyeceksiniz, koalisyonlardan az mı çektik? Ama bu başka bir koalisyon olabilir; Bülend Ulusu'nun başkanlığında bir koalisyon... Eğer seçim meclise bir koalisyon aritmetiği gönderecekse, bunun en büyük şansı Bülend Ulusu'nun, o mecliste oluşudur. Türkiye'de devlet adamı, kolay kolay yetişmiyor.

Hem zaten, Sayın Ulusu parti kurmaktan vazgeçmeseydi...

4 Kasım 1983

ÖZAL BU İŞİ GÖTÜRDÜ

[Bu yazı, Gazeteciler Cemiyeti yarışmasında "Güncel yazılar" dalında başarı ödülü kazanmıştır]

Demek televizyon bir ölçüymüş... Dokuz gün önce yazdığımız yazıda, 28 Ekim 1983'te şöyle demişiz:

"Eğer televizyon bir ölçüyse, eğer televizyondaki açıkoturum veya basın toplantıları bir ölçüyse, eğer bu seçimde 400 milletvekili değil de sadece bir 'Genel Başkan' seçeceksek Turgut Özal bu işi aldı götürdü."

Evet, Turgut Özal bu işi aldı götürdü. Hem de tek başına götürdü,

Televizyonda o vardı, gazete ilanlarında o vardı, broşürlerde o vardı, meydanlarda o vardı, sandıktan da o çıktı... Tebrik edilmek, kutlanmak, Turgut Özal'ın hakkıdır. Çünkü bu seçim bambaşka bir seçimdi, 1950'den bu yana eşi menendi görülmemiş bir seçimdi. Her şey yeniydi...

Adayların çoğunluğu yeniydi, liderler yeniydi, yoluyla, yöntemiyle, barajıyla, vetosuyla yepyeni bir seçimdi.

Seçime bir ay, yirmi gün kala, ne vatandaş seçimi konuşuyordu, ne meydanlar doluyordu, ne de kim, kime oy vereceğinl biliyordu.

Üç bilinmeyenli bir denklem gibi, bir seçimdi bu!.. Ama, ne zaman ki televizyon devreye girdi, işin rengi değişmeye başladı.

Kime oy vereyim, kimi seçeyim, diyenler birden karşılarında neyi buldular biliyor musunuz?

"Turgut Özal'ı!" diyeceksiniz değil mi?

Değil!!!

MDP'nin ağır toplarını buldular!

Ama ne ağır top ya! Mübarekler ağızdan dolma, karabarutlu, Nuh

nebiden kalma iftar topu bile değildiler. Turgut Özal geçti bunların karşısına, veryansın etti.

O gümbür gümbür gümbürderken, hazretler karavana atışı yapıyorlardı.

Şu ağır toplara bakın hele!

İlmiye sınıfından iki profesör: Ali Bozer ile Memduh Yaşa! A muhterem hocalar, Darülfünunda hiç mi ders vermediniz?

Ellerinde kâğıt, ağızları dillerine, dilleri ağızlarına dolanmış kıraat ediyorlar.

Aydın Bolak'la, Kamran İnan!

Güya ikisi de eski politikacı...

Biri Malazgirt'ten girdi, öbürü milli kültürden çıktı, laf salatasıyla, 1983 Türkiye'sinde vatandaşın oyunu alacaklar! Oysa Turgut Özal öyle miydi?

Evde, kahvede, otobüste, dolmuşta, apartmanda, gecekonduda, bakkalda, manavda, berberde, trende, vapurda, uçakta, tarlada, fabrikada, hepimizin her yerde konuştuğu şeyleri konuşuyordu.

İşçinin işverenin, memurun emeklinin, dargelirlinin ağzındaki, Turgut Özal'ın dilindeydi.

"Biz bunu biliriz, biz bunu çözeriz, bizim çözmeyeceğimiz şey yoktur," derken, bir güven, bir umut veriyordu. Doğru veya yanlış!

Doğru veya yanlış olduğunu önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Ama en azından bunları konuşuyordu ya!

İşte bu yetti; vatandaşın çoğunun oyunu almak için bu yetti Turgut Özal'a!..

Hele hele bürokrasi için söyledikleri, "Dünyanın hiçbir dilinde, Ailah kimseyi devlet kapısına düşürmesin, diye bir tabir yoktur," demesi ve arkadan hemen örneğini vermesi:

"Ehliyet için, gidip özel olarak nüfus cüzdanı sureti, ikametgâh senedi veya

sağlık raporu almaya gerek yoktur. Trafiğe gider, küçük bir odada bir polis memurunun, ya da herhangi bir memurun kontrolünde göz muayenesi yapılır. Yani göz muayenesi doktor tarafından yapılmaz. Yine oradaki şahıs, soför adayının elinin, kolunun sağlam olup olmadığına, işitip işitmediğine bakar. Çünkü bunları anlamak için ille de doktor olmak lazım değildir. Bu kontrolleri yaptıktan sonra, şoför adayına yazılı bir imtihan kâğıdı verir. Şoför adayı soruları cevaplandırır cevaplandırmaz, memur, aldığı puanı tespit eder, şoför adayı olup olmayacağını söyler ve deneme ehliyeti verir. Bütün bu işlemler yarım saat içinde biter. Aynı yöntemin Türkiye' de nüfus, tapu, vergi dairelerinde uygulanmaması için de hiçbir neden yoktur. Tüm sistemlerimizi dürüst olmayanları yola getirmek için yapmışız. Fakat kötü niyet, yine bir yolunu bulup ortaya çıkmakta, esas sıkıntıyı yine namuslu vatandaş çekmekte, on, on beş dakikada bitecek bir işlem için bir hafta, bir ay, hatta bazen altı ay uğraşması gerekmektedir."

Şimdi elinizi vicdanınıza koyarak söyleyin, vatandaş bunu söyleyene mi oy verir, yoksa havadan, sudan laflar söyleyip, laf salatası yapana mı oy verir?

Diyeceksiniz Özal'ın bu söyledikleri olur mu, Türkiye'de bu yürür mü?

Ha onu bilmeyiz, bilemeyiz, bekleyeceğiz, göreceğiz. Ama seçimin, büyük ölçüde vaat işi olduğunu da unutmayalım.

Ve bu milletin evrak takibinden, bugün git yarın gelden, ne kadar yanık olduğunu da hiç aklımızdan çıkarmayalım. Bu seçimin en büyük özelliği nedir bilir misiniz? Halkçı Parti... Büyük sürprizi o yaptı... Bu yazı, pazartesi sabanının ilk saatlerinde yazıldı... Anavatan Partisi oyların yüzde 49'unu, Halkçı Parti 29'unu, Milliyetçi Demokrasi Partisi de yüzde 19'unu alıyor. Birer de bizden koyun, yuvarlak hesap, 50, 30, 20 mi?

Sonra Türkiye'nin 1950'den beri sürüp giden iki büyük siyasal eğilimine bu rakamları uygulayın, Anavatan Partisi yüzde 50, artı, MDP yüzde 20, ne eder?

Yüzde 70...

İşte size sağ oylar...

Yüzde 30 da, Halkçı Parti...

İşte size sol oylar...

"Amma canım!" der gibi bir haliniz var?

Haklısınız, elbette böyle iki satirla, bu seçimin tahlili, yorumu yapılmaz ama, bugünkü tabloda başka nedenler var ama, kaba çizgilerle tablo, bu tablo...

Şimdi diyeceksiniz ki, sen bu kadar laf ettin, ahkâm kestin, yârü vefakârın, bugünlerin adamı Siyaset Rasim, ne diyor? Haklısınız, seçim akşamı kendisini zar zor bulabildik, öyle ayaküstü beyanat verip, sapla samanı birbirine karıştıramazmiş, hele ortalık bir yatışsın o zaman söyleyeceğini söylermiş.... Israr ettik, yalvar yakar olduk, sonunda ağzından bir şeyler alabildik...

"Git, o MDP takımına benden selam söyle," dedi. "Allah Demokrat Partiyi korumuş! Eger 1950'de bunlar Demokrat Partinin başında olsalarmış, o 1946 ruhunu bile, naneruhuna çevirirlermiş!"

Buyrun bakalım... Lafa bakın da hizaya gelin!

7 Kasım 1983

TURGUT AMCAYA KIR ÇİÇEKLERİ

Sayın Başbakan Turgut Özal'ı cuma günü, Yeniköy sırtlarındaki evinde ziyaret ettik... Ne o yadırgadınız mı? "Sayın Başbakan Turgut Özal!" deyişimizi mi yadırgadınız? Hiç yadırgamayın, ağzımızı, kalemimizi buna alıştıralım. Evet, Turgut Özal'la Yeniköy'deki evinde görüştük. Nevşehirlinin hikâyesini bilirsiniz, hani ilk defa İstanbul'a gelmiş, Kadıköy'e geçmiş, burası nire, demiş, Kadıköy denilince kasketini yere vurup, "Buraya köy diyenin, bizim Nevşehir'e de şehir diyenin..." demiş ya!

Biz de Turgut Özal'ın evinin yerini görünce içimizden, "Meğer biz bunca yıldır İstanbul'da oturmuyormuşuz," dedik. İstanbul'un güzelliğini görmek için, oralarda oturmak gerekmiş...

Evin yeri böyle de evin içi nasıl?

Biz evin içini, neye benzettik bilir misiniz?

Hani düğünün ertesi günü, evlerin bir garip hali vardır ya; tıpkı ona benziyordu... Herkes düğün öncesi ve düğün gecesi öyle yorulur, bitap düşer ki, sevincini, mutluluğunu bile, yorgunluk siler, götürür...

Peşin peşin şunu söyleyelim, ne Turgut Özal'da, ne eşinde öyle değişik bir hava yok!... Bir ay önce neyseler, cuma günü de öyleydiler. Hatta hatta o günler daha da hareketli, daha da neşeliydiler. Önceki gün ise, "Olan olmuş, Allah hayırlı etsin" der gibi bir halleri vardı. Bir taraftan telefon, bir taraftan kapı çalıyor, gelen giden, konu komşu, eş dost, tebrikler, öpüşmeler...

Turgut Özal, ceketini çıkarmış, kravat, gömlek oturuyor, eşi, ev kıyafetiyle misafir karşılıyor, uğurluyor... Yeniköy'e giderken, yolda kafamızda bazı sorular hazırlamıştık, sorduk:

"Turgut Bey, bu sonucu tahmin ediyor muydunuz?"

"Ben her zaman iki yüzün üzerinde tahmin ediyordum, son hafta iki yüz altmışa kadar çıktım, ama..." O da "ama"nın devamını getirmedi, biz de üstelemedik... "Peki Turgut Bey, zamlar var mı?" Durdu,

düşündü

"Biz, işin doğrusunu yaparız..."

İşin doğrusunu bekleyip göreceğiz...

"Turgut Bey, televizyonda dört eğilimin tabanından oy alacağım, demiştiniz. Bu eğilimierin istekleri, arzuları, duyguları başka başka, hepsini nasıl karşılayacaksınız."

"Evet, dört eğilimin tabanından oy aldık. Ama, bu eğilimlerin arzuları, istekleri, duyguları değişik değil ki! Ayrı değil, aynı..."

"Demek, dört eğilimin tabanı da ayrı değil, aynı düşünüyor."

"Evet öyle! Kadıköy'ün durumuna bakın. En çok oyu, orada almışız, en yüksek oy oranı Kadıköy'de, yüzde 53... Kadıköy'ün bundan önceki seçimlerde hangi eğilime oy verdiğine bakın, bugünkü neticeyi öyle değerlendirin... Biz, dört eğilimin tabanından da oy aldık."

Lafı, 24 Ocak kararlarına getirdik!

"Turgut Bey, 24 Ocak kararlarıyla Türk ekonomisinin kurtarıldığı söylenir. Demek ekonomi kurtarılacak hale gelmiş... Siz bu hale gelen ekonominin içinde yetkili ve görevli değil miydiniz?"

Güldü, ne demek istediğimizi anladı:

"Biz, 1970'te ekonomik operasyonu yaptık. Ben Planlama Müsteşarıydım, muvaffak olduk. Sonra '12 Mart' geldi, bizim yolumuzdan ayrıldılar, birtakım hayalciler, hayal peşinde koştular, 1974'ten sonra bu yanlışlık devam etti. Size bir örnek vereyim. O tarihlerde tam tersi gerekirken, parayı revalue ettiler. Türk parasının değerini yükselttiler. Oysa doları yirmi liraya çıkarsalardı, çok şey halledilirdi. Ben o zaman açıkça, Türkiye çok kötü günlere gidiyor, önümüzde felaket üç yıl var, mevcut planı bir kenara koyun, fevkalade hal planı yapın, dedim. Bunu söyledim ve yazıldı. Eğer 1977 seçimleri iki ay daha gecikseydi, sonuç çok başka olurdu. Ama, iktidar kurnazdı, muhalefet de malum aceleci, seçimi kazanan iktidar oldu... Bir erken seçim, her şeyi değiştirdi. Yoksa iktidarın hali haraptı."

"Yani, siz ekonominin o hale gelişinde, benim sorumluluğum yoktur, diyorsunuz."

"Evet, işler 1974'ten sonra bozulmuştur, o zaman da ben görevde değildim."

Biraz da günlük sorular sorduk...

Mesela Bülend Ulusu'nun Meclis Başkanlığı, mesela Rahmi Gümrükçüoğlu'nun Dışişleri Bakanlığı, mesela dışarıdan bakan alınıp, alınmayacağı...

Anladığımız kadar Turgut Özal, bu konuda bir karar vermiş değil. "Biz önce içimize bakarız" diyor ve ekliyor.

"Sonra dışarıyı düşünürüz!" Hele hele, partiyi kurarken, kuruculuk teklif edip de hayır, cevabı aldıklarına, koltuk ikram etmeye hiç niyetli görünmüyor...

Biz, öyle anladık... Yüzündeki ifade, "Alan da kaçan mı?" der gibiydi.

Turgut Bey, bize müsacde, deyip kalkarken, "Bir dakika!" dedi ve içeriye seslendi: "Şu kır çiçeklerini getirin!" Üç, dört tane kır çiçeği getirdiler: "Bakın, bu çiçeklerin benim için önemi çok büyük... Bugün Maltepe'de oturan kayınvalideme gittim, elini öpüp hayır duasını aldım, oradan da cuma namazına gittik, camiden çıktık, duyan sokağa dökülmüş, bir kız çocuğu yanaştı, elindeki çiçekleri uzattı:

Turgut amca, bunlar senin! O çocuğun yüzünü hiç unutamayacağım, o çocuğu ve çocukları mutlu etmek için çalışacağım..."

13 Kasım 1983

ÖZAL BAŞKA NE DEDİ?

Kimi görsek, hep aynı soru:

"Başka ne dedi?"

Turgut Özal'la görüştük ya; konuştuklarımızı pazar günü yazdık ya; millet dilin altında bakla, öküzün altında buzağı aramaya meraklı...

"Mutlaka başka şeyler de söylemiştir."

Evet, söyledi. Allah'ın bildiğini kuldan saklayamayız.

Ama, "yazılmaması" kaydıyla söyledi.

Bizim mesleğin temel kuralıdır bu; yazılmamak kaydıyla bir şey söylendi mi, yazılmaz. ?

Ne zamana kadar?

O iş resmen açıklanıncaya kadar; ya da söyleyen, "Yazabilirsin!" deyinceye kadar...

Notlarımıza bakıyoruz, Turgut Özal'a başka neler sormuşuz; o neler demiş...

Mesela televizyonu sormuşuz.

"Turgut Bey, televizyonda çok iyiydiniz... Çok rahat konuşuyor, çok rahat bir görüntü veriyordunuz... Bunun için önceden çalıştınız mı?"

"Evet çalıştım, prova yaptım. Ama ben, zaten öyle görünmek istiyordum. Fakat insan televizyon karşısına geçince, ne de olsa biraz tutuluyor. İşte bunu önlemek için çalıştık..." Bir de öpüşme sahnesi var.

Hatırlayacaksınız; Turgut Özal seçimlerden sonra Çankaya'ya gidince Sayın Cumhurbaşkanı'na sarılıp öptü. Acaba bu nasıl oldu?

"Şimdiye kadar Sayın Evren'le hiç öpüşmemiştik. Salona girince baktım, Sayın Cumhurbaşkanı mütebessim, güler yüzlü... Gazeteciler,

foto muhabirleri, televizyoncular da orada; içimden geldi, sarılıp öptüm."

Sayın Özal'a bir de tekaütlük; yanı emeklilik işini sormuşuz:

"Turgut Bey, televizyondaki açıkoturumda arkadaşımız Esen Ünür'ün birinci adam, ikinci adam sorusuna 'zaten tekaüt olacağım' derken bize sanki 'Ben kalıcı değilim, yakında bu işi bırakırım gibi bir izlenim verdiniz. Acaba yanlış mı anladık? Sanki bir yerlere, bir şeyler söylemek ister, mesaj gönderir gibiydiniz?"

Notlarımıza bakıyoruz, şunları yazmışız:

"Gülümsedi, biraz durdu; canım herkes tekaüt olur, siz emekli olmayacak mısınız, dedi.""

Böyle demiş...

Demek biz televizyonda yanlış anlamışız...

Demek Turgut Özal'ın öyle kolay kolay, dünden bugüne emekli olacak gibi bir düşüncesi yokmuş...

Hayret, insan nasıl da yanlış anlıyor!

Turgut Özal, o gün görev ve yetkileri nedeniyle ekonomideki sorumluluklarını konuşurken, bize şöyle demişti:

"İşler biz ayrıldıktan sonra bozuldu. 12 Mart olmasaydı, ekonomi bizim çizdiğimiz yolda yürüseydi, bu hale gelmezdik. Ben 1974'te bunu söyledim. Önümüzdeki üç yıl çok kritiktir, dedim. Üçüncü Beş Yıllık Planı bir kenara koyup, fevkalade hal planı hazırlamalıyız, dedim. Hatta ben böyle dedim de yazan arkadaş, yeni Türkçeci olduğu için Olağan Durum Planı, diye yazmıştı, hiç unutmam..."

Özal bu konuyu bu kadar ayrıntılarıyla hatırladığına göre, herhalde kaynak da verir diye, sormuşuz:

"Turgut Bey, bunu nerede, ne zaman söylemiştiniz?"

"1974'te Milliyet gazetesinde yayımlanan, Düşünenlerin Forumunda..."

Ertesi sabah evde kaynağı araştırdık, doğru; Özal'ın hafızasına bravo!

Milliyet 1974 Yıllığı, konu: "Değişen Dünya Karşısında Türkiye". Yöneten Ali Gevgilili. Katılanlar: Prof. Dr. Esat Çam, Feyyaz Berker, Dr. İbrahim Ongüt ve Turgut Özal!.. Turgut Özal'ın unvanı şu:

"Devlet Planlama eski Müsteşarı, Sabancı Holding Genel Koordinatörü ve Murahhas üyesi."

Sayfa 260, Özal şöyle diyor:

"Demek ki, önümüzdeki iki, üç yıllık bir sürede durumu kendi lehimizde düzeltmek zorundayız. Onun için önümüzdeki üç yıl Türkiye için gerçekten çok kritik yıllardır.
(.....)
Bütün bunlara karşı ne yapmalıyız?
Üçüncü beş yıllık planı yeni veriler karşısında ciddi bir şekilde gözden geçirmeliyiz. Hatta daha da ileri giderek, bir 'Olağanüstü Durum Planı' yapmalıyız. Ağırlıkları belli, çok dağınık olmayan ve belli yerlere yumruk vuracak şekilde bir plan hazırlamalıyız."

Evet, Turgut Özal 1974'te bunları söylemiş...

Başka şeyler de söylemiş...

Hele şu söylediklerine de bir bakınız... "Ekonomik idarede, çok ciddi bir koordinasyon ihtiyacımız vardır. Bugün geçici de olsa şunu öneriyorum. Planlama, iktisadi İşbirliği ve Hazine Genel Müdürlüğü, Dış Ticaret, Teşvik Uygulama Dairesi, AET, RCD ve diş ekonomik ilişkilerin ağırlığını Başbakanlıkta, bir elde toplamak gerekir. Meselenin ağırlığını verebilmek bakımından bu işler bir kişinin kumandasına girmelidir. Çünkü ekonomik idarede bugün karar verme konularında çok büyük düzensizlikler vardır."

Şimdi anladınız mı Özal'ın bugün kafasında yatanı, kaç yıldan beri gönlünde taşıdığını? birleştirmeyi, Yeni bakanlıklar kurmayı, bazı bakanlıkları devlet bakanlıkları eliyle, her işi başbakanlıktan yürütmeyi, ne zamandan beri tasarlarmış, anladınız mı?

Ama bakalım nasıl olacak bu iş?

Yüksek bürokratlarla bu işi nasıl halledecek?

Yüksek bürokrasi acaba bu işe, "hoş geldin!" mi diyecek, yoksa "dur bakalım hele!" mi?

İşte bu çok önemli.

Daha geçen gün bakanlık kuruluş kanunları, Resmi Gazetede yayımlanmak üzereyken, Özal'ın son dakika ricasıyla durdurulmasının temelinde yatan bu değil mi?

Ya o kanunlar Resmi Gazetede yayımlansaydı?

Türkiye'de önemli olan, hükümet kurmak değil; iktidar olmaktır. Türkiye'de iktidar olmanın yolu da bürokrasiyi, devlet kademelerini karşıya almaktan değil; anlaşmaktan, ikna etmekten ve uzlaşmaktan geçer. Tarih böyle yazıyor da...

15 Kasım 1983

HÜRREM SULTAN'DAN KÖSEM SULTAN'A

Kusura bakmasınlar ama, Anavatan Partisinin bazı milletvekilleriyle ve de özellikle Gümüşhane Milletvekili Altan Sungurlu ile aynı görüşü paylaşamayacağız... Olur mu efendim, hiç böyle şey olur mu?

Anavatan Partisi Meclis Grubunda, bazı milletvekilleri ve özellikle Sayın Altan Sungurlu, bakan eşlerinin gazete sayfalarinda boy göstermelerini eleştirmişler ve de "Bu doğru değildir, Türk toplumunun aile yapısına ve anlayışına ters düşmektedir," demişler...

Fesüphanallah!

Başında da söyledik ya, kimse kusura bakmasın ama, insanların tarih bilgisi biraz noksan olunca böyle hatalar yapıyor işte...

Demek bakan eşlerinin boy göstermesi, Türk toplumunun aile yapısına ve anlayışına ters düşüyormuş... Halbuki tam aksi!

Muhterem bakan ve dahi başbakan eşleri ecdadımızdan sürüp gelen anlı şanlı bir geleneği sürdürüyorlar. Siz hiç Hürrem Sultanı, Nurbanu Sultanı, Safiye Sultanı, Kösem Sultanı, Turhan Sultanı duymadınız mı, okumadınız mı, işitmediniz mi?

Vah, vah, vah, çok üzüldük!

Demek bugün sizlere, tarihten birkaç yaprak aralamak zorunda kalacağız.

Dilimizin erdiği, yerimizin yettiği kadar Hürrem Sultanı, Safiye Sultanı, Kösem Sultanı, Turhan Sultanı tanıtmaya çalışacağız.

Bu sultanları örnek olarak seçtik; yoksa uzak tarihimiz, orta tarihimiz, yakın tarihimiz, yeni tarihimiz nice sultanlarla doludur...

Önce Hürrem Sultandan söze başlayalım.... Hürrem Sultan, Padişah Kanuni Süleyman'ın ikinci eşidir. Tarih kitapları onu şöyle anlatir:

"Hürrem Sultan, yalnız hareme değil, padişaha da devlete de hâkim olmak

istiyordu. Onun yüreği saltanat ateşi, iktidar ihtirası ile yanıyordu. Bu kadın emeline nail olmak için her şeyi göze almıştı. Osmanlı sarayının ve devletinin bütün gelenek ve göreneklerini alt üst etmeye başlamıştı."

Evet, Hürrem Sultan böyle bir kadındı ve sonunda isteklerine teker teker erişti. Önce Kanuni'nin ilk eşinden olan ve geleceğin padişahı Şehzade Mustafa'yı tahrik ederek boğdurttu. O yetmedi, kendi öz oğlu Beyazıt'ı dahi, başına olmadık felaket getirterek öldürttü. Çünkü diğer oğlu Sarı Selim'in tahta çıkmasını istiyordu. Hürrem Sultanın bir özelliği de Osmanlı tarihinin en hırsız sadrazamı, Rüstem Paşa'yı kızı Mihrimah Sultanla evlendirmesiydi. Rüstem Paşa öldüğü zaman, bir devlet bütçesi kadar serveti geride bırakmıştı.

Tarih sayfalarında Hürrem Sultandan sonra Nurbanu Sultan vardır.

Nurbanu Sultan, Padişah Sarı Selim'in karısı, Hürrem Sultanın gelinidir. Sarı Selim'in saltanatı zevkü sefa âlemlerinde geçmiş, sarayın idaresini ve dolayısıyla devletin idaresini de Nurbanu Sultan entrikalarıyla yürütmüştür.

Nurbanu Sultandan sonra Safiye Sultan gelir. Üçüncü Murat'ın karısı, Nurbanu Sultanın da gelinidir. Tarih o dönemi şöyle yazar:

"3. Murat zevke ve kadınlara düşkün olduğundan, sarayda kadınlar saltanatı başladı. Nurbanu Sultan, oğlunu, gelini Safiye Sultandan soğutmak için saraya dünyanın en güzel kızlarını taşıyor, cariyeleri oğluna takdim ediyordu. Fakat Safiye Sultan, eşsiz güzelliği ve zekâsıyla hem kocasına, hem de devlete hâkimdi."

Gelelim Kösem Sultana...

En meşhur sultanlardandır haaa...

Bir padişah karısı, iki padişah annesi, bir padişah babaannesi!.. Varın düşünün Kösem Sultanını kuvvet ve kudretini... Padişah 1. Ahmet'in eşi, padişah 4. Murat ile Deli İbrahim'in annesi, Avcı Mehmet'in babaannesi...

Dile kolay, tam elli yıl Osmanlı sarayında saltanat sürmek... Bin bir entrika, bin bir desise, aksakallı vezirleri, sadrazamları parmak ucunda oynatma, Yeniçeriye isyan çıkarttırıp padişah kellesi istetme...

Kösem Sultan, bütün bunların hepsinin altından kalkmış, becermiştir de sonu nasıl gelmiştir bilir misiniz? Gelini, Turhan Sultana, yenik

düşmüştür.

Deli İbrahim'in karısı, Avcı Mehmet'in annesi Turhan Sultan, kaynanası Kösem Sultanın defterini öyle bir dürmüştür ki! Tarihten bu sayfayı niçin araladık?

Sayın bakanların, sayın eşlerini eleştirenlerin biraz haksızlık ettiklerini anlatabilmek için.... Ne olmuş yani?

Hürrem Sultan, ya da Kösem Sultan, 1983 yılında yaşamış olsalardı, bir hayır balcsundan, bir defileye koşup, oradan Meclisi Mebusanda tebrikat kabul etmezler miydi?

Kim bilir, bir saz âleminde, sevmedikleri hanendeye de Sırtlarını cevirip, küsemezler miydi?

Dedik ya, belki bütün bunları yapmışlardır ama, onların zamanında basın yoktu ki! Ne gazete vardı, ne gazeteci, ne de fotoğrafçı...

Bu yüzden meydanı boş bulup, istedikleri gibi at oynatmışlar...

Şimdiki sultanların affedersiniz, hanımefendilerin şanssızlığı, ne yapsalar hemen görülüyor, duyuluyor, yazılıyor, ciziliyor.

Onun için, Sayın Altan Sungurlu, lütfen böyle demeyiniz. Bakan eşlerinin boy göstermeleri, Türk toplumunun aile yapısına, anlayışına ters düşer, demeyiniz...

İşte size örnekler verdik...

Padişah efendilerimizden daha iyi bilecek değilsiniz ya! Oyle olsaydı, padişah efendilerimiz Hürrem Sultana, Kösem Sultana, Safiye Sultana göz açtırırlar mıydı? Geçiniz Sultanım, geçiniz!

Hürrem Sultanlar, Kösem Sultanlar, Turhan Sultanlar ölmez!

18 Aralık 1983

SİYASET RASİM'DEN GÜNÜN YORUMU

Çoktandır Siyaset Rasim'i arayıp sorduğumuz yoktu... Niçin mi?.

Asil ortadayken, vekile ihtiyaç olur mu?

Siyaset Rasim'in siyasetçiliği, koyunun bulunmadığı yerde, keçiye Abdurrahman Çelebi denilmesi gibi bir şeydi...

Şimdi, piyasada siyasetçi çooooook!

Seçileni var, seçilmeyeni var, muhalifi var, muvafiki var, hariçten gazel atanı var, Siyaset Rasim'e ne ihtiyaç var... Biz böyle diyorduk, meğer öyle değilmiş....

Çok değer verdiğimiz bir dostumuzdan, bir hemşerimizden yılbaşı öncesi kart geldi; arkasında da şöyle yazılı:

"Ne yazı, ne şekil, ne bant, ne resim, Ne izah gerektirir, ne de merasim. Tavrıyla duyurur idrak ehline,

En gerçek yorumu Siyaset Rasim."

Bakın hele, şu bizim Siyaset Rasim Efendi neymiş!.. Eeee, doğrusu bu dörtlükten Siyaset Rasim'i haberdar etmesek ayıp olurdu.

Hay etmez olaydık....

Yanlış anlamayın, niye geldi demeyeceğiz, ama öyle bir zamanda geldi ki.

Yüreğimizi hafakanlar basmış. radyoda tekel zamlarını diniiyoruz.

Açtı kapıyı, girdi içeri: "Ne oldu yahu, ne var? Dokunsalar ağlayacaksın..." Buyrun bakalım, Siyaset Rasim bu, insanın inadına inadına üstüne gider:

"Yahu Siyaset, sende hiç insaf yok mu, şu zamları duymadın mı? Bir paket sigara 100 lira, bir şişe rakı 1000 lira... İki gün önce benzine,

gaza zam, ne olacak bunun sonu?" Başladı gülmeye, ama ne gülme, göbeğini hoplata hoplata.

"Ne var, ne olmuş yani?"

"Elinin körü olmuş," diyeceksin, ama diyemezsin, ayıp misafir gelmiş: "İnsaf et Siyaset, insaf et! Bari bugün olsun yaramıza tuz basma..."

"Ya öyle mi?"

Ve devam etti:

"Bak sana bir şey söyleyeceğim, ama sakın lafımı kesme, dinle. Niçin bu zamlara bu kadar şaşıyorsunuz, kızıyorsunuz anlamadım. Siz Turgut Özal'ı tanımıyor musunuz? Bu zati muhteremin daha önce neler yaptığını görmediniz mi, yaşamadınız mi? Faizleri alıp cukka cebe atarken iyi de sigaraya, rakıya zam yapınca mı kötü? Bu model böyle."

"İyi ama, bu halk bu yükün altından nasıl kalkar? Hani orta direk korunacaktı? Herkesin bankada parası mı var ki, faizi alsın zamlara versin?"

"Eeee ona katlanacaksınız! Sen bile kaç kere yazdın... Bunlar hesap, kitap adamı, çoğu da mühendis... Ne diyordun sen? Bunlar hesap makinesinin tuşlarına basarlar, şunu şunla, bunu bunla toplar, ondan filanı çıkarır, filanla çarpar, sonuç bu der. Ama insan hesap makinesine uymaz ki! Sen böyle dememiş miydin?"

"Evet, galiba yine öyle oluyor."

"Olacak, bu ekonomi modelinin başka çaresi yok, eli mahkûm... Ama bu demek değil ki, hep böyle gider. Eğer bu iş tu. tarsa enflasyon aşağı çekilirse, hiç olmazsa yeni zam gelmez. Fiyatlar üç aşağı, beş yukarı sabit kalır. Aksi halde bugün gelen zamları mumla arayacak hale düşeriz. Üstelik de darlık, yokluk, sıkıntı caba!"

"Yani sen bunun başka çaresi yok mu, diyorsun?" Siyaset Rasim bıyıklarını kemirdi, sıvazladı, düşen gözlüğünü kaldırdı, düşündü:

"Bak, sana samimi bir laf edeyim, ne dersen de! Ben de bu işten memnun değilim, bunun bir başka çaresi olmalı diyordum, hâlâ da diyorum. Ama herkes, Turgut Özal'ın yaptığı yanlıştır diyor da doğrusu nedir onu söyleyemiyor. 24 Ocaktan sonra da öyle oldu,

sanırım, bugünden sonra da öyle olacak! Tamam, diyelim yanlış, doğrusu ne? Bunu söyleyen yok!" Allah Allah, Siyaset Rasim'de bir yumuşama var, acaba sebebi ne ola?

"Senin yüzünden, demez mi?"

"Hoppala, o da neden acaba?"

"Neden olacak, sen öyle yazmadın mı? Dur hele, bekleyelim, demedin mi? Turgut Özal seçimlerden önce ben, şunları, şunları, şunları yapacağım, diye çıktı ortaya, milletin çoğunluğu da bunları beğendi, oy verdi. Şimdi iş, dediklerini yapmaya geldi; bakalım ne yapacak? Göreceğiz, yanlışı varsa yanlışını, doğrusu varsa doğrusunu söyleyeceğiz."

Anlaşıldı, Siyaset Rasim tedbiri elden bırakmıyor; bekleyecek, görecek, sonra konuşacak...

Peki acaba şu ithalat, ihracat, döviz işlerine ne diyor? Otuz yılın Türk Parasını Koruma Kanunu uçup gitti. Bir de dışarıdan mal getirilip, satılacak... Buradaki sanayici pahalı mı satıyor, kötü mal yapıp vatandaşa mi sokuyor, gelecek dışarıdan sağlamı...

Siyaset Rasim sanki kükredi:

"Bırak Allah'ını seversen, Türk parasını koruya koruya ne hale getirdik, mal meydanda! Üstelik nice masumu cebindeki üç, beş dolar için yaktık. Hiç unutmam, bir şeye abone olmak için dışarıya postayla para gönderen ortaokul çocuklarını hapse mahkûm ettik. Bu muydu Türk Parasını Korumak? Türk parası değil, Tahtakale Merkez Bankası korunuyordu? Gelelim mal ithaline... Sanayici beyimiz çürük mal yapacak, çarık mal satacak, gümrük duvarının arkasında milletin anasını ağlatacak. Bu mudur sanayicilik? Gel bakalım serbest rekabete de, görelim boyunun ölçüsünü! Ama adamın kafası buna yatkın değil ki! Ben de, kaliteli mal yapar, kârımdan fedakârlık eder, kâşanelerimden vazgeçerim, demiyor da, o halde ben de ithalat yaparım, diyor. Evet, sanayi başımızın tacı, ama böyle sanayicinin başımda, maşımda yeri yok..."

"İyi dersin, güzel dersin ama Siyaset Rasim, bu değirmenin suyu nereden gelecek? Bu ithalatın dövizi nereden akacak? Baksana, sigaradan çiçekyağına, otomobilden elektrik süpürgesine, peynirden pudraya kadar her şeyin ithali serbest..."

"ihracat, ihracat, ihracat! Çok üreteceğiz, az tüketeceğiz, çok satacağız, başka çare yok! Hem söyler misin bana, bunlardan memlekete kaçak girmeyen var mıydı? Parayı verince hepsi bulunuyor, alan alıyor. Şimdi ne olacak? Kaçakçı kazanacağına, deviet kazanacak. Liberal ekonominin şartı bu..."

Birden ayıldık:

"Ne dedin, ne dedin, liberal ekonomi mi dedin?"

Fena fena bakıp, acı acı güldü:

"Uyanın uyanın, bunun adı liberal ekonomidir, karma ekonomi filan değil! Eğer tutarsa ne âlâ..."

"Ya tutmazsa?"

O zaman da leblebiye narh korsun, üç kuruş fazlasına maydonoz sattı diye, manavı Milli Korunma'ya verirsin..." Ömür adamdır bu Siyaset Rasim, nereden bulup çıkarır bu lafları?

Ama dedikleri doğru, 1950 ile 1960 arasını iyi hatırlıyor...

31 Aralık 1983

BU BÖYLE OLMAZ! YA NASIL OLUR?

Allah rahmet eylesin lisede bir felsefe hocamız vardı: Rüştü Ultav.

Her yazılı imtihanın gününü bir hafta önceden, sınıfta topluca kararlaştırırdık. Hocamız dersi olduğu günleri sayar ve sorardı:

"Bugün kimin mazereti var?"

Her gün için herkes bir mazeret bulup söylerdi.

Bazıları da mazeret bahanesi uydururlardı ya, neyse. Sonunda, bir gün üzerinde anlaşılır ve mazeret filan kalmazdı.

Yani artık kimsenin mazeret söyleyecek hali kalmazdı. O gün imtihan yapılır, birkaç ders sonra da hocamız yazılı kâğıtlarını alır sınıfa gelir, notları okur, kırık alanları sorguya çekerdi:

Niçin yapamadın?

Neden çalışmadın?

Niçin kırık aldın?

Böylece kırık alan arkadaşlarla hocamız konuşur, görüşür, dinler, hatalarını bulup anlatırdı.

Bir gün yine böyle bir imtihan sonrası, notlar okunuyordu, hocamız kırık alanlardan bir arkadaşa sordu:

"Sen niçin yapamadın?" Çocuk boynunu büktü: "Mazeretim vardı hocam!"

Rüştü Bey ayağa fırladı:

"Yoooo, mazeret kabul etmem... İmtihandan önce konuştuk, mazeretleri dikkate aldık ve ona göre imtihan yaptık. Sen mazeret filan söylememiştin. Şimdi mazeretim var diyorsun, neymiş mazeretin?"

Arkadaş mazeretini söyledi:

"Hocam bende kafa yok, kafa!"

Başta hocamız, bütün sınıf yerlere yattı...

O ise hâlâ masum masum mazeretini söylüyordu: Hocam bende kafa yok, kafa!" Tabii böyle bir mazeret olamazdı, böyle bir mazeretin mümkünatı yoktu, hele arkadaşın liseden sonra gösterdiği başarı çizgisi bu mazeretin geçerli olmadığının ispatıydı. Şimdi bakın lafı nereden nereye getireceğiz. Şimdi çok kişinin ve kişilerin mazeret bulmaya hakkı yoktur.

Bunların başında da Sayın Özal gelir... 24 Ocaktan sonra mazeret buluyordu; çünkü o dönemin ne siyasi sorumlusuydu ne de siyasi iktidarı...

"Dediğimi yapmadılar!" deyip sıyrılıveriyordu.

Sonra Ulusu Hükümetinde, başbakan yardımcısı oldu, ama yine de mazereti vardı; çünkü hükümet onun her dediğini yapmayabilirdi, yapmıyordu da...

Başbakan yardımcılığından ayrıldı, o zaman da en haklı mazeretini söyleyebiliyordu:

"Biz gittik işler bozuldu, bizim yaptıklarımız tersyüz oldu!" Ama şimdi öyle mi?

At da onun, silah da onur, meydan da onun!

Televizyona çıkıp, "Biz bu işi biliriz, biz bu meseleleri çözeriz, biz bu hadiseyi anlatırız" dedi mi, demedi mi? Hodri meydan!

Onun için ileride mazeret filan kabul edilmeyeceğini, teyiden arz ederiz.

Gelelim özel sektöre...

Hani bir şarkı vardır: "Rüyalar gerçek olsa..." İşte rüyalar gerçek oldu, tam istedikleri, hatta istediklerinin bile âlâsı bir iktidar... Türkiye en azından yirmi yıldır böyle iktidar görmedi.

Özel sektöre kapalı hiçbir kapı yok!

O halde?

Ne bahane, ne mazeret!

Üstelik Özal iktidarı da bu özel sektörün gücüne güveniyor.

Özel sektör artık şunu iyice kafasına yazmalıdır ki, bu hükümetin başarısızlığı, özel sektörün başarısızlığı olacaktır. "Ah biz iktidara gelsek de özel sektörün gücünü, yaratıcı gücünü gösterebilsek," diyenler, şimdi kendilerini göstermelidirler.

İşte at, işte silah, işte meydan! Gelelim muhalefete... Hem parlamento içi, hern parlamento dışı sol muhalefete... Onların da hiçbir mazereti yoktur. Sol muhalefetin âlâsı, ancak sağ iktidarlara karşı yapılır... Hem de nasıl sağ bir iktidar? İşte böyle bir iktidar.... Ama nasıl muhalefet? "Bu böyle olmaz!" diyerek değil... "Bu böyle olmaz, böyle olur!" diyerek... Bazı akıl hocalarının akıllarına uyarak "Bu böyle olmaz!" diye haykırmakla, ya da "Ulusal para kavramı" gibi yuvarlak, boş laflarla, asmalar budayarak değil! Ortaya çıkıp, "Bu böyle olmaz!" diye haykırılmalıymış.... Hay hay hep birlikte haykıralım.... Peki, eloğlu adama sormaz mı? "Peki böyle olmaz da nasıl olur?" Tıssssss! Ama akıl hocaları emrediyor, haykırılacak... Ah, ah bu akıl hocaları ah!

Siz bir zamanlar, kimleri nasıl haykırtıp, ne hallere düşürdünüz, onu da biliriz.

Anlaşıldı, yeni bir muhalefet tezgâhlanıyor... Bu da haykıran muhalefet? Mübarek muhalefet değil, ramazan davulu misali... Gümbürtüsü yedi mahalleden duyulur da içi boştur...

5 Ocak 1984

FABRİKATÖRLER VE BİZ

Sormayın Sayın Halit Narin, hiç sormayın, derdimizi hiç deşmeyin, halimiz perişan... Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu Başkanı olarak ANKA Ajansı'na, ne güzel de yakınmışsınız... "Biz fabrikatör olarak yaşamıyoruz; kimse elini sürmüyor," demişsiniz. bitkisel hayattayız, Sonra lütf edip, bizleri de payelendirmişsiniz, rütbelendirmişsiniz:

"Vatandaşın yaşaması ile fabrikatörün yaşaması aynı paraleldedir," diye buyurmuşsunuz...

Sağ olun, varolun, himmet edip biz vatandaşları da hatırlayıp, onları da fabrikatör katına çıkarmışsınız...

Dedik ya, sormayın halimiz perişan, tıpkı sizin gibi... Oysa bizim yaşantımız ile siz fabrikatörlerin yaşantısı aynı paralelde olmalı değil mi?

Ama nerdeeeeee!...

Her şey bozuldu Sayın Narin, her şeyle birlikte paralellikler de bozuldu...

Biz de sizin gibi bitkisel hayata girdik.

Eskiden öyle miydi?

Sabah erken kalkar, hemen jogging kılığımızı giyer, oda hizmetçimizin, ya da uşağımızın henüz sıktığı greyfurt suyunu yudumlar, sonra otomobilimizin arka koltuğunun sağına yerleşir, şoförümüzün kapıyı açarken uzattığı gazetelere şöyle bir göz atardık.

Saat 8'e doğru, ya Yıldız Parkında, ya da Belgrat Ormanlarında jogging yapardık. Bizimle koşanlardan bazıları sizin gibi fabrikatör, bazıları da bizim gibi vatandaştı. Bu yüzden bazılarına biz el sallar, bazıları da bize el sallardı. Ama galiba onlardan birkaçı, galiba fabrikatör olanlar, bize el sallamaz da hafiften, cenelerini aşağıya indirirlerdi.

Oradan eve döner, ılık duşumuzu alır, sinek kaydı tıraşımızı olur,

kahvaltıya inerdik.

Kahvaltı masasında hep aynı şeyleri görmeyi doğrusu hiç sevmezdim. Mutlaka her gün değişik bir şeyler bulunmalıydı. Mesela bir sabah suda beş dakika kaynamış, kayısı gibi iki yumurta, bir iki çeşit reçel ve bir iki çeşit peynirle nefsimizi köreltmişsek, ertesi sabah mutlaka iri taneli gri havyar ve melba tostla iktifa edebilirdik. Kahvaltı soframızın tek değişmeyen içeceği iri çekilmiş Amerikan kahvesiydi; bundan asla vazgecemezdik.

Saat 10'a doğru sevgili eşimiz, her zamanki gibi günün erken saatinde kalkmış olurdu. O da bir iki şey atıştırır, sonra aşcıbaşını çağırırdı. O akşamki davetin yemekleri ve tatlıları tartışılmaya başlanırdı. Çünkü evde davet vermek önemli değil, o davete katılacak muhterem misafirlerimizin özel zevklerine göre menü hazırlamak önemliydi. Ben bu işe pek karışmazdım, ama bazen kulak kabartır, sevgili eşim, filan hanımın köfteyi, pırasayı, lahanayı, falan beyin de kerevizi, fasulyeyi, palamutu, kofanayı pek sevdiğini söyleyince hemen itiraz eder, "Onları da evlerinde yesin keratalar" derdik, bizim evde böyle abuk sabuk şeyler yenmez...

Saat on buçukta evden çıkar, arabaya biner, büroya giderdik. Beş, on dakika içinde müdürleri toplar, onlara gereken direktifleri verir, az laf çok iş prensibiyle işleri çabucak bitirir, ilk randevuyu kabul ederdik. Son randevu ise mutlaka otomobilde olurdu. Golf kulübüne giderken, adamla arabada konuşur, sonra onu yolda ekerdik. Golf kulübünde golf oynadığımızı sanmayın, zira biz 18 delikli golfe alışıktık, oysa burada dokuz deliklisi olduğu için zevk almazdık. Kulübün barında aperitiflerimizi alip yudumlarken, günün en son dedikodularını yapardık.

Öğle yemeğini hiç sektirmeden mutlaka saat birde yerdik. Kulüptekiler, ya da misafirler ne yerlerse yesinler, biz daima az ve öz yerdik. Somon veya mersinbalığı füme, bir yeşil salata ve kahve...

Saat üçten evvel, mutlaka kulüpten eve dönmüş ve siyestamıza başlamış olurduk. İki saat bir öğle uykusu bize yeterdi. Saat beşte kalkar, bir duş alır, ev kılığımıza girerdik. Gömlek, pantolon, fular, kapitone ceket ve süet ayakkabı...

Bu arada mutlaka bir, iki müdürüm ellerinde dosyalar eve gelir, onlardan bilgi alır, talimat verirdik...

Akşam üzerleri yarım saat kadar bir vakti çocuklarımıza ve

torunlarımıza hasrederdik. Çocuklarımızı ve torunlarımızı çok severdik. Ama onların bizim gibi olmasını hiç istemezdik...

Malum ya, bizimki hayat değil, yaşamak değil, çalışmak didinmek, kendini feda etmek...

Değer mi?

Akşam hava kararınca garsonla birlikte o günkü davet için içki kontrolü yapardık. Evin içki işleri erkeğe ait olmalı, kadın sofrayla uğraşmalıdır.

Bu iş bittikten sonra, müzik setini açar, elimizde içki kadehi misafirleri beklerdik, İlk kapı zilinde hemen kapıya doğru yürür, elde içki, mütebessim ve kendinden emin.

Yemekte Allah ne verdiyse yer ve on bire doğru sofradan kalkardık. Biz erkekler purolarımızı tüttürüp, nefis Fransız konyaklarımızı yudumlarken, hanımlar bir köşede videodan en son aerobik dansları seyrederlerdi...

Nerede o günler, nerede?... Mazi kalbimizde bir yara...

Fabrikatörlerle, vatandaşların yaşamının paralel olduğu günler nerede?

Haksız mı Sayın Halit Narin, haksız mı söyleyin? Bizlerle birlikte fabrikatörler de bitkisel hayata girdi, aynı paralelde...

Biz bu hayatı yaşayamadığımıza göre, herhalde onlar da yaşayamıyor...

Kimse bize ne elini sürüyor, ne de elini uzatıyor. Ne fabrikatörlere, ne de bize hiç acıyan yok! Nasıl yaşayacağız bu hayatı?..

15 Ocak 1984

ZEYTUN ANLAŞMASI

Avrupalı bizden ne istiyor?

Ama hemen altını çizerek söyleyelim ki, bütün Avrupa'yı ve Avrupalıları bir potaya koymak istemeyiz.

Lakin, Haçlı Seferlerinden bu yana, Türk düşmanlığını hiç eksiltmeden bugüne kadar sürdüren ve her fırsatta sergileyen Avrupalının bizden istediği nedir?

Herkes her şeyi söyleyebilir, herkes çok şey söyleyebilir. Onun için izin verirseniz biz de başka şey söyleyelim. Mesela diyelim ki bunun temelinde, "Türklere bir daha Zeytun Anlaşmasını imzalatamamanın" hıncı, kini yatmaktadır. Nedir bu Zeytun anlaşması ve biz durup dururken, bu anlaşmayı tarihin sayfalarından çıkarıp niçin buraya getirmişizdir?

Şimdi göreceksiniz...

Zeytun, Kahramanmaraş'a yakın bir kasabadır; şimdiki adı Süleymanlı'dır. Yıl 1895'tir. Ermeni Hinçak Komitesi burada isyan planlamaktadır, Ermeniler silahlanacak, Türk köylerine, Türk askerlerine saldıracaklardır. Temmuz ayında başlayan isyan hazırlığı, eylül ayında patlar. Ermeniler önce kasabanın çevreyle haberleşmesini keserler, sonra saldırırlar. Hükümet binası ve kışla sarılır, Kaymakamla birlikte 50 subay ve 600 asker esir alınır. Kasaba, artık Ermenilerin elindedir. Esir subaylar ve askerler ellerine silah verilen Ermeni kadınlar tarafından öldürtülür.

İsyan, Zeytun'a yakın Göksun'da duyulunca, oradaki Türk birlikleri harekete geçer, kasaba sarılır, Ermeniler başlarına gelecekleri anlarlar.

Her ülkede, her devlet isyancılara ne yaparsa, Ermenilere de o yapılacaktır.

Ama isyancıların imdadına İstanbul'daki hamileri, koruyucuları yetişir, Avrupa devletlerinin elçileri Saray'a koşarlar:

"Aman asilere bir şey yapmayın, biz araya girelim." Osmanlı İmparatorluğu çökmek üzeredir, başında bin bir dert vardır,

güçsüzdür, "Hayır!" diyecek gücü yoktur. Aracılık teklifi kabul edilir, yabancı devletlerin Halep Konsolosları anlaşmayı sağlamakla görevlendirilir...

Düşünebiliyor musunuz, koskoca bir devlet, bir avuç asiyle bir masaya oturmayı ve başka devletlerin himayesindeki bu asilerle anlaşma yapmayı kabul etmiştir.

Bu güçsüzlüğün faturasıdır.

28 Ocak 1896 tarihinde anlaşma imzalanır. Hem de nasıl bir anlaşma?

Asıl önemli olan odur ya!

1- Zeytun'daki Ermeniler; isyan ettiren Hinçak Komitesi militanları Osmanlı Devletine teslim edilmeyecektir.

2- Bu komitacılar, ellerini kollarını sallayarak, yabancı devletlerin himayesinde sınır dışına cıkacaklardır.

3- İsyan eden Ermeniler için genel af çıkacaktır.

4- Osmanlı Devleti, Zeytun'a, yabancı devletlerin uygun görüp onaylayacağı bir vali atayacaktır.

5- Kasabadaki polis, jandarma, asker ve hükümet memurları Zeytunlu olacaktır.

6- Zeytunlu Ermeniler beş yıl vergi ödemeyecekler, gerekirse kalan vergi borçlarını da ödemeyeceklerdir.

7- Zeytunlu Ermenilerin mal, can, namus, şeref ve din dokunulmazlığı Avrupalı devletlerce sağlanacaktır.

8- Zeytun'a gelmiş olar. Ermeni köylülerinin ve çetecilerinin sağ salim yerlerine dönmeleri yabancı devlet konsolosları tarafından sağlanacaktır.

9- İsyancıların, kışlayı basıp Türk askerlerinden aldıkları silahlar, kasabadaki Türklerin silahlarının alınması şartıyla geri verilecek, ancak Zeytunlu Ermenilerin silahları kendilerinde kalacaktır.

10- İsyan sırasında yanan kışlayı hükümet yaptıracaktır.

11- Bir bölük hariç, tüm Türk askeri Zeytun'dan çıkacak, kalan bölük de

kesinlikle güvenlik işlerine karışmayacaktır.

12- Avrupalı devletler, Zeytun'da birer konsolosluk açacaklar ve Zeytun'daki yeni yönetimi denetleyeceklerdir.

Şu anlaşmaya bakın, anlaşma değil Zeytun Ermeni Devleti'nin ilanı...

Devlet içinde, başka devletlerin himayesinde bir başka devlet kuruluyor.

Şimdi gelelim lafın başına...

Ne demiştik? "Bu işin temelinde, yani bu Türk düşmanlığının temelinde, Türklere bir daha Zeytun Anlaşması gibi anlaşma imzalatamamanın hıncı, kini ve hırsı yatmaktadır." Evet öyledir!

Türkiye Cumhuriyeti'nin 61 yıllık tarihinde böyle bir rezillik yoktur.

Eşkıya devlete isyan edecek de devlet böyle bir anlaşmayı imzalayacak?

Hayal bile edilemez, hayal!

Eşkıya devlete isyan edecek de senin elçin gelip aracılık edecek de şartları yazıp önüne sürecek de Türkiye Cumhuriyeti Devleti bunu imzalayacak da... Geçiniz mösyö, geçiniz...

Ama geçemiyorsunuz, yüreğinizdeki kin, kafanızdaki intikam, bedeninizdeki hırs size bunu hazmettiremiyor. Kim oluyor bu Türkler?

Elli milyon nüfusuyla, kendini doyuran yiyecek içeceğiyle, iyi kötü ama var olan sanayii ile her pazara saldıran ihracatçısıyla, kendi ülkelerindeki milyonlarca işçisiyle baş eğmeyen Türkiye...

Kim oluyor bu Türkler? Derdiniz, kavganız, hırsınız, hıncınız, kininiz, intikamınız hepsi bu...

Eliniz erse, gücünüz yetse kaç, "Zeytun Anlaşması" daha tezgâhlarsınız.

Avrupa Konseyinin kararı ne olursa olsun, Paris Mahkemesinin kararı ne olursa olsun, kafanızda yatan budur, bu... Ama geçti o günler, geçti...

Zeytun Anlaşması, bizim tarihimizin utanç sayfası; ama şimdi geçerli olan Lozan Anlaşmasıdır.

Altmış küsur yıldır virgülüne bile dokunamadınız.

31 Ocak 1984

CEHENNEME GİDEN YOLUN TAŞLARI....

Bir aziz meslektaşımız, pazartesi günkü yazısında Paris'teki mahkemeyle ilgili görüşlerini açıklarken, Türk basınını ve bazı hukukçuları eleştiriyordu. *[Mustafa Ekmekçi, Cumhuriyet Gazetesi, 6 Şubat 1984]*

Hem Türk basınının tutumundan, hem de bazı hukukçularin görüşlerinden memnun değildi...

Ne o, hayret mi ettiniz, şaşırdınız mı?

Hiç hayret etmeyin, hiç şaşırmayın!

Basin, fikir ve düşünce özgürlüğünün bulunduğu yerlerde böyle şeyler olur, olacaktır, olmalıdır da... Ama bir şartla!

Eğer basın özgürlüğü varsa, eğer düşünce ve fikir özgürlüğü varsa, onun söylediklerine, yazdıklarına cevap verme özgürlüğü de vardır.

Aziz meslektaşımıza göre, Türk gazeteleri önce maddi bir hata yapmışlar, "Paris Cinayet Mahkemesi" diyeceklerine, "Ağır Ceza Mahkemesi" demişler...

Doğrudur; ama Türkiye'de cinayet mahkemeleri olmadığı için, cinayetlere ağır ceza mahkemelerinde bakıldığı için, böyle demişlerdir... O da bunu kabul ediyor zaten, önemli değil... Şimdi gelelim asıl önemli olanlara.

Fransa'da idam cezası yokmuş... Biliyoruz...

İdam yerine müebbet hapis veriyorlarmış, ama kanun, hâkimlere bu cezayı, yani ömür boyu hapis cezasını üç, hatta iki yıla kadar indirme hakkı tanıyormuş... İşte bu hâkim de kanunun kendisine tanıdığı hakkı kullanarak Türk elçiliğini basan, güvenlik görevlisini öldüren, başkonsolosu yaralayan, o kadar insanı rehin alıp, ölüm tehdidi altında özgürlüklerini gasp edenlere müebbet değil de yedişer yıl hapis cezası vermiş...

Böyle diyor aziz meslektaşımız!

Eğer bu dediklerini yorumlarsak, Fransız hâkimini çok ceza verdiği için eleştirmek bile gerekecek...

Oyle ya; iki, ya da üç yıl ceza vermek varken, yedişer yıl neyin nesi?

Devam ediyoruz...

Fransız hâkim, bu ceza indirimini hangi gerekçeyle yaptığını da açıklamak zorunda değilmiş, hatta Yargıtay bile ona, bunu soramazmış; oysa bir Türk hukukçusu, karar için konuşurken, "Gerekçeyi görmemekle birlikte" demiş, bu nasıl sözmüş, gerekçe ortada yokmuş ki, görsün...

Bizim meslektaş bu hukukçunun, bu sözünü, ele alıp genel bir yargıya varıyor:

"Çok kişi bilmeden, araştırmadan konuşarak Türk kamuoyunu yanıltıyorlar demek..."

Neyin bilinecek, neyin araştırılacak tarafı var ki! Olay ortada, eşkıya elçilik basıyor, masum insanlara ateş açıyor, öldürüyor, yaralıyor, rehin alıyor, sonra yedi yıla mahkûm olup, sıyrılıyor.

Bizim eleştirdiğimiz bu... Demek bunu eleştirdik diye, Türk kamuoyunu yanıltıyoruz öyle mi?

Biz, bu cezaya, niye tepki gösteriyoruz? İster yedi yıl olsun, ister yetmişer yıl, ne fark eder? Hangi ceza, güvenlik görevlisi Cemal Özen'i geri getirecek, iki yetim yavruyu babalarina kavuşturacak?

Bizim sorunumuz o değil!

Biz bu suçun cezası bu mu, adalet bu mu diye soruyoruz. Cezanın caydırıcılığı üzerinde duruyoruz.

Ceza caydırıcı olursa, cinayetler önlenir, masum insanların canına kıyılamaz, diyoruz.

Bu tepkiyi de mi göstermeyelim!

Evet, meslektaşımızın yazısına devam ediyoruz. Edindiği bilgiye göre,

Fransa gibi ülkelerde hapis cezası vermek çok güçmüş...

Niye mi?

Cevabını kendisi veriyor: "Ozgürlüğün değerinden mi geliyor ne?" diye soruyor... Demek, Fransa gibi ülkelerde özgürlük çok değerli olduğu için, hapis cezası vermek güçmüş...

Peki, özgürlüğün değeri var da insan canının değeri yok mu? Hangi özgürlük, insanın yaşama özgürlüğünden daha kutsaldır!

Bizim meslektaş, "Türk ve Fransız adalet sistemlerinin birbirlerine benzemediğini" belirterek şöyle de diyor: "Ancak sistemleri iyice incelemeden, uluorta saldırılarda bulunmak doğru olmasa gerek. Paris'te olsaydım, Yargıç Guy Floch'la konuşmak isterdim. Belki konuşmayacaktı: Ben böyle değerlendirdim, diyecekti." İşte buna hiç şüphe yok!

Zaten o hâkim, değerlendirmesini karardan çok önce yapmış...

Duruşma sırasında katillere, "terörist" dedirtmeyerek, "Eylemlerinizi, niçin Türkiye'de yapmıyorsunuz?" diye sorup, adeta teşvik ederek...

Aziz meslektaşımız, basın! da uyarmak istermiş, basının, gazetecilerin, yazarların görevi, ülkeler arasında düşmanlık körüklemek değilmiş, bizim bir ağırbaşlılığımız varmış, neden onu başkalarına kaptırıyormuşuz...

İnsaf dinin yarısı derler...

Bizim meslektaş, şu Fransız gazetelerini güvendiği bir kişiye tercüme ettirse de kimin ne yaptığını, ne yazdığını anlasa... Canım onlar yapıyor diye, biz de mi yapalım? Bize yakışır mı? İzin verin de biraz da pısırıklıktan kaynaklanan bu ağırbaşlılık artık kenarda dursun. Biz bir yanağına tokat yiyince, öbür yanağını çeviren İsa Peygamber değiliz, devir de o devir değil... Biz öldürülen masum insanların canının hesabındayız, Fransızlar cumhurbaşkanlarıyla bir avuç oyun hesabındalar...

Rahmetli Turan Güneş bir Fransız atasözünü sık sık söylerdi:

"Cehenneme giden yol, iyi niyet taşlarıyla döşelidir." Meslektaşımıza bunu hatırlatalım, ola ki, beğenirse, bir gün yazısında, satır aralarında kullanabilir.

Malum, onun satırlarının arasından herkes, bin ayrı mana çıkarırmış...

Sık sık öyle söyler de...

8 Şubat 1984

LEFTER'DEN İLYAS'A...

Kapı açıldı Lefter girdi, içeri... Türk futbolunun gelmiş geçmiş, üç, beş büyük ustasından biri, kimine göre de en büyüğü... Yirmi yıl, tribünleri, "Ver Lefter'e, yazsın deftere!" diye ayağa kaldıran Fenerbahçe ve Milli Takım kaptanı... Sarıldık, öpüştük!

Yine tığ gibi, yine çakı gibi, giydir sarı lacivert formayı, bağlasın kahverengi ayakkabıyı, ver topu ayağına, gerisine karışma...

Tek değişiklik kırlaşan saçları, yaş 58....

Dede Lefter! Biraz dertleştik, bir derdi varmış, dinledik, eski günleri andik; geçmişi bugün gibi yaşıyor, aynı heyecan, aynı tutku... Futbol, futbol, futbol! Ama şimdi futbola ortak çıkanlar var: Torunları... Kızının çocuklarını hiçbir şeye değişmiyor: "Artık onlar için yaşıyorum, diyor, dünya bir yana onlar bir yana..." Belirli dönemlerin belirli insanları vardır... O dönemde bütünleşmişlerdir, o dönemde birlikte anılırlar. Anılarda hep isimleri geçer, anılara şahit gösterilirler: "Biz İsmet Paşanın cumhurbaşkanlığını gördük..."

"Biz de Adnan Menderes'in başbakanlığını..."

"Ben Safiye Ayla'yı dinledim..."

"Biz de Münir Nurettin'e eriştik..."

"Sen Hazım'ı seyrettin mi?"

"Muhsin Ertuğrul'u gördün mü?"

"Hüseyin Cahit Yalçın'ın başmakalelerini hatırlıyorum da..."

"Ya Falih Rıfkı?" Sürüp gider anılarda bu isimler... İşte Lefter de bu isimlerden biridir... Bugün Türkiye'de yaşı en azından 60 olup da Lefter'in adını duymayan, anmayan kimse yoktur, diyebilirsiniz. Lefter'le eski günleri anıyoruz; anılar biter tükenir mi? O futbolcu, biz seyirci...

Mesela 3-0'lık bir Galatasaray maçı var ki!

"Moda'da Mano Palas'ta kamptayız. Bizim hastalardan haber getirdi; Kamil, Baba biri Galatasaray antrenmanından Gündüz'e yalvarmış:

Baba, Lefter'i bana ver, adım attırmam!

Baba Gündüz beni tanıyor, ne mal olduğumu biliyor, aman Kamil, demiş, bu adamın ne yapacağı belli olmaz... Kâmil, direnmiş:

Baba, sen onu bana bırak!

O zaman antrenör Molnar, bunu duyunca, yerimi değiştirdi. Beni sağiçe, Can'ı soliçe aldı, santrfor Şeref... Maça çıktık, Kâmil bir baktı ben sağiçteyim, şaşırdı, Baba Gündüz'e bağırıyor, şimdi ne olacak, diye... Maç başladı, Can'a bağırdım: Geç sağiçe!

Can olur mu diyor, hoca kızar diyor. Ben de takım kaptanıyım, aldım Can'ı sağiçe, zaten kafam atmış... Madem Kâmil beni tutacakmış, gelsin tutsun bakalım geçtim sağiçe... Topu aldım, üstüne üstüne gidiyorum. Kâmil çok iyi arkadaşım, çok seviyorum, hâlâ da çok severim. Ama futbol bu, gelsin bakalim. Üstüne gittim, bastı tekmeyi sıçradım, bir çalım, Kâmil yerde... Kalktı yine geldi, yine tekme, yine çalım, yine yerde... Bir frikik oldu, ben atacağım. Turgay soluna duvar ördürüyor, bütün müdafaayı sol tarafına dizdi. Ben de Niyazi'ye Arnavutça fısıldadım, sana vereceğim, hazır ol, soluna at! Topu diktim gerildim, herkes müthiş bir şut atacağımı sandı. Koştum, bir pas Niyazi aldı, Turgay'ın solundan birinci gol... Koştum Turgay'a, ne haber deve, yine solundan yedin! Turgay'la çok sevişiriz, ben ona, hep deve diye takılırdım. İkinci golü de ben attım, kostum Muhittin Bulgurlu'ya, bu iş burada biter diye bağırıyorum, baktım tribünler ayakta. Ne oldu? Puşkaş Ergun üçüncü golü attı, ben görmedim, maç 3-0 bitti. Ertesi gün bayram... Bütün gazeteler Fenerbahçe çifte bayram yapıyor, diye yazdı..." Lefter nasıl Fenerbahçeli oldu?

"Benim ilk kulübüm Taksim. Yaşımı büyütüp lisans çıkardılar. Ama ertesi yıl da beni askere aldılar, Diyarbakır'a geidik, albay baktı, karşısında bir çocuk. Oğlum seni niye askere gönderdiler, daha mektep yaşındasın, sen ne iş yaparsın bakalım. Top oynarım, dedim. Dört yıl orada top oynadım, İstanbul'a izinli geldim, rahmetli Ahmet Tarık Tekçe aldı beni Fenerbahce'ye götürdü. Perşembe günü son antrenman, A takımı ile B takımı maç yapıyor. Beni B takımına koydular, iki gol attım. Kalede Cihat abi var, haftaymda utanip kaçtım, Cihat abiye gol atılır mı? Terhis oldum, geldim beni yakaladılar, Fenerbahçeli oldum. 250 lira verdiler, ilk transfer param. O zaman annem, babam yaşıyor, adadaki evimizin bir yıllık kirasını

peşin ödedik."

Lefter futbolu bırakıncaya kadar 897 gol atmış, yedi yıl üst üste gol kralı olmuş, acaba en güzel golü hangisi?

"Ankara'da Mısır'la milli maç oynuyoruz, topu santradan kaptım, bir vurdum top bir direkten, bir direğe çarptı, yere vurdu içeri girdi. Ben de şaşırdım? Bu topa nasıl vurdum, nasıl gol attım?"

Lefter'de hatıra çok, ama bir İzmir hatırası var ki:

"İzmir'de hususi maça gitmişiz. Meğer hakem bana takmiş, beni dışarı atacak. Ben ne bileyim? Bir top aldım, düdük, çık dışarı... Niye? Çık dışarı dedim. Peki, çıktık, soyunma odasında giyiniyorum. Koşup geldiler, soyun! Niye? Meğer hakem beni dışarı atınca, seyirci, hakem dışarı, Lefter içeri diye tutturmuş, maç başlamıyor, hakem de almam diyor. Hakemi değiştirmişler, beni oyuna soktular."

Lefter eski arkadaşlarının hepsini seviyor da Donanma Kâmil'i bir başka seviyor, hem anlatıyor hem gülüyor: "Donanma çok iyi çocuktur, çok temiz kalbi vardır, saftır. Bir yabancı takımla oynuyoruz, 4-1 mağlubuz. Maçın sonlarına doğru Kâmil bir gol attı, baktım ellerini açmış, bana koşuyor, Allah Allah ne oluyor?

Kucakla beni havaya kaídır!

Niye?

Gol attım!

Vre Kâmil deli misin? Dört yemişiz, seyirci neredeyse tribünden inip bizi dövecek, aklını mı kaçırdın?"

Bir de bugünün futbolcularını soralım dedik, Lefter şimdi kimi beğeniyor:

"İlyas çok çabuk çocuk, çok iyi futbolcu... Ah bir de uzaktan şut atabilse..."

23 Şubat 1984

MIZIKÇILIK YOK!...

Demokrasi güzel şey! 6 Kasım 1983 milletvekili seçim kampanyasının başladığı gün, İzmir'de MDP mitingini seyretmiş ve yine böyle demiştik... Halkın meydanları doldurması güzel şey! şey! Halkın kendi çıkarı yönünde oy kullanması güzel şey! Halkın kendi yönetimini, kendi oylarıyla tayin etmesi güzel

Velhasıl, demokrasi güzel şey! Demokrasinin vazgeçilmez bir hayat tarzı olduğunu bu seçimde bir kere daha gösterdik.

Oy vermeyi bir eziyet haline sokan uygulamaya rağmen... Seçimden hemen sonra, televizyonda yayımlanan görüntülerde seçmenin tek bir yakınması vardı:

"Şu kadar zamandan beri kuyruktayım!"

Diyeceksiniz, işin ucunda 2500 lira ceza var da ondan... Elbette uzayıp giden kuyruklarda bu cezanın da bir ölçüde etkisi vardır ama, öyle sanıldığı kadar da büyük değildir. Bizim vatandaş eğer kafasına oy vermemeyi koymuşsa, hiç merak etmeyin, o cezadan da sıyrılmanın "hileyi şeriye""sini bulur, en azından nasıl olsa af çıkar, diye bu eziyeti çekmez. Uzun vadede düşünmek, tedbir almak pek yapımıza uygun değilse de şimdiden gelecek yerel seçimler için bu işin tedbirini araştırıp, çözümünü bulmalıyız.

Böyle oy vermek olmaz!

Üç kere içeri girip çıkacaksın, üç kütüğü imzalayacaksın, çarşaf gibi oy pusulalarını el kadar zarfa sığdırmaya çalışacaksin, kuyrukta beklemekten ayaklarına kara sular inecek... Nedir bunun çaresi? Vardır herhalde bunun bir çaresi... Evet, demokrasi güzel şey!

Ama demokrasinin vazgeçilmez şartı da nedir bilir misiniz? Demokrasiyi içimize sindirebilmek...

Nasıl olacak bu?

Demokrasiyi içimize sindirebilmek, ancak demokrasinin sonuçlarına katlanabilmekle olur.

Siz oy vereceksiniz, bu oy verecek, o oy verecek, şunlar, bunlar, onlar oy verecek, sandık açılacak ve içinden birisi çıkacak.

İşte demokrasiye inanç asıl orada başlar.

Bu sonuca katlanabiliyor musunuz, katlanamıyor musunuz? Bu sonucu içinize sindirebiliyor musunuz, sindiremiyor musunuz?

Kısacası demokrasiyi hazmedebiliyor musunuz, hazmedemiyor musunuz?

Yoooo seçimin hemen ertesi günü, bin dereden su getirip kirk bahane bulmaya çalışıp, mızıkçılık yaparsanız, sizin demokrasiye uzaktan yakından bir inancınız yok demektir.

Çünkü demokrasi, çocukların mahalledeki arsada, altıda haftaym on ikide bitiyor diye maç yapmaları değildir. Zira bu maçlar, çok zaman mağlup takımın mızıkçılığıyla yarıda kalır.

Şimdi ne derseniz deyin, Turgut Özal'ın Anavatan Partisi üstüste iki seçimde de en fazla oyu alıyor, büyük başarı kazanıyor.

"Var mı buna kimsenin itirazı?"

"Var!"

"Nedir?"

"Efendim şöyleydi de böyleydi de..."

"Şöyleydi de böyleydi de şöyle olsaydı da böyle olsaydı da diyerek bulduğunuz bahaneler seçimden önce de yok muydu?"

"Evet vardı, ama."

"Bunun, aması maması yok! O zaman seçime girmeseydiniz. Hem bunları kabul edip seçime gireceksiniz, hem de kaybedince mızıkçılığa başlayacaksınız." İşte bu olmuyor; olsa bile ayıp oluyor.

Peki ne yapalım, Anavatan Partisi bu sonucu aldı, bu seçimi götürdü diye susup oturalım mı?

Eleştiri yapmayacak mıyız, muhalefet yapmayacak mıyız?

Ne münasebet, kim söylemiş?

Elbette eleştireceğiz, elbette muhalefet yapacağız. Eleştirisiz ve muhalefetsiz bir demokrasi düşünülebilir mi? Ama sonuçları tartışmayacağız...

Daha doğrusu sonuçları tanımamazlık etmeyeceğiz. Seçim yapılmıştır, sonuç alınmıştır, bu defter gelecek secime kadar kapanmıştır.

Bunu kabul ettik mi, demokrasi katarı yola girer, raydan çıkmaz.

Ama daha ilk günden seçim sonuçlarını zorlamaya kalkarsak başımıza hep geçmişte gelenler gelir.

Biz seçimin ertesi günü, "Bu iktidar gayrı meşrudur," diye fetva verenleri de hatırlarız.

Veya tam tersini...

Büyük bir çoğunlukla iktidara gelenlerin, seçimin ertesi günü muhalefeti gayrı meşru ilan ettiklerini de... Bunlar çıkar yol değildir ve bunlar bizi bir yere götüremez, götürmemiştir de....

Ferruh Bozbeyli'nin kulakları çınlasın...

Otuz yıllık meslek hayatımızda tanıdığımız en dürüst politikacılardan biridir Bozbeyli...

Eğer bu dönem mecliste olabilseydi, siyasi hayatımıza olumlu katkılarda bulunabilirdi...

Olmadı, olamadı her neyse...

Bozbeyli bu satırlarımızı okuyunca, "Bunlar çıkar yol değildir, bunlar bizi bir yere götürmez, götüremez," dediğimizi görünce herhalde şöyle diyecektir:

"Sık sık bunlar çıkar yol değildir, bunlar bizi bir yere götüremez, diye yazıyorsunuz. Bence yanlış! Çünkü bu dedikleriniz bizi bir yere götürmüyor değil, tam tersine götürüyor. Nereye götürdüğünü de hep birlikte görüp, yaşıyoruz."

Yazının başında seçim sonuçlarına katlanmanın ve içimize sindirmenin demokrasinin vazgeçilmez şartı olduğunu söyledik. Ama

bu şart sadece muhalefete ait değildir. İktidar da muhalefeti içine sindirecektir.

Evet Sayın Özal, bu memleketi muhalefetle birlikte yöneteceksiniz ve demokrasiyi muhalefetle birlikte yaşatacaksınız. Demokrasilerde bunun başka bir yolu icat edilmemiştir ki...

27 Mart 1984

BU ZAMLAR İFLAH ETMEZ

Elbette, cebine pasaportu koyanın, dışarıya çıkması güzel şeydir.

Elbette, otomobil ehliyeti almak isteyenin, o kapıdan bu kapıya koşmadan, imtihana girip, alaveresiz dalaveresiz ehliyeti alip cebine koyması iyi şeydir...

Elbette, babasından, anasından, kocasından, karısından üç kuruşluk miras kalan insanın, veraset vergisi yüzünden sürüm sürüm sürünmemesi, vergisini daha kolay şartlarla ödemesi güzel şeydir. tha kolay sa

Elbette, TRT vergisi ödeyeceğim diye her yıl postane kapılarında çile dolduran vatandaşın, bu vergiyi elektrik faturalarının içinde, farkına varmadan ödemesi güzel şeydir. Evet, elbette bunlar ve benzerleri güzel şeydir. Ama daha güzeli, hem de en güzeli nedir bilir misiniz? İnsanın karnının doymasıdır.

İnsanın karnı doymazsa, bütün bunlar güzelliğiyle kalır, unutulur gider.

Vatandaş her sabah gözünü, aralar aralamaz, "zamları" görünce, bütün o güzel şeylerin hepsini unutur....

Haklıdır da!

Ekmeğin tanesi 40 liraya, etin kilosu 1000 liraya çıkmış, sen gel de adama, "Ey aziz vatandaşım koy pasaportu cebine, çık dışarı!" de... Ehliyet çıkarmanın, ne kadar kolay olduğunu anlatmaya çalış! Adama küfür gibi gelir, küfür! Bana ne pasaporttan! Bana ne ehliyetten! Bana ne veraset vergisinden! Bana ne TRT vergisinden! der.... İnsanın yapısı budur.... Ama bir kere daha söyleyelim ki, daha önce de çok söylemiştik ya, Sayın Başbakan insanın bu yapısını anlamaz, ya da anlamazlıktan gelir.

Çünkü Özal, kendi deyimiyle hesap kitap adamıdır.

Nedir bu hesap kitap adamlığı?

Sayın Özal alır eline hesap makinesini, basar tuşlara, toplar çıkarır, böler, çarpar ve neticeye bakar..

Netice neyse, o doğrudur.

Tabii eğer insanlanı hesap makinesindeki sayılar, işaretler gibi görürsen, o sonuç doğrudur.

Ama toplum ne bir hesap makinesidir, ne de insanlar hesap makinesinin tuşlarıdır.

Koskoca bir toplumu ve de insanları, hesap makinesine sığdırmanın mümkünatı var mıdır?

İnsan bu, öyle zaman gelir ki, ne hesaba sığar ne de kitaba...

Hesap makinesi böyle diyor, şunu şunla çarparsam, şunu şunla toplarsam, bunu şuna bölüp çarparsam, bu kadar yıl sonra düzlüğe çıkacaksın...

Bunu anlatmak çok zordur.

Zorluğu da şundandır... Adam günlük geçim sıkıntısıyla perişan olmuş, işten ne halde çıkıp eve geliyor, evden ne halde çıkıp işe gidiyor, sen ona Karun'un hazinelerini vaat ediyorsun... Bakalım ömrü yetecek mi?

Hem sonra dediğin acaba doğru çıkacak mı?

Bu kaç yüzyıllık bir masaldır, bilir misiniz?

Dededen babaya, babadan toruna, nesilden nesile, kuşaktan kuşağa, hep bu masal anlatılmıştır.

"Sık dişini kurtuluyorsun?"

Bu pahalılık, bu sıkıntı, bu zamlar iyiye alamet değildir.

Bu gidiş, güzel gidiş değildir. Toplusözleşme zamları da asgari ücretin artışı da uçup gitmiştir.

Türkiye hangi günlere girmektedir bilir misiniz? Çocuklarımızın, "kuruş" kelimesini öğrenmeden büyüyecekleri günlere...

Bu gidişle kitaplarda, "kuruş" diye bir kelime görürlerse, herhalde sözlüğe bakıp anlamını bulacaklardır.

Eeeeeee, Özal ekonomisinin gereği budur, serbest piyasa ekonomisi budur. Kimse kimseyi besleyemez, her mal maliyetinden aşağı satılamaz. İyi, hoş, güzel!

Madem serbest piyasa ekonomisi, madem gerçek fiyatlar, o halde zamları niçin seçim sonrasına bıraktınız? Yani seçim öncesi bir şey yoktu da seçimden sonra mi birdenbire zam yapmak gereği doğdu? Madem serbest piyasa ekonomisi, o halde günü gününe zam yapın, seçimleri beklemenin âlemi ne? Kis kis gülüyorsunuz değil mi? "Alan da gaçan mı?" der gibi.

Vatandaş 6 Kasım'da bizi seçti, 25 Mart'ta da aptes tazeledi...

Doğru, ama o vatandaş gider sandığın başına, "Al aptesini, ver papucumu" da der... Demiştir de! Tipki, Noksanî'nin dediği gibi:

"Hakkın toprağına mülküm var deme,
Dam ile harmanda hakkım var deme,
Güçlü, kuvvetliyim, arkam var deme,
Sırtüstü insanı yere vuran var."

8 Nisan 1984

ÖZAL'IN ELLERİ

Yakında Sayın Özal'ı, bir eli havada sağa sola selam verirken görürseniz sakın şaşırmayın...

"Allah Allah, ne oldu bizim başbakana? Hani iki elini başının üstünde kenetleyip öyle selam veriyordu, yoksa vaz mı geçti?" diye hayret etmeyin... Evet, Sayın Özal o selamı galiba yakında bırakacak! Neydi o selamın anlamı?

Özal durup dururken, laf olsun diye, ringde galip gelen boksörler gibi o selamı vermiyordu ya! O selamın bir anlamı vardı.

Hem de öyle gizli kapaklı bir anlam değil!

Sayın Özal açık seçik söylüyordu:

"Biz, memleketteki dört siyasi eğilimin tabanından oy alacağız."

İşte, o selamın anlamı oydu!

Dört eğilim, Özal'ın ellerinde, başının üstünde kenetleniyordu.

Yani, Özal öyle diyordu.

Özal, milletvekili seçimlerine bu selamla girdi, çıktı. Yerel seçimlere kadar da bu selamını götürdü; her yerde, her meydanda, her mahallede ellerini başının üstünde kenetledi; güldü, gülücükler dağıttı.

Ama şimdi, galiba Özal'ın o birbirine kenetlenen ellerinin parmakları yavaş yavaş gevşiyor.

Yakında bir elini yanına sarkıtıp diğer eliyle selam vereceğe benziyor...

Nereden çıkarıyorsun bunu, diyeceksiniz...

Görünen köy kılavuz istemez, üstelik biz bu filmi çok gördük.

Bu filmin fon müziği böyle başlar, arkadan yazılar böyle geçer.

Sonra film başlar. Oyuncular değişik olsa bile ilk görüntüler, size eski filmi hatırlatır:

"Aaaa, biz bu filmi görmüştük!"

Görmüştük ya!

Bu filmin adı, "Kadrolaşma"dir...

Türkiye ne çekmişse bu kadrolaşmadan çekmiştir ve bu gidişle daha da çekeceğe benzemektedir.

Elbette bir siyasi iktidarın kendine özgü felsefesi, anlayışı ve uygulaması olacaktır.

Aksi de düşünülemez, beklenemez.

Zira o zaman o iktidara siyasi parti değil, kulüp denir. Siyasi iktidarlar, kendi felsefelerini uygulayacak bir kadro kurmak zorundadırlar.

Buna da kimse itiraz edemez.

Ama bu kadro müsteşarlık ve genel müdürlük seviyesinden aşağı inmeye başlayınca, onun adına, "siyasi kadrolaşma" değil, partizanlık denir.

Ve bu partizanlık bir kere başladı mı, durdurmanın mümkünatı yoktur.

Taaaa ocak başkanlarına ve depo memurlarına kadar iner. Diyeceksiniz, böyle bir uygulama mi var? Alametler başladı...

Alametlerin neler olduğunu son uygulamalar kenarından, köşesinden belli ediyor.

Bürokrasiyi ıslah etmek, bürokrasiyi çalışır hale getirmek, bürokrasi işkencesinden vatandaşı kurtarmak başka şeydir; bürokrasiyi hallaç pamuğu gibi atmak ya da bir kenara itmek, başka şeylerdir.

Üstelik bir siyasi iktidar bürokrasiyle, yani devletin memuruyla göğüs göğüse gelirse bir gün apışıp kalır.

Sanmayın ki falan memuru yerinden alıp filan memuru getirmekle

işleri yürüteceksiniz...

Çok denenmiştir; yürümez!

Önemli olan, falan memuru yerinden almadan, işleri o memurla yürütebilmenin çarelerini araştırmaktır. Çünkü devlet idare etmek, kimse alınmasın; ama şirket idare etmeye pek benzemez.

Devletin bir büyük özelliği, sürekliliği ise bir başka özelliği de dengesidir.

Siyasi iktidarla devlet işleyişi arasında dengesizlik bir başladı mı, iflah etmez.

Bu görülmüştür, bu yaşanmıştır ve inşallah bir daha yaşanmaz. Bir siyasi iktidar istediği kadar güçlü olsun, istediği kadar kuvvetli olsun, nihayet devletin bir dişlisidir; tıpkı bürokrasi gibi...

Eğer bu dişliler birbirine uymazsa, yani lafın kısası siyasi iktidar, bürokrasinin tekerine çomak sokarsa, öyle bir çelme yer ki, nereden geldiğini anlayıncaya kadar, ilk seçimde tepetaklak olur, gider.

Zira, cikita muzu da ithal edebilirsiniz, neskafeyi de otomobili, peyniri de zeytini de pudrayı da allığı da...

Ama insanı ithal edemezsiniz; bu memleketin işlerini, bu memleketin insanlarıyla çekip çevirmek zorundasınız. Hiç ithal malı memur olur mu?

Kulaklarımızda, bir eski başbakanın sözleri hep çınlar, durur. O başbakan, 1980'de, "12 Eylül"den altı ay önce şöyle diyordu:

"Demokrasimizin bir büyük başka eksikliği de bence, kamu yönetiminde sık sık yer alan, iktidar değişiklikleri sürecinde devlet bütünlüğünü ve sürekliliğini güvence altına alacak bir düzenlemenin yapılamamış olması... Açıkça söylemek gerekir, hiçbir partiyi suçlamadan söylüyorum; bütün partiler, kendiminki dahil, her parti hükümete geldikçe devlet bir daha tahrip oluyor. Ve bu tahrip olmuş bir kamu yönetimiyle, 'bir devletle hangi parti, hangi programı uygulamaya kalkışırsa kalkışsın, başarılı olamaz... Her programın kendine göre bir mantığı vardır, kendine göre birtakım amaçları vardır; o mantık ve amaçlar doğrultusunda başarılı olma şansı vardır. Fakat her iktidar programının aracı, devlettir, kamu yönetimidir. Bu kadar tahrip edilen bir hükümet gelip öbürü gittiği zaman on binlerce,

yüz binlerce memurun oradan oraya sürüldüğü, memurlarda moral diye bir şeyin bırakılmadığı bir devlet yapısı içerisinde Türkiye kalkınamaz, Türkiye bu sorunların üstesinden gelemez."

Evet, eski bir başbakan böyle diyordu ve sanırız siyasi hayatı boyunca söylediği en doğru sözlerden biri de buydu...

Şimdi ne demek istediğimizi acaba anlatabildik mi? Sayın Özal'ın başının üstünde kenetlenen iki elinden biri gevşiyor; yakında yanına düşecek, derken neyi amaçladığımızı anlatabildik mi?

Unutmayın Sayın Özal, bir atasözü vardır: "Bir elin nesi var, iki elin sesi var," derler... Sizin başınızın üzerinde kenetlenen o iki elinizin de bir anlamı vardı. Giderek o görüntünüz ve anlamınız kayboluyor.

Bizden söylemesi...

28 Nisan 1984

GELİN DE PALAVRA DEYİN BAKALIM

Hani mübalağacı dostlarımız, arkadaşlarımız vardır, bir şeyi bire bin katarak anlatırlar, abartırlar...

Bazen keyfimiz olur dinleriz, bazen de tepemiz atar, "Hadi yahu palavra atma" diye lafı ağızlarına tıkayıveririz: "Bu kadarı da olmaz artık! Sen bizi saf buldun galiba, sinek kaydı tıraş yapıp perdahlıyorsun!"

Son günlerde bazı gazetelerde, bazı haberler çıkıyor, hani gazetelerin tutumunu, meslektaşlarımızın huyunu, suyunu bilmesek, bu işin içinde olmasak aynı şeyi söyleyeceğiz:

"Hadi yahu, bu kadarı da olmaz, amma palavra ha!" Ama dedik ya, hem haberlerin yayımlandığı gazeteleri biliyoruz, hem de haberleri yazan meslektaşları tanıyoruz; üstelik kendileriyle konuştuk da...

Onun için bu haberleri okuyup, "Amma da palavra ha!" dememize imkân yok...

Once haberin birini özetleyeyim...

"Geride bıraktığımız perşembe günü saat 10.30 sıralarında Kadıköy Bağdat Caddesi üzerinde Erenköy'deki Bölge Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsünün bahçesine iki özel otomobil girdi. Enstitü yetkilileri, bahçeye izinsiz özel otomobil girişinin yasak olduğunu düşünürken, otomobilden çıkan kişiler orada bulunan bir trafik polisi ile görüştüler. Ardından 25-30 kişilik kalabalık bir grup geldi. Aralarında Kadıköy Kaymakamı ve Kadıköy Belediye Başkanı'nın da bulunduğu kalabalık, bir bayana yol açıyordu. Başbakanın eşi Semra Özal, yanında bir başka hanım olduğu halde enstitüden içeri girdi.

Enstitünün yetkilileri bu beklenmedik ziyaret karşısında oldukça şaşırmışlardı, ama Semra Özal'ın ilk sorduğu soru ile daha da şaşırdılar:

"Çok merak ettim, bu enstitü niçin İstanbul'da?"

38 yıllık enstitünün neden İstanbul'da olduğunu bugüne dek kimse

düşünmediği için verilen yanıt da değişik oldu:

"Marmara Bölgesindeki 9 ilden sorumluyuz. Ayrıca Anadolu'da da 6 enstitü var."

Semra Özal'ın ikinci sorusu da enstitü çalışanları için şaşırtıcıydı:

"Ne iş yaparsınız?"

Sonra Semra Özal, beraberindekilerle birlikte enstitünün laboratuvarını ve serasını gezdi.

Enstitüden kimse başbakan eşinin bu ziyaretine bir anlam verememişti, ama Kadıköy Belediye Başkanı Osman Hızlan'ın evinin 100 metre ötede olduğunu, 20 gün kadar önce çevre apartmanlardan enstitünün fotoğraflarının çekildiğini ve Kadıköy' de Belediye Başkanlığı için bina sorunu olduğunu anımsayanlar işin aslını sezinlemeye başladılar.

Semra Özal bu ani, 'teftiş'ten sonra enstitüden ayrıldı. Aynı gün saat 15.00 sıralarıydı. ANAP'ın 'Petek'i Bağdat Caddesi'nden geçiyordu.

'Petek', enstitünün önünde durdu ve Başbakan Özal, 'umumi arzu' üzerine enstitüye girdi.

Özal'ın soruları da ilginçti:

"Kaç dönüm burası?"

"Kaç kişi çalışıyor?"

Bahçede kısa bir gezinti yapıp enstitüden ayrıldı.

Özal, bahçe kapısından çıkarken Kadıköy Belediye Başkanı Osman Hızlan'ın şu sözleri duyuldu:

"Buradan iyi yer bulunmaz efendim."

Ve böylece enstitüde çalışanlar için önce Semra Özal'ın, sonra da Turgut Özal'ın ani ziyaret', 'inceleme, ve de 'teftiş'lerinin nedeni anlaşılmış oldu:

Kadıköy Belediye Başkanı Osman Hızlan, Bağdat Caddesi üzerindeki Bölge Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü binasına göz koymuş ve bu

binanın Kadıköy Belediye Başkanlığı binası olması için Semra Özal'ın da yardımı ile Başbakan Turgut Özal'dan söz almaya çalışmıştı.

Özal, ne yanıt verdi bilinmiyor. Ama bilinen bir gerçek var, o da, enstitünün bulunduğu arazinin bir vakıf arazisi olması ve vakfeden kişinin de 'Burası ziraatle ilgili bir işte kullanılsın' demiş olması." (Cumhuriyet, 16.4.1984) Gelelim ikinci habere:

"Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Vehbi Dinçerler, önceki akşam katıldığı Hakem Balosu'nda dansözün programını 'iptal ettirdi... Görevliler, diğer bayan sanatçıların, Bakanın masasına iki metreden daha fazla sokulmalarını yasakladı. Ama açık giysili Serpil Barlas'ı 'uzaktan' da olsa görmek istemeyen Vehbi Dinçerler, sanatçı programına başlarken, 'Bana müsaade' diyerek masadan kalktı. Bakan Dinçerler, Serpil Barlas sahneden ayrılıncaya kadar, restoranda oturup bekledi. Bakan, bu davranışının nedenini soranlara, 'Benim için hiç önemli değil, ama ilkokul öğrencileri, benim dansözü seyrederken çekilen resmimi görse, ne düşünürler?' yanıtını verdi.

Bakan Dinçerler'in ilk yasağına, Dansöz Nuray girdi. Kabinenin 'Hacı' bakanı Dinçerler'in isteğiyle, Dansöz Nuray'ın sahneye çıkması, son anda ve kapı önünde engellendi. Bakandan ikinci yasak ise bayan sanatçıların, masasına iki metreden daha fazla sokulmamaları şeklinde çıktı...

Dekolte giysileri ile sanatçı Serpil Barlas, Bakanın koydurttuğu "İki metre yasağı"na uydu. Ama Hacı Bakan Dinçerler, Serpil Barlas'ın ya 'koku'sundan, ya da 'giysi'sinden rahatsız olmuş olacak ki, karşısında oturan Adalet Bakanı Eldem'den 'beş dakika izin' istedi ve sanatçı programını bitirene dek, tek başına salonun yanı başındaki restoranda oturdu." (Hürriyet, 14.4.1984, Serdar Uluer)

Şimdi, siz siz olun da bu haberlere inanın bakalım! Ama neylersiniz ki inanmak zorundasınız...

Ve inandıktan sonra "Lahavle!" çekip kendi kendinize söylenmek zorundasınız:

"Fesuphanallah! Ne zamandan beri başbakan eşleri devlet dairelerini teftiş ediyor, ya da cumhuriyet hükümetinin bakanlari böyle garip işlerle uğraşıyor?

Eğer resmi bir kuruluşun bulunduğu bina, bir başka resmi kuruluşa devredilecekse bunun bir yolu, bir yordamı, bir usulü, bir kanunu yok

mudur?

Eğer bir bakan, bir yere gidecekse oranın nasıl bir yer olduğunu sorup öğrenir, ona göre gider veya gitmez. Yok öğrenmeden gitti, canını sıkan bir şey oldu, o zaman da kalkar terk eder..."

Aynen böyle der sonra da kahretmez misiniz? "Ah, ah, ah!

Bütün kabahat bizde!

Bütün kabahat bizi yetiştirenlerde, bize bazı şeyler öğretenlerde, gösterenlerde...

Devlet ciddi bir olguymuş, devlet yönetmek ciddi bir işmiş, devlet adamlığına soyunmak çok ciddi vasıflar istermiş... Buyrun bakalım!

Öğrendiklerimiz, gördüklerimiz bizi şimdi ne hale getirdi? Çağdışı kaldık, çağdışı!" Aynen böyle demez misiniz?

19 Nisan 1984

BİRACIYIZ!...

Ah, ah, ah! Meğer bize çok şeyi yanlış öğretmişler! Yavaş yavaş hepsi ortaya çıkıyor... Elli küsur yıl sonra, çocukluğumuzda öğrendiklerimizin ne kadar yalan yanlış şeyler olduklarını görünce perişan oluyoruz. Biz, Atatürk devrinin çocukları sayılırız. Atatürk'ün öldüğü yıl ilkokula başladık... Okulda Yurt Bilgisi, dersi okurduk. Bu derste bize ilk ezberletilen, Atatürk ilkeleriydi: Cumhuriyetçiyiz, Milliyetçiyiz, Laikiz, Halkçıyız, İnkılapçıyız, Devletçiyiz. Sırasını belki yanlış yazmışızdır, ama altı ok buydu işte... O devir, tek parti devri olduğu için altı ok hem devletin, hem de CHP'nin ilkeleriydi; bize

Öğretmen, "Kalk, Atatürk ilkelerini say" dedi mi, yerimizden fırlar, kendimize bir çeki düzen verir, ezberden su gibi okurduk: Cumhuriyetçiyiz!

Milliyetçiyiz!

Öyle öğretirlerdi.

Laikiz!
Halkçıyız!
İnkılapçıyız!
Devletçiyiz!

Öğretmen başımızı okşar, "Aferin oğlum" derdi.

Meğer ne bedavadan, "aferinler" almışız.

Meğer, Atatürk ilkelerinin yedinci oku da varmış...

Onu da çok şükür bugün öğrendik:

"Biracıyız!"

Hürriyet hariç, bütün gazetelerde, çarşaf çarşaf tam sayfa yayımlanan biracıların ilanlarını görmüşseniz, Atatürk ilkelerini öğrenmekte, ezberlemekte, saymakta ne kadar yaya kaldığımızı anlamışsınızdır!

Meğer TRT'de bira ilanlarının yasaklanması ve biranin kahvelerde satılmaması, Atatürk inkılaplarının pervasızca çiğnenmesi demekmiş!

Bu dehşetengiz bira beyannamesinin birinci paragrafını okuyun yeter:

"Sayın Vatandaşlarımız, Türkiye, 60 yılı aşkın Cumhuriyet tarihi boyunca büyük bir medeniyet savaşı veregelmiştir. Ulu Önderimiz Atatürk tarafından başlatılan bu savaş, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik bakımdan gelişmiş ülkelerin ulaştıkları, seviyeye yükseltilmesi savaşıdır. Bu savaş, Atatürk İnkılapları olarak adlandırılan bir seri köklü reform ile başlatılmış, Türkiye'nin Avrupa Konseyi, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve NATO gibi çeşitli batı ittifakları içinde tek Müslüman ülke olarak yer almasına sebep ve imkân sağlamıştır. Bu yoldan ayrılmak, ayrılmaya çaba harcamak, Atatürk yolundan dönmek, Türkiye'yi geri götürmek demektir. Ancak, son günlerde görmekteyiz ki, bira reklamlarının yasaklanması ve kahvehanelerde satışının önlenmesi üzerinde küçük bir grup tarafından yaratılan bir sansasyon fırtınası, Türkiye'de medeniyete doğru ilerlemede bu grupca koparılmaya çalışılan tavizleri adeta bir toz bulutu arkasına gizlemek çabası haline dönüşmüştür."

Vay, vay, vay!

Meğer biz ölmüşüz de ağlayanımız yokmuş...

Nedir, ne oluyor!

Bizim bu bira işindeki tutumumuz başından beri bellidir. Biz, ne bira ilanlarının televizyonda yayımlanmasına yasak konulmasından, ne de bira satışının kısıtlanmasından yanayız. Niçin mi?

Özellikle bira işinin, bugünün Türkiye'sinin en önemli sorunu olmadığına inanıyoruz da ondan...

Memleketin halledilecek bunca işi varken, çözüm bekleyen sorunlar, giderek üstüne üstüne düğümlenerek büyürken; kalkıp biraymış, şortmuş, şalvarmış gibi işlerle iştigal edilmesini, yersiz buluruz da ondan...

Hem televizyonda bira reklamını yasaklamakia da bira satışını zorlaştırmakla da bu işlerin halledilemeyeceğine inananlardanız.

Ama bira reklamını yasaklamakla, bira satışını zorlaştırmakla. Atatürk ilkeleri elden gidiyor diye feryat etmeyi de yakışıksız, anlamsız ve gereksiz bulmaktayız.

Cumhuriyet gibi, Atatürk inkılapları gibi saygın kavramlar, bira ticaretinin payandası olamaz.

Cumhuriyetçiliğin de Atatürkçülüğün de yakasındaki rozet, bira şişesi değildir.

Cumhuriyetçi ve Atatürkçü biracıların (!) sapla samanı birbirine karıştırmamalarını tavsiye ederiz.

Bira reklamlarının yasaklanması ve kahvelerde satışının önlenmesi üzerinde, küçük bir grup tarafından sansasyon fırtınası yaratılıyormuş da, bu da Türkiye'de medeniyete doğru ilerlemede, bu grupça koparılmaya çalışılan tavizleri adeta bir toz bulutu arkasına gizlemek çabası haline dönüştürüyormuş da...

Bu ne biçim laftır?

Yani televizyonda bira reklamı yapılmazsa, kahvelerde bira satılmazsa medeniyetin yolu mu kapanacak? Medeni değil de bedevi mi olacağız?

Medeniyetin ölçüsü televizyondaki bira reklamları mı, ya da kahvelerdeki bira satışı mı? Eğer medeniyet buysa biz bedeviyiz, bedevi!

Dahası da var, dahası:

"Ortak Pazara girme hazırlığında olan Türkiye, 21. yüzyılın eşiğinde yurdumuzda küçük bir azınlık durumunda olan bazı çevrelerin istediği gibi; üniversitelerinde sıkma başlı ve türbanlı kızlar dolaşan, sokaklarını gittikçe sayıları artan çarşaflı, peçeli hanımlar dolduran, meydanlarından Türk aydınlarının isimleri silinen bir ülke haline getirilmemelidir."

Elbette hemen altına imzamızı atarız.

Ama hemen de sorarız:

"Şimdiye kadar nerelerdeydiniz?"

"Eeee, ne yapalım canım! O günlerde biz reklamımızı yapıyor, kahvelerde biramızı satıyorduk!"

Ya, demek öyle!

Şimdi mi, ucu size dokundu?

Cumhuriyetçiliğiniz, Atatürkçülüğünüz, medeniyetçiliğiniz

şimdi mi kabardı?

Geçin muhteremler, geçin!

Hele bir kalem geçin! Cumhuriyetçilik de Atatürkçülük de medeniyetçilik de "Bu kapağın atında değildir!"

12 Haziran 1984